

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 7

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

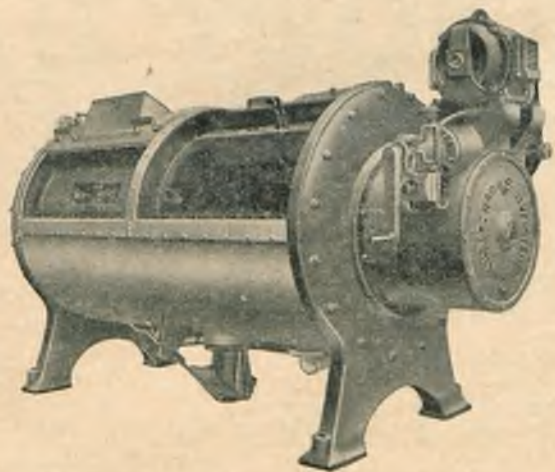
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

MASZYNY PRALNICZE

Kompletne urządzenia pralni
mechanicznych

Lilpop, Rau i Loewenstein

SPÓŁKA AKCYJNA

Warszawa, ul. Bema Nr 65

761

TYGODNIK HANDLOWY

niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,

o ile chcą oni

dotrzeć do Kupców
lub znać stan handlu

Numery okazowe na żądanie wysyła
Administracja „Tygodnika Handlowego“
Warszawa, ul. Zielna Nr 50, tel. 545-36

KU PRZEBUDOWIE GOSPODARCZEJ

WYTYCZNE INWESTYCYJ PAŃSTWOWYCH

Wydawnictwo zawiera:

PRZEMÓWIENIA SEJMOWE

PRZEDSTAWICIELI RZĄDU

O PROGRAMIE

INWESTYCYJNYM

oraz

ZESTAWIENIE ELEMENTÓW

UKŁADU GOSPODARCZEGO

POLSKI

ujęte w mapach i wykresach

Do nabycia
w adm. tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

oraz w księgarniach

Cena zł 1.50

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają pierwszorzędnej jakości nawozy azotowe:

**AZOTNIAK
SALETRE
WAPNIOWĄ
(GRANULOWANĄ)**

**SALETRZAK
SIARCZAN AMONU**

**i wysokowartościowy nawóz fosforowy
SUPERTOMASYNE
o zawartości 16% i 30% kwasu fosforowego**

oraz produkty chemiczne: amoniak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azotowy, saletrę amonową, saletrę sodową, saletrę potasową, salmiak, węglan amonu, wodę amoniakalną chemicznie czystą, chlor ciekły, ług bielący (podchloryn sodowy), chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, ortodwuchlorobenzol, --- --- --- sodę kaustyczną, wapno chlorowe, azot, tlen, wodór. --- --- ---

WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELA **W CHORZOWIE**
BIURO SPRZEDAŻY Z. F. Z. A.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
O OSZCZĘDNĄ GOSPODARKE SUROWCOWĄ — M. WIERUSZ-KOWALSKI	575	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	594
ZAGADNIENIE ELEKTRYFIKACJI — L. NOWICKI	578	ZEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	595
KRONIKA GOSPODARCZA:		Ruch statków w portach polskich w roku 1936 — L. R.	
Rozwiązanie 30 umów kartelowych w przemyśle naczyń emalio- wanych i innych wyrobów z blachy żelaznej emaliowanej Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	581	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	598
GÓRNICTWO WĘGLOWE	582	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	599
PRZEMYSŁ NAFTOWY	583	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	586	PODATKI I OPŁATY	599
BUDOWNICTWO	586	Rozporządzenie o wymiarze i poborze podatku gruntowego—W. W.	
ROLNICTWO	587	AKCYZY I MONOPOLE	603
Rozwój produkcji rolniczej w Polsce i jego podstawowe cechy		PIENIĄDZ I KREDYT	604
HANDEL:		Organizacja komunalnych kas oszczędności — St. Działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1936 — E. Szyszkowski	
HANDEL ZAGRANICZNY	589	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	609
HANDEL WEWNĘTRZNY	590	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	592	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	593	CZECHOSŁOWACJA	610
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	593	RUMUNIA	610
		SZWECJA	610
		LITWA	611
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	611

O OSZCZĘDNĄ GOSPODARKE SUROWCOWĄ

REGLAMENTACJA dewizowa choć nie była tym istotnym powodem, w którym należałoby szukać źródła powstania oszczędnościowej polityki surowcowej, przyczyniła się niewątpliwie do przyspieszenia realizacji tych wszystkich planów, które od kilku lat były tematem dyskusji między reprezentantami zainteresowanych grup gospodarczych. Jeżeli zatem rozpatruje się problem surowców przemysłowych w Polsce, to nie należy traktować go jako zagadnienia przejściowego, wynikłego na tle polityki dewizowej, ale jako jeden z podstawowych elementów racjonalnej i długofalowej polityki gospodarczej, mającej na względzie osiągnięcie minimalnego chociażby poziomu samowystarczalności.

Ponieważ obecnie zasada nie jest już kwestionowana—nie będziemy rozwijać tych wszystkich argumentów, które wysuwane były już od dawna przez obrońców „krajowego surowca”, a opartych czy to na konieczności podniesienia kultury rolnej, czy też na potrzebie powiększenia obrotów krajowej wymiany handlowej, czy też o względy związane z obronnością Państwa. Do nich doszły obecnie motywy, oparte o konieczność oszczędnej polityki dewizowej, przy czym te ostatnie stały się jeżeli nie najistotniejszymi, to najbardziej namacalnymi i dostatecznie przekonywującymi argumentami dla wielu dotychczasowych przeciwników tej akcji. Uważać można, iż batalię o zasady mamy już poza sobą, natomiast je-

steśmy w pełni rozgrywki między zainteresowanymi grupami o ich realizację. Ponieważ prace w tej dziedzinie toczą się na licznych, zdawałoby się rozrzuczonych, odcinkach, patrzącemu z zewnątrz na przejawy cząstkowych wyników trudno jest ogarnąć całość, która mu się przedstawia w formach raczej chaotycznych. Czas jest ustalić bilans dotychczasowych prac—bilans, z którego wyraźniej zaznaczy się kierunek dalszej polityki.

Jak wiadomo, część pracy centralizuje Komisja Surowców, powołana przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, która, rozdzieliwszy problemy między poszczególne podkomisje, zainicjowała w tych podkomisjach bliską współpracę przedstawicieli rządowych resortów gospodarczych ze sferami gospodarczymi, związanymi czy to w charakterze producentów, czy też konsumentów z poruszonymi zagadnieniami. Podkomisja włókiennicza, garbarska oraz tłuszczowa zakończyły obecnie swoje roboty, a wnioski przedłożone przez te podkomisje, są tematem obrad Komisji Surowców i będą w najbliższej przyszłości poddane uchwałom Komitetu Ekonomicznego Ministrów. Podkomisje: hutnicza, metali nieżelaznych, chemiczna oraz naftowa—ukończą swoje obrady w okresie również niedalekim, stopniowo od następnego miesiąca począwszy.

Jeżeli oprzeć się na dotychczas wykonanych pracach, stwierdzić można, iż różnorodność problemu surowcowego w poszczególnych grupach przemysłowych stała się źródłem całkiem odmiennych wyników prac odnośnych podkomisji. Jasne jest, iż oszczędna gospodarka surowcowa nie mogła wyrażać się wyłącznie dążeniem zastępowania importu zagranicznych surowców surowcami krajowymi, ale musiała sięgnąć do innych instrumentów, jakimi mogła być w danym wypadku np. odpowiednia zmiana polityki kontyngentów przywozowych, któraby przesunęła zakup surowców z droższych krajów na tańsze, lub też z krajów, w stosunku do których Polska posiada handlowy bilans ujemny, na inne korzystniejsze pod tym względem dla naszych obrotów handlowych. Równoległymi instrumentami mogłyby być również albo odpowiednie zastąpienie jednych surowców zagranicznych innymi—w wypadkach, gdy takie przesunięcie mogłoby się odbić korzystnym efektem dewizowym, albo też odpowiednia polityka rozbudowy krajowego przemysłu, wytwarzającego półsurowce, albo też wreszcie, nawet w niejednym wypadku, racjonalne usuwanie z listy importowanych towarów tych pozycji, które obejmują wyroby gotowe, a to na rzecz surowców lub półfabrykatów przy równoczesnym powoływaniu do życia nowych warsztatów przetwórczych.

Nie wszystkie jednak te metody znalazły swoje zastosowanie w poszczególnych grupach przemysłowych, gdyż dla każdej z nich, jak to omówiliśmy poprzednio, oszczędna gospodarka surowcowa wyrażała się innymi potrzebami.

I tak np., w dziedzinie garbarskiej odnośna podkomisja doszła do wniosku, iż taka gospodarka, jeżeli chodzi o skóry twarde (podeszwowe), powinna iść w kierunku najekonomiczniejszego wykorzystania krajowego surowca, co wpłynie raczej na podniesienie gatunku wyrobów z tegoż surowca, aniżeli na obniżenie rozmiarów przywozu skór zagranicznych. Jeżeli chodzi natomiast o skóry miękkie, to, przy posiadaniu w Polsce podstaw do samowystarczalności, problem polegał na najekonomicznym zużyciu skór kra-

jowych drogą właściwego ich zdejmowania i konserwowania, a to celem rozwinięcia eksportu wyrobów gotowych, co powinno dać w ostatecznym wyniku dodatkowe korzyści dewizowe. Dzisiejszy bowiem eksport obejmuje przeważnie skóry surowe o niskiej wartości wymiennej.

W dziedzinie garbników istota zagadnienia polegała na rozwinięciu krajowej produkcji ekstraktu dębowego przez odpowiednie uruchomienie dodatkowych warsztatów przetwórczych w okręgach bogatych w surowiec dębowy i umożliwienie w ten sposób zmniejszenia importu ekstraktu quebracho.

Zupełnie odmiennie niż w skórkach przedstawiał się problem w grupie włókienniczej. Tam rozpatrywano 3 dziedziny oddzielnie, a mianowicie: przemysł bawełniany, przemysł wełniany i przemysł jutowy. W każdej z tych dziedzin rozwiązanie polegało na ustaleniu zasad, umożliwiających stopniowe wprowadzenie zastępczych surowców krajowych, opartych czy to na rolniczej produkcji lnu i konopi—przez zorganizowanie powszechnie już dzisiaj znanej kotonizacji, czy to na przemysłowej fabrykacji włókien zastępczych, którymi byłyby albo sztuczne włókna cięte (oparte na surowcu, którym jest dla tego przemysłu celuloza) albo sztuczne włókna z kazeiny (mające zastąpić wełnę). W przemyśle włókienniczym mamy zatem do czynienia z pełnym programem zastąpienia surowców zagranicznych surowcami krajowymi przy równoczesnym organizowaniu nowych działów przetwórczych, dzięki którym surowiec krajowy nabrałby pełnych walorów surowca zastępczego.

Podkomisja tłuszczowa wobec możliwości rozszerzenia produkcji oleistych nasion krajowych stworzyła podstawę do planowego, zresztą od 2 lat zapoczątkowanego, programu zmniejszenia importu zagranicznych surowców i opracowała wnioski, ustalające w szczególności plan racjonalnego rozprowadzenia wszelkich surowców pomiędzy poszczególne ogniwa niezmiernie skomplikowanej struktury przemysłu tłuszczowego. Znamienne było oświadczenie przedstawicieli tego przemysłu, iż dzięki powstaniu szeregu utwardzalni w Polsce każda ilość nasion oleistych, wyprodukowanych w kraju, będzie mogła całkowicie znaleźć zbyt przez zastosowanie ich dla tych czy innych celów z zakresu przemysłu tłuszczowego.

Nie wchodząc w większe szczegóły przed ostatecznym uchwaleniem tych wniosków, można już obecnie stwierdzić, iż zostały położone podwaliny dla dalszej polityki surowcowej w tych 3 zasadniczych przemysłach—podwaliny o wyraźnym kierunku gospodarczym, które z chwilą ostatecznego wykończenia w trybie właściwych uchwał rządowych będą mogły służyć jako drogowskaz tak dla producentów rolnych, jak i dla przemysłowców, a również i dla inicjatywy prywatnej, któraby się zainteresowała możliwością uruchomienia nowych przetwórczych warsztatów, związanych z realizowaniem przyjętych kierunków polityki surowcowej.

Mylne byłoby mniemanie, iż z chwilą wydania odnośnych zarządzeń lub też uruchomienia tych czynników, które przyczynią się do „rozruszania” surowców krajowych, kierując je w miejsce surowców zagranicznych, problem surowcowy w Polsce znajdzie ostateczne rozwiązanie. Wystarczy przeprowadzić porównanie liczby 10 tys. ton włókienniczego surowca krajowego, który w ciągu najbliższego roku miałyby współpracować ku zmniejszeniu ciężaru dewizowego, jaki

wynika z konieczności dostarczenia obecnie rocznie ok. 70 tys. ton bawełny, aby zdać sobie sprawę z roli, jaką surowiec krajowy odegra w tej dziedzinie przemysłowej. Niewątpliwie, równowartość zł 20 miln., jaką przedstawia dzisiaj przeciętnie wyżej wskazana kwota 10 tys. ton, będzie już poważnym krokiem naprzód na drodze do zmniejszenia kosztów dewizowych zakupu surowców włókienniczych, ale nie można również zapomnieć, iż obecny poziom importu bawełny, podany wyżej, może ulec zwiększeniu w miarę zwiększania się siły nabywczej ludności, a co za tym idzie również i konsumcji, i prawdopodobnie osiągnie on co najmniej granicę z lat 1926÷1929, kiedy spożycie bawełny na 1 mieszkańca wynosiło 2·2 kg (gdy w 1933 r. spadło ono do 1·7 kg). Zwracając na ten fakt uwagę przy porównywaniu liczb, odnoszących się do bawełny, należy sobie powiedzieć, iż ten sam objaw będzie miał miejsce w dziedzinie tłuszczów, gdzie przykładowo konsumpcja mydła stoi jeszcze na zupełnie anormalnie niskim poziomie, a niewątpliwie produkcja krajowych nasion oleistych nie ulegnie dostatecznie szybkiej wyżyce, aby pokryć i niedobory dewizowe i zwiększenie spożycia. Będziemy mieli to samo przy szeregu innych surowców z dziedziny metalowej, chemicznej itp.

A zatem, jeżeli w wyniku prac Komisji Surowców należy oczekiwać ustabilizowania pewnego kierunku polityki gospodarczej, co stworzy punkty wyjścia dla odpowiedniej inicjatywy prywatnej i reorganizacji dzisiejszego stanu rzeczy, to jednak prace, zmierzające do rozwiązania całokształtu problemu surowcowego, nie będą mogły się ograniczyć do tych wyników. Muszą się one skierować na dalsze tory, a w szczególności na tory, które otworzą pośrednio lub bezpośrednio możliwości szerszego przypływu dewizowego. Chodzić tu będzie przede wszystkim o wzmożenie ilościowe i wartościowe naszego eksportu. Kardynalne zmiany, jakie zaszły na rynkach zagranicznych w związku ze zmianą koniunktury ostatnich 2 lat, przetasowały całkowicie nasze możliwości eksportowe, otwierając niewątpliwie cały szereg nowych dróg, na których dotychczas nie byliśmy konkurencyjni. Istnieją dzisiaj nie wykorzystane, lub niedostatecznie wykorzystane rynki eksportowe przez naszych eksporterów. Zwiększenie możliwości zbytu wewnątrz kraju osłabiło prężność eksportową niejednego producenta, i to, co w czasie kryzysu było dla niego konieczne ze względu na potrzebę utrzymania produkcji na pewnym minimalnym poziomie, to dziś wydaje mu się być niepotrzebnym trudem, niedostatecznie opłacalnym.

Tego rodzaju ustosunkowanie się do eksportu jest wysoce szkodliwym krótkowidzstwem gospodarczym, mogącym pociągnąć za sobą nieobliczalne skutki w całokształcie gospodarki wytwórczej, które się również odbiją na tych warsztatach, odnoszących się dziś objętnie do tego zagadnienia, chociaż wydawałoby się, iż obecnie nie są one bezpośrednio zainteresowane zwiększeniem eksportu. Wystarczy obejrzeć statystyki naszych sąsiadów, by stwierdzić, iż np. Czechosłowacja poważnie zwiększyła w ostatnim roku swój

eksport wyrobów gotowych, że kraje bałtyckie, jak Estonia i Łotwa—aby nie porównywać z krajami od dawna celującymi w eksporcie, jak Niemcy—też nie umniejszają swej prężności eksportowej, aby dojść do przekonania, iż rozpoczyna się nowy wyścig o rynki zagraniczne, wyścig o zajęcie miejsca w dostawach, uruchamianych dzięki wyżyce zagranicznej konsumpcji. Wycofanie się dzisiaj z eksportu—to nie jest już tylko utrata ilości, odpowiadającej obecnej wartości eksportowanego towaru, lecz utrata możliwości udziału w nadwyżce konsumpcyjnej rynków zagranicznych, a zatem utrata źródła dewiz na zakup dodatkowych surowców dla pokrycia nadwyżki konsumpcyjnej wewnętrznej. W tym świetle wycofanie się z eksportu uważać należy za równoznaczne ze zrezygnowaniem przemysłu krajowego z udziału w koniunkturze światowej.

Nawiązując w ostatnich czasach przy pomocy szeregu konferencji kontakt bezpośredni w terenie z przemysłami, mogącymi eksportować, Ministerstwo Przemysłu i Handlu ma na myśli pobudzenie inicjatywy prywatnej w kierunku podtrzymania i rozwinięcia prężności eksportowej—a zarazem opracowanie jak największych ułatwień technicznych w zakresie formalności, związanych z eksportem. Prace te rozwiną się w najbliższej przyszłości, gdyż tworzą one ogniwo walki o zdobycie potrzebnych surowców, jednakże—tak, jak w wyniku prac Komisji Surowców—ostateczny rezultat zależny będzie od współdziałania inicjatywy prywatnej. Nawet po opracowaniu czy to najdogodniejszych norm przerobu uszlachetniającego, czy to najbardziej autonomicznych zasad kontroli obrotów towarów w ramach umów clearingowych lub rozrachunków dewizowych, to jednak w ostateczności kontakt z kupcem zagranicznym nawiązywać będzie musiał samodzielnie producent, dopasowując gatunki i typy swoich wyrobów do potrzeb zagranicznego rynku.

Kończąc ten pobieżny przegląd komórek, współpracujących nad zorganizowaniem oszczędnej gospodarki surowcowej, należy wspomnieć jeszcze z jednej strony o rozpoczętych badaniach nad właściwym skupieniem i zużytkowaniem wszelkich odpadków produkcyjnych i konsumcyjnych, mogących mieć znaczenie surowcowe, a z drugiej strony o nawiązanym kontakcie i współdziałaniu Polski na terenie międzynarodowym.

Jak czytelnikom tyg. „Polska Gospodarcza” wiadome jest z artykułu P. Wiceministra Rosego (zesz. 13, str. 143), zgłoszona została odpowiednia inicjatywa polska na Komisji Surowcowej, powołanej przez Ligę Narodów.

Tak wygląda obecnie powiązanie działań na najbliższą przyszłość w ramach surowcowej polityki gospodarczej. Bardziej niż gdzieindziej nasuwa się tu konieczność bliskiej współpracy życia gospodarczego z rządowymi resortami gospodarczymi, gdyż tylko w ten sposób uda się wyodrębnić, skryształizować i urzeczywistnić te cele, których osiągnięcia na odcinku surowców wymaga dzisiejsza polska rzeczywistość.

M. Wierusz-Kowalski

ZAGADNIENIE ELEKTRYFIKACJI

FACHOWCOWI-ELEKTRYKOWI wprost wyda-
je się rzeczą niemożliwą dowodzić w XX wieku,
że elektryfikacja kraju jest potrzebna i niezbędna.
Za granicą nie może być nawet dyskusji na ten temat,
a szczególnie, gdy się zaczął ostatni wielki kryzys, po-
wszechnie zrozumiano, że bez elektryfikacji trudne bę-
dzie wyjście z tego kryzysu, i zajęto się gorliwie rozwo-
jem elektryfikacji. W rezultacie, produkcja energii
w Anglii przekroczyła w 1935 r. przedkryzysowe
maksimum o 40%, we Włoszech o 30%, a w Z.S.R.R.
aż o 300%. Tymczasem u nas produkcja w 1935 r.
była jeszcze o 7½% niższa od przedkryzysowej, i do-
piero w 1936 r. nastąpiło to zrównanie się.

Gdy się przyjeżdża do Polski w nocy ze strony Niemiec, Czechosłowacji, a nawet Rumunii lub Litwy, pierwszą najbardziej charakterystyczną cechą, rzucającą się w oczy, jest ciemność. Po tamtej stronie granicy nie tylko drobne miasteczka i stacje kolejowe, lecz nawet wsie, folwarki i drobne osady są rześcicie oświetlone elektrycznością, a u nas oświetlenie elektryczne jest na ogół tylko w miastach, a i to w drobniejszych miastach przeważnie tylko od zmierzchu do północy.

Dlaczego się tak dzieje? Przecież jeśli mogą być wśród fachowców wątpliwości np. co do tego, czy elektryfikacja kolei jest racjonalna i opłacalna w pewnych warunkach, to już nie ma żadnej wątpliwości, że światło elektryczne jest pod wszystkimi względami lepsze i tańsze, nawet przy wysokich cenach energii elektrycznej, od każdego innego rodzaju oświetlenia. A my nawet oświetlenia elektrycznego nie mamy.

Dlatego się tak dzieje, że Polska jest na ogół jeszcze w stadium elektryfikacji lokalnej, tzn. w stadium zasilania poszczególnych osiedli z miejscowych elektrowni, przewidzianych na potrzeby tylko danego osiedla. Większe miasta, w których zapotrzebowanie na energię jest dość duże, żeby usprawiedliwiało istnienie porządnej lokalnej elektrowni, są zelektryfikowane. Drobniejsze osiedla, poczynając od 5 000 mieszkańców wzwyż, są w Polsce również prawie wszystkie zelektryfikowane. Ale—jak? Nieznaczna tylko część tych miasteczek jest dołączona do sieci okręgowych, pobierających energię z dużych elektrowni; te miasteczka również są zelektryfikowane właściwie. Ogromna zaś reszta zdana jest na łaskę drobnych lokalnych elektrowni, w znacznej części nawet elektrowni niezawodowych, lecz urzędzonych przy młynach, tartakach i innych przedsiębiorstwach przemysłowych.

Taka drobna lokalna elektrownia z reguły składa się z 1 lub 2 starych maszyn, bez żadnej rezerwy na wypadek zepsucia się, umieszczonych w jakiejś szopie, i z sieci ulicznej, skleconej byle jak, dobrze jeśli z przewodów miedzianych, a nie z drutów żelaznych. O jakiejś naprawie fachowej obsłudze przeważnie mowy nie ma. Energia jest dostarczana tylko od zmierzchu do godz. 11 czy 12 wieczorem, nie ma więc mowy o dostawie energii dla rzemiosła, przemysłu, nawet gospodarstwa domowego.

Dlaczego tak jest i inaczej być nie może? Otóż, wyjaśnienie znajdziemy, wybierając ze statystyki zakładów elektrycznych w Polsce za rok 1934 wszystkie osiedla o zaludnieniu 5 000 ÷ 7 000 mieszkańców (bez Śląska), zelektryfikowane z lokalnych elektrowni. Wykazują one średnią roczną ilość ok. 42 tys. sprzeda-

nych kilowatogodzin, a średnie roczne wpływy zakładu elektrycznego—ok. zł 26 tys. Dla jeszcze drobniejszych osiedli wpływy są oczywiście jeszcze mniejsze i spadają do kilkunastu i kilku tysięcy złotych rocznie, a o elektryfikacji wsi nie ma co mówić. Wpływy te muszą pokryć koszty paliwa, smarów, robocizny i personelu, utrzymania i odnowienia urządzeń, oprocentowania i umorzenia pożyczek, wreszcie oprocentowania własnego kapitału, jednym słowem wszystkie wydatki—jak eksploatacyjne, tak i kapitałowe. Nie trzeba być ani elektrotechnikiem ani ekonomistą, żeby stwierdzić, że przy takich wpływach wykluczona jest opłacalność pobudowania rzeczywiście solidnej elektrowni kosztem kilkuset tysięcy złotych, utrzymanie naprawdę wykwalifikowanego personelu, przy tym na 3 zmiany, żeby elektrownia pracowała przez całą dobę bez przerwy, i w ogóle doprowadzenie do należytego stanu elektryfikacji danego osiedla przy pozostawieniu bez zmiany zasadniczego założenia „elektryfikacji lokalnej”.

Praktyka krajów więcej zelektryfikowanych, jak zresztą i nasza własna, wykazuje, że wyjście z sytuacji jest, i przy tym jest tylko jedno. Trzeba kasować drobne elektrownie, nie budować nowych, natomiast doprowadzać do możliwie wszystkich osiedli energię elektryczną, wytwarzaną w dużych, ekonomicznie pracujących elektrowniach za pomocą sieci elektrycznych rozdzielczych wysokiego napięcia, czyli przystąpić do tzw. elektryfikacji okręgowej. Niestety, takich sieci okręgowych mamy dotychczas w Polsce bardzo mało i nie są one dostatecznie rozwinięte, bo przeważnie doprowadzają energię tylko do większych osiedli z pominięciem wsi i najdrobniejszych miasteczek.

Dlaczego tak jest w Polsce? I na to pytanie praktyka Europy Zachodniej i Stanów Zjedn. Am. daje konkretną odpowiedź. Nigdzie elektryfikacja wsi i drobnych osiedli nie została dokonana bez poważnego udziału finansowego ze strony Skarbu Państwa i samorządów. Mniejsza o to, czy to się będzie nazywało bezpośrednim udziałem w finansowaniu—jak w Niemczech i Czechosłowacji, czy subwencjami—jak we Włoszech, czy pożyczkami (często bezterminowymi i bezprocentowymi)—jak we Francji; dość, że skarb publiczny daje znaczne kwoty na elektryfikację, traktując tę elektryfikację nie jako interes dochodowy, lecz jako par excellence użyteczność publiczną, która daje Państwu wprost nieobliczalne zyski pośrednie, choćby nawet nie dawała żadnych zysków bezpośrednich, jak np. drogi, szkoły itp. U nas jednak budżet państwowy nie mógł dotąd ze zrozumiałych względów przewidywać specjalnych pozycji na elektryfikację. Jednocześnie energia elektryczna jest opodatkowana na cele ogólnopaństwowe.

W ub. roku zaczęła się zaznaczać pewna poprawa. Powstała kwestia funduszy na elektryfikację z pożyczki inwestycyjnej. Co prawda, pożyczka oprocentowana i zwrotna wielu kwestyj nie załatwi, ale stanowi dobry początek. W rezultacie jednak z pożyczki uzyskano zł 1½ miln., co jest oczywiście sumą bardzo niewielką w stosunku do zapotrzebowania.

Obecnie wysunięte zostały wielkie plany inwestycyjne. Został przez Biuro Elektryfikacji Min. Przem. i Handlu opracowany projekt inwestycji elektryfikacyjnych, przewidujący pokrycie (a przynajmniej roz-

poczęcie pokrywania) przeszło połowy kraju okręgowymi sieciami elektrycznymi o napięciu 30 000 woltów, co jest konieczne dla wzmożenia spożycia energii elektrycznej tam, gdzie ona jest obecnie źle dostarczana, i do dostarczania jej tam, gdzie jej jeszcze nie ma, co pozwoliłoby na zaniechanie budowy nowych drobnych elektrowni, a nawet na pewien krótki czas—na zaniechanie rozbudowy znacznej części istniejących większych elektrowni przez wywołanie rezerw w drodze połączenia elektrowni. Plan ten przewidywał jako niezbędny fundusz ok. zł 130 miln. na 4 lata, a w tym ok. zł 30 miln. na pierwszy rok—1937. Na razie jednak w planie inwestycyjnym na rok 1937 zostało przyznane tylko zł 12 miln. na elektryfikację.

Na tym, oczywiście, poprzestać nie można. Trzeba przystąpić do szerszej elektryfikacji, niezbędnej dla rozwoju przemysłu, rzemiosła i rolnictwa oraz dla podniesienia kultury szerokich mas ludności. Jeżeli nie

chcemy, żeby rozpiętość pomiędzy stanem gospodarczym Polski i Europy Zachodniej nadal się zwiększała na naszą niekorzyść, trzeba, żebyśmy przestali nareszcie ograniczać się do wykazywania powodów, które dawniej stały na przeszkodzie temu rozwojowi, lecz zajęli się teraźniejszością i przyszłością i zaczęli odrabiać zaległości. A że stanu ekonomicznego bez elektryfikacji nie poprawimy—więc trzeba znaleźć fundusze na elektryfikację w szerszym zakresie, która pozwoliłaby stopniowo zaopatrzyć cały kraj w energię elektryczną.

Od razu się tego oczywiście nie zrobi, ale trzeba stworzyć trwały i mocny początek, a potem musi przyjść szybka ewolucja. Ważną rzeczą byłoby w każdym razie ustalenie pewnej stałej dotacji na akcję elektryfikacyjną—celem umożliwienia planowego jej postawienia.

L. Nowicki

KRONIKA GOSPODARCZA

ROZWIĄZANIE 30 UMÓW KARTELOWYCH W PRZEMYSLE NACZYŃ EMALIOWANYCH I INNYCH WYROBÓW Z BLACHY ŻELAZNEJ EMALIOWANEJ

Orzeczeniem Ministra Przemysłu i Handlu rozwiązano z dniem 23/IV b. r. następujące 30 umów, kartelizujących przemysł naczyń emaliowanych oraz innych wyrobów z emaliowanej blachy żelaznej:

1.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyń Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Huta „Silesia”, S. A. w Paruszowicach, 3) „Modrzejów-Hantke” Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, S. A. Warszawa—zawarta w Hajdukach Wielkich dn. 22/II 1929 r.—o utworzeniu spółki z ogr. odp. pod firmą „Zjednoczenie Polskich Emalierni w Katowicach”.—Spółka ta tworzyła naczelną organizację w skartelizowanym przemyśle naczyń emaliowanych oraz innych wyrobów z blachy żelaznej emaliowanej. Regulowała ona zbytu, ceny i warunki sprzedaży skartelizowanych artykułów. Kontyngentując zbytu swoich uczestników, pośrednio regulowała ona również ich produkcję. Spółka ta stanowiła zarazem wspólne biuro komisowej sprzedaży zjednoczonych w niej fabryk, których ostatnio należało do niej 8, a to prócz 3 wyżej wymienionych następujące dalsze: 1) Huta „Ludwików”, dawn. Suchedniowska Fabryka Odlewów, 2) Warszawskie T-wo Fabryk Metalowych i Wyrobów Emaliowanych „Wulkan”, S. A., 3) „Rado-Emalia”, Sp. z ogr. odp. Warszawa, 4) Emaliernia „Gotartowice”, Sp. z ogr. odp., 5) „Pol-Shield” Fabryka Szydłowa i Wyrobów Metalowych, Sp. z ogr. odp. w Białej.

Z powyższych fabryk 5 było zastanowionych w wyniku istniejącego porozumienia kartelowego; tytułem odpłaty za postój fabryki te otrzymywały rocznie ok. zł 300 tys.

2.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) „Olkusz” Fabryka Naczyń Emaliowanych, S. A. w Olkuszu—zawarta w Katowicach dn. 22/II 1929 r.—na mocy której Fabryka „Olkusz” powierzyła „Zjednoczeniu Polskich Emalierni” wyłączną komisową sprzedaż swoich wyrobów emaliowanych z blachy żelaznej na czas do końca 1933 r. Określała ona kontyngent zbytu Fabryki „Olkusz” oraz warunki zbytu, ustalone zresztą jednolicie dla wszystkich uczestników „Zjednoczenia Polskich Emalierni”.

3.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) „Olkusz” Fabryka Naczyń Emaliowanych, S. A. w Olkuszu—zawarta w Katowicach dn. 15/XII 1931 r.—zawierała postanowienia, uzupełniające umowę 2, oraz przedłużała jej czas trwania do dn. 1/I 1942 r., na jaki to czas zawarty był ostatnio cały kartel polskich emalierni.

4.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) „Olkusz” Fabryka Naczyń Emaliowanych, S. A. w Olkuszu—zawarta w Katowicach dn. 1/VII 1935 r.—uzupełniała umowę 3.

5.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) Huta „Silesia”, S. A. w Paruszowicach—zawarta w Katowicach dn. 22/II 1929 r.—dotyczyła powierzenia przez Hutę „Silesia” wyłącznej komisowej sprzedaży skartelizowanych wyrobów „Zjednoczeniu Polskich Emalierni” na czas do końca 1933 r., określała kontyngent zbytu Huty „Silesia” oraz warunki zbytu.

6.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”)—zawarta w Katowicach dn. 15/XII 1931 r.—uzupełniała umowę 5 i przedłużała jej czas trwania do dn. 1/I 1942 r.

7.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. w Katowicach, 2) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”)—zawarta w Katowicach dn. 1/VII 1935 r.—uzupełniała umowę 6.

8.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp., 2) „Modrzejowskie Zakłady Górniczo-Hutnicze”, S. A., Warszawa—zawarta w Katowicach dn. 25/III 1929 r.—o powierzeniu wyłącznej komisowej sprzedaży skartelizowanych artykułów Modrzejowskich Zakładów „Zjednoczeniu Polskich Emalierni” na czas do końca 1933 r. Umowa ta określała kontyngent zbytu Modrzejowskich Zakładów oraz warunki zbytu.

9.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp., 2) „Modrzejów-Hantke” Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, S. A. Warszawa—zawarta w Katowicach dn. 15/XII 1931 r.—uzupełniała umowę 8 i przedłużała jej czas trwania do dn. 1/I 1942 r.

10.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp., 2) Towarzystwo Zakładów Metalowych „B. Hantke”, S. A. Warszawa—zawarta w Katowicach dn. 25/III 1929 r.—o powierzeniu wyłącznej komisowej sprzedaży skartelizowanych wyrobów S. A. „Hantke” „Zjednoczeniu Polskich Emalierni”. Określała ona zarazem kontyngent zbytu S. A. „Hantke” oraz warunki zbytu.

11.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyń Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Modrzejów-Hantke”, Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze, S. A.—zawarta w Sosnowcu dn. 27/X 1931 r.—o całkowitym zrzeczeniu się produkcji naczyń emaliowanych z blachy żelaznej i ich części składowych oraz zaniechaniu w zupełności jakiegokolwiek emaliowania wszelkich artykułów blaszanych przez Zakła-

dy „Modrzejów-Hantke” za odszkodowaniem na czas do dn. 1/I 1942 r. Kontyngent ich przejęła Fabryka „Olkusz”.

12.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Huta „Ludwików”, S. A. Kielce—zawarta w Katowicach dn. 27/XI 1931 r.—dotyczyła całkowitego zrzeczenia się produkcji artykułów emaliowanych z blachy żelaznej oraz ich części składowych przez Hutę „Ludwików” na rzecz Fabryki „Olkusz” na czas do dn. 1/I 1942 r. za odszkodowaniem.

13.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Huta „Ludwików”, S. A. Kielce—zawarta w Olkuszu dn. 27/IX 1935 r.—uzupełniająca umowę 12.

14.—Umowa fabryk: 1) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa”, Katowice, 2) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu—zawarta w Katowicach dn. 3/X 1935 r.—regulowała udział Katowickiej Spółki w umowie 13.

15.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaliowanych „Wulkan”, S. A. Warszawa—zawarta w Warszawie dn. 12/XII 1931 r.—ustalała całkowite zrzeczenie się produkcji wszelkich artykułów emaliowanych z blachy żelaznej na czas do dn. 1/I 1942 r. na rzecz S. A. „Olkusz” za odszkodowaniem.

16.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. Olkusz, 2) Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaliowanych „Wulkan”, S. A. Warszawa—zawarta w Warszawie dn. 8/VI 1934 r.—obejmowała całkowite zrzeczenie się produkcji wszelkich artykułów emaliowanych z blachy żelaznej na czas do dn. 1/I 1942 r. na rzecz S. A. „Olkusz” za odszkodowaniem.

17.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaliowanych „Wulkan”, S. A. Warszawa—zawarta w Warszawie dn. 25/I 1936 r.—zawierała dodatkowe postanowienia do umowy 17.

18.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaliowanych „Wulkan”, S. A. Warszawa—zawarta w Warszawie dn. 27/XI 1936 r.—zmieniała częściowo postanowienia umowy 17 oraz uzupełniała umowy 15 i 16.

19.—Umowa fabryk: 1) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”), 2) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu—zawarta w Katowicach dn. 15/XII 1931 r., zmieniona umową z dn. 16/20/III 1934 r.—określała udział Huty „Silesia” w umowach kartelowych S. A. „Olkusz”, zawartych z S. A. „Modrzejów-Hantke”, S. A. Huta „Ludwików” i S. A. „Wulkan”.

20.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Rado-Emalia”, Sp. z ogr. odp. Warszawa—zawarta w Katowicach dn. 1/VI 1935 r.—ustalała całkowite zaprzestanie produkcji przez Spółkę „Rado-Emalia” na czas do dn. 1/I 1942 r. na rzecz S. A. „Olkusz” za odszkodowaniem.

21.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Rado-Emalia”, Sp. z ogr. odp. Warszawa—zawarta w Katowicach dn. 5/VI 1935 r.—uzupełniała umowę 20.

22.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”)—zawarta w Katowicach dn. 3/X 1935 r.—określała udział Katowickiej Spółki w umowach 21 i 22.

23.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. Katowice, 2) „Pol-Shield” Fabryka Szydłów i Wyrobów Metalowych, Sp. z ogr. odp. w Białej—zawarta w Katowicach dn. 30/VI 1935 r.—regulowała powierzenie wyłącznej komisowej sprzedaży skartelizowanych artykułów przez Spółkę „Pol-Shield” „Zjednoczeniu Polskich Emalierni” na czas do dn. 1/I 1942 r.; dalej, określała kontyngent zbytu Spółki „Pol-Shield” oraz warunki zbytu.

24.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Pol-Shield” Fabryka Szydłów i Wyrobów Metalowych, Sp. z ogr. odp. w Białej—zawarta dn. 3/VII 1935 r.—regulowała wzajemne rozliczenia kartelowe tych fabryk z tytułu unieruchomienia emalierni w Radomiu.

25.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A. w Olkuszu, 2) „Pol-Shield” Fabryka Szydłów i Wyrobów Metalowych, Sp. z ogr. odp. w Białej—zawarta w Białej dn. 25/IX 1935 r.—uzupełniała umowę 23.

26.—Umowa fabryk: 1) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”), 2) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A.—zawarta w Katowicach dn. 3/X 1935 r.—określała udział Huty „Silesia” w umowach 24 i 25.

27.—Umowa fabryk: 1) „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, Sp. z ogr. odp. Katowice, 2) „Pol-Shield” Fabryka Szydłów i Wyrobów Metalowych, Sp. z ogr. odp. w Białej—zawarta w Katowicach dn. 15/X 1936 r.—regulowała przystąpienie Spółki „Pol-Shield” do fabrykacji nowych artykułów, również poddanych kontroli kartelu.

28.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A., 2) Emaliernia „Gotartowice” Sp. z ogr. odp. w Gotartowicach, (poczta Paruszowice)—zawarta w Katowicach dn. 8/VII 1935 r.—normowała całkowite zastanowienie produkcji skartelizowanych artykułów przez Spółkę „Gotartowice” na czas do dn. 1/I 1942 r. na rzecz S. A. „Olkusz” za odszkodowaniem, w formie wynajęcia spółce „Olkusz” wszystkich maszyn i narzędzi, stanowiących własność spółki „Gotartowice”.

29.—Umowa fabryk: 1) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych S. A., 2) Emaliernia „Gotartowice”, Sp. z ogr. odp. w Gotartowicach—zawarta w Olkuszu dn. 22/VII 1936 r.—zmieniała i uzupełniała umowę 28.

30.—Umowa fabryk: 1) „Katowicka S. A. dla Górnictwa i Hutnictwa” (Huta „Silesia”), 2) „Olkusz” Fabryka Naczyn Emaliowanych, S. A.—zawarta w Katowicach dn. 3/X 1935 r.—określała udział Huty „Silesia” w umowach 28 i 29.

Polski przemysł naczyn emaliowanych i innych wyrobów z żelaznej blachy emaliowanej, związał się wymienionymi wyżej 30 umowami kartelowymi w ramach „Zjednoczenia Polskich Emalierni”, odgradzając się skrupulatnie od wpływów wolnej konkurencji. Tymczasem, jak praktyka wykazała, wolna konkurencja była jedyną, która mogła uzdrowić stosunki w tej gałęzi przemysłu przez wyeliminowanie słabszych przedsiębiorstw, produkujących towar drożej albo gorszej jakości.

Przeszło 8 lat istnienia „Zjednoczenia Polskich Emalierni” nie wystarczyło temu kartelowi na przeprowadzenie odpowiedniej koncentracji produkcji, niezbędnej dla potaniaenia kosztów produkcji oraz dostosowania cen skartelizowanych wyrobów do siły nabywczej krajowych konsumentów. Przeciwnie, zamiast ułatwić likwidację słabszych, nierentownych i zbytecznych przedsiębiorstw kartel ułatwiał ich egzystencję przez stosowanie na szeroką skalę systemu kosztownych odpłat za postój, które rocznie wynosiły ok. zł 300 tys. Opłaty te, obciążając koszty produkcji czynnych fabryk, przyczyniały się w znacznym stopniu do utrzymania cen skartelizowanych wyrobów przez cały czas istnienia „Zjednoczenia Polskich Emalierni” na wyjątkowo wysokim poziomie. Wskaźnik ich cen wahał się ostatnio około 80 (ceny z 1928 r. = 100), podczas gdy przeciętny wskaźnik cen skartelizowanych artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego wynosi obecnie tylko 53.

Wysokie ceny skartelizowanych artykułów emaliowanych wywoływały wręcz odwrotne skutki od zamierzonych przez „Zjednoczenie Polskich Emalierni”.

Przemysł naczyn emaliowanych, przesycony nadmierną ilością fabryk, przekraczający swoją zdolnością wytwórczą znacznie zarówno zapotrzebowanie krajowe jak i możliwości eksportowe, skazujący swoich producentów na wzajemne wydzieranie sobie odbiorców, przemysł wskutek tego mało rentowny i pracujący ze stratami, w naturalnym następstwie tego stanu rzeczy powinien był odstraszać każdego od zakładania nowych fabryk w tej gałęzi przemysłu. „Zjednoczenie Polskich Emalierni”, przystępując w lutym 1929 r. do uzdrowienia stosunków w przemyśle wyrobów emaliowanych, zamiast wzmocnić ów naturalny brak warunków dla zakładania nowych przedsiębiorstw w tym przemyśle, aby tym skuteczniej chronić go przed dalszym rozdrabnianiem i osłabianiem, zaczęło swoją działalność od stworzenia sztucznej wysokiej rentowności w tej gałęzi przemysłu przez narzucenie odbiorcom nadmiernie wysokich cen skartelizowanych przez siebie arty-

kułów. Skutki tej krótkowzrocznej polityki „Zjednoczenia Polskich Emalierni” nie dały na siebie długo czekać.

W niecały rok po zawiązaniu się „Zjednoczenia Polskich Emalierni” zaczęły powstawać w Polsce nowe fabryki wyrobów emaliowanych — wbrew istotnym potrzebom gospodarki narodowej oraz z wyraźną jej szkodą, zwabione wyłącznie stworzonymi przez kartel emalierni widokami łatwych, szybkich i znacznych zysków. Doszło do tego, że jeden z takich nowych outsiderów potrafił sprzedawać swoje wyroby o 20% taniej od cen fabryk skartelizowanych, a mimo to pracował z zyskiem do 12% — z tym, że zysk ten wedle jego własnych obliczeń przekraczałby nawet 30% obrotu, gdyby nie konieczność korzystania z wysokooprocentowanego kredytu firmy, która danego outsidera finansowała. W rzeczywistości fabryka ta jednak nie miała gospodarczej racji bytu i dlatego po kilku latach istnienia wolała zastanowić swoją produkcję za sutym odszkodowaniem, wypłacanym corocznie przez „Zjednoczenie Polskich Emalierni”.

W analogiczny sposób prosperowały w ramach kartelu 4 inne fabryki. Na 8 fabryk, uczestniczących w kartelu, tylko 3 są czynne, a 5 pozostałych ogranicza się do pobierania „postojowego”, wynoszącego corocznie ok. zł 300 tys.

Uprawiając tego rodzaju gospodarkę, „Zjednoczenie Polskich Emalierni” — zamiast wykorzystać swoje władcze stanowisko na rynku w kierunku zrationalizowania produkcji, przede wszystkim przez jej potanie, co pozwoliłoby na niżenie cen skartelizowanych wyrobów, a w ślad za tym spowodowałoby rozszerzenie ich zbytu, co znów automatycznie podniosłoby rentowność skartelizowanych fabryk — przyczyniło się wydatnie do znacznego podrożenia kosztów produkcji w swojej branży.

Wskutek tego „Zjednoczenie Polskich Emalierni” tym bardziej nie mogło odpowiednio niżyc swoich cen, nieproporcjonalnie wysokich w stosunku do reszty skartelizowanego przemysłu metalowo-przetwórczego oraz do finansowej siły nabywczej krajowych konsumentów. Powodowało to skutki gospodarczo wysoce szkodliwe nie tylko dla tych konsumentów, ale przede wszystkim dla samego skartelizowanego przemysłu, ograniczając znacznie jego możliwości zbytu, co zagrażało poważnie dobru publicznemu.

Szkodą dotkliwą dla dobru publicznego były również zmarnowane ze stanowiska gospodarki narodowej wysiłki outsiderów „Zjednoczenia Polskich Emalierni”, powstałych po utworzeniu tego kartelu, zwabionych stworzonymi przez kartel pozorami wysokiej rentowności do nowych inwestycji w przemyśle, wybitnie przepiękowanym. Dezerorientującej polityce „Zjednoczenia Polskich Emalierni” należy przypisać główną winę tego, że inwestycje te zmarnowano i że nie użyto ich w tych działach gospodarki narodowej, w których odczuwa się ich istotny brak i w których mogłyby wydać trwałe korzyści — zarówno dla samych zainteresowanych przedsiębiorców, jak i dla dobru publicznego.

Wyrządzone przez „Zjednoczenie Polskich Emalierni” szkody, zagrażające dobru publicznemu, usprawiedliwiają w pełni jego rozwiązanie.

AKCJA KOMISJI KONTROLI CEN

Komisja Kontroli Cen opracowała wnioski w sprawie obniżki do 10% cen kawy zbożowej oraz kawy zwykłej i herbaty tańszych gatunków. Wnioski te przedłożone zostały właściwym ministrom. Komisja ustaliła też obniżenie ceny mydła zwykłego do 10%.

Na ostatnim posiedzeniu Komisja przeprowadziła dyskusję wstępną nad sprawą obniżki cen surowców i półfabrykatów dla przemysłu przetwórczego i rzemiosła.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

WIZYTA PANA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU ANTONIEGO ROMANA W BELGII. — W dn. 20 b. m. powrócił do Warszawy po kilkudniowym pobycie w Belgii Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman.

*

Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman, po swym powrocie z Brukseli, udzielił wywiadu przedstawicielowi P. A. T., w którym podzielił się wrażeniami z wizyty w Belgii:

— Jakie były powody wyjazdu Pana Ministra do Belgii?

— W pierwszym rządzie chodziło tu o oddanie wizyty złożonej w końcu ubiegłego roku w Warszawie przez P. van Isacker'a, Ministra Spraw Ekonomicznych Belgii. Poza tym zamierzałem nawiązać bliższą styczność z kierownikami życia gospodarczego Belgii, wychodząc z założenia, że drogą kontaktu osobistego i wymiany poglądów najłatwiej można przyczynić się do pogłębienia wzajemnych stosunków gospodarczych obu krajów.

— Czy w czasie pobytu Pana Ministra w Brukseli były omawiane konkretne zagadnienia, związane ze stosunkami gospodarczymi obu państw?

— Owszem. W pierwszym rządzie poruszone zostały sprawy, związane ze zwiększeniem obrotów handlowych między Polską i Belgią. Mogę też z przyjemnością skonstatować, że w tej dziedzinie nie natrafiłem na żadne poważne trudności, i że stosunki gospodarcze obu krajów rozwijać się będą po linii ich naturalnych potrzeb. Widoki rozwoju stosunków gospodarczych obu państw wydają mi się tym pomyślniejsze, iż oparte są na najzdrowszej podstawie, a mianowicie na wymianie produktów, które nie stanowią konkurencji dla wytwórczości krajowej państwa importującego.

Pragnąłbym jeszcze dodać, iż w rozmowach stwierdziłem tendencje, zmierzające do zacieśnienia współpracy pomiędzy kapitałem polskim i belgijskim, który mógłby znaleźć w Polsce jeszcze duże pole do działania.

— Czy nie zechciałby Pan Minister podzielić się wrażeniami z zetknięcia się z P. Premierem van Zeelandem?

— Tym razem miałem sposobność kilka razy dłużej konferować z Premierem van Zeelandem, którego uprzednio parokrotnie spotykałem już na konferencjach międzynarodowych. Wybitny ten mąż stanu robił na mnie wrażenie jednego z najznakomitszych umysłów politycznych współczesnej Europy. Sądzę też, iż Premier belgijski jak nikt inny nadaje się do szczęśliwego przeprowadzenia misji zorganizowania międzynarodowej konferencji gospodarczej, która, jak wiadomo, została oddana w jego doświadczone ręce. Pragnę przy tym nadmienić, iż w ciągu maja b. r. przybędzie do Polski przedstawiciel Premiera van Zeelanda P. Frere celem omówienia z Rządem Polskim spraw, dotyczących tej konferencji.

— Jakie są ogólne wrażenia Pana Ministra z Belgii?

— Przede wszystkim uderzyło mnie ogromne ożywienie gospodarcze Belgii. Dawało się to zauważyć z największą siłą w porcie antwerpskim, który zwiedzałem i którego praca przypomina czasy największej koniunktury gospodarczej. Rad jestem, iż miałem możność w ciągu tych kilku dni pobytu w pięknej Belgii poznania najwybitniejszych przedstawicieli życia politycznego i gospodarczego Belgii, nadmienić przy tym pragnę, iż spotkałem się wszędzie z żywymi objawami przyjaźni dla Narodu i Państwa Polskiego, jak również doznałem niezwykle serdecznego i gościnnego przyjęcia ze strony Rządu Belgii, które zostawiło u mnie i moich kolegów niezatarte wrażenie.

— Czy Pan Minister miał sposobność w czasie swego pobytu w Belgii zwiedzić polskie osiedla robotnicze?

— Zwiedziłem szereg ośrodków robotniczych polskich i z przyjemnością mogę podkreślić dobre usytuowanie naszego wychodźstwa na terenie Belgii, a przede wszystkim zaznaczyć muszę, iż skonstatowałem pomyślnie położenie materialne robotników polskich. Podkreślić również należy, iż stanowisko przemysłowców belgijskich specjalnie w tym zagłębiu jest godne najwyższego uznania, o ile chodzi o ich życiowe ustos-

sunkowanie się do prac kulturalno-oświatowych wśród wychodźstwa robotniczego oraz zainteresowanie się losem robotnika polskiego. Pod tym względem stosunki belgijskie mogą być postawione jako wzór innym krajom, w których znajduje się

również emigracja polska. Pragnę również nadmienić iż duże wrażenie zrobił na mnie szczerzy patriotyzm robotnika polskiego na obczyźnie oraz jego zainteresowanie się sprawami krajowymi.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W MARCU 1937 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w marcu w związku z zakończeniem sezonu zimowego uległa pewnemu pogorszeniu — zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu ogólnego. Podkreślić przy tym należy, że na spadek zbytu ogólnego w marcu wpłynęło zmniejszenie zapotrzebowania rynku krajowego, eksport bowiem — w związku z pomyślnie rozwijającą się koniunkturą na światowym rynku węglowym — kształtował się zwykłowo. Ogólne wydobycie węgla w marcu w porównaniu z lutym zmalało o 3·95%, natężenie zaś produkcji, tj. przeciętne dzienne wydobycie — wskutek większej w marcu (o 3) liczby dni roboczych — spadło w stopniu znacznie wyższym, a mianowicie o 15·03%, i stanowiło ok. 106 tys. t. W przemyśle koksarskim w związku z większą liczbą dni roboczych zaznaczył się dość poważny wzrost produkcji, jak również i zbytu ogólnego, który nadal przekraczał bieżącą produkcję. W przemyśle brykiarskim nastąpiło pewne osłabienie — zarówno w zakresie produkcji, jak i zbytu ogólnego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w marcu — według danych z t y m c z a s o w y c h — w poszczególnych rejonach węglowych ilustruje poniższe zestawienie (w tys. ton):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju ¹⁾	Eksport	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	2 135	1 195	733	536
Dąbrowski	460	316	107	318
Krakowski	153	123	—	121
Razem:	2 748	1 634	840	975
Luty 1937	2 861	1 795	774	934
Marzec 1936	2 147	1 323	600	1 194

Z zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w marcu zmalało w porównaniu z lutym o 113 tys. t, przewyższając jednocześnie o 601 tys. t (27·99%) wydobycie w analogicznym miesiącu 1936 r. Spadek wydobycia nastąpił w rej. dąbrowskim i krakowskim, wówczas gdy produkcja rej. śląskiego utrzymała się prawie na poziomie poprzedniego miesiąca. Zjawisko to tłumaczy się tą okolicznością, że kopalnie rej. dąbrowskiego i krakowskiego dostarczają głównie węgla na cele opału domowego, na które to gatunki — w związku z zakończeniem sezonu zimowego — zapotrzebowanie znacznie osłabło, natomiast kopalnie rej. śląskiego, produkujące głównie gatunki przemysłowe węgla, nie poniosły z tego tytułu strat, gdyż zapotrzebowanie węgla ze strony przemysłu w marcu nie tylko nie osłabło, ale nawet nieznacznie wzrosło. Przeciętne dzienne wydobycie w marcu — przy 26 dniach roboczych — wynosiło ok. 106 tys. t, a zatem zmalało w porównaniu z lutym o 18 tys. t.

Ogólny zbytu węgla kamiennego w marcu zmalał w stosunku do lutego o 95 tys. t (3·70%); ponieważ zbytu krajowego zmalał, a eksport wzrósł — przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść eksportu; w ten sposób udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla zmalał w marcu do 66·05%, a eksportu wzrósł do 33·55% (odpowiednie liczby dla lutego wynosiły: 69·87% i 30·13%).

Zbytu krajowy węgla kamiennego zmalał w marcu o 161 tys. t (8·97%), przewyższając jednak o 311 tys. t (23·51%) takż zbytu w marcu 1936 r.

Udział poszczególnych grup odbiorców w zbycie krajowym węgla w marcu w porównaniu z lutym przedstawiał się następująco:

	Luty		Marzec	
	tys. ton	%	tys. ton	%
Przemysł	858	47·80	934	57·16
Koleje żelazne	320	17·83	299	18·30
Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego)	617	34·37	401	24·54
Razem:	1 795	100·00	1 634	100·00

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty oraz węgla, skreślonego przy sprawdzeniu zapasów.

Na spadek zbytu węgla na rynku wewnętrznym wpłynęło głównie zmniejszone zapotrzebowanie węgla na cele opału domowego oraz osłabienie dostaw kolejowych, odbiór bowiem węgla ze strony przemysłu wykazał dalszy wzrost, co pozostaje w związku z koniunkturalnym wzrostem produkcji w szeregu gałęzi przemysłu. Zapotrzebowanie węgla ze strony przemysłu wynosiło w marcu 934 tys. t — wobec 858 tys. t w lutym, a zatem wzrosło o 76 tys. t (8·86%). Do wzrostu odbioru węgla ze strony przemysłu przyczyniły się głównie wzmoczone dostawy węgla dla przeróbki na koks — w związku z uruchomieniem w tym miesiącu starej baterii na koksowni „Walenty”. Również dość poważnie wzrósł odbiór węgla ze strony hutnictwa żelaznego, co pozostaje w związku z wysoką koniunkturą w tej gałęzi przemysłu. Ponadto dał się zaobserwować dość poważny wzrost zapotrzebowania ze strony przemysłów o charakterze mniej lub więcej sezonowym, a przede wszystkim ze strony przemysłu cementowego, ceramicznego łącznie z wapiennikami i cegielniami. W nieco mniejszym stopniu wzrosło zapotrzebowanie przemysłu papierniczego oraz cukrowni. Pewne nieznaczne osłabienie odbioru węgla cechowało rolnictwo łącznie z jego przemysłami przetwórczymi, przemysł chemiczny, gazownie oraz przemysł górniczy, nie posiadający własnego węgla. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazywały na ogół w odbiorze węgla w marcu w porównaniu z lutym poważniejszych odchyłań.

Eksport¹⁾ węgla kamiennego w marcu w porównaniu z lutym wzrósł o 66 tys. t (8·53%), przewyższając o 240 tys. t (40%) wywóz w analogicznym miesiącu 1936 r.

Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych w miesiącu sprawozdawczym wzrosły o 41 tys. t i wynosiły na dz. 31/III 975 tys. t.

W związku z ekspiracją w dn. 31/III umowy konwencyjnej oraz niezafatwieniem sprawy przedłużenia Polskiej Konwencji Węglowej — sprolongowano prowizorycznie umowę konwencyjną o miesiąc, tj. do dn. 30/IV 1937 r.

Liczba robotników w kopalniach węgla kamiennego, spadła w marcu o 206, co pozostaje w związku z pewnym osłabieniem wydobycia. Jak wynika z poniższego zestawienia, spadek załogi robotniczej nastąpił w rej. dąbrowskim, natomiast w rej. krakowskim stan załogi robotniczej uległ pewnej poprawie, a w rej. śląskim liczba robotników pozostała prawie niezmienną.

Rejony	Luty	Marzec
Śląski	47 540	47 523
Dąbrowski	18 094	17 820
Krakowski	6 619	6 704
Razem:	72 253	72 047

Ceny węgla w kraju pozostały niezmienną. Ceny węgla eksportowego fob Gdynia/Gdańsk wykazywały nadal tendencję zwykłą i kształtowały się na poziomie sh 12/6 ÷ 18/- za 1 tonę węgla górnośląskiego w zależności od kraju przeznaczenia.

W marcu stawki frachtowe na przewóz węgla przy utrzymanej tendencji oraz przy nieco zwiększonej podaży tonażu nie wykazywały poważniejszych odchyłań w stosunku do poprzedniego miesiąca. Za statek ok. 3 000 ton płacono — w sh: Sztokholm, Göteborg 5/-, Kopenhaga 5/6, Aarhus 5/9, Tromsø 5/9, Oslo 5/-, Bergen 6/3, Drondjem 6/9, Stavanger 6/6, Helsingfors 4/3, Ryga 5/6, Tallin 5/9, Rouen 8/-, Bordeaux 9/-, Nantes 8/9, Nice 10/9 ÷ 11/-, Amsterdam 6/3 ÷ 6/-, Rotterdam 6/-, Antwerpia 5/6, Alger (Bona), Phillipeville, Stax/Oran 10/6, Wenecja 10/6, Livorno/Spezja, Genova 8/9, Rio de Janeiro 12/6, Buenos Aires 13/6, porty Jugosławii 10/6.

Produkcja koksu wynosiła w marcu 176 tys. t, czyli wzrosła o 33 tys. t (26·08%). Ogólny zbytu koksu wzrósł w stopniu nieco mniejszym, a mianowicie o 17 tys. t (10·30%), i wynosił 182 tys. t. Z ogólnego zbytu koksu — na zbytu krajowy przypadła 148 tys. t, czyli o 15 tys. t więcej w porównaniu z lutym, a na eksport — 34 tys. t, a zatem o 2 tys. t więcej. Co się tyczy wzrostu zbytu na rynku wewnętrznym to został on spowodowany zwiększonym zapotrzebowaniem ze strony przemysłu, a w szczególności przemysłu hutniczo-żelaznego. Odbiór koksu na cele opału domowego w związku z kończącym się sezonem zimowym uległ pewnemu osłabieniu.

¹⁾ Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zes. 15/1937, str. 518.

Eksport koksu do poszczególnych krajów w marcu w porównaniu z lutym ilustruje następujące zestawienie (w tys. ton):

	Luty	Marzec	Wzrost (+) lub spadek (-)
Szwecja	16	21	+ 5
Austria	6	3	- 3
Norwegia	3	1	- 2
Francja	—	3	+ 3
W. M. Gdańsk	3	3	—
Inne kraje	4	3	- 1
Razem:	32	34	+ 2

Ponieważ produkcja koksu była nieco mniejsza niż zhyt ogólny, przeto jego zapasy w miesiącu sprawozdawczym uległy dalszej niższej i wynosiły na dz. 31 III 34 tys. t. Stan załogi robotniczej w koksarniach wzrósł o 38 robotników i wynosił z końcem miesiąca sprawozdawczego 2 332.

Produkcja brykietów w marcu wynosiła 12 tys. t—wobec 14 tys. t w lutym, a zatem zmalała o 2 tys. t; w tym samym również stosunku spadł ogólny zbyt brykietów, wynosząc 12 tys. t. Stan załogi robotniczej w brykietarniach w marcu utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosił 100 robotników.

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE KWIETNIA 1937 R. w porównaniu z przeciętną za połowę marca—przy tej samej liczbie dni roboczych (13)—wzrósł o 70 tys. t i wynosił 490 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę, łącznie z węglem okrętowym, w I połowie kwietnia wynosiła ok. 38 tys. t, a zatem zmalała w stosunku do przeciętnej wysyłki w marcu o ok. 5 tys. t. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 33 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 5 tys. t. Wzrost eksportu w I połowie kwietnia w porównaniu z przeciętną za połowę marca nastąpił z obu rejonów eksportujących, przy tym z rej. śląskiego wywieziono 427 tys. t, czyli o 61 tys. t więcej, a z rej. dąbrowskiego 63 tys. t, czyli o 9 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

Na rynku środkowo-europejskim wywieziono o 3 tys. t więcej, podkreślić przy tym należy, że po pewnej przerwie wywieziono w obrocie kompensacyjnym 2 tys. t węgla do Węgier.

Wywóz na rynku skandynawskim wzrósł o 18 tys. t i stanowił 138 tys. t. Do wzrostu wywozu przyczyniły się zwiększone wysyłki do Szwecji i Finlandii, zmalały natomiast wysyłki do Danii i Norwegii.

Eksport na rynku bałtyckim ograniczył się wyłącznie do Łotwy, do której w okresie sprawozdawczym wywieziono ok. 1 tys. t.

Na rynku zachodnio-europejskim wywóz polskiego węgla utrzymał się mn. w. na poziomie przeciętnej za połowę poprzedniego miesiąca. Nastąpiły jednak dość znaczne przesunięcia w wywozie do poszczególnych krajów, objętych tą grupą rynków, a mianowicie: straty, poniesione na rynku francuskim, zostały prawie w całości skompensowane zwiększonymi wysyłkami do Belgii, Holandii i Szwajcarii.

Na rynku południowo-europejskim wywieziono 112 tys. t, tj. o 38 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę marca. Wzrost eksportu do tej grupy rynków tłumaczy się pomyślnie rozwijającym się wywozem do Włoch.

Wywóz na rynku pozaeuropejskim w I połowie kwietnia kształtował się korzystnie i stanowił 34 tys. t—wobec 24 tys. t przeciętnie za połowę marca. Do wzrostu eksportu na te rynki przyczyniły się zwiększone wysyłki do Algieru i Egiptu.

Wywóz do W. M. Gdańska zmalał o 3 tys. t i wynosił 11 tys. t, natomiast odbiór węgla okrętowego—w związku z ogólną poprawą koniunktury w zakresie eksportu—wykazał pewną zwyżkę, a mianowicie o 5 tys. t—do 44 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w okresie sprawozdawczym w porównaniu z przeciętną za połowę marca wzrósł o 37 tys. t—do 430 tys. t, z czego na Gdynię przypadało 280 tys. t, czyli o 13 tys. t więcej, a na Gdańsk 150 tys. t, czyli o 24 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę marca.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MARCU 1937 R.—Wydobycie ropy w marcu 1937 r. wynosiło 41 798 cyst. brutto (w lutym 38 755), a mianowicie (w cysternach): w okr. jasielskim 9 660 (8 719), drohobyckim 28 195 (26 401) i stanisławowskim 3 943 (3 635). Z tych ilości—na ropę marki podstawowej przypadało 21 635 (20 385) i na marki specjalne 20 163 (18 370).

Gazów ziemnych wydobyto 44 156 tys. m³ (42 509), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 13 421 (12 512), drohobyckim 25 623 (24 886) i w stanisławowskim 5 112 (5 111).

Cena ropy boryslawskiej, zakupywanej przez „Polmin”, wynosiła bez zmiany zł 1 350 za cysternę 10-tonową loco zbiorniki.

Za gaz ziemny w Boryslawiu płacono gr 4·28 za m³ (4·42).

Czynnych było 802 (799) kopalń ropy i gazów, zatrudniających 9 508 (9 500) robotników.

Nowych otworów uruchomiono 11 (16).

Ruch terenowy wykazuje silniejsze ożywienie w powiatach: stryjskim i żydaczowskim, położonych na południowy wschód od daszawskiego gazowego rejonu.

S-ka Akc. „Pionier” prowadzi przygotowania celem podjęcia z powrotem badań geo-sejsmicznych na przedgórzu w obrębie powiatów: drohobyckiego, stryjskiego i żydaczowskiego.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w marcu 4 251 cyst. ropy (+ 218).

Wytworzono różnych produktów naftowych 3 892 cyst. (3 865), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 757, nafty 1 172, olejów: gazowego, opałowego oraz lekkich 849, olejów smarowych 382, parafiny 217 oraz innych produktów naftowych 515.

Wysłano z rafinerij z przeznaczeniem dla spożycia krajowego 2 604 cyst. (2 880), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 520, nafty 908, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 613, olejów smarowych 272, parafiny 73 oraz innych produktów naftowych 218.

Wysłano z rafinerij z przeznaczeniem na eksport 1 356 cyst. (1 037), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 470, nafty 123, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 359, olejów smarowych 224, parafiny 120 oraz innych produktów naftowych 60.

Zapasy produktów naftowych w rafineriach w dn. 31 III 1937 r. wynosiły ogółem 16 010 cyst. (w dn. 28/II b. r. 15 959 cyst.), w tym (w cysternach 10-tonowych): benzyn 2 142, nafty 999, olejów: gazowego, opałowego i lekkich 1 133, olejów smarowych 5 285, parafiny 609 oraz innych produktów naftowych 5 842.

Zapasy ropy w rafineriach w dn. 31/III wynosiły 2 197 cyst. (w dn. 28/II 2 383 cyst.).

Czynnych było 27 zakładów, które zatrudniały 3 229 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w miesiącu sprawozdawczym 23 522 tys. m³ gazu (20 414 tys. m³), otrzymano gazolinę 349 cyst. (298), wysłano do rafinerij celem domieszania do benzyn ciężkich oraz na inne zapotrzebowania krajowe 300 cyst. (295), wysłano na eksport 3·5 cyst. (5).

Płynnych gazów wyprodukowano 13·1 cyst. (13·9), zapotrzebowanie krajowe wynosiło 13·1 cyst. (11·2), wysłano zagranicę 1·1 cyst. (1·1). Zapasy w końcu miesiąca wynosiły 6·7 cyst. (8·6).

Czynnych było 27 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 341 robotników.

PRZEMYSŁ NAFTOWY W LUTYM 1937 R.—Wydobycie ropy w lutym b. r. wyniosło 3 876 cyst. brutto—wobec 4 206 cyst. w styczniu. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła zatem 138 cyst.—wobec 135 cyst. w styczniu b. r.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła bez zmiany blisko 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerij wynosiła 3 912 cyst.—wobec 4 290 cyst. w listopadzie.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, wynosiły 1 749 cyst. (w styczniu 1 779).

W rejonie boryslawskim poważniejszych dowieńceń nie było. Uzyskano natomiast silne ślady ropy w otworze Nr IV kop. „Violetta” w głęb. 1 377 m, oraz ropy i gazów w otw. „Edward” kop. „Torosiewicz-Manisaly”—po oczyszczeniu do głęb. 923 m.

Z dowieńceń w rejonach marek specjalnych wyróżnia się dowieńce w Kałuszu na kop. „Aleksander”, gdzie w otworze Nr 1 nastąpił—po dojściu do głęb. 671 m—wybuch gazów o wydajności ok. 100 m³ na minutę. Wybuch ustał—wprawdzie po 2 godzinach z powodu zatkania rur wyrzuconym świdrem, jednak—podobnie jak i poprzednie dowieńce—sygnalizuje obecność bogatych pokładów gazowych. Niemniej nadal interesującymi są dowieńce w Dolinie, wzbogaconej w miesiącu sprawozdawczym jeszcze o 2 płytkie dowieńce w otworach Nr VII o wydajności 400 kg ropy na dobę z głęb. 54 m i Nr VIII, gdzie w głęb. 74 m uzyskano słabsze ślady ropy, zcierpując po 24 godzinach ok. 40 kg ropy. Głębokość i produkcję szybów doliniańskich ilustruje poniższe zestawienie:

Nr otworu	Głębokość m	Wydobycie w lutym kg
IV	56	6 100
V	53	14 400
VI	45	180
VII	54	8 940
VIII	134	100

Szereg normalnych dowieńceń uzyskano w następujących miejscowościach: Biecz („Stanisław XVII”—3 t dziennie z głęb. 420 m), Dominikowice („Wilno IV”—1 t dziennie z głęb. 346 m), Grabownica

Produkcja i obrót ropą w lutym 1937 r. (w cysternach)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Styczeń 1937	938	15	920	405	2 874	141	2 967	1 227	394	5	403	147	4 206	161	4 290	1 779
Luty 1937	872	13	862	411	2 640	135	2 720	1 164	364	6	330	174	3 876	154	3 912	1 749
Styczeń ÷ luty 1937	1 810	28	1 782	411	5 514	276	5 687	1 164	758	11	733	174	8 082	315	8 202	1 749
„ „ 1936	1 724	17	1 645	387	5 906	287	6 000	1 243	958	11	994	181	8 588	315	8 639	1 811

Produkcja i zużycie gazów ziemnych w lutym 1937 r. (w tys. m³)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfoczonno	Manko	Produkcja	Opał (zużycie własne)	Odfoczonno	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfoczonno	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfoczonno	Manko
Styczeń 1937	14 946	2 947	11 554	445	29 018	6 606	22 331	81	5 522	1 058	3 799	665	49 486	10 611	37 684	1 191
Luty 1937	12 512	2 765	9 363	384	24 886	6 173	18 651	62	5 111	3 514	914	683	42 509	12 452	28 928	1 129
Styczeń ÷ luty 1937	27 458	5 712	20 917	829	53 904	12 779	40 982	143	10 633	4 572	4 713	1 348	91 995	23 063	66 612	2 320
„ „ 1936	25 558	5 112	19 757	689	51 547	13 648	37 738	161	9 560	7 753	705	1 102	86 665	26 513	58 200	1 952

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów ziemnych w lutym 1937 r.

OKRES	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów, produkujących ropę	Przebieg dnia produkcji otworu — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłącznie gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem		
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem											
Styczeń 1937	15	6	51	91	142	8	232	25	483	2 315	330	25	24	3 605	3 204	434
Luty 1937	13	6	56	84	140	13	213	25	498	2 326	329	24	21	3 608	3 234	427

Eksport produktów naftowych do poszczególnych krajów w lutym 1937 r. (w tonach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0-890	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe, mydło naftowe	Świece	Wazelina	Półprodukty ¹⁾	Pozostałości destylacyjne ²⁾	Razem
Austria	38	926	451	—	—	50	—	38	—	—	—	—	—	1 503
Czechosłowacja	3 364	188	—	—	108	—	—	—	15	—	—	—	—	3 675
Dania	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
Jugosławia	—	4	15	10	26	106	—	—	—	—	—	—	—	161
Łotwa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
Niemcy	235	60	—	—	45	40	182	—	—	—	—	—	—	562
Szwajcaria	14	—	—	—	—	—	15	30	—	—	—	—	—	59
Szwecja	10	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Węgry	—	—	—	—	61	35	—	15	—	—	—	—	—	111
Włochy	—	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	21
Razem:	3 700	1 178	466	10	296	252	197	83	15	—	—	—	10	6 307
Gdańsk	484	60	851	—	1 117	1 167	10	—	6	—	—	—	29	3 724
Gdynia	8	18	392	2	52	—	—	—	—	—	—	—	—	472
Ogółem:	4 192	1 256	1 709	12	1 469	1 419	207	83	21	—	—	—	39	10 403

1) Olej parafinowy i odcieki, olej prasowy, gacz, oleje potne.

2) Oleje napędowe i opałowe.

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 38 647 t, a więc strata przy przeróbce stanowiła 8·5% (przeciętnie w 1936 r. 8·1%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 30 012 t (w tym wewnętrzne spożycie rafinerij 1 198) i przedstawiała się następująco (w tonach—bez spożycia rafinerij):

	Luty		Przec. mies.
	1936	1937	1936
Benzyna	3 751	4 563	5 750
Nafta	11 665	13 334	10 670
Oleje gazowy i opałowy	4 432	5 187	4 850
Oleje smarowe	2 951	3 374	3 480
Parafina	673	801	780

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerij, przeznaczona na eksport) wynosił ogółem 10 403 t, czyli był mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1936 r. (13 350 t). Z poszczególnych produktów wywieziono za granicę (w tonach):

	Luty	Przec. mies.
	1937	1936
Benzyna	4 157	4 660
Nafta	1 256	2 350
Oleje gazowy i opałowy	1 748	2 200
Oleje smarowe	1 477	2 830
Parafina	1 419	1 000

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonach):

	1/II 1937	1/III 1937	1/III 1936
	Benzyna	20 663	21 343
Nafta	10 882	8 604	16 587
Oleje gazowy i opałowy	10 972	10 779	5 285
Oleje smarowe	56 538	55 825	73 430
Parafina	6 152	5 859	3 127
Inne produkty	53 555	57 184	51 251
Razem:	158 762	159 594	173 717

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Produkcja gazoliny wyniosła w lutym 2 977 t (3 281 t). Z ogólnej ilości 42 509 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach—przerobiono w gazoliniarniach 20 414 t, czyli 48·2%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymywano przeciętnie 14·6 kg gazoliny (w styczniu 13·7 kg). Do rafinerij nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej 2 620 t gazoliny. W ruchu było 26 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 334 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W LUTYM 1937 R.—

W lutym wydobyto wosku 37 t, a więc tyleż co w styczniu. Wywieziono za granicę 67 t, z czego: 2 t—do Austrii, 28 t—do Stanów Zjedn., 14 t—do Francji i 23 t—do Niemiec (eksport w styczniu wyniósł 34 t). Zapasy zamagazynowanego wosku zmniejszyły się do 121 t (150 t). Czynne były 3 kopalnie, zatrudniające 399 osób (400). Ceny wosku ziemnego nie uległy zmianie, a więc płacono—zależnie od gatunku—zł 270—150—70 za 100 kg loco kopalnia.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PO SEZONIE WIOSENNYM W ŁÓDZKIM PRZEMYSŁE WŁÓKIENNICZYM.—Ocena sytuacji sezonu wiosennego we włókiennictwie łódzkim wypada w b. r. na ogół niejednolicie. O ile w odniesieniu do przemysłu sezon wiosenno-letni nie zawiódł na ogół pokładanych w nim nadziei, o tyle na rynku handlowym sytuacja kształtowała się mniej korzystnie, a w każdym razie nie rozwijała się równolegle do zwiększającej się produkcji.

Okres sezonu wiosennego rozpoczął się w styczniu na ogół pod znakiem optymizmu. Stosunkowo korzystne kształtowanie się sytuacji finansowej odbiorców w początku b. r. oraz spokojna likwidacja zobowiązań z sezonu zimowego—przy dużej płynności gotówkowej banków oraz prywatnego rynku dyskontowego—stwarzały korzystne podstawy dla rozpoczęcia transakcyj towarami wiosennymi. Poza tym niekorzystne zazwyczaj zjawisko ramszowania towarów w tegorocznym sezonie wiosennym nie występowało niemal zupełnie. Wpłynęła na to nie tylko likwidacja zapasów towarowych z sezonu zeszłorocznego, ale i dodatkowe transakcje, zawierane w styczniu w dziale artykułów zimowych. Wreszcie, unormowane w pewnej mierze kwestie zaopatrywania przemysłu w surowiec—wobec ustabilizowania polityki kontyngentowej—stwarzały właściwe podstawy dla sezonu wiosennego.

Okres lutego kształtował się w przemyśle pod znakiem stałego wzrostu uruchomienia, osiągniętego w przemyśle znacznie poważniejsze aniżeli w odpowiednim okresie ub. r. Sytuacja finansowa włókiennictwa nie uległa wydatniejszym zmianom. Wystąpiły jedynie nie notowane na ogół od dłuższego czasu tendencje w kierunku wydłużania terminów wekslowych.

Tendencje wzrostu produkcji w przemyśle włókienniczym uległy również i w marcu dalszemu wzmocnieniu. Sytuacja finansowa włókiennictwa uległa jednak już pewnemu pogorszeniu, co znalazło swój wyraz w nieco trudniejszym przebiegu ultima, zmniejszonej płynności gotówkowej i wzroście stopy dyskontowej na rynku prywatnym. Te objawy pozostawały w związku z kształtowaniem się sytuacji na rynku handlowym, gdzie obroty nie uległy zwiększeniu. W dużej mierze wpłynęło na ten stan rzeczy niekorzystne kształtowanie się warunków atmosferycznych i wczesny okres świąt wielkanocnych. Poza chłódami, które ujemnie wpływały na rozwój transakcyj w handlu włókienniczym, przypomnieć należy, że okres świąt przypadł na koniec miesiąca, gdy zazwyczaj zasoby finansowe konsumentów są wyczerpane. W tych więc warunkach rozmiary transakcyj sprzedających w handlu włókienniczym musiały ulec redukcji, co odbiło się również na polityce zakupów handlu hurtowego, który odbierał zamówione towary letnie od przemysłu bardzo powoli, powodując zwiększanie się zapasów towarowych w składach fabrycznych. Na szczególne podkreślenie zasługują stosunkowo szczupłe rozmiary zbytu tkanin, wyprodukowanych dla potrzeb wsi.

Rynek przędzy bawełnianej wykazał rozmiary zbytu, przekraczające zeszłoroczne—jeśli chodzi o marzec, to niemal o 20%. Również i rozmiary produkcji przędzy bawełnianej wzrastały i w marcu przewyższyły wydatnie wytwórczość tego półfabrykatu w marcu ub. r.

Sytuacja na rynku tkanin wełnianych kształtowała się w omawianym sezonie korzystniej aniżeli w dziale bawełnianym. Chłodne pogody, które nie sprzyjały transakcyj w dziale bawełny, na rynek tkanin wełnianych wywarły wpływ dodatni. Globalnie biorąc, wzrost obrotów tkaninami wełnianymi i półwełnianymi wyraził się w środku sezonu liczbą przeszło 20% w porównaniu z ub. r. Na podkreślenie zasługuje zwiększenie rozmiarów transakcyj towarami wysokogatunkowymi czysto wełnianymi i czesankowymi. W końcu sezonu jednak obroty tkaninami wełnianymi osłabły, a napływ zamówień uległ redukcji.

Zbyt przędzy czesankowej w b. r. w porównaniu z ub. r. wykazał zwiększenie. Produkcja przędzy wzrosła jeszcze stosunkowo znacznie aniżeli rozmiary konsumpcji, co wpłynęło na niewielki zresztą wzrost zapasów.

Przebieg sezonu wiosennego w łódzkim przemyśle włókienniczym wykazuje w podstawowych działach tego przemysłu wyniki niejednolite. Rozmiary produkcji przemysłowej, a więc stan zatrudnienia w wielu wypadkach przekroczył liczby, osiągnięte w sezonie zeszłorocznym. Jeśli uwzględnić, że import surowców w porównaniu z ub. r. nie uległ wydatniejszym zmianom—wówczas stwierdzić należy, że przemysł musiał sięgnąć do swych starych zapasów surowca. W obrotach handlowych natomiast dotychczasowy rozwój koniunktury nie znalazł swego odbicia w takiej dynamice transakcyj, które odpowiadałyby wzrostowi produkcji.

Również i ocena finansowa sezonu wiosennego wypada niejednolicie. Niewątpliwie najkorzystniej kształtowała się sytuacja w przędzalnictwie bawełnianym i wełnianym, mniej natomiast pomyślnie zakończył sezon wiosenny przemysł przetwórczy oraz handel włókienniczy.

M. K.

BUDOWNICTWO

ROZMIARY AKCJI BUDOWLANEJ.—Rozpoczął się już sezon budowlany, który zapowiada się w b. r. jako dość ożywiony.

Budownictwo państwowe, budownictwo mieszkaniowe, akcja terenowa i planowanie zabudowy miast, wreszcie budownictwo Towarzystwa Osiedli Robotniczych oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych—mają odbywać się w dość znacznych rozmiarach na terenie całego kraju.

W stolicy dokończona zostanie z funduszy państwowych budowa kilku sądów grodzkich, rozpocznie się wznoszenie budynku Dworca Pocztowego przy ul. Chmielnej oraz gmachu Chemii Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego. Ponadto kontynuowane będą roboty budowlane w zakresie budżetu Prezydium Rady Ministrów, związane z przebudową Zamku Królewskiego oraz Łazienek. Znaczące kredyty uruchomione zostaną na likwidację nędzy mieszkaniowej w stolicy oraz na akcję terenową na Bielanach, Żoliborzu, Kole, Pradze i w Wawrze. Towarzystwo Osiedli Robotniczych budować będzie dalsze bloki tanich mieszkań robotniczych na Rakowcu, Grochowie, Żoliborzu (Warszawska Spółdzielnia Mieszkaniowa) i Kole (tzw. kolonia Koto II). Wreszcie Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozpocznie budowę wielkiego szpitala na Solcu i przeprowadzi szereg mniejszych inwestycyj budowlanych. Ponadto Z. U. S. wznosi nowy gmach administracyjno-mieszkalny we Włocławku.

W Łodzi, drugim co do wielkości mieście kraju i centrum przemysłu tekstylnego, również zapowiada się ożywiony sezon budowlany. I tak, z funduszy państwowych rozpocznie się budowę Urzędu Wojewódzkiego, zasadniczy jednak nacisk położony zostanie na budownictwo mieszkaniowe. Zarówno więc Z. U. S. jak i T. O. R. prowadzić będą budowę nowych domów mieszkalnych i nowych osiedli robotniczych. Mają powstać 3 wielkie nowe bloki na Stokach i zostanie dokończony osiedle w Marysinie, którego budowę rozpoczęto jeszcze w ub. r. Ponadto akcją terenową zostanie objęta dzielnica Rokicie (grunty miejskie).

Na terenie pozostałych 3 województw centralnych (tj. białostockiego, kieleckiego i lubelskiego) powstanie szereg nowych szkół publicznych, ponadto rozpocznie się budowę gmachu Starostwa we Włoszczowie i rozbudowę uzdrowiska w Druskienikach. Budownictwo mieszkaniowe również się ożywi, przy czym w Lublinie akcją terenowo-budowlaną objęta zostanie nowa dzielnica miasta, tzw. Lemszczyzna.

W Wielkopolsce Zakład Ubezpieczeń Społecznych buduje nowy dom dla administracji w Obornikach. Poznań zyska nowy gmach Chemii dla swego Uniwersytetu. Ponadto zarówno w Poznaniu (Osiedle Grunwaldzkie), jak i w Bydgoszczy (w kierunku Wisły) ożywi się w pewnej mierze akcja terenowo-budowlana i budownictwo prywatnych domów mieszkalnych.

Silne tempo ruchu budowlanego notuje Pomorze. Toruń zamierza do jesieni postawić szereg nowych domów i rozplanować pod zabudowę tzw. Kozackie Góry. Bank Gospodarstwa Krajowego buduje domy w Orłowie Morskim, Towarzystwo Osiedli Robotniczych i Zakład Ubezpieczeń Społecznych—w Gdyni, wreszcie Państwo—w Wejherowie (nowy urząd skarbowy).

Również na Śląsku T. O. R. i Z. U. S. przeznaczają znaczne fundusze na akcję budowlaną.

Na terenie Małopolski Państwo inwestuje w Krakowie (budowa gmachu Biblioteki Jagiellońskiej i rozbudowa Urzędu Wojewódzkiego), w Krynicy (hotel i zakład przyrodolecznicy) i we Lwowie (rozbudowa gmachu Politechniki). Budownictwo mieszkaniowe i T. O. R. rozwija się dosyć poważnie nie tylko w miastach wojewódzkich (Kraków, Lwów, Stanisławów i Tarnopol), ale także w innych, jak np. w Tarnowie oraz miastach, leżących na obszarze centralnego okręgu przemysłowego, a więc w Mielcu, Dębicy, Rzeszowie, Nisku, a także w Mościcach. Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozbudowuje sanatorium w Worochcie.

Wreszcie, na ziemiach wschodnich powstaje szereg nowych szkół, mieszkań robotniczych (Kamieniołomy Państwowe w Janowej Dolinie) i urzędów (Brześć n/Bugiem, Prużana, Oszmiana).

Z. K.

ROLNICTWO

ROZWÓJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W POLSCE I JEGO PODSTAWOWE CECHY

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA ROLNICTWA I REF. ROLNYCH JULIUSZA PONIATOWSKIEGO NA KONFERENCJI PRASOWEJ¹⁾

Od dostatecznie szybkiego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce zależy bezpośrednio możliwość zrealizowania następujących trzech podstawowych dla naszej przyszłości postulatów:

1) zapewnienia Polsce—dopokąd jest ona przeważnie rolnicza—równomiernego i wystarczającego tempa wzrostu dochodu społecznego;

2) zapewnienia takiego wzrostu eksportu rolniczego, aby w dalszym ciągu był on w stanie przyczynić się w decydujący sposób do utrzymania czynnego bilansu handlowego, przy ciągle rosnących naszych potrzebach importowych;

3) zapewnienia wsi polskiej nie tylko zwiększonej skali dochodu gotówkowego, ale również wybitnie podniesionej skali własnej konsumpcji żywnościowej—tak ze względu na dalsze narastanie przeludnienia wsi, jak i ze względu na pilną konieczność przerwania stanu niedożywiania wsi.

W jakich warunkach podstawowych rolnictwo polskie wypełnia i wypełniać będzie zadanie rozwijania swej produkcji?

Warunki te są dostatecznie znane: przeludnienie wsi i związana z tym obfitość rąk roboczych, brak kapitału, co w Polsce nie jest zjawiskiem kryzysowym, lecz ma charakter trwałszy, oraz nieuchronne w naszych warunkach dążenie do przyspieszenia uprzemysłowienia kraju.

Brak kapitału, dotkliwy dla wszystkich przedsięwzięć inwestycyjnych w Polsce, jest z rolniczego punktu widzenia tym dotkliwszy, że wolne kapitały kierują się z natury rzeczy do tych dziedzin, gdzie jest najwyższa stopa rentowności, rolnictwo zaś z szeregu przyczyn, do takich dziedzin należeć nie może.

Dążenie do uprzemysłowienia na dłuższy dystans dać może wsi odciążenie w postaci odpływu nadwyżek ludnościowych do miast, na bliższy jednak dystans ope-

rowanie ochroną celną w interesie rozwijania nowych gałęzi wytwórczości odcina nas od rynku światowego w zakresie cen przemysłowych, podnosi poziom tych cen, podczas gdy poziom cen rolniczych wyznaczany jest przez konkurencję na rynkach eksportowych.

Z pobieżnej analizy tych trzech czynników wynika, że o ile wieś dysponować może wielkim rezerwuarem taniej pracy, o tyle nie może liczyć na znacznieszy dopływ kapitału z zewnątrz. Ponadto liczyć się należy z tym, że aż do chwili uzyskania istotnego postępu uprzemysłowienia dążenia w tym kierunku stanowiące będą czynnik, wpływający niekorzystnie na podział dochodu społecznego pomiędzy wieś i inne gałęzie gospodarstwa narodowego. W tych warunkach nie sposób liczyć na to, aby te wszystkie nakłady, które potrzebne są dla rozwinięcia produkcji, mogły się oprzeć bądź o oszczędności pieniężne wsi, bądź też o dopływ kredytu, tym bardziej, że o dostarczane przez Państwo środki kredytowe oprzeć się muszą te wszystkie w interesie wsi leżące inwestycje, które noszą charakter użyteczności powszechnej i wykraczają poza ramy pojedynczego warsztatu rolnego (inwestycje w zakresie melioracji, komunikacji, przetwórstwa i zbytu artykułów rolnych), i że pokrycie zapotrzebowania rolnictwa na środki obrotowe stanowi najbliższe i najpilniejsze zadanie. Dodać wreszcie należy, że sumy, niezbędne dla dostatecznego zainwestowania warsztatów rolnych, są tak znaczne, iż chociażby z tego tytułu droga kredytu i kapitalizacji pieniężnej może odegrać rolę tylko pomocniczą. Ilustracją tego twierdzenia może być obliczenie, wskazujące, że dla doprowadzenia wszystkich drobnych gospodarstw w Polsce do poziomu zainwestowania najzamożniejszych gospodarstw chłopskich z centralnej Polski (nawet nie z zachodniej) potrzebowałyby teoretycznie kilkunastu miliardów złotych. (Wartość inwentarza martwego i żywego oraz kapitału budowlanego w przeliczeniu na 1 ha w gospodarstwach 5 ÷ 15 ha w woj. centralnych wynosi: dla gospodarstw najwyżej zainwestowanych zł 1146, dla

¹⁾ Obszerne streszczenie przemówienia, wygłoszonego na konferencji prasowej w dn. 19 kwietnia 1937 r.

najmniej zainwestowanych zł 346, a przeciętnie zł 688, w woj. wschodnich—przeciętnie zł 470).

Skoro te miliardowe sumy nie mogą stanowić elementu realnych przewidywań ani w drodze doprowadzenia kredytu z zewnątrz, ani tym bardziej w drodze pieniężnych oszczędności wsi, i skoro ponadto widzimy, że w okresie kryzysu—pomimo braku dopływu kapitału i zaniku oszczędności—dokonywał się na wsi wzrost produkcji oraz kapitalizacja w drodze naturalnej, to podstaw dla tych procesów musimy szukać gdzieindziej. Zwiększenie produkcji daje się osiągnąć bądź przy większym nacisku na lepsze wyposażenia inwestycyjne, bądź przez większy nakład pracy przy eksploataowaniu gospodarstwa. Ta ostatnia droga jest drogą, opartą w pierwszym rzędzie o wyzyskanie czynnika pracy, w zakresie zaś samych inwestycji również istnieje pewna możliwość, niewątpliwie wykorzystywana przez rolnictwo polskie, kompensowania braków kapitałowych zwiększonym nakładem pracy.

Zważywszy na różnice, jakie istnieją w sposobie gospodarowania, stopniu zainwestowania i zagęszczeniu ludności rolniczej w poszczególnych rejonach kraju—analiza regionalnych zmian w produkcji dostarcza niezmiernie charakterystycznego potwierdzenia tez powyższych. Tendencję rozwoju produkcji rolniczej w całej Polsce ilustruje następujące zestawienie wskaźników, dotyczących głównych działów produkcji rolniczej:

	Srednia za lata 1934÷1936 (średnia za lata 1931÷1933=100)
Cztery główne zboża — zbiory	103·9
Ziemniaki — zbiory	112·3
Pogłowie:	
a) koni	95·8
b) bydła rogatego	103·5
c) trzody chlewnej	110·3
Przerób mleka w mleczarniach ¹⁾	118·8
Len — zasiewy	124·9
Konopie — zasiewy	105·4
Tytoń — zbiory	119·7

Jeśli od tych liczb ogólnych przejdziemy do liczb regionalnych, to okaże się, że podczas gdy wzrost przeciętnych zbiorów w ostatnim 3-leciu w porównaniu z 3-leciem poprzednim wynosi w całej Polsce dla 4 głównych zbóż ok. 4%, to taka sama przeciętna dla poszczególnych grup województw wykazuje wzrost: w woj. wołyńskim i woj. południowo-wschodnich o 16%, w woj. nowogródzkim i poleskim—aż o 24%, gdy jednocześnie wzrost w woj. centralnych wynosił tylko niecałe 3%, województwa zaś pomorskie i poznańskie wykazały spadek. Podobnie kształtują się liczby zbiorów ziemniaków, gdzie przeciętna ogólna ostatniego 3-lecia wyższa jest od przeciętnej poprzedniego o 12%, woj. wołyńskie zaś i południowo-wschodnie dają przyrost o 25%, woj. północno-wschodnie—o 26%, centralne—o 11%, podczas gdy zachód notuje spadek o przeszło 2%.

Narastanie pogłowia inwentarza żywego, poczynając od 1929 r., wykazuje analogiczną tendencję, przy niewielkich tylko różnicach dla poszczególnych województw. W zakresie trzody chlewnej przodują tu woj. centralne, które w związku z rozwojem eksportu i przetwórstwa wykazują (bez woj. białostockiego) za okres 1929÷1936 przyrost pogłowia o 1·1 miln. sztuk. (prawie 90%). W zakresie bydła rogatego woj. wschodnie i woj. białostockie notują wzrost pogłowia o 577

tys. sztuk (23%), przy czym na terenie tych województw przerób mleka w mleczarniach wzrasta 4-krotnie, osiągając w 1935 r. blisko 12% przerobu w Polsce—wobec 5% dla 1928 r.

Rekordowe wskaźniki rozwoju odnajdujemy zatem zarówno w produkcji 4 zbóż i ziemniaków, jak w produkcji hodowlanej, bądź na wschodzie kraju, bądź też rzadziej w woj. centralnych.

Porównanie liczb wytwórczości roślinnej i pogłowia w gospodarstwach różnej wielkości daje również obraz szybszego pokonania kryzysu w gospodarstwach o typie mniej kapitalistycznym i dysponujących obfitością własnej taniej pracy.

W zakresie produkcji hodowlanej w latach 1929÷1935 udział większych gospodarstw w pogłowie bydła rogatego spada z 9·8% do 7·6%, w pogłowie trzody chlewnej—z 9·4% na 6·2%, przy czym spadek ten ujawnia się nawet w liczbach absolutnych. W zakresie produkcji roślinnej w okresie 1932÷1935 postęp w gospodarstwach drobnych jest szybszy niż w gospodarstwach większych, przy czym te ostatnie w niektórych dziedzinach wykazują nawet pewne cofnięcie. Jeśli zamiast liczb wydajności z 1 ha, zajętego pod uprawę danej rośliny, zatrzymamy się na liczbach zbiorów, przeliczonych na całość gruntów ornych, posiadanych przez małą i większą własność, co daje lepszy obraz, gdyż abstrahuje od różnicy jakości gruntów małej i większej własności i uwzględnia czynnik sposobu wykorzystywania całego obszaru, zajętego przez gospodarstwo, otrzymamy wyniki następujące:

	Zbiór na 1 ha gruntów ornych 1932 1935 k w i e t a l e	
	Cztery główne zboża:	
mała własność	5·99	6·92
duża własność	6·38	6·49
Ziemniaki:		
mała własność	16·58	18·41
duża własność	14·31	13·22

Jeszcze jednym charakterystycznym wskaźnikiem postępu w wykorzystywaniu pracy jest rozwój upraw „pracochłonnych”. W stosunku do okresu 1923÷1927, przyjętego za 100, otrzymamy tu następujące wskaźniki:

	Przeciętna 1931÷1933	Przeciętna 1934÷1936
Len — zasiew	90·1	112·6
Konopie — zasiew	109·3	115·2
Tytoń — zbiór	253·3	304·5

Zestawiony materiał liczbowy oraz przeprowadzone na jego podstawie rozumowanie pozwala stwierdzić:

1. Odbywający się w Polsce po odzyskaniu Niepodległości wzrost produkcji rolniczej uległ tylko krótkotrwałemu zahamowaniu w latach 1930÷1933, poczem mimo trwających warunków kryzysowych rozpoczął się dalszy wzrost, i to we wzmożonym tempie, przy równoczesnym wzrastaniu odsetka produktów cenniejszych.

2. Wzrost ten odbywa się mimo notorycznego braku dopływu nowych kapitałów na podniesienie poziomu zainwestowania gospodarstw rolnych, a częściowo nawet przy odplywie w czasie kryzysu kredytów, uprzednio zaciągniętych. Istotną przeto podstawą tego zjawiska intensyfikacji produkcji rolnej jest pełniejsze i coraz umiejętniejsze wyzyskiwanie jedyne go czynnika, który wieś posiada w nadmiarze—czynnika pracy, oraz kapitalizacja naturalna drogą twardej oszczędności.

3. Wybitna nierównomierność postępu poszczególnych dzielnic i częściowe nawet cofanie się produkcji

¹⁾ Wskaźnik dla 1935 r. przy podstawie 1933 r.=100.

dzielniczy zachodniej (Poznań i Pomorze) pozostaje w wyraźnym związku z faktem różnego stopnia związania rolnictwa poszczególnych terenów z rynkiem towarowym i pieniężnym. Podrożenie kredytów, podrożenie środków technicznych przecierpiała najsilniej część kraju, korzystniej pod tym względem poprzednio sytuowana. Odbił się kryzys ostrzej w województwach, w których produkcja większej własności stanowiła poważniejszy odsetek. Natomiast narastająca aktywność województw wschodnich, ich szybkie tempo przezwyciężenia kryzysu—dodatnio ilustruje pozytywne wyniki kulturalnej i organizacyjnej pracy Państwa, przynoszącej owoce trwałe—mimo kryzysowe wstrząsy.

4. Wobec jawnej niemożności liczenia na to, że w bliskim czasie może być dostarczona rolnictwu polskiemu obfita możność czerpania z zewnątrz gospodarstwa nowych środków kapitałowych na intensyfikację gospodarstw (poza inwestycjami natury powszechnej użyteczności—jak komunikacja, regulacje wodne, urzędnictwo, służące organizacji zbytu, które to inwestycje winny być w pierwszym rzędzie troską Państwa i samorządu)—staje się twardą koniecznością poleganie na tych formach intensyfikacji gospodarstw, które przy najmniejszym napływie kapitału spełnione być mogą, które przez podniesienie poziomu umiejętności technicznej i przez wyzyskanie własnej pracy wsi otwierają rolnictwu polskiemu dalsze i trwałe drogi rozwoju.

PRZEJĘCIE PRZEZ FUNDUSZ OBROTOWY REFORMY ROLNEJ NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ B. KRAJOWEJ KOMISJI DLA WŁOŚCI RENTOWYCH.—W okresie przed odzyskaniem niepodległości kredyty na przebudowę ustroju rolnego były udzielane we wszystkich 3 zaborach, i zarówno należności jak i zobowiązania, powstałe z tego tytułu, przejęte zostały następnie przez Skarb Państwa Polskiego. Kredyty agrarne były udzielane przed wojną w b. zaborze rosyjskim przez b. rosyjskie państwowe Banki Ziemskie: Włościański i Szlachecki, których mienie przekazane zostało Funduszowi Obrotowemu Reformy Rolnej rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 9/X 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 79, poz. 559). W b. zaborze pruskim kredyty powyższe udzielane były przez specjalne instytucje osadnicze i finansowe drogą tworzenia tzw. włości rentowych oraz przez b. Komisję Kolonizacyjną, która zabezpieczała pożyczki hipotekami amortyzacyjnymi. Początkowo, należności z tytułu rent oraz hipotek amortyzacyjnych, jak również likwidacja całości spraw tych instytucji—przekazane zostały Państwowemu Bankowi Rolnemu rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 19/XI 1927 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 109, poz. 924), następnie zaś włączone zostały do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej ustawą z dn. 9/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 40, 1934, poz. 364).

W ten sposób Funduszowi Obrotowemu Reformy Rolnej nie przekazane zostały dotychczas jedynie należności i zobowiązania z tytułu rent w b. zaborze austriackim, gdzie kredyty agrarne były udzielane przez b. Krajową Komisję dla Włości Rentowych. Renty te znajdowały się dotąd również w administracji Państwowego Banku Rolnego. Obecnie ustawa z dn. 7/IV b. r. o przejęciu przez Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej należności i zobowiązań b. Krajowej Komisji dla Włości Rentowych („Dz. Ust. R. P.” Nr 29, poz. 216) wierzytelności i zobowiązania z tytułu tych rent zostały przekazane na rachunek Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, który odąd będzie nie tylko ściągał należności, lecz również dokonywał wykupu listów rentowych b. Komisji oraz opłacał kupony od tych listów.

Po wydaniu więc ustawy z dn. 7/IV b. r. już całość likwidowanych należności i zobowiązań, powstałych z tytułu udzielanych przez b. państwa zaborcze kredytów agrarnych, znalazła się w Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej. Umożliwi to zastosowanie, w miarę możliwości,

do dłużników rentowych w b. zaborze austriackim bonifikat w splatach, analogicznych do zastosowanych już w b. zaborze pruskim i w b. zaborze rosyjskim.

Ogólna suma wierzytelności z tytułu rent po b. Krajowej Komisji dla Włości Rentowych wynosi obecnie ok. zł 1 miln., przy czym obligacje znajdują się w olbrzymiej większości w posiadaniu instytucji prawa publicznego, różnego rodzaju fundacji oraz komunalnych kas oszczędności. Tylko nieznaczna stosunkowo ilość tych obligacji znajduje się w rękach wierzycieli prywatnych. Oczywiście, z uwagi na ścisłe związanie spłaty rent z wykupem obligacji i kuponów od nich, udzielenie ewentualnych ulg w spłacie rent musi być poprzedzone przeprowadzeniem dokładnych rozrachunków z zainteresowanymi instytucjami wierzytelności. Rozmowy takie zostały już nawiązane. Bezpośrednia administracja rent z b. zaboru austriackiego pozostawiona jest Państwowemu Bankowi Rolnemu, który administruje również pozostałymi działami Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

H. O.

OPLATY ZA UBOJ RYTUALNY NA RZECZ GMIN WYZNANIOWYCH ŻYDOWSKICH.—W myśl okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 12/IV 1937 r. zostało wyjaśnione, że z uwagi na ograniczenie rozmiarów uboju rytualnego do faktycznych potrzeb konsumpcyjnej ludności zainteresowanych wyznań, oraz na wyodrębnienie obrotu mięsem, pochodzącym z uboju rytualnego na podstawie przepisów wykonawczych ustawy z dn. 17/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 29, poz. 237)—nie ma obecnie przeszkód do podwyższenia taksy od uboju rytualnego, pobieranej na rzecz właścicielskich gmin wyznaniowych żydowskich. W związku z tym wojewodowie we własnym zakresie działania mogą podwyższać wymienioną taksę do maksymalnych norm, określonych przepisami § 10 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 9/IX 1931 r. w sprawie gospodarki finansowej gmin wyznaniowych żydowskich („Dz. Ust. R. P.” Nr 89, poz. 698).

Na podstawie przepisów tego paragrafu normy stawek od uboju rytualnego wynoszą: od wołu lub krowy—zł 8, od cielęcia, owcy i barana—zł 3, od indyka—zł 1-40, gęsi—zł 1, kaczkę—zł 0-50, kury—zł 0-40, kurczęcia—zł 0-20, gołębia—zł 0-10. Jednakże naczelna władza nadzorcza może w drodze wyjątku sama lub na wniosek wojewódzkiej władzy administracji ogólnej zatwierdzić taksy, przekraczające powyższe normy.

W dalszym ciągu okólnik wyjaśnia, że Ministerstwo W. R. i O. P. ustosunkowuje się liberalnie do sprawy podwyższenia stawek wymienionej powyżej taksy z uwagi na to, że nie obciąża ona obecnie ludności chrześcijańskiej, gdyż rozmiary uboju rytualnego zostały ograniczone.

Jednocześnie zaznaczono, że podwyższenie stawek od uboju rytualnego uzasadnia się tylko w tych wypadkach, w których całe sztuki, ubite rytualnie, będą konsumowane przez ludność religijnie zainteresowaną, tj. części przednie jak i zadnie mięsa rytualnego. Chodzi tu o tzw. trybowanie części zadnych, gdyż według oświadczeń zainteresowanych władz wyznaniowych, mięso zadnie w stanie nie trybowanym nie nadaje się do konsumpcji ludności żydowskiej.

Toteż, gdy wykonywanie czynności trybowania i kontrola ze strony zainteresowanych władz wyznaniowych obejmą skutecznie całość mięsa z uboju rytualnego, a w związku z tym wyłoni się konieczność ponoszenia przez poszczególne gminy wyznaniowe żydowskie wydatków na zaangażowanie i ewentualne wyszkolenie odpowiedniego personelu trybowaczy—zarządy tych gmin mogą wstawić na tel cel do budżetów odpowiednie kwoty.

Poza tym omawiany okólnik wyjaśnia, że w zasadzie dopuszcza się możliwość podwyższenia w miarę koniecznej potrzeby obowiązujących maksymalnych stawek od uboju rytualnego, określonych § 10 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 9/IX 1931 r. Należy więc uzasadnione wnioski o zatwierdzenie stawek, przewyższających przewidziane normy, należyć składać Ministerstwu W. R. i O. P. w myśl postanowień § 10 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Jednocześnie stracił moc obowiązującą okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 17/VIII 1934 r., dotyczący obniżenia stawek opłat od uboju rytualnego baranów i owiec na rzecz gmin wyznaniowych żydowskich.

H. H.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE O WYMIARZE I POBORZE PODATKU GRUNTOWEGO — p. str. 599.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W MARCU 1937 R.—Wartość ogólna handlu zagranicznego w marcu wzrosła—zgodnie z przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni—w porównaniu

z lutym o zł 40-7 miln., czyli o 23-4% (zł 214-5 miln.—wobec zł 173-8 miln.). Tak silny wzrost obrotów jest zjawiskiem, nie spotykanym w całym okresie poprawy sytuacji w handlu zagranicznym—z wyjątkiem lipca ub. r. Wzrost lipcowy, wynoszący 25-7%, był jednak wywołany odprężeniem po nagłym spadku obrotów w czerwcu ub. r., pozosta-

jącym w związku z wprowadzeniem w Polsce nowych zasad reglamentacji handlu zagranicznego, i był raczej powrotem do poziomu obrotów przed ich załamaniem. Natomiast wzrost obecny, jakkolwiek również specjalnie jaskrawo występujący po spadku lutowym, przedstawia jednak bardzo poważną wyżkę nawet w stosunku do poziomu obrotów styczniowych, wynosząc zł 25·5 miln., czyli 13·5%. W ten sposób obroty ogólne handlu zagranicznego w marcu b. r. przekroczyły kwotę zł 200 miln. po raz pierwszy od grudnia 1931 r., od obrotów zaś z marca 1931 r. były niższe już tylko o zł 74·8 miln., czyli o 25·9%. Ostatni — tak znaczny — wzrost handlu zagranicznego zdaje się wskazywać na to, że tendencja do zwiększenia się obrotów znów się przejawia, i że zahamowanie jej było tylko przejściowe. Decydujące w tym względzie będą liczby za następne miesiące, które powinny być znów większe, jakkolwiek nie można spodziewać się tak znacznych różnic, jak w okresie sprawozdawczym.

Szczegółowe liczby handlu zagranicznego w ostatnim kwartale 1936 r. i I kwartale b. r. przedstawiały się następująco (w miln. zł):

		Przywóz	Wywóz	Saldo
Październik 1936		94·3	93·4	— 0·9
Listopad „		92·5	95·2	+ 2·8
Grudzień „		91·0	96·4	+ 5·3
Styczeń 1937		90·7	98·3	+ 7·6
Luty „		81·5	92·3	+ 10·7
Marzec „		106·7	107·8	+ 1·2

Liczy powyższe wskazują, że zmiany obrotów po obu stronach bilansu były równoległe w swej tendencji, choć niejednakowe pod względem natężenia. Uderzający przede wszystkim jest ogromny wzrost przywozu, który wyniósł 30·9% i który spowodował, że wartość importu w marcu nie tylko przekroczyła zł 100 miln., ale była najwyższa od października 1931 r. Dzięki temu wzrostowi uległa zasadniczej zmianie obserwowana od września ub. r. tendencja do zmniejszania się przywozu, na której niekorzystne znaczenie zwracaliśmy uwagę w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni. Wzrost wywozu był również bardzo znaczny (16·8%), jakkolwiek nie dorównał wzrostowi przywozu. Wzrost ten jest dalszym ciągiem tendencji do zwiększania się eksportu, przejawiającej się stale od lipca ub. r., a która załamała się w lutym b. r. Należy spodziewać się, że tendencja ta dalej będzie działać.

Wynikiem obu opisanych powyżej zjawisk był, przewidziany zresztą w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni, spadek dodatniego salda obrotów, które zmniejszyły się o zł 9·5 miln., czyli o 88·8%. To ogromne w liczbach procentowych, a znaczne w liczbach bezwzględnych, zmniejszenie się salda dodatniego sprawdziło znów polskie obroty zagraniczne na granicę aktywności. Wynika stąd, że poziom salda w lutym, przewyższający zł 10 miln. i 5% wartości obrotów, był jeszcze zbyt niski, by nadać handlowi zagranicznemu trwale cechę aktywności. Jakkolwiek skok w obrotach zagranicznych w marcu był wyjątkowo duży, to jednak stwierdzić należy, że dopiero dodatnie saldo, przewyższające zł 20 miln. miesięcznie i 10% wartości obrotów, może zapewnić wyraźną trwałą aktywność obrotów zagranicznych; saldo mniejsze może zawsze w razie większych wahań ulec tak znacznemu zmniejszeniu, że trwałej cechy charakterystycznej nie stanowi.

Pod względem handlowo-politycznym najważniejszym zdarzeniem w marcu było zawarcie w dn. 4/III 1937 r. układu rozrachunkowego z Palestyną. Obroty polsko-palestyńskie, do tej pory odbywające się na zasadach liberalnych i regulowane tylko ogólnym układem polsko-angielskim, kształtowały się zawsze dodatnio dla Polski pod względem towarowym i ujemnie pod względem płatniczym. Układ z dn. 4/III, będący zresztą układem półoficjalnym, zawartym między Polskim Instytutem Rozrachunkowym i Agencją Żydowska, ujmuje w system rozrachunkowy płatności zarówno towarowe, jak i z innych tytułów, dokonywane między Polską i ludnością żydowską Palestyny. Układ ten, będący pierwszym układem rozrachunkowym, zawartym z krajem pozaeuropejskim wolno-dewizowym — ma wejść w życie z dniem 1/V 1937 r. Poza tym w dn. 13/III 1937 r. została zawarta również półoficjalna umowa rozrachunkowa między P. I. R. i jugosłowiańskim Bankiem Narodowym, na podstawie której P. I. R. z dniem 15/IV 1937 r. przejął agendy rozrachunku. W okresie całego marca prowadzone były pertraktacje o zawarcie nowego układu z Francją (skutkiem czego moc obowiązującą dawnego układu przedłużono do dn. 1/V 1937) oraz z Włochami.

W kwietniu spodziewać się można utrzymania obrotów na niezmiennym poziomie, ewentualnie dalszego niewielkiego wzrostu. Eksport wrośnie prawdopodobnie silniej niż import (który nawet może nieznacznie spaść), liczyć się zatem należy ze wzrostem dodatniego salda.

Pod względem geograficznym w przywozie zmian poważniejszych nie było, gdyż pierwsze miejsce w dalszym ciągu zajmuje Anglia, drugie — Niemcy, a trzecie — Stany Zjedn. W wywozie na pierwszym miejscu również znajduje się Anglia, drugie natomiast zajęły Niemcy, trzecie Stany Zjedn., a dopiero czwarte Belgia, do której eksport poważnie spadł. Na dalszych miejscach znajdują się: Austria, Czechosłowacja, Szwecja, Francja, Holandia i Norwegia. Poza tym wzrósł wywóz do Danii, Argentyny, Japonii, Palestyny i Iranu, zmniejszył się zaś do

Finlandii, Szwajcarii i Włoch. Udział krajów pozaeuropejskich w wywozie znacznie wzrósł (w lutym wynosił 23·0%).

Pod względem towarowym wzrósł w y w ó z artykułów poniższych (w miln. zł):

	Luty	Marzec
Szynki w puszkach	4·1	7·1
Bielizna, odzież, konfekcja	2·0	4·3
Węgiel	11·6	13·8
Bale, deski, łaty, opoły	4·8	6·8
Jęczmień	5·2	7·1
Kłody, dłużyce	1·2	2·4
Ziemniaki świeże	0·2	1·3
Rury żelazne, stalowe	1·1	2·1

Ponadto wzrósł wywóz papierówki (o zł 0·9 miln.), cynku i pyłu cynkowego (o zł 0·8 miln.), mięsa świeżego, mrożonego, solonego (o zł 0·6 miln.), grochu (o zł 0·5 miln.), skór surowych (o zł 0·5 miln.), żelaza i stali (o zł 0·5 miln.) i szmat (o zł 0·4 miln.).

Natomiast zmniejszył się wywóz towarów następujących: siarczanu amonu (o zł 1·2 miln.), lnu i odpadków (o zł 1·1 miln.), żyta (o zł 0·9 miln.), trzody chlewnej (o zł 0·8 miln.), masła (o zł 0·6 miln.), chmielu (o zł 0·5 miln.) i koksu (o zł 0·4 miln.).

W imporcie wzrósł przywóz: wełny owczej surowej niepranej (z zł 4·0 miln. do zł 8·6 miln.), bawełny i odpadków (z zł 10·0 miln. do zł 13·4 miln.), wełny owczej czesanej (z zł 0·8 miln. do zł 2·4 miln.), tytoniu i wyrobów tytoniowych (z zł 2·1 miln. do zł 3·6 miln.), nawozów (z zł 0·3 miln. do zł 1·5 miln.), pomarańcz i cytryn (z zł 2·3 miln. do zł 3·7 miln.), tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych (z zł 1·4 miln. do zł 2·2 miln.), skór surowych (z zł 3·4 miln. do zł 4·1 miln.), juty i odpadków (z zł 0·2 miln. do zł 0·8 miln.), szmat (z zł 2·5 miln. do zł 3·1 miln.), miedzi, blachy miedzianej (z zł 1·5 miln. do zł 2·1 miln.), kauczuku surowego, mytego (z zł 1·0 miln. do zł 1·5 miln.), nasion, ziarn i owoców oleistych (z zł 1·7 miln. do zł 2·1 miln.), silników tłokowych, lokomobil, turbin (z zł 0·3 miln. do zł 0·7 miln.), oraz samochodów (z zł 0·5 miln. do zł 0·9 miln.), natomiast zmniejszył się przywóz jedynie śledzi świeżych, solonych (z zł 3·2 miln. do zł 1·3 miln.).

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W STYCZNIU I LUTYM 1937 R. — Obroty handlowe w styczniu nieco osłabły, ale już w lutym wykazały wzrost — w związku z rozpoczynającym się sezonem wiosennym. Poziom obrotów w pierwszych 2 miesiącach b. r. był wyższy niż w tymże okresie ub. r. Ożywienie obrotów wystąpiło zwłaszcza w branżach: włókienniczej, odzieżowej i budowlanej.

Wyplacalność odbiorców — wobec ogólnej poprawy płynności — kształtowała się korzystnie. Zwiększone potrzeby kredytowe z nadwyżką pokrywał przyrost wkładów w instytucjach finansowych.

Liczy, dające przybliżone pojęcie o kształtowaniu się obrotów, jak sumy weksli wystawionych (gdzie, oczywiście, pewną rolę odgrywają weksle czysto finansowe, a także przemiany w warunkach regulacji transakcyjnej) oraz wskaźnik ładunków kolejowych, wykazywały — po przejściowym tylko osłabieniu w styczniu — silną tendencję wzrostową. Suma weksli wystawionych, zwiększająca od lipca ub. r., osiągnęła w grudniu zł 401 miln., po czym w styczniu spadła do zł 375 miln., by w lutym osiągnąć rekordową kwotę zł 430 miln. Wskaźnik ładunków kolejowych po silnej wyżce w grudniu (do 80·6) w styczniu obniżył się (do 75·6), ale w lutym znów gwałtownie wzrósł (do 85·3). Trzeba pamiętać, że liczby powyższe są ustalane już z usunięciem czynnika sezonowości.

Ceny w styczniu i lutym w dalszym ciągu zwykowały. Oddziaływała na to wyżka cen światowych (zwłaszcza zbóż i surowców) oraz poprawa koniunktury. Obok tego pewien wpływ mogła mieć na ruch zwykowały cen i reglamentacja towarowo-dewizowa, a także ujawniająca się tu i owdzie tendencje spekulacyjne.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Koniunktury oraz Gł. Urz. Stat.):

	Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne kraj.	Artykuły rzemysł.
Luty 1929	97·9	94·6	100·3
„ 1930	88·4	79·7	93·8
„ 1931	75·7	66·3	80·5
„ 1932	68·3	61·1	71·0
„ 1933	60·4	53·5	62·7
„ 1934	57·6	48·2	61·8
„ 1935	52·2	41·7	57·0
„ 1936	52·2	42·5	56·0
„ 1937	59·9	53·6	61·9

(maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, obuwie, meble i naczynia); pierwsze podniosły się o 32·9%, drugie—zaledwie o 2·3%.

Ceny detaliczne wykazały w obu miesiącach sprawozdawczych wzrost—podobnie jak ceny hurtowe, tylko że słabszy. Mianowicie, w styczniu ceny podniosły się o 1·3%, a w lutym—o 2·1%. Wzrost cen artykułów przemysłowych był bardzo nieznaczny i miał miejsce tylko w lutym (o 0·5%). W tej grupie zwykowały w lutym ceny obuwia i konfekcji oraz niektórych innych artykułów, w zasadniczych działach jednak przeważała stabilizacja (materiały włókiennicze, metalowe, elektrotechniczne, opał). W grupie artykułów rolnych przede wszystkim zwykowały ceny artykułów krajowych pochodzenia roślinnego (w styczniu o 8·3% i w lutym o 6·8%), podczas gdy ceny artykułów krajowych pochodzenia zwierzęcego w styczniu pozostawały bez zmiany, a w lutym podniosły się tylko o 2·9% (wzrost cen mleka i przetworów, a zwłaszcza jaj). W grupie artykułów kolonialnych ceny w styczniu wzrosły, a w lutym obniżyły się prawie do poziomu grudniowego.

W okresie rocznym luty 1936÷luty 1937 ceny detaliczne wzrosły o 5·8%, przy czym ceny artykułów pochodzenia roślinnego podniosły się o 14·4%, artykułów pochodzenia zwierzęcego—o 9·6% (głównie jaja, w mniejszym stopniu mięso i przetwory), artykułów kolonialnych—o 7·9% i artykułów przemysłowych—tylko o 1·3% (wzrost cen materiałów włókienniczych).

Koszty utrzymania (w Warszawie) wykazały—jeśli chodzi o koszty utrzymania rodzin robotniczych—wzrost w styczniu o 2·2% i w lutym również o 2·2%, jeżeli zaś chodzi o koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych—wzrost w styczniu o 0·7% i w lutym o 0·9%. Wzrost ten został spowodowany w lwiej części zwykłą kosztów żywności.

W okresie rocznym luty 1936÷luty 1937 koszty utrzymania rodzin robotniczych zwiększyły się o 9·2%, koszty zaś utrzymania rodzin pracowników umysłowych—tylko o 3·2%. Decydującą rolę odegrał tu wzrost kosztów żywności, a niewielką tylko—wzrost kosztów odzieży i obuwia; koszty opalowo-oświetleniowe i „inne” dla pracowników umysłowych obniżyły się.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 5÷17/IV 1937 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	5÷10/IV	12÷17/IV	Wzrost (+) lub spadek (—) %
Pszennica			
Warszawa . . .	32·50	31·00	— 4·7
Poznań . . .	30·96	30·05	— 3·0
Lwów . . .	30·12½	29·02½	— 3·7
Średnia . . .	31·19	30·02	— 3·8
Ż y t o			
Warszawa . . .	26·00½	24·33	— 6·5
Poznań . . .	25·46	24·50½	— 3·8
Lwów . . .	24·75	23·60	— 4·7
Średnia . . .	25·40	24·14	— 5·0
O w i e s			
Warszawa . . .	23·25	22·25	— 4·4
Poznań . . .	22·00½	22·13	+ 0·5
Lwów . . .	22·57	21·51	— 4·7
Średnia . . .	22·61	21·96	— 2·9
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	27·25	27·12½	— 0·5
Poznań . . .	26·62½	27·50	+ 3·3
Lwów . . .	27·50	27·50	—
Średnia . . .	27·12	27·37	+ 0·9
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	24·25	24·00	— 1·1
Poznań . . .	23·25½	24·13	+ 3·7
Lwów . . .	24·00	23·50	— 2·1
Średnia . . .	23·83	23·88	+ 0·2

—W okresie sprawozdawczym (od 12 do 17 kwietnia) nastąpiło nie tylko zahamowanie dotychczas trwającej zwykowej tendencji cen, ale nawet jej wybitne osłabienie, co wyraziło się w obniżce notowa-

wań niemal wszystkich zbóż i przetworów; wyjątek stanowił jedynie jęczmień, który w woj. poznańskim wykazywał w dalszym ciągu ruch zwykowy. Podaż i obroty uległy skurczeniu. Na giełdzie warszawskiej zniżkę (w zł na 100 kg) odnotowały następujące zboża i przetwory: pszenica jednolita 748 grl i zbierana 737 grl 2·00, żyto I i II standart 1·50, jęczmień browarny 0·25 i pozostałe gatunki 0·50, wszystkie standarty 1·50, mąka pszenna (w starych standartach): I gat. 0÷20% i 0÷45% 2·00, —I gat. B 0÷55% 1·75, —I gat. C 0÷60% 1·25, —I gat. D 0÷60% 1·00, —wszystkie pozostałe rodzaje i gatunki 1·25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej (w starych standartach) 2·00, wszystkie rodzaje otrąb pszennych 0·75 oraz otręby żytnie 1·00. Na giełdzie poznańskiej zniżki notowań (analogicznie kształtowały się następująco: pszenica 1·50, żyto 1·00, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej (w starych standartach) 2·00, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej (w starych standartach) 1·50, otręby pszenne średnie i grube 1·00 oraz otręby żytnie 0·75; natomiast zwykłą odnotowały wszystkie rodzaje jęczmienia, a mianowicie: 630/640 grl i 667/676 grl i browarny 0·50, —700/715 grl 1·00.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 7 956 t, w tym 1 191 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 9 628 i 2 439).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyłu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 grl 30·50÷31·00 (32·50÷33·00), —zbierana 737 grl 30·00÷30·50 (32·00÷32·50), żyto I standart 693 grl 23·75÷24·25 (25·25÷25·50), —II standart 681 grl 23·50÷23·75 (25·00÷25·25), jęczmień browarny 678÷684 grl 26·50÷27·50 (26·75÷27·75), —o wadze 673÷678 grl 24·50÷25·00 (25·00÷25·50), —o wadze 649 grl 23·50÷24·00 (24·00÷24·50), —o wadze 620·5 grl 23·00÷23·50 (23·50÷24·00), owies I standart 460 grl 22·00÷23·00 (23·50÷24·50), —eksportowy 478÷488 grl 22·00÷23·00 (23·50÷24·50), —II standart 435 grl 21·50÷22·00 (23·00÷23·50), mąka pszenna (nowe standarty): I gat. 0÷65% 43·50÷44·25, —II gat. 65÷70% 34·25÷35·25, —II gat. A 65÷75% 33·25÷34·25, —III gat. 70÷75% 31·25÷32·25, —razowa 0÷95% bez notowań, —pastewna 23·75÷24·75, stare standarty: I gat. 0÷20% 48·50÷49·50 (50·50÷51·50), —I gat. 0÷45% 46·50÷47·50 (48·50÷49·50), —I gat. B 0÷55% 44·75÷45·50 (46·50÷47·50), —I gat. C 0÷60% 44·25÷44·75 (45·50÷46·50), —I gat. D 0÷60% 43·50÷44·25 (44·50÷45·50), —II gat. A 20÷55% 42·25÷43·25 (43·50÷44·50), —II gat. B 20÷65% 40·25÷42·25 (41·50÷43·50), —II gat. 45÷65% 37·25÷38·25 (38·50÷39·50), —II gat. F 55÷65% 36·25÷37·25 (37·50÷38·50), —II gat. G 60÷55% 35·25÷36·25 (36·50÷37·50), —pastewna 23·75÷24·75 (25·00÷26·00), mąka żytnia wyciągowa (nowe standarty): I gat. 0÷70% 34·00÷34·50, —razowa 0÷95% 27·75÷28·75, I gat. 0÷30% 35·50÷36·50 (37·50÷38·50), —I gat. 0÷50% 35·50÷36·50 (37·50÷38·50), —I gat. 0÷65% 34·50÷35·50 (36·50÷37·50), —II gat. 50÷65% 29·75÷30·75 (31·75÷32·75), —razowa 0÷95% 27·75÷28·75 (29·75÷30·75), —poślednia ponad 65% 20·25÷20·75 (22·25÷22·75), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 16·75÷17·25 (17·50÷18·00), —średnie z przemiału standartowego 15·75÷16·25 (16·50÷17·00), —mialkie z przemiału standartowego 15·75÷16·25 (16·50÷17·00), otręby żytnie z przemiału standartowego 15·25÷15·75 (16·25÷16·75).

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyłu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 29·25÷29·50 (30·75÷31·00), żyto 24·25÷24·50 (25·25÷25·50), jęczmień 630/640 grl 23·00÷23·25 (22·50÷22·75), —667/676 grl 24·25÷24·50 (23·75÷24·00), —700/715 grl 26·25÷27·00 (25·25÷26·00), —browarny 27·25÷28·25 (26·75÷27·75), owies 22·00÷22·25, mąka (wraz z workiem): pszena (nowe standarty) I gat. 0÷65% bez notowań, —II gat. 65÷70% bez notowań, —III gat. 70÷75% bez notowań, —razowa 0÷95% bez notowań, —pastewna bez notowań, stare standarty: I gat. 0÷20% 48·00÷49·00 (50·00÷51·00), —I gat. A 0÷45% 47·00÷47·50 (49·00÷49·50), —I gat. B 0÷55% 45·50÷46·00 (47·50÷48·00), —I gat. C 0÷60% 45·00÷45·50 (47·00÷47·50), —I gat. D 0÷65% 44·00÷44·50 (46·00÷46·50), —II gat. A 20÷55% 42·50÷43·00 (44·50÷45·00), —II gat. B 20÷65% 41·75÷42·25 (43·75÷44·25), —II gat. D 45÷65% 38·75÷39·75 (40·75÷41·75), —II gat. F 55÷65% 34·75÷35·75 (36·75÷37·75), —II gat. G 60÷65% bez notowań, —III gat. A 65÷70% bez notowań, —III gat. B 70÷75% bez notowań, mąka żytnia (standarty nowe): I gat. 0÷70% bez notowań, —razowa 0÷95% bez notowań, mąka żytnia wyciągowa (standarty stare) I gat. 0÷30% 36·00÷36·50 (37·50÷38·00), —I gat. 0÷50% 35·50÷36·00 (37·00÷37·50), —I gat. 0÷65% 34·00 (35·50÷36·00), —II gat. 50÷65% 26·50÷27·00 (28·00÷28·50), —poślednia ponad 65% bez notowań, otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 15·00÷15·50 (16·00÷16·50), —grube z przemiału standartowego 15·75÷16·25 (16·75÷17·25), otręby żytnie z przemiału standartowego 15·25÷15·75 (16·00÷16·50), otręby jęczmieńne 16·00÷17·00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 12 do 17 kwietnia 1937 r.

Podobnie jak i w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy — i obecnie obserwowaliśmy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej słaby nastrój, w konsekwencji którego nastąpiła niemal generalna zniżka kursów. Obroty — poza akcjami Banku Polskiego — były zawierane na wybitnie małe kwoty. Straty kursowe (w zł) poszczególnych akcji kształtowały się następująco: Bank Polski 0·50, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 0·50, Lilpop 0·50, Ostrowiec 1·50 i Starachowice 0·75; poza tym akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru zwykowały o zł 0·50, a akcje Haberbuscha i Schielego utrzymały dotychczas notowany poziom.

Na giełdach prowincjonalnych drobne transakcje po kursach utrzymanych zawierano szeregami akcji.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (woluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodniu
		w zł z a a k c j e		
Bank Polski	zł 100	102·25	100·00	102·00 -101·00 -102·00
Przem. Mydl. i Perfum. Fryderyk Puls . . .	zł 100	90·00	80·00	80·00

Fabryka Cukru „Cho- ceń”	zł 400			150·00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	30·75	30·00	30·50 -30·75
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	20·25	19·50	19·50
Lilpop	zł 25	13·25	13·00	13·15 -13·00
Ostrowiec	zł 50	28·00	27·50	28·00
Starachowice	zł 100	32·50	31·85	32·00
Haberbusch i Schiele	zł 100			38·00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Zieleniewski 29·00, Chodorów 79·00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje — w zł (w nawiasie — notowanie z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 102·00 (100·75).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum): Bank Polski 101·00—100·00

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

ZWOLNIENIE OD CŁA KUKURYDZY I KOŃSKIEGO ZĘBU. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 229 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 12/IV 1937 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. o zwolnieniu od cła kukurydzy i końskiego zębu. Rozporządzenie to pozostaje w związku ze zwykłą cen zboża i pasz i jest wykonaniem uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów.

Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia, zwolnienie od cła kukurydzy uzależnione jest od uzyskania pozwolenia Ministra Skarbu.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia, tj. z dn. 20/IV b. r., i obowiązuje do dn. 31/V 1937 r. włącznie.

ZNIŻKA CELNA NA ŁUSKI ZE SPŁONKĄ. — W związku z wejściem w życie (od dn. 1/I 1937 r.) ustawy o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach, zostały wprowadzone na mocy rozporządzenia z dn. 17/XII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 94/1936, poz. 665) zniżone cła na aparaty, służące do humanitarnego uboju zwierząt, a m. in. na aparaty bolcowe do pozbawiania przytomności zwierząt rzeźnych oraz na spłonki do tych aparatów.

Ponieważ obecnie okazało się, iż do użycia tych aparatów bolcowych potrzebne są nie tylko spłonki, lecz i łuski ze spłonką i materiałem wybuchowym, przeto zaszła potrzeba odpowiedniego uzupełnienia wspomnianego rozporządzenia, tym bardziej, iż dość wysokie obciążenie łusek cłem normalnym, wynoszące ok. 40% ad valorem, uzasadniało obniżenie cła.

Rozporządzenie, obniżające cło do wysokości 10% cła normalnego, a mianowicie rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8/IV 1937 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 27/X 1936 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła, ogłoszone zostało w „Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 227.

KONWENCYJNA ZNIŻKA CELNA NA OPONY DO POJAZDÓW KONNYCH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1937, poz. 219 ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej, wprowadzające tymczasowo w życie postanowienia porozumienia polsko-brytyjskiego w sprawie czenia opon pneumatycznych do kół pojazdów konnych.

Jak wiadomo, na powyższe opony obowiązuje od dn. 22/III 1936 r. zniżona stawka celna w wysokości zł 160 od 100 kg, przyznana Unii Ekonomicznej Belgijsko-Luksemburskiej układem dodatkowym z dn. 2/III 1936 r. Stosownie do wyjaśnienia, zawartego w tymże układzie, za tego rodzaju opony uważa się opony pneumatyczne drutowe (bez rantów) wymiarów 33" × 4" i 28" × 4·5" (wymiały te oznaczają średnicę przecięcia płaszczki opony oraz średnicę wewnętrzną opony). Te wymiały, jak również napis „pour fiaces” powinny być odlane na oponie. Zastosowanie tej zniżki do opon o tym samym przeznaczeniu, pochodzących z innych krajów traktatowych, na mocy KNU możliwe jest oczywiście w wypadku, gdy opony te posiadać będą te same cechy, co podane w przytoczonym wyjaśnieniu, m. in. te same wymiały i te same napisy.

Angielskie opony do kół pojazdów konnych posiadają jednak nieco odmiennie wymiały, jak również i inne napisy, odpowiadające nazwom angielskim (H. D. V. lub A. D. V.). Dla umożliwienia więc stosowania wyżej wspomnianej zniżki celnej niezbędne stało się dokonanie odpowiedniej wymiany not, ustalającej wymiały i rodzaj napisów na oponach angielskich.

Obecnie więc opony do kół pojazdów konnych, posiadające wymiały 4·00" × 25", 4·50" × 19", 5·00" × 19", 6" × 19", 7·00" × 19" i 8·00" × 19", jak również oznaczenie H. D. V. lub A. D. V. oraz główkę konia, wszystko odlane na oponie, będą mogły korzystać z obowiązującej stawki konwencyjnej, przewidzianej w układzie dodatkowym polsko-belgijskim z dn. 2/III 1936 r. (poz. 730 z p. 3 tar. celn.).

STOSOWANIE CŁEL KONWENCYJNYCH DO TOWARÓW, POCODZĄCYCH Z KOLONIJ. — Niektóre umowy handlowe przewidują zniżki konwencyjne, zastrzegając, że zniżki te dotyczą towaru, pochodzącego z kolonij, krajów mandatowych i krajów, pozostających pod protektorem danego państwa. Umowa np. handlowa polsko-angielska z dn. 27/II 1935 r. przewiduje w art. 1 ust. 2, że zniżki celne, zawarte w liście II, dotyczą produktów, pochodzących z kolonij brytyjskich, krajów mandatowych brytyjskich i krajów, pozostających pod protektorem brytyjskim, przy czym wyraźnie jest powiedziane, że towary mają pochodzić z kolonij, krajów mandatowych i krajów, pozostających pod protektorem. Również prowizoryczny układ handlowy polsko-francuski z dn. 18/VII 1936 r. przewiduje zniżkę na rum, z tym, że zniżka dotyczy rumu, pochodzącego z kolonij.

W okólniku z dn. 6/IV 1937 r. L. D. IV 7798/3/37 Min. Skarbu wyjaśniło, że zniżki konwencyjne, przyznane na towary z wyraźnym określeniem, że chodzi o towary, pochodzące z kolonij danego państwa, nie mogą być stosowane do takiego samego towaru, gdyby pochodził z kraju macierzystego, np. gdyby pochodził z samej Anglii (Zjednoczonego Królestwa), albo gdyby pochodził z samej Francji, a nie z ich kolonij, krajów mandatowych i krajów, pozostających pod ich protektorem.

Również zniżki te przechodzą na inne państwa traktatowe (w ramach KNU) lecz tylko na wymienione towary, pochodzące z kolonij, krajów mandatowych i krajów, pozostających pod protektorem tych państw, nie zaś na towary, pochodzące z metropolii.

WYKORZYSTANIE POZWOLEŃ PRZYWOZU, ZAOPATRZENIACH W KLAUZULĘ „PRZEZ PORTY POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO”. — W zesz. 7/1937 tyg. „Polska Gospodarcza” (str. 243) wyjaśniono ogólnie warunki, na jakich mogą być wykorzystywane pozwolenia przywozu, zaopatrzone w wyżej podaną klauzulę. Do tych wyjaśnień należy obecnie dodać, że zgodnie z okólnikiem Min. Skarbu L. D. IV 7317/3/37 wspomniane pozwolenia mogą być stosowane tylko do tych towarów, które nadeszły do polskiego obszaru celnego drogą morską. Jednocześnie Min. Skarbu wyjaśniło, że odprawy celne mogą być dokonywane na zasadzie tych pozwoleń we wszystkich urzędach celnych, położonych w okręgu Dyrekcji Cel w Gdańsku.

ŚWIADECTWA, WYMAGANE PRZY PRZYWOZIE NASION KONICZNY, LUCERNY, PRZELOTU, NOSTRZYKU, KOMONICY I TYMOTKI. — W myśl przepisu § 24 ust. V p. 5 przepisów wykonawczych do prawa celnego, przywożone z zagranicy nasiona konicznicy, lucerny, przelotu, nostrzyku, komonicy i tymotki powinny być zaopatrzone w 2 egzemplarze świadectwa badania na kiankę, wystawionego według wzoru Nr 4 (stanowiącego załącznik do wymienionego § 24 ust. V p. 5) przez oficjalne stacje oceny nasion kraju eksportującego.

W związku z tym Min. Skarbu w okólniku z dn. 1/IV 1937 r. D. L. IV 7953/3/37 wyjaśniło, że jeżeli świadectwa, w które są zaopatrzone przesyłki z wymienionymi nasionami, odpowiadają wskazanemu wzorowi, przy czym są podpisane przez kierownika oficjalnej stacji oceny nasion kraju, skąd przesyłki nadchodzą, i posiadają pieczęć tej stacji — przesyłki takie powinny być wypuszczane do wolnego obrotu, o ile oczywiście odpowiadają innym wymaganiom przepisów celnych. Urząd celny nie ma obowiązku badać, czy stacja, wystawiająca świadectwo, jest do tego upoważniona, może on jednak w razie uzasadnionych wątpliwości — zgodnie z p. 14 § 24 przepisów wykonawczych do prawa celnego — poddać nasiona ponownej analizie.

Do odprawy celnej wymienionych nasion zgodnie z obwieszczeniem Min. Skarbu z dn. 8/II 1936 r. uprawnione są następujące urzędy celne: Cieszyn, Gdynia, Ławoczne, Katowice, Kraków, Podwołoczyska, Poznań, Przemyśl, Śniatyn-Zalucze, Stołpce, Turmont, Zbąszyń, Zdobunów, Zembrzydowice, a na terenie W. M. Gdańska — Freibeitzirk, Hafenkil, Hauptbahnhof, Leegetor, Packhof, Post i Weichselbahnhof.

OGÓLNE ZEZWOLENIE NA WYWÓZ PSZENICY, ŻYTA, OWSA ORAZ PRODUKTÓW ICH PRZEMIAŁU W MAŁYM RUCHU GRANICZNYM I OBROCE GÓRNOŚLĄSKIM. — Okólnikiem L. D. IV 8949/3/37 Min. Skarbu zawiadomiło, że Min. Przemysłu i Handlu wydało ogólne pozwolenie na wywóz pszenicy, żyta i owsa oraz produktów ich przemiału — o ile wywóz tych towarów odbywa się na zasadzie umów o ułatwieniach w małym ruchu granicznym lub też na zasadzie przepisów art. 218 polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej. Dlatego też w tych przypadkach urzędy celne nie powinny żądać przedstawiania zezwoleń na wywóz wymienionych wyżej towarów, zakazanych do wywozu rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 7/IV b. r.

OBROT TOWAROWY POLSKO-JUGOSŁOWIAŃSKI. — Obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 2/IV 1937 r. („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 9/1937, poz. 292) postanawia, że obrót towarami, pochodzącymi z polskiego obszaru celnego, i towarami, pochodzącymi z Jugosławii — między polskim obszarem celnym i Jugosławią podlega specjalnej kontroli, przewidzianej w §§ 48 ust. 11, 56 ust. 8 i 62 ust. 6 przepisów wykonawczych do prawa celnego.

W myśl tego obwieszczenia, kontroli specjalnej podlega, począwszy od dn. 15/IV 1937 r., cały obrót towarowy polsko-jugosłowiański, a zatem nie tylko wywóz towarowy do Jugosławii, jak to było dotychczas, ale również i przywóz towarów jugosłowiańskich do polskiego obszaru celnego.

W celu wykonania tej kontroli przy odprawie celnej ostatecznej, jak też warunkowej, dotyczącej obrotu uszlachetniającego czynnego lub biernego i obrotu reparacyjnego czynnego lub biernego, towarów pochodzących z Jugosławii i przywożonych do polskiego obszaru celnego, jak również towarów, pochodzących z polskiego obszaru celnego i wywożonych do Jugosławii — wymagane jest obecnie od stron przedstawienie świadectw rozrachunkowych według wzorów, podanych przy omawianym obwieszczeniu.

Na polskim obszarze celnym świadectwa rozrachunkowe wystawiane będą przez Polski Instytut Rozrachunkowy.

W związku z powyższym obwieszczeniem Min. Skarbu okólnikiem z dn. 2/IV 1937 r. L. D. IV 8051/3/37 poleciło, aby przy wykonywaniu kontroli specjalnej obrotu towarowego polsko-jugosłowiańskiego były przestrzegane postanowienia instrukcji Min. Skarbu o specjalnej kontroli obrotu towarowego polsko-rumuńskiego, której przepisy są analogiczne do przepisów instrukcji o specjalnej kontroli obrotu towarowego polsko-niemieckiego, omówionej szczegółowo w tyg. „Polska Gospodarka” (Nr 7/1937, str. 242).

PODEJMOWANIE ZE SKŁADÓW CELNYCH TOWARÓW, OD KTÓRYCH ZOSTAŁY UISZCZONE NALEŻNOŚCI CELNE. —

W myśl warunków koncesyj, wydawanych na podstawie art. 63 i 71 rozporządzenia o prawie celnym, na prowadzenie składów celnych — towary, od których zostały uiszczone należności celne i inne, powinny być zabrane z pomieszczeń składu celnego w okresie 3 dni od daty uiszczenia tych należności.

Ponieważ zachodził przypadek, iż z ważnych powodów towary nie mogły być zabrane ze składu celnego w 3-dniowym terminie po ich ocleniu, przeto Min. Skarbu w okólniku z dn. 25/III 1937 r. L. D. IV 5273/1/37 upoważniło urzędy celne do przedłużenia w poszczególnych przypadkach okresu czasu, ustalonego w koncesjach do zabrania ze składu celnego towarów oclonych. Przedłużenie tego okresu czasu nie może jednak przekraczać 30 dni, licząc od daty uiszczenia należności celnych i innych, przy czym urząd celny może zarządzić oznaczenie takich towarów w sposób, odróżniający je wyraźnie od towarów nieoclonionych.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

MASZYNY ROLNICZE W ŚWIETLE PRZEWOZÓW I TARYF KOLEJOWYCH. — Tempo wzrostu sprzedaży maszyn rolniczych w 1936 r. jest rekordowe. Przeciętą miesięczną przewozów kolejowych w 1936 r. zwykłała w porównaniu z 1935 r. o 75%, przy czym była przeszło 2-krotnie wyższa od średniej z 1934 r.

Na ten wzrost sprzedaży oddziaływały: konieczność zastąpienia zużytych już maszyn rolniczych nowymi, wzmożenie się siły nabywczwej rolnictwa oraz silniejsza akcja parcelacyjna, powodująca kupno maszyn dla tworzących się gospodarstw.

Statystyka wykazuje, że największe natężenie sprzedaży maszyn rolniczych miało miejsce w 1930 r., a więc w roku najwyższych cen zboża. W roku następnym — w okresie katastrofalnego załamania się cen produktów rolniczych — sprzedaż zmalała do 1/4. Rolnicy uzupełniali więc tylko swój martwy inwentarz najkonieczniejszymi maszynami lub ich częściami, bez których uprawa roli jest niemożliwa. Należy jednak zaznaczyć, że maszyny, nabywane przed 5, a nawet 10 laty, nie kwalifikują się jeszcze na złom i mogłyby służyć jeszcze rolnikom, gdyby nie to, że rolnik woli używać maszynę nowszej konstrukcji, zapewniającą większą wydajność pracy. Zakup nowych maszyn dla zastąpienia nimi starych dowodzi poprawy stanu finansowego rolników.

Do cen zboża, utrzymujących się poprzednio na niskim poziomie, starano się przystosować z dużym nakładem wysiłku ceny towarów, nabywanych przez rolników, przez co nie zadłużeni rolnicy pracowali na lepszych ziemiach bez deficytu nawet przy cenach zboża z 1934 r. Z końcem 1935 r. ceny zboża rozpoczęły ruch zwykłowy, osiągając poważnąwyżkę na wiosnę b. r. Różnica cen zboża między 1935 r. i 1936 r. stanowi w znacznej części czysty zysk rolników, którzy mogli ten zysk skierować nie tylko na uzupełnienie, ale i na zakup nowych maszyn rolniczych. O tym, że produkcja zbóż już w 1934 r. była opłacalna — świadczy również poważna wyżka zużycia nawozów sztucznych

Działała również ożywczo na sprzedaż maszyn rolniczych wzmoczona w ostatnich czasach parcelacja, powodująca konieczność nabywania nowych maszyn.

Przewozy maszyn rolniczych w obrocie wewnątrz kraju, zestawione przez Centralne Biuro Statystyki Przewozów P. K. P., przedstawiają się w ostatnich latach następująco (w tonach):

1925	35 576	1931	19 189
1926	38 390	1932	9 523
1927	36 450	1933	9 660
1928	37 960	1934	10 620
1929	31 412	1935	13 349
1930	44 669	1936 (I-XI)	22 712

Przewozy, zestawione miesięcznymi, wykazują sezonowość dostawy maszyn rolniczych oraz uwydatniają silny wzrost sprzedaży w lecie 1936 r. (w tonach):

Miesiąc	1932	1933	1934	1935	1936
I	494	308	471	298	780
II	646	799	844	664	1 364
III	1 084	1 042	1 317	1 556	2 164
IV	1 007	736	761	1 025	1 319
V	398	473	489	642	1 194
VI	—	538	822	684	1 606
VII	1 057	1 068	1 272	1 594	2 933
VIII	1 451	1 496	1 408	2 122	3 851
IX	1 184	1 242	1 165	1 863	3 150
X	675	774	896	1 045	2 270
XI	475	795	688	1 041	2 081
XII	350	389	487	815	
	9 523	9 660	10 620	13 349	22 712

Wzrost sprzedaży maszyn rolniczych jest początkiem silnego rozwoju tego przemysłu, istniejące bowiem fabryki mają wyprzedane zapasy i pracują na zamówienia z dość odległym terminem dostawy. Wzrost ten nie będzie prawdopodobnie zahamowany wyżką cen maszyn,

gdyż utrzymywana przez Rząd cena żelaza i węgla na stałym poziomie nie daje podstaw do podwyższania cenników maszyn rolniczych.

Należy przypuszczać, że niedawny jeszcze okres, w którym przemysł maszyn rolniczych znajdował się w beznadziejnej sytuacji, wytworzony przez spadek zamówień i zamrożenie należności za maszyny u rolników wskutek wydania zarządzeń moratoryjnych — należy już do przeszłości; fabrykanci maszyn, którzy ten ciężki okres przetrwali, nie mogą obecnie podolać zamówieniom, wskutek czego wydano szereg zezwoleń na import tych maszyn, który dotychczas był bardzo skromny i obejmował — sędzić należy — tylko maszyny, nie wyrabiane w kraju. Import maszyn rolniczych i ogrodniczych kształtował się (wg danych Centralnego Biura Statystyki Przewozów P. K. P.) następująco (w tonach):

	I m p o r t :		
	przez porty	drogą lądową	ogółem
1925 . . .	—	—	5 187
1926 . . .	—	—	2 864
1927 . . .	553	3 750	4 303
1928 . . .	1 033	3 108	4 141
1929 . . .	947	2 961	3 908
1930 . . .	1 111	466	1 577
1931 . . .	787	1 957	2 744
1932 . . .	208	430	638
1933 . . .	348	418	766
1934 . . .	360	376	736
1935 . . .	202	514	716

Z porównania tych danych z danymi Gł. Urz. Stat. wynika, że ok. 80% importu dokonywane jest na drodze przewozów kolejowych.

Z powyższego widać, że import, wynoszący ok. 4% nadania wewnętrznych, nie ma większego wpływu na rynek krajowy maszyn rolniczych.

Największe ilości maszyn rolniczych odbierane są przez województwa centralne (warszawskie, łódzkie), stosunkowo mało natomiast odbiera woj. lwowski i stanisławowski, co widać z następującej tablicy odbioru w 1934 r.:

D y r e k c j a	Odbiór ton
Warszawska	2 187
Poznańska	1 858
Wilczyńska	1 555
Toruńska	1 538
Radomska	1 525
Krakowska	930
Lwowska	890
Stanisławowska	318
W. M. Gdańsk	288
Katowicka	238

Nie należy zapominać o tym, że przy maszynach rolniczych przewozy kolejowe nie zawsze odpowiadają ilościom sprzedaży maszyn na danym terenie, a chcąc uzyskać liczby sprzedaży, należy doliczyć do przewiezionych koleją maszyn sprzedaż lokalną fabryki maszyn rolniczych oraz przewozy niekolejowe.

Eksport maszyn rolniczych, podobnie jak i import, był dotychczas prowadzony w bardzo skromnych rozmiarach. Na uwagę zaś zasługuje dlatego, że jest dokonywany prawie wyłącznie przez jedną tylko fabrykę.

Liczby eksportu w ostatnim dziesięcioleciu przedstawiają się następująco (według danych C. B. S. — w tonach):

	E k s p o r t :		
	przez porty	drogą lądową	razem
1925 . . .	—	—	2 073
1926 . . .	—	—	2 037
1927 . . .	282	1 224	1 506
1928 . . .	205	797	1 002
1929 . . .	189	938	1 127
1930 . . .	222	815	1 037
1931 . . .	416	2 420	2 836
1932 . . .	174	348	522
1933 . . .	245	111	356
1934 . . .	421	116	537
1935 . . .	116	117	233

L. Galecki

POLSKO-SZWEDZKA BEZPOŚREDNIA KOLEJOWO-MORSKA TARYFA TOWAROWA.—Zarządzeniem, ogłoszonym w „Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” Nr 14/1937, poz. 193, wprowadzono w życie w części II wymienionej w nagłówku taryfy artykułową Nr 14 na wyroby z fajansu, a mianowicie: rury przewodowe, poduszki i spody kanałowe, odmulniki, wpusty boczne i szczytowe, studniówki, kra-
weźniki, rynny, koryta, umywalnie, wanny itp. artykuły, stanowiące przedmiot naszego eksportu do Szwecji. Do taryfy włączono na razie tylko stację nadawczą polską Sosnowiec Póln. jako zainteresowaną w eksporcie oraz stacje portowe Gdynię i Gdańsk, mające większe znaczenie tranzytowe. W wypadku większej potrzeby mogą być włączone i inne stacje—na skutek uzasadnionego wniosku zainteresowanych. Taryfa zawiera stawkę łączną, w którą wliczono przewóz kolejowy do Gdyni i Gdańska, fracht morski z Gdyni i Gdańska do Sztokholmu i Norrköping, opłaty za przeładunek w porcie Gdyni i Gdańska oraz koszty ewentualnego przechowania towarów w magazynach lub na placach portowych w Gdyni i Gdańsku. Opłaty ustalono w złotych od 100 kg dla normy drobniczej i wagonowej 5 i 10 t.

Uzupełniono również („Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” Nr 15/1937, poz. 214) taryfę artykułową Nr 104 na import makulatury (jak: stare papiery, gazety, druki, skrawki i obcinki papieru itp.) do Polski przez włączenie stacji odbiorczej Tczew, jak również włączono do taryfy artykułowej Nr 113 na import szmat (także karbonizowanych z wszelkich materiałów włókienniczych, jak: stara bielizna i odzież, skrawki tkanin itp.) stację Leszno. Stawki obu tych taryf również obliczone są za całą odległość przewozu, tzn. od portów Sztokholm i Norrköping do stacji Tczew czy Leszno, i zawierają fracht morski, opłaty przeładunkowe w portach polskiego obszaru celnego i przewóz drogą kolejową do stacji odbiorczych. Uzupełnienie tych taryf względnie wprowadzenie w życie nowej wywołane zostały wnioskami zainteresowanych w imporcie względnie eksporcie gałęzi przemysłu polskiego.

Powołując się na szczegółowe omówienie zasady budowy i stosowania bezpośredniej polsko-szwedzkiej taryfy towarowej oraz jej cechy dodatnie (zesz. 1/1937, str. 31) — należy ponownie podkreślić doniosłość znaczenia tej nowej taryfy dla życia gospodarczego, w szczególności zaś dla zainteresowanych w eksporcie jak i imporcie polskich sfer przemysłowych i handlowych. Prócz korzyści bezpośredniej odprawy przesyłek za jednym listem przewozowym-konosamentem ze stacji polskiej do portów szwedzkich i odwrotnie daje ta taryfa możliwość dogodnej kalkulacji ze względu na to, że poszczególne taryfy artykułowe budowane są w formie taryf stacyjnych, tzn. zawierają jedną łączną stawkę, obejmującą przewoźne koleją i morzem, opłaty przeładunkowe w portach morskich polskiego obszaru celnego oraz koszty ewentualnego przechowania w magazynach lub na placach w Gdyni i Gdańsku, uwzględnienie których w taryfie ma duże znaczenie. Przy budowie tej taryfy brano właśnie były pod uwagę powyższe momenty pod kątem widzenia udogodnień dla zainteresowanych naszych sfer gospodarczych, co daje się zauważyć przy praktycznym zastosowaniu i korzystaniu z tej taryfy.

H. Z.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH STATKÓW W PORTACH POLSKICH W ROKU 1936

Ruch statków w portach Gdyni i Gdańska przedstawiał się — według danych zarządów portowych — w roku 1936 oraz porównawczo w latach 1933 - 1935 w sposób następujący:

	G d y n i a		G d a ń s k		R a z e m	
	liczba statków	pojemność nrt	liczba statków	pojemność nrt	liczba statków	pojemność nrt
	N a w e j ś c i u					
1936	4 911	4 919 765	5 404	3 294 621	10 315	8 214 386
1935	4 778	4 559 140	4 455	2 843 755	9 233	7 402 895

1934	4 592	4 142 142	4 880	3 174 892	9 472	7 317 034
1933	4 355	3 425 660	4 278	2 762 616	8 633	6 188 276

N a w e j ś c i u

1936	4 907	4 895 419	5 398	3 292 097	10 305	8 187 516
1935	4 772	4 565 120	4 480	2 858 714	9 252	7 423 834
1934	4 597	4 153 564	4 879	3 164 827	9 476	7 318 391
1933	4 337	3 401 055	4 266	2 734 104	8 603	6 135 159

R a z e m

1936	9 818	9 815 184	10 802	6 586 718	20 620	16 401 902
1935	9 550	9 124 260	8 935	5 702 469	18 485	14 826 729
1934	9 189	8 295 706	9 759	6 339 719	18 948	14 635 425
1933	8 692	6 826 715	8 544	5 496 720	17 236	12 323 435

Kauczuk	680	Klepki	60
Wyroby gumowe	208	Dykty i forniery	1 502
Papier i makulatura	1 699	Meble gięte	338
Papa, tektura	16	Wyroby koszykarskie	107
Celuloza	1 173	Papier	595
Żelazo surowe	713	Papa i tektura	297
Metale różne	176	Celuloza	417
Złom żelazny	54 910	Żelazo surowe	732
Miedź	1 307	Żelazo handlowe	10 105
Cyna	91	Metale różne	1
Cynk	61	Wyroby żelazne i metalowe	1 017
Wyroby żelazne i metal.	210	Szyny kolejowe	12 134
Maszyny, aparaty i części	728	Rury żeliwne i żelazne	4 441
Części wagon. i lokomot.	518	Cynk	1 006
Samochody, motocykle i części	134	Błacha cyklowa	542
Różne	8 785	Różne	14 350
Razem: 152 589		Razem: 589 492	

Znaczny wzrost ogólnej liczby przywozu jest wynikiem zwiększenia się przywozu niektórych artykułów masowych, a zatem — przede wszystkim — złomu żelaznego (w marcu 54 910 t—wobec 28 289 t w lutym), następnie żużli Thomasa (15 000 t—wobec braku ich w lutym), fosforytów (12 994 t—wobec 5 250 t) oraz pirytów (5 540 t—również wobec braku w lutym). W miesiącu sprawozdawczym nadszedł ponadto do Gdyni pierwiesz w b. r. całokrótkowy transport ryżu surowego (5 844 t—w lutym 61 t). Z innych artykułów wzrost przywozu wykazują: garbniki (1 426 t—wobec 1 285 t), juta (1 120 t—wobec 623 t), szmaty (2 433 t—wobec 1 810 t), celuloza (1 173 t—wobec 731 t), miedź (1 307 t—wobec 861 t) oraz zbiorowa pozycja „różne” (8 785 t—wobec 2 771 t). Na poziomie niemal niezmiennym w porównaniu z lutym pozostały w marcu pozycje: tłuszcz zwierzęce (1 440 t—wobec 1 359 t w lutym), skóry (2 402 t—wobec 2 560 t) oraz papier i makulatura (1 699 t—wobec 1 834 t). Spadł natomiast w marcu przywóz przez Gdynię: nasion oleistych (3 829 t—wobec 8 980 t), owoców świeżych (7 975 t—wobec 9 747 t), śledzi świeżych (1 066 t—wobec 2 639 t), śledzi solonych (1 932 t—wobec 3 504 t), rud różnych (3 831 t—wobec 16 869 t), wełny (1 932 t—wobec 3 535 t) i bawełny (6 979 t—wobec 7 506 t).

Po stronie wywozu daje się w marcu zaobserwować poważny wzrost szeregu ważniejszych pozycji. Przede wszystkim zatem wzrosła pozycja węgla eksportowego (448 889 t—wobec 355 824 t), a następnie: szynki (1 657 t—wobec 109 t), drzewa tartego (12 823 t—wobec 7 856 t), żelaza handlowego (10 105 t—wobec 7 087 t), rur żelaznych i żeliwnych (4 441 t—wobec 2 855 t) i „różnych” (14 350 t—wobec 12 619 t). Na poziomie niemal niezmiennym utrzymały się: sól (4 519 t w marcu—wobec 4 557 t w lutym), koks (20 437 t—wobec 20 650 t), przetwory mięsne (1 699 t—wobec 1 761 t), napoje alkoholowe (1 743 t—wobec 1 645 t) i makuchy (1 743 t—wobec 1 645 t). Pewien nieznaczny spadek wykazują w marcu: bekony (1 494 t—wobec 1 604 t), cukier (1 750 t—wobec 2 826 t), dykty i forniery (1 502 t—wobec 1 802 t), wyroby metalowe (1 017 t—wobec 2 504 t) i cynk (1 006 t—wobec 1 568 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju po stronie przywozu (w marcu 3 834 t—w lutym 1 040 t) pojawiła się w marcu pozycja cukru (3 745 t), której w lutym brakło, znikła natomiast z danego zestawienia pozycja siarczanu amonu (w lutym—1 040 t). Po stronie wywozu (2 161 t—wobec 148 t w lutym) figuruje w marcu szereg pozycji, z których najwyższe liczby osiągnęły: nasiona oleiste (381 t), garbniki (201 t) i miedź (259 t).

W obrocie przybrzeżnym przywóz wykazuje pewien spadek (276 t—wobec 1 490 t). Niemal jedyną pozycją są tu ryby z własnych połowów (262 t—wobec 562 t w lutym). Brak natomiast pozycji siarczanu amonu (w lutym 907 t). W zestawieniu wywozu w ruchu przybrzeżnym figuruje w marcu 13 drobnych pozycji, które w sumie ogólnej objęły 1 252 t (w lutym—12 t).

Ruch pasażerów wzmógł się nieco w marcu: przyjechały, mianowicie, 443 osoby (w lutym—203), wyjechało—2 000 (w lutym—1 510).

O.

SYTUACJA RYNKU FRACHTOWEGO W MARCU 1937 R.—W okresie sprawozdawczym rynek frachtowy utrzymał się na poziomie lutego. Brak ładunków zboża zupełnie nie wpłynął na podwyższenie lub obniżenie frachtów dla innych towarów masowych. Należy zaznaczyć, że jedyną transakcją zbożową była sprzedaż fob 10 tys. t żyta do Niemiec (przeważnie do Bremy). Poza tym wyeksportowano kilka tysięcy ton owsa w małych partiach do Niemiec via Rotterdam. Wspomniane partie zostały przewieziane statkami niemieckimi.

W obrotach z poszczególnymi krajami P. A. M. w Gdyni/Gdańsku notuje następujące spostrzeżenia i stawki frachtowe:

W eksporcie drewna do Anglii i zafrachtowano szereg statków, za które płacono, jak niżej: D. B. B. z Gdańska do Londynu sh 30/- za std. na war. Baltwood net, obrzynane drewno twarde sh 49/- za std. na war. Baltwood gros, nicobryznane drewno twarde sh 54/- za std. na war. Baltwood gros. Za statek wielkości 5/800 std. płacono do Hull sh 33/- za std., Baltwood gros, do Tyne sh 32/- za std., West Hartlepool sh 33/- za std.

Po świętach wielkanocnych rynek drzewny ze względu na okres poświęteczny osłabł. Poza tym należy zaznaczyć, że tonaż w okresie sprawozdawczym był dość skąpy. Na ogół wyeksportowano z Gdańska mn. w. 12 tys. std. Na najbliższy okres należy liczyć się z lekką podwyżką stawek frachtowych, które już dzisiaj dochodzą do stawek minimalnych, mających obowiązywać z dniem 1/V b. r. Należy wspomnieć jeszcze o zafrachtowaniu statku pod ok. 180 std. D. B. B. do Ballina po sh 55/- za std.

Ekspert wszelkich przetworów rolnych do Belgii ze względu na cofnięcie premii eksportowych z dniem 1/III ustal. Wyeksportowano jedynie statkami linii regularnej i po stawkach konferencyjnych zwykłe ilości drobnicy i drzewa.

Również i do Rotterdamu wyeksportowano jedynie zwykłe ilości drobnicy. Poza tym należy wspomnieć o wyeksportowaniu poważnej ilości żelaza i większych partii drzewa.

Ekspert do Szwecji w okresie sprawozdawczym był bardzo ożywiony. Eksportowano większe ilości żelaza, wyłoków buraczanych i makuchów. Ze względu na ilość tych ładunków trzeby było zafrachtować kilka statków pomocniczych dla linii regularnej, za które płacono lumpsum f. i. o. Skr. 5 000 (ok. 800 t) (ryczałt, obejmujący koszty za i wyładunku).

Ekspert do Danii był, jak w lutym, dosyć słaby, co również spowodowane było brakiem ładunków zboża. Na ogół płacono do jednego portu Danii, położonego nie dalej na północ od portu Aarhus, za zboże RM 5:00÷5:50 za 1 000 kg, za makuchy RM 6:75÷7:25 za 1 000 kg. Poza tym zafrachtowano kilka ładunków drzewa, fryzów, bulśwów ciętych po stawce Skr. 7:00÷7:50. W przeciwieństwie do dotkliwego braku ładunków podaż tonażu była ogromna, co spowodowało niższą stawkę za makuchy i inne towary.

Na rynku węgla panowało dość znaczne ożywienie, co spowodowane było zawarciem kontraktów na sezon bieżący. Do Francji notowano za statek wielkości 2 000 t: do Bayonne sh 9/6÷10/3 za 1 t przy wyład. dziennym 500 t, do Rouen sh 8÷8/3 za 1 t przy wyład. dziennym 500 t. Poza tym zafrachtowano 2 600 t koks do Bordeaux po sh 12/- za tonę przy wyładunku dziennym 500 t.

Do Belgii: ok. 2 000 t do Gandawy sh 5/9 za t przy wyładunku dziennym 800 t, ok. 3 200 t do Antwerpii sh 5/1½ za 1 t przy wyładunku dziennym 2 000 t, ok. 2 000 t do Antwerpii sh 5/3 za 1 t przy wyładunku dziennym 1 500 t, ok. 2 800 t do Zeebrügge sh 5/3 za 1 t przy wyładunku dziennym 2 000 t, ok. 2 000 t do Brukseli sh 6/- za 1 t przy wyładunku dziennym 650 t.

Do Holandii: ok. 3 000 t do Amsterdamu sh 6/3 za 1 t przy wyładunku dziennym 1 200 t, ok. 3 800 t do Rotterdamu sh 5/6½÷5/9 za 1 t przy wyładunku dziennym 1 200 t, ok. 3 200 t do Rotterdamu sh 6/1½ za 1 t przy wyładunku dziennym 1 200 t.

Do Szwecji utrzymały się stawki frachtowe na poziomie stawek w lutym. Płacono za statek wielkości 3 000 t: do Göterborga sh 5/-÷5/3 za 1 t, do Sztokholmu sh 5/-÷5/3 za 1 t. Stawki frachtowe do Ameryki Półn. nieco wzrosły, należy się jednak spodziewać, że utrzymają się na obecnym poziomie. Wspomnieć należy o zafrachtowaniu statku wielkości 5 500 t do Buenos Aires po stawce sh 12/- za tonę.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWA:

Zmiana rozporządzenia o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych—ust. z dn. 14/IV 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 222).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiana rozporządzenia o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 8/IV 1937 r., wyd. w poroz.

z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 227).

Wykonanie rozporządzenia o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 9/IV 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 228).

Zwolnienie od cła kukurydzy i końskiego zębu—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 12/IV 1937 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1937, poz. 229).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

27 kwietnia:

— **Fabr. Chem. „Radocha“**, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Królewska 3.

— **Papiernia „Mokwin“**, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Moniuszki 2a.

30 kwietnia:

— **Huta „Poldi“**, S. A. — o g. 11½ w lok. Böhmische Escomptebank-und Creditanstalt w Pradze, Graben 37.

1 maja:

— **„Konfekcja Damska“**, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. D-ra J. Sławskiego w Poznaniu, Rzeczypospolitej 1.

5 maja:

— **„T-wo Hand. Żel. i Art. Techn.-Bud. „Kruszec“**, S. A. — o g. 18 w lok. S. A. Eksploat. Fabr. Ceraty w W-wie, Czerniakowska 84.

— **T-wo Ubezp. „Alliance“**, S. A. — o g. 12 w lok. T-wa w Londynie, Bartholomew Lane.

6 maja:

— **T-wo Ubezp. „Polonia“**, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa w W-wie, pl. Dąbrowskiego 1.

7 maja:

— **„Lubań-Wronki“ Przem. Ziemn.**, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki „Akawit“ w Poznaniu, Cieszkowskiego 5.

— **„Drukarnia Polska“**, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Poznaniu, Św. Marcina 70.

— **Zakł. Chem. „Grodzisk“**, S. A. — o g. 17½ w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 151.

8 maja:

— **„Bank Naftowy“**, S. A. — o g. 12 w lok. B-ku we Lwowie, Sapiehy 3.

9 maja:

— **„Gazolina“**, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Boryslawiu, Li-stopada 1.

10 maja:

— **„Vistula“ Allgemeine Versicherungs Gesellschaft**, S. A. — o g. 10½ w Tczewie, Kopernika 9.

— **„Unia“ Zjedn. Fabr. Maszyn, dawn. A. Ventzki i Peters**, S. A. — o g. 9 w lok. S-ki w Grudziądzu.

— **T-wo Cukr. i Raf. „Konstancja“**, S. A. — o g. 18 w W-wie, Wilcza 29a m. 3.

11 maja:

— **Kolej „Herby—Kielce“**, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Miodowa 11.

12 maja:

— **„Bazar Poznański“**, S. A. — o g. 17 w Poznaniu, w Bazarze.

— **„Bank Hand. w W-wie“**, S. A. — o g. 17 w lok. B-ku w W-wie, Traugutta 7.

— **S. A. dla Przem. Drzewn. „Oikos“** — o g. 10 w lok. S-ki we Lwowie, 3 Maja 16.

13 maja:

— **Kolej Lok. „Tarnopol—Zbaraż“**, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Malop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— **T-wo Schlösserowskiej Przędz. Baw. i Tkalni w Ozorkowie“**, S. A. — o g. 15½ w lok. Klubu Obyw. w Łodzi, Moniuszki 9.

14 maja:

— **T-wo Zakł. Ceram. „Dziewulski i Lange“**, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, al. Jerozolimka 34.

— **„Austro-Daimler, Steyr, Puch“, T-wo Bud. i Sprzed. Sam.**, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Wierzbowa 8.

— **„Kaliska Manuf. Pluszu i Aksam.“**, S. A. — o g. 17½ w lok. S-ki w Kaliszu.

— **„T-wo Kop. i Zakł. Hutn. Sosnowieckich“**, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Kapucyńska 3.

— **„Pol. Bank. Komunalny“**, S. A. — o g. 14½ w lok. B-ku w W-wie, pl. Napoleona 7.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE O WYMIARZE I POBORZE PODATKU GRUNTOWEGO

Ordynacja podatkowa nie uregulowała trybu postępowania wymiarowego i odwoławczego dla państwowego podatku gruntowego i pozo-stawiła te zagadnienia Ministrowi Skarbu do unormowania oddzielnym rozporządzeniem, wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa. Tak samo Minister Skarbu miał zdecydować, które władze będą po-wołane do poboru podatku gruntowego. Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 4 XI 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku grunto-wym, ujednostajniający dla całego Państwa przedmiot i zwolnienia od podatku, poruczył Ministrowi Skarbu wykonanie tych przepisów. Rea-lizacja tych uprawnień znalazła wyraz w rozporządzeniu Ministra Skar-bu z dn. 31/III 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego, które będzie ogłoszone w najbliższym „Dz. Ust. R. P.”

Rozporządzenie to obejmuje poza przepisami materialnymi, rozwija-jącymi postanowienia dekretu o zmianie przepisów o państwowym po-datku gruntowym, rozległą dziedzinę procedury wymiarowej, odwoław-czej, poborowej oraz ulg z powodu klęsk żywiołowych. Całość zawarta została w 5 częściach, z których: część I obejmuje przepisy materialne, część II — przepisy o postępowaniu wymiarowym i odwoławczym z uwzględnieniem odrębności dzielnicowych, część III — przepisy, re-gulujące pobór podatku przez zarządy gmin od pewnych kategorii

płatników, część IV — przepisy o szacowaniu szkód i strat z powodu klęsk żywiołowych oraz o rozmiarach ulg, i wreszcie ostatnia część V — przepisami przejściowymi i końcowymi.

Według dekretu, państwowemu podatkowi gruntowemu podlegają wszystkie grunty w gminach wiejskich i miejskich — za-równo prywatne, jak i państwowe oraz związków publiczno-prawnych. Wyjątek stanowią nieliczne grunty, które ze względu na ich przeznacze-nie lub ze względu na koszty, poniesione dla ich urzędzenia zostały zwolnione od podatku bądź na czas nie określony, bądź na czas okre-ślony. Do tej grupy zwolnionych od podatku należą grunty, podlegające jak również zwolnione od podatku od nieruchomości na zasadzie dekre-tu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/I 1936 r. o podatku od nieruchomości.

Rozwijając postanowienia dekretu o zwolnieniu gruntów, z których dochody są stale i wyłącznie przeznaczone na cele kultu religijnego — rozporządzenie postanawia, że dochody, przeznaczone na nabycie i utrzymanie przedmiotów majątkowych, które są używane wyłącznie przy spełnianiu czynności, należących do objawów kultu religijnego — będą uważane za dochody, przeznaczone na cele kultu religijnego. Na-tomiast nie będą odpowiadały powyższemu warunkom dochody, które tylko w części są przeznaczone na nabycie i utrzymanie przedmiotów majątkowych wyżej wspomnianych, a w pozostałej części na utrzymanie osób duchownych, zakonnych, zakładów naukowych itp. inne cele. Tym samym grunty, z których dochody są przeznaczone i na cele kultu religijnego i na inne cele, nie będą korzystały ze zwolnienia od państwo-wego podatku gruntowego.

Za grunty pod torami kolejowymi uważane będą grunty, użytkowane wyłącznie pod trasę kolei. Jednakże grunty pod torami kolei przewoźniczych i sezonowych (np. kolejki do zwożenia buraków, kolejki leśne) nie będą wolne od podatku.

Od gruntów, które zostaną oddane do bezpłatnego użytkowania publicznym szkołom powszechnym, nie będzie pobierany państwowy podatek gruntowy.

Następnie, rozporządzenie postanawia, że państwowy podatek gruntowy będzie pobrany za cały czas przyznanego zwolnienia od gruntów, których scalenie zostało zaniechane. Należności za okres niewłaściwego zwolnienia będą pobierane łącznie z bieżącymi ratami podatku gruntowego. Celem jednak przyjęcia z pomocą zainteresowanym, rozporządzenie postanawia, że rata należności z okresu niewłaściwego zwolnienia wynosić będzie 50% bieżącej raty państwowego podatku gruntowego. Do należności państwowego podatku gruntowego z okresu niewłaściwego zwolnienia nie będą pobierane dodatki samorządowe, ponieważ od gruntów, zwolnionych od państwowego podatku gruntowego z powodu zamierzonego lub dokonanego scalenia, będą pobierane dodatki na rzecz związków samorządu terytorialnego w okresie zwolnienia. Wysokość dodatków samorządowych będzie obliczana na podstawie państwowego podatku gruntowego, pobieranego od gruntów zwolnionych w ostatnim roku przed okresem zwolnienia. Dodatki te będą obliczane po odliczeniu kwot degresji; izby rolnicze korzystać będą z 3%-owego udziału.

Co do lasów ochronnych — z wyjątkiem uznanych za ochronne z punktu widzenia potrzeb obronności Państwa — to będą one w 1937 r. korzystały z tych samych zwolnień, jakie przysługiwały im do 1937 r. Natomiast w 1938 r. i w latach następnych wszystkie lasy ochronne, a więc zarówno prywatne jak i państwowe, będą wolne od państwowego podatku gruntowego w stopniu, odpowiadającym procentowemu zmniejszeniu ich wartości użytkowej. Władze administracji ogólnej orzekać będą o stopniu zmniejszonej wartości użytkowej lasów ochronnych, i ich orzeczenia będą wiążące dla władz skarbowych przy przyznawaniu ulg w podatku gruntowym.

Zwolnienia od podatku gruntowego, przysługujące z samego prawa, będą przyznawane przez urzędy skarbowe na podstawie bądź posiadanych materiałów, bądź zawiadomień lub zaświadczeń właściwych władz, bądź też deklaracji osób zainteresowanych, popartych dowodami, umożliwiającymi stwierdzenie okoliczności faktycznych, które uprawniają do zwolnienia od podatku gruntowego. Posiadane materiały będą decydowały o zwolnieniu gruntów, podlegających podatkowi od nieruchomości, i nieużytków gruntowych. Natomiast zawiadomienia lub zaświadczenia właściwych władz, nadsyłane urzędowi skarbowym w odpowiednich terminach, lub bezpośrednio wydawane zainteresowanym osobom, będą potrzebne dla uzyskania zwolnienia dla: a) gruntów pod cmentarzami, b) gruntów i lasów państwowych, pozostających w zarządzie wojska i użytkowanych w celach wojskowych, c) gruntów osad, objętych postępowaniem scaleniowym lub powstałych w wyniku scalenia, d) gruntów nieużytkowych, zamienionych na użytki, e) lasów ochronnych i f) gruntów użytkowych i nieużytkowych sztucznie zalesionych. Wreszcie, deklaracje osób zainteresowanych konieczne będą do zwolnienia gruntów, z których dochody są stale i wyłącznie przeznaczone na cele kultu religijnego, gruntów pod torami kolejowymi i publicznymi drogami, placami i parkami oraz gruntów, użytkowanych przez publiczne szkoły powszechne. Tak samo deklaracje płatników będą potrzebne dla uzyskania zwolnienia od podatku gruntów, które są użytkowane przez szkoły rolnicze i instytucje naukowe w celach naukowych lub doświadczalnych, jak również przez zakłady doświadczalne instytucji publiczno-prawnych.

Sankcjonując wytworzony stan faktyczny, rozporządzenie uznało za podatkową jednostkę zbiorową grunty, położone w jednej miejscowości (osadzie, wsi itd.), od których państwowy podatek gruntowy wymierzony został na 1936 r. nie dla poszczególnych właścicieli gruntów, lecz zbiorowo dla ogółu lub części właścicieli gruntów tej miejscowości, rozkładu zaś państwowego podatku gruntowego pomiędzy poszczególnymi właścicielami dokonano na zebraniach gromadzkich lub na zebraniach właścicieli gruntów. Za podatkową jednostkę zbiorową także uważane

będą grunty, znajdujące się w jednej i tej samej miejscowości (majątku ziemskim), a należące do drobnych posiadaczy, którzy nie mają na posiadane grunty osobnych ksiąg hipotecznych, albo też co najmniej planów pomiarowych, sporządzonych przez mierniczych. Nie będą traktowane za podatkową jednostkę zbiorową grunty wsi poscaleniowych. W tym przypadku grunty każdego właściciela traktowane będą jako oddzielna jednostka podatkowa.

Część druga, najobszerniejsza, rozporządzenia zawiera normy postępowania wymiarowego i odwoławczego dla 3 b. dzielnic zaborczych. Pamiętać należy, że w tej sprawie w okresie zaborów nie było dość szczegółowych przepisów, a te, które przejęte zostały przez władze polskie, nie czyniły zadość wymogom obecnych pojęć proceduralnych. Wystarczy przykładowo wskazać, że rosyjska ustawa o podatkach bezpośrednich w części, dotyczącej podatku gruntowego, nie przyznawała zupełnie prawa odwołania się od dokonanego wymiaru. Skutek tego stanu był taki, że braki, wyłaniające się w ciągu 18 lat niepodległego bytu, były usuwane doraźnymi zarządzeniami Ministerstwa Skarbu, a luki wypełniała praktyka, tworząca się częstokroć w zależności od potrzeb danego obszaru administracji skarbowej; stąd też postępowanie nasiąknięte było lokalnymi zwyczajami. Dopiero obecne rozporządzenie, będące zarazem pierwszym w tej dziedzinie, rozwiązuje zagadnienie procedury w podatku gruntowym w sposób możliwie jednolity dla całego Państwa. Pewne — i tylko konieczne — różnice musiały być zachowane w związku z różnymi systemami podatku gruntowego w każdej z byłych dzielnic.

Na obszarze b. Królestwa Polskiego wymiaru państwowego podatku gruntowego dokonuje się na podstawie zaliczenia gruntów do odpowiednich klas. Zaliczenie to zostało dokonane przez b. władze rosyjskie i na podstawie dokumentów przejęte przez władze polskie; w braku zaś dokumentów rosyjskich klasyfikacji gruntów dokonały władze polskie. Nie uchylony przepis rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich pozwala tylko na ogólną rewizję klasyfikacji i jedynie na podstawie rozporządzenia Rządu. W konsekwencji tego nie można obecnie zmienić istniejącej klasyfikacji. Zasadę tę wyraźnie podkreśla rozporządzenie. Rygorystyczne stosowanie tej zasady mogłoby jednak narazić płatników na poważne szkody. Ucierpieć mógłby także interes Skarbu, np. w przypadku stwierdzenia, że płatnikowi wymierza się państwowy podatek gruntowy tylko od części posiadanych przez niego gruntów, co bardzo często zdarza się w stosunku do podatkowych jednostek zbiorowych. Dla uniknięcia tego rozporządzenie wymienia kilka przypadków, w których dopuszczalne jest jednak przeprowadzenie klasyfikacji gruntów. W tych przypadkach zaliczenie gruntów do odpowiednich klas musi być dokonane na zasadzie przepisów załącznika do art. 127 lub 170 rosyjskiej ustawy o podatkach bezpośrednich, a przy przeprowadzaniu klasyfikacji jednostki, której ogólny obszar uległ zmniejszeniu — zaliczenie gruntów do odpowiednich klas zarówno jednostki nowopowstałej, jak i zmniejszonej powinno być dokonane w granicach dotychczasowych klas jednostki pierwotnej.

W związku z tym uregulowany został skład komisji klasyfikacyjnej z uwzględnieniem elementu obywatelskiego. Zakres uprawnień komisji został rozszerzony, gdyż nie tylko będzie się ona wypowiadała co do jakości gleby, lecz także — czego dotychczas nie było — będzie zaliczała grunty do odpowiednich klas. Uchwały komisji klasyfikacyjnej będą zaskarżalne w terminie 14 dni po doreczeniu zawiadomienia o uchwale. Postanowienia izby skarbowej w tej mierze będą ostateczne.

Wymiaru podatku gruntowego dla podatkowych jednostek zbiorowych i indywidualnych dokonywać będą w dalszym ciągu urzędy skarbowe. Rozkładu zaś podatku gruntowego, wymierzonego na podatkową jednostkę zbiorową, pomiędzy uczestników tejże jednostki dokonywać będą zarządy gmin przy współudziale przedstawicieli zainteresowanych. Jednocześnie rozporządzenie określiło zasady, według których rozkład podatku ma być dokonany. Najważniejszą z nich jest przepis, określający najwyższe obciążenie jednego hektara gruntów poszczególnego uczestnika, które nie może być większe od półtorakrotnego przeciętnego obciążenia jednego hektara gruntów tejże jednostki zbiorowej na dany rok podatkowy. Zarządy gmin będą również obliczały degresję dla uczestników podatkowych jednostek zbiorowych.

Od wyznaczonego — w drodze rozkładu — państwowego podatku gruntowego uczestnikowi podatkowej jednostki zbiorowej przysługuje prawo wniesienia odwołania w okresie kwietnia każdego roku podatkowego — jeżeli rozkład podatku zostanie dokonany do dn. 31 III. W razie późniejszego dokonania rozkładu — termin do wnoszenia odwołań wynosi 30 dni, licząc od następnego dnia po zawiadomieniu o rozkładzie. Odwołania uczestników podatkowych jednostek zbiorowych będą ostatecznie rozpatrywane przez urzędy skarbowe. W przypadku stwierdzenia wadliwości w rozkładzie podatku dyrektor izby skarbowej — na wniosek urzędu skarbowego — będzie mógł uchylić dokonany rozkład i zarządzić ponowne jego przeprowadzenie. Należy zaznaczyć, że uczestnikowi podatkowej jednostki przysługuje prawo zgłoszenia żądania o opodatkowanie jego gruntów jako jednostki indywidualnej, przy czym do żądania takiego powinny być dołączone: wyciąg z księgi hipotecznej, stwierdzający tytuł własności i obszar gruntów, oraz plan lub odrys z planu, wskazujący położenie i sposób użytkowania gruntów, mających być wyłączone. Indywidualne opodatkowanie takich gruntów następuje od początku roku następnego po wniesieniu żądania.

Na obszarze województw wschodnich ustalenie ogólnej sumy państwowego podatku gruntowego, podlegającej podziałowi pomiędzy poszczególne jednostki podatkowe, dokonuje się w sposób dotychczasowy przez komisje repartycyjne. Natomiast nowością jest ustalenie zasad, według których należy wymierzać dla poszczególnych jednostek podatkowych podatek gruntowy. Wśród tych zasad bardzo ważne jest zastrzeżenie, głoszące, że ustalone przy rozkładzie podatku najwyższe obciążenie jednego hektara gruntów nie może przekraczać wysokości trzykrotnej stawki dla danej kategorii gruntów według taryfy, wymienionej w dekreście o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym.

Zachowując istniejące organy rozdziału podatku w postaci komisji repartycyjnych, rozporządzenie określa tylko ich skład oraz warunki, jakim odpowiadać muszą członkowie i zastępcy, powoływani spośród płatników państwowego podatku gruntowego; kandydatów na członków i zastępców przedstawiają w równej ilości izby rolnicze i wydziały powiatowe spośród przedstawicieli większej i mniejszej własności ziemskiej.

Komisja repartycyjna nie dokonuje faktycznie rozkładu podatku, pomiędzy poszczególnych płatników, a tylko dzieli powiat na rejony ekonomiczne, zaliczając poszczególne jednostki podatkowe do odpowiednich rejonów, a następnie ustala stawki podatkowe dla jednego hektara gruntów w każdym rejonie. Przy podziale na rejony ekonomiczne komisja powinna uwzględnić warunki naturalne i gospodarcze części powiatu, jak: rzeźbę terenu, urodzajność gleby, stan dróg, przeciętny poziom kultury rolnej, rynki zbytu itp. Przed ustaleniem stawek podatkowych komisja wyodrębnia w każdym rejonie kategorie gruntów, mając na uwadze podział, przyjęty w dekreście o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym, bądź też rodzaje gruntów, stosownie do ich właściwości naturalnych.

Maksymalna rozpiętość stawek podatkowych dla jednego hektara tego samego rodzaju gruntów w poszczególnych kolejnych rejonach nie może przekraczać stosunku 2 : 3, maksymalna zaś rozpiętość stawek podatkowych dla jednego hektara gruntów poszczególnych rodzajów jednej kategorii tego samego rejonu nie może przekraczać stosunku 1 : 2.

Powyższe elementy rozkładu komisja repartycyjna uchwała większością głosów na podstawie projektu, przygotowanego przez urząd skarbowy przy współudziale biegłych. Po zapadnięciu uchwały komisji repartycyjnej urząd skarbowy oblicza państwowy podatek gruntowy dla poszczególnych jednostek indywidualnych i zbiorowych.

Rozkładu państwowego podatku gruntowego pomiędzy uczestników podatkowych jednostek zbiorowych dokonuje zarząd gminy w trybie i z zachowaniem zasad, obowiązujących w tej mierze na obszarze b. Królestwa Polskiego. Także uczestnicy podatkowych jednostek zbiorowych mają te same prawa.

Należy podkreślić, że stawki podatku gruntowego, uchwalone przez komisję repartycyjną, obowiązują w okresie jednego roku podatkowe-

go. Jednakże komisja repartycyjna może je przyjmować i w latach następnych. Przepis taki ułatwia prace i komisji repartycyjnych i urzędów skarbowych. Nie mogą przecież w normalnych warunkach powstać po upływie roku tak zasadnicze zmiany w warunkach naturalnych lub gospodarczych powiatu, które czyniłyby nieaktualnymi przesłanki ustalenia stawek podatkowych w roku ubiegłym. A wobec tego praca komisji repartycyjnych w okresie kilku lat następnych będzie się sprowadzać do stwierdzenia, że nie ma zmian, i że stawki podatkowe z roku ubiegłego przyjmuje się na rok bieżący.

W razie stwierdzenia, że rozkład podatku pomiędzy poszczególnych płatników został dokonany wbrew przepisom rozporządzenia, Minister Skarbu — na wniosek dyrektora właściwej miejscowo izby skarbowej — uchyla rozkład i zarządza ponowne jego przeprowadzenie.

Na obszarze b. zaboru austriackiego i pruskiego (łącznie z województwem śląskim) wymiar państwowego podatku gruntowego w dalszym ciągu opierać się będzie na katastrze, który obecnie zostanie częściowo uzupełniony. Pozostaje to w związku z postanowieniami dekretu, który nałożył obowiązek podatkowy na grunty, dotychczas korzystające ze zwolnienia (np. grunty fundacyj w b. zaborze pruskim), a zwolnił od podatku inne kategorie gruntów, dotychczas obowiązane do płacenia podatku na mocy przepisów zaborców.

Zmiany w katastrze przeprowadzone będą prowizorycznie, o ile brak będzie warunków do ostatecznego obliczenia podstaw wymiaru. Podstawą do wprowadzenia zmian będą materiały, posiadane przez urzędy skarbowe, bądź poparte dowodami deklaracje płatników, bądź też zawiadomienia odpowiednich władz, o których wyżej była już mowa.

Nowym, zasługującym na szczególne podkreślenie, jest przepis o jednostkach podatkowych, który największe znaczenie posiada dla b. zaboru austriackiego. W myśl tego przepisu za jednostkę podatkową uważane będą „wszystkie grunty (działki — parcele gruntowe), należące w całości lub w ułamkowych częściach do jednej osoby, a położone na obszarze jednej gminy wiejskiej lub miejskiej”. Powyższa konstrukcja stała się koniecznością wobec nie spotykanej w innych dzielnicach liczby pozycji podatku gruntowego. Taka nadmierność pozycji wytworzyła się przy rozdrobnieniu i rozrzuconiu terenowym gruntów, należących do jednej osoby, co w związku z systemem katastralnym pozwalało każdą działkę — oddzielną od innych, wchodzących w skład gospodarstwa tej samej osoby, cudzą własnością — traktować jako oddzielną jednostkę podatkową. Skutek tego był taki, że jeżeli ktoś posiadał np. w tej samej wsi, lecz w różnych miejscach, 5 parcel gruntowych, wówczas dokonywano mu 5 oddzielnych wymiarów podatku gruntowego, 5 razy wpisywano go do księgi bierczej itd. Wszystkie czynności urzędów skarbowych, a także i władz samorządowych musiały być 5-krotnie powtórzone. Nie trzeba dodawać jak było to uciążliwe dla władz i dla samego płatnika. Racjonalna inowacja rozporządzenia, zmniejszając bardzo wydatnie liczbę pozycji w podatku gruntowym, zapewni władzom oszczędność pracy, płatnikom zaś tę korzyść, że od wszystkich swoich gruntów w jednej gminie otrzymywać będą jeden wymiar podatku gruntowego od władz skarbowych, a od władz samorządowych, które wymiary swych danin opierają na podatku gruntowym, jeden nakaz płatniczy na dany podatek samorządowy.

Nakazy płatnicze na państwowy podatek gruntowy wystawiają urzędy skarbowe tylko dla płatników, opłacających progresję, dla podatkowych jednostek zbiorowych i na dodatkowe wymiary podatku lub progresji. Dla pozostałych płatników, tj. opłacających zł 110 i mniej rocznie państwowego podatku gruntowego — sposób zawiadomienia o wysokości wymierzonego podatku ustali dyrektor izby skarbowej w porozumieniu z wojewodą.

Odwołania od wymiaru państwowego podatku gruntowego mogą być wnoszone do izby skarbowej za pośrednictwem urzędu skarbowego w okresie 30 dni, licząc od dnia następnego po doręczeniu nakazu płatniczego. Płatnikom, którzy o wysokości podatku zostaną zawiadomieni w inny sposób — przysługując prawo wnoszenia odwołań w okresie kwietnia, o ile zawiadomienie o wysokości podatku nastąpiło do dn. 31/III. W razie gdyby zawiadomienie o wysokości podatku nastąpiło po dn. 31/III — płatnikom przesuwa się „odpowiednio” termin do wnoszenia odwołań. To „odpowiednio” rozumieć należy następująco:

jeżeli zawiadomienie nastąpi np. w dn. 15 IV—termin do wnoszenia odwołań upływa z dn. 15/V.

Płatnicy w odwołaniach nie mogą podnosić zarzutów co do: a) klasyfikacji gruntów—na obszarze b. Królestwa Polskiego, b) stawek podatkowych, uchwalonych przez komisje repartycyjne—na obszarze województw wschodnich. Natomiast na obszarze b. zaboru austriackiego i pruskiego w odwołaniach mogą być podnoszone zarzuty jedynie co do: 1) opodatkowania gruntów wolnych od podatku, 2) przyjęcia za podstawę wymiaru kwoty, wyższej od kwoty podatku katastralnego lub kwoty czystego dochodu katastralnego, uwidocznionych w katastrze gruntowym, 3) obliczenia progresji, 4) nieprzyznania regresji względnie przyznania jej w rozmiarze niewłaściwym.

Gdyby płatnicy zamierzali kwestionować prawa związku samorządu terytorialnego do pobierania dodatku do podatku gruntowego w ogóle lub w wysokości, wskazanej w orzeczeniu wymiarowym—wówczas powinni wnieść odwołania do władz, w trybie i w terminie, wymienionych w przepisach o środkach prawnych, przysługujących płatnikom samoistnych danin samorządowych. Te normy prawne obecnie zawarte są w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Celem odciążenia urzędów skarbowych i zarządów gmin od kosztownej manipulacji z wymiarami groszowymi rozporządzenie nakazuje umorzenie państwowego podatku gruntowego, wynoszącego po zastosowaniu regresji gr 30 i mniej rocznie dla indywidualnego płatnika lub uczestnika jednostki zbiorowej od gruntów, położonych w granicach jednej gminy.

Zarządy gmin dokonywały obecnie poboru podatku gruntowego na obszarze b. zaboru austriackiego od wszystkich płatników, dla których roczny wymiar podatku nie przewyższał zł 500 rocznie, a na obszarze b. zaboru rosyjskiego—tylko od uczestników podatkowych jednostek zbiorowych; w b. zaborze pruskim w ostatnich 3 latach zarządy gmin nie pobierały podatku gruntowego. Pomimo pewnych trudności, zresztą zachodzących tylko pomiędzy zarządami gmin i władzami skarbowymi, system ten okazał się korzystnym dla drobnych rolników. Jeśli bowiem zważy się, że drobni rolnicy musieliby przebywać po kilkanaście, a często i kilkadziesiąt kilometrów do siedziby urzędu skarbowego, ażeby móc wpłacić kilka czy kilkanaście złotych podatku gruntowego—widoczne jest, jaką dogodnością dla nich jest możliwość wpłacenia tego podatku w zarządzie gminy, w którym z natury rzeczy bywają częściej niż w urzędzie skarbowym. Uciążliwości w dokonaniu zapłaty podatku gruntowego przyczyniały się też do powstawania zaległości, które właśnie z uwagi na odległość zamieszkania płatnika były egzekwowane po dość długim upływie czasu, co zpowoziło płatnikom często nadmiernym wysiłkiem finansowym, ponieważ suma zaległości z upływem czasu wzrastała i równocześnie powiększała się o odsetki i koszty postępowania egzekucyjnego.

Biorąc pod uwagę z jednej strony korzyści, płynące dla płatników i władz skarbowych, a z drugiej strony ułatwienia, jakie dla zarządów gmin stąd mogą powstawać, chociażby np. przez możliwość skoordynowania terminów płatności danin samorządowych z terminami płatności podatku gruntowego—rozporządzenie, zatrzymując samą instytucję poboru podatku gruntowego przez zarządy gmin, zakres jej poddało pewnym modyfikacjom i rozszerzyło na obszar całego Państwa. Mianowicie, rozporządzenie przekazało zarządom gmin pobór państwowego podatku gruntowego od wszystkich indywidualnych płatników, dla których roczny wymiar podatku wynosi zł 110 i mniej, oraz od wszystkich uczestników podatkowych jednostek zbiorowych. Nie będzie zarządom gmin wolno przyjmować podatku od płatników, którzy opłacają progresję, jak i też i samej progresji od tych, od których pobór podatku został im poruczony. Zarządy gmin będą obowiązane w okresie 20 dni po upływie ustawowego terminu płatności każdej raty podatku gruntowego sporządzić i rozesłać upomnienia wszystkim zalegającym płatnikom. Za czynności, związane z poborem podatku, przyznane zostało zarządom gmin wynagrodzenie, które wynosi 3%, za czynności zaś przy rozkładzie podatku—1% od pobranej sumy państwowego podatku gruntowego wraz z odsetkami.

Odmienne od dotychczasowego stanu i jednolicie dla całego Państwa uregulowana została sprawa ulg w podatku gruntowym z powodu szkód i strat, poniesionych w związku z klęskami żywiołowymi. Na wstępie należy zaznaczyć, że ulgi, o których mowa, zależą od uznania władz skarbowych.

Za klęski żywiołowe rozporządzenie uznaje: nadmierne opady deszczowe i śnieżne, grady, burze, huragany, posuchy, upały, mrozy, okiść, sadz, pożary, powódzie, masowe pojawienie się szkodliwych owadów oraz innych szkodników natury zwierzęcej lub roślinnej, jak również epidemiczne choroby roślin i zwierząt. Tylko szkody, wyrządzone w ziemiopłodach, inwentarzu żywym i drzewostanie podlegają przepisom rozporządzenia, szkody zaś, wyrządzone przez klęski żywiołowe w budynkach lub w inwentarzu martwym—mogą być podstawą do przyznania ulg w podatku gruntowym, lecz na ogólnych zasadach art. 123 ordynacji podatkowej, tj. przy uwzględnieniu ogólnego stanu materialnego i zdolności płatniczej osoby poszkodowanej.

Płatnicy państwowego podatku gruntowego, którzy ponieśli szkody i straty z powodu klęsk żywiołowych w wysokości co najmniej 15% normalnego przychodu, jaki osiągnęliby z gospodarstwa rolnego, gdyby klęska nie nastąpiła—mogą uzyskać ulgi w postaci odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia częściowego lub całkowitego podatku gruntowego, należnego za okres gospodarczy, w którym nastąpiło zmniejszenie przychodu. Za normalny przychód uważa się przeciętny roczny przychód brutto z 3 ostatnich nieklęskowych lat. Osoby, ubiegające się o ulgi, do których zaliczeni zostali także dzierżawcy, opłacający na mocy umowy państwowy podatek gruntowy z dzierżawionych gruntów, powinni zawiadomić urząd skarbowy o fakcie klęski i o wyrządzonych szkodach w terminie 30 dni po ustąpieniu klęski żywiołowej. Jeżeli jednak nie można ustalić daty ustąpienia klęski lub nie można określić rozmiarów strat, wówczas zawiadomienia mogą być wniesione później, w każdym razie w takim czasie, aby było możliwe ustalenie rozmiarów szkód i strat. Po otrzymaniu zawiadomienia urząd skarbowy winien niezwłocznie powołać komisję dla ustalenia: a) normalnego przychodu brutto w kwocie absolutnej, b) rzeczywistego przychodu brutto w kwocie absolutnej, przy czym doliczone powinno być do niego ewentualne odszkodowanie od zakładów ubezpieczeń w związku z badaną klęską żywiołową, c) strat i szkód w kwocie absolutnej, d) stosunku procentowego strat i szkód do normalnego przychodu brutto. Na podstawie tych ustaleń komisja projektuje ulgi, jakie, zdaniem jej, należałoby przyznać poszkodowanemu. Gdy klęski żywiołowe obejmą w jednakowym stopniu obszar całej gromady lub całej gminy, wówczas badanie szkód i strat może być ograniczone do 2÷3 gospodarstw typowych, a dokonane ustalenia mogą być podstawą do przyznawania ulg wszystkim poszkodowanym z tej gromady lub gminy.

Badanie szkód i strat w mniejszych gospodarstwach rolnych o obszarze do 50 ha może być powierzone zarządowi gminy, działającemu wspólnie z komisją, którą sam powołuje.

W analogiczny sposób postępuje się przy szacowaniu szkód i strat w lasach z tą tylko różnicą, że do obliczenia wysokości strat komisja powinna ustalić: a) wartość—w chwili szacowania—przychodów, spodziewanych w okresie od chwili określenia rozmiarów szkód do chwili, w której te przychody wpłynęłyby z obszaru dotkniętego klęską, o ile obszar badany nie zostałby uszkodzony; b) wartość—w chwili szacowania—przychodów, spodziewanych w okresie od chwili określenia rozmiarów szkód do chwili, w której te przychody wpłyną z obszaru uszkodzonego; c) wartość przychodów, uzyskanych zaraz po klęsce; d) wysokość kosztów dodatkowych, związanych z uporządkowaniem obszaru uszkodzonego i z osiągnięciem z niego przychodów spodziewanych. Wartość przychodów spodziewanych, wymienionych pod a i b, oblicza się według wzoru, podanego w rozporządzeniu.

Po dokonaniu potrzebnych ustaleń komisja proponuje bądź jednorazowe umorzenie podatku, które oblicza się także według podanego w rozporządzeniu wzoru, bądź okres czasu, w którym należałoby rok rocznie umarzać obliczoną przez komisję kwotę podatku gruntowego.

Przyznanie ulg w państwowym podatku gruntowym w zależności od kwoty i od czasokresu następuje przez urząd skarbowy lub izbę skarbową, a w pewnych przypadkach przez Ministerstwo Skarbu.

Przepisy przejściowe normują sprawę zwolnienia od państwowego podatku gruntowego tych gruntów, którym na mocy dotychczasowych przepisów takie zwolnienia były przyznane. Grunty quæstionis obecnie będą wolne od podatku o tyle, o ile istniejące okoliczności faktyczne odpowiadają wymaganiom dekretu o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym. Grunty, dla których czasokres zwolnienia został przepisami dekretu zwiększony, będą korzystały ze zwolnienia do końca okresu, oznaczonego przepisami obecnie uchylonymi.

Z powyższego przedstawienia widać, jak ważne dla wymiaru państwowego podatku gruntowego postanowienia znalazły wyraz w normach prawnych, jednolitych dla całego Państwa i zgrupowanych w jednym akcie prawnym. Niedomagania, które występowały na odcinku 18 lat, zostały usunięte, i należy spodziewać się, że przyczyni się do wyeliminowania zbędnych nieporozumień, jakie powstawały pomiędzy władzami skarbowymi i najliczniejszą w Polsce grupą płatników.

W. W.

AKCYZY I MONOPOLE

ZMIANA PRZEPISÓW O SPRZEDAŻY WYROBÓW TYTONIOWYCH.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1937, poz. 218 ogłoszona została ustawa z dn. 9/IV 1937 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 84/1933, poz. 617) o sprzedaży wyrobów tytoniowych. Ustawa ta wprowadza istotne zmiany w dotychczas obowiązujących przepisach tego rozporządzenia.

Sprzedaż wyrobów tytoniowych (art. 2) nie wymagała dotąd uzyskania zezwolenia z wyjątkiem ulicznej sprzedaży w budkach, kioskach itp. oraz z wyjątkiem sprzedaży w pomieszczeniach dworców kolejowych i autobusowych oraz w innych zakładach lub miejscach użytku publicznego. Minister Skarbu był jedynie uprawniony do wprowadzania w drodze rozporządzeń obowiązku zgłaszania rozpoczęcia sprzedaży wyrobów tytoniowych oraz zawiadamiania władzy skarbowej o zaniechaniu tej sprzedaży. Natomiast według omawianej noweli sprzedaż wyrobów tytoniowych zarówno hurtowa, jak i detaliczna może być wykonywana z wyjątkami, o których niżej mowa, tylko przez osoby fizyczne lub prawne, z którymi Polski Monopol Tytoniowy zawarł odpowiednie umowy. Przy zawieraniu umów z Polskim Monopolem Tytoniowym o sprzedaż wyrobów tytoniowych przy równych warunkach pierwszeństwo mają inwalidzi wojenni, wdowy po nich i po poległych na wojnie oraz uczestnicy walk o Niepodległość i ich organizacje.

Omawiana nowela uprawnia przy tym Ministra Skarbu do zezwalania na prowadzenie detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych w zakładach hotelarskich, gastronomicznych, kantynach i bufetach oraz na obszarach gmin wiejskich bez zawierania umowy z Polskim Monopolem Tytoniowym pod warunkami przez siebie określonymi.

Sprzedaż wyrobów tytoniowych, zarówno hurtowa, jak i detaliczna, może być wykonywana zarówno przez osoby, które zawarły z Polskim Monopolem Tytoniowym odpowiednie umowy, jak i przez te, które uzyskały na tę sprzedaż zezwolenie władzy skarbowej, bądź też przez osoby, uprawnione do prowadzenia detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych bez zawierania umowy z Polskim Monopolem Tytoniowym, jedynie na własne ryzyko i rachunek.

Nadto nowela wprowadza postanowienie, iż umowy o hurtową sprzedaż wyrobów tytoniowych będzie Polski Monopol Tytoniowy zawierał na zasadach rejonów terytorialnych, a w umowach o sprzedaż detaliczną—określi stałe miejsce zakupu wyrobów tytoniowych. Minister Skarbu ustala ilość przedsiębiorstw sprzedaży wyrobów tytoniowych, dla których prowadzenia wymagane jest zezwolenie władzy skarbowej, albo zawarcie umowy z Polskim Monopolem Tytoniowym.

Nadal pozostał niezmienny przepis art. 3 wyżej wymienionego rozporządzenia Prezydenta Rzplitej, że na prowadzenie ulicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych w budkach, kioskach itp. oraz na sprzedaż tych wyrobów w pomieszczeniach dworców kolejowych i autobusowych oraz w innych określanych przez Ministra Skarbu zakładach lub miejscach użytku publicznego — potrzebne jest zezwolenie władzy skarbowej.

Według noweli przedsiębiorstwo Polski Monopol Tytoniowy będzie na przyszłość również uprawnione do wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych za pośrednictwem hurtowni, prowadzonych we własnym zarządzie.

Omawiana ustawa upoważnia Ministra Skarbu do stopniowego wprowadzania w życie powyższych nowych zasad organizacji sprzedaży wyrobów tytoniowych na poszczególnych obszarach — tak, aby wprowadzenie ich na całym obszarze Państwa nastąpiło najpóźniej do dn. 1/IV 1938 r.

Wreszcie, omawiana ustawa postanawia, że osoby, trudniące się detaliczną sprzedażą wyrobów tytoniowych nieprzerwanie (o najmniej w okresie półrocznym do dn. 1/III 1937 r. włącznie bez zezwoleń a, mogą wykonywać tę sprzedaż w okresie roku od chwili wprowadzenia na danym obszarze nowej organizacji sprzedaży wyrobów tytoniowych. Osoby te nie będą jednak mogły otrzymywać w tym czasie rabatów przy nabyciu wyrobów tytoniowych. Przepis ten nie dotyczy osób, które będą prowadziły sprzedaż wyrobów tytoniowych bez umów z Polskim Monopolem Tytoniowym, bądź bez zezwoleń władzy skarbowej, na zasadzie przepisów, wydanych przez Ministra Skarbu w myśl postanowień omawianej ustawy.

B. L.

ZMIANY W PRZEPISACH O PODATKU OD OLEJÓW MINERALNYCH.—W „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr 28, poz. 208 została ogłoszona ustawa z dn. 7/IV 1937 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/III 1928 r. o podatku od olejów mineralnych. Ustawa ta wprowadza następujące merytoryczne zmiany:

1. W art. 2 został dodany nowy ustęp 5 o brzmieniu: „Minister Skarbu określa sposób wymiaru podatku od oleju mineralnego, zawartego w wyrobach, przywożonych z zagranicy lub z obszaru W. M. Gdańska”.

W ten sposób został usunięty brak wyraźnej podstawy prawnej w dotychczasowych przepisach do opodatkowania olejów mineralnych, zawartych w wyrobach, przywożonych z zagranicy lub z obszaru W. M. Gdańska. Dotychczas władze skarbowe wymierzały w takich przypadkach podatek od oleju mineralnego, zawartego w wyrobach, importowanych na obszar Rzeczypospolitej, w stosunku do rzeczywistej zawartości oleju mineralnego według wyniku analizy próbek wyrobów na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego z dn. 13/X 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 97, poz. 862), uzupełnionego rozporządzeniem z dn. 16/XII 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 1, poz. 2).

2. Art. 3 ust. 1 rozporządzenia został rozszerzony w ten sposób, iż Minister Skarbu uzyskał uprawnienie do zwalniania od podatku lub do obniżania podatku od olejów mineralnych—poza przypadkami ich zastosowania, jak dotychczas, do poruszania silników w przemyśle i rolnictwie, do oczyszczania szybów naftowych, do nawęglania gazu świetlnego, do naprawy dróg, na potrzeby wojska, władz i przedsiębiorstw państwowych lub jako środek opalowy, rozczywiający, zmniejszający względnie wyciągowy w przemyśle—także olejów mineralnych, przeznaczonych na potrzeby przedstawicielstw dyplomatycznych i zawodowych przedstawicielstw konsularnych obcych państw z zastrzeżeniem wzajemności.

Wspomniane uzupełnienie pozwoli władzy skarbowej na zadośćuczynienie zabiegom o zwolnienie od podatku benzyny, przeznaczonej do poruszania samochodów, należących do placówek dyplomatycznych i konsularnych tych państw obcych, w których polskie placówki dyplomatyczne i konsularne korzystają już z takiego przywileju podatkowego.

3. W art. 10 rozporządzenia dodano nowe ustępy 2 i 3, stawiające, że podatek, uiszczony od oleju mineralnego, użytego następnie do sporządzania wyrobów przemysłowych, wywiezionych za granicę lub na obszar W. M. Gdańska, podlega zwrotowi, przy czym Minister Skarbu jest uprawniony do ustalania w drodze rozporządzenia warunków zwrotu podatku w takich przypadkach.

Dotąd korzystały ze zwolnienia od podatku produkty naftowe tylko w takich przypadkach, jeżeli zostały wywiezione za granicę lub na obszar W. M. Gdańska bezpośrednio z rafinerii lub z wolnego składu. Nie dawały natomiast dotychczasowe przepisy możliwości przyznawania zwrotu podatku, uiszczanego od przetworów ropnych, które po wywiezieniu za opłatą podatku z rafinerii uległy przeróbce na dalsze wyroby, wywiezione następnie za granicę. I tak, na przykład, fabryka świec nie mogła dotąd otrzymać zwrotu podatku, uiszczanego od parafiny, użytej do wyrobu świec i wywiezionej następnie w tej postaci za granicę. A zatem omawiane w niniejszym punkcie uzupełnienie przepisów czyni zadość gospodarczemu postulatowi ułatwienia wywozu za granicę produktów w stanie przerobionym zamiast w stanie surowym.

4. Dotychczasowy przepis art. 20 ust. 1 omawianego rozporządzenia Prezydenta Rzplitej zastrzegał urzędnikom władz skarbowych, powołanym do wykonywania kontroli nad produkcją, wolny wstęp w każdej porze dnia i nocy do wszelkich pomieszczeń wytwórni, będących w ruchu lub zawierających zapasy produktów. Przepis ten został zmieniony tak, iż obecnie służy odnośnym urzędnikom skarbowym

prawo wstępu o każdej porze dla celów kontrolnych do wszelkich rafineryj, a nie, jak dotąd, tylko do tych, które były w ruchu lub posiadały zapasy olejów mineralnych.

Pozostałe zmiany, wprowadzone omawianą nowelą w art. 3 ust. 2, art. 6 oraz art. 7 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/III 1928 r. o podatku od olejów mineralnych, mają charakter redakcyjny.

B. L.

PIENIĄDZ I KREDYT

ORGANIZACJA KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI

Znaczenie komunalnych kas oszczędności w aparacie kredytowym Polski rośnie z roku na rok w szybkim tempie. K. K. O. stają się coraz większą zbiornicą oszczędności; i tak, gdy np. w 1928 r. wkłady w K. K. O. wynosiły zł 359 miln.—to w końcu 1935 r. osiągnęły one kwotę zł 711 miln. W okresie tych 7 lat K.K.O. podwoiły więc stan posiadanych wkładów. Prawi w tych samych rozmiarach wzrosła w tym czasie akcja kredytowa kas komunalnych; gdy w 1928 r. udzielone przez kasy kredyty krótkoterminowe wynosiły zł 264 miln., to w końcu 1935 r. pozycja ta wynosiła zł 408 miln. Dla życia gospodarczego kraju miało to znaczenie pierwszorzędne. Z tego też względu niezwykle ważne jest, by instytucje tego rodzaju, gromadzące oszczędności tysięcy drobnych ciuflaczy i rozprowadzające na prowincji te oszczędności w formie pożyczek—funkcjonowały jak najbardziej sprawnie, dając pełną gwarancję należytego wywiązywania się z swych obowiązków.

Należy również uwzględnić, że nie we wszystkich miejscowościach Polski kasy komunalne posiadały odpowiednie tradycje, a co za tym idzie i należyte przygotowany personel. Ale wszystkie te braki z roku na rok coraz bardziej maleją i w chwili obecnej można stwierdzić, że aparat 365 kas jest postawiony prawie już całkowicie na należytych poziomach. Do usprawnienia kas niewątpliwie przyczyniło się w znacznym stopniu przesunięcie czynnika nadzoru z Min. Spraw Wewnętrznych do Ministerstwa Skarbu (Dep. Obrotu Pieniężnego), z natury rzeczy bowiem zagadnienia finansowe musiały wziąć górę nad zagadnieniami o charakterze administracyjnym.

Nowy etap w rozwoju komunalnych kas oszczędności zapoczątkowało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności. Rozporządzenie to bowiem kładło fundamenty pod prace K. K. O., dawało im ramy prawne. Wynikiem prac, prowadzonych w celu wypełnienia tych ram, było rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8/VII 1936 r. o związkach komunalnych kas oszczędności. Obecnie zaś w „Dz. Ust. R. P.” Nr 25/1937, poz. 173 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dn. 16/III 1937 r. o komunalnych kasach oszczędności. Ujednostajniając stronę organizacyjną kas, zwiększając, nadzór nad prawidłowością ich gospodarki, wywrze ono w rezultacie jak najbardziej korzystny wpływ na dalsze losy kas.

Rozporządzenie z dn. 16/III 1937 r. rozpada się na 9 części.

W pierwszej części (przepisy ogólne) omawia ono o s o b o w o ś ć prawną kas, która ma charakter publiczno-prawny. Nabywają ją kasy przez zarejestrowanie.

Rozporządzenie w części II zajmuje się obszernie o r g a n i z a c j ą kas. Przewiduje ono, iż celem zapewnienia jednolitej organizacji kas Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewn. wyda statut wzorowy.

Statut wzorowy został już ogłoszony w „Monitorze Polskim”. Składa się on z 74 paragrafów i jest opracowany ściśle na podstawie przepisów nowych rozporządzeń. Wszystkie statuty kas muszą być uzgodnione z jego postanowieniami. Statut wzorowy w § 7 tak określa cele kasy:

„Zadaniem kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób, zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym”.

Rozporządzenie przewiduje, iż organ stanowiący związku założycielskiego wybiera na okres 3 lat członków rady oraz ich zastępców — w po-

łowie spośród osób, należących do organów ustrojowych związku założycielskiego, w połowie zaś spośród osób, w skład organów ustrojowych tego związku nie wchodzących. Zarówno ustępujący członkowie, jak i ich zastępcy mogą być wybrani ponownie. Przewodniczący rady kasy lub jego zastępca nie bierze udziału w głosowaniu. Rozstrzyga on w razie równości głosów. Przewodniczący oraz członkowie rady kasy pełnią swe funkcje bezpłatnie. Służą im jednak prawo do diet za udział w protokołowanych posiedzeniach oraz zwrot kosztów podróży w wysokości, uchwalonej przez radę kasy w myśl zasad, ustalonych przez związek kas oszczędności, o ile nie stoją temu na przeszkodzie przepisy szczególne.

Dyrekcja kasy — w myśl postanowień rozporządzenia — jest organem kolegiальnym, składającym się co najmniej z 3 członków. W skład dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz członek lub członkowie dyrekcji. Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni posiadać praktykę w kasach oszczędności, w związkach komunalnych kas oszczędności, bądź też praktykę bankową, przy czym przez tę praktykę rozumieć należy pracę na stanowiskach, umożliwiającą zdobycie wiadomości, dotyczących całokształtu czynności bankowych. Statut kasy może ponadto zawierać postanowienia, określające szczegółowo kwalifikacje, wymagane od dyrektora zarządzającego i jego zastępcy. Członków dyrekcji, nie zatrudnionych stale w kasie, wybiera rada na 3 lata. Nie pobierają oni stałego wynagrodzenia. Służą im jednak prawo do diet za udział w protokołowanych posiedzeniach organów i komisji kasy. Członkowie dyrekcji kasy oszczędności uczestniczą w posiedzeniach rady kasy, lecz nie biorą udziału w głosowaniu. Statut kasy może przewidywać większą liczbę zastępców dyrektora zarządzającego oraz zawierać postanowienia, że zastępca bądź zastępcy dyrektora zarządzającego powinni być stale zatrudnieni w kasie i posiadać kwalifikacje takie same, jak dyrektor zarządzający. Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz innych członków dyrekcji powołuje rada kasy większością głosów, przy obecności na posiedzeniu co najmniej $\frac{2}{3}$ członków rady. Powołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez związek kas oszczędności. Rada kasy może na wniosek dyrekcji ustanawiać prokurentów i pełnomocników, upoważnionych do działania w imieniu kasy. Pełnomocnictwo takie powinno szczegółowo określać granice umocowania pełnomocnika.

Rada kasy może powołać komisję kredytową. Zadaniem komisji jest opiniowanie przedłożonych przez dyrekcję wniosków o udzielenie kredytu. Dyrekcja nie może udzielić kredytu, jeśli opinia komisji wypadła ujemnie. Skład komisji oraz przypadki, w których dyrekcja powinna zasięgnąć opinii komisji, określi specjalny regulamin.

W dalszym ciągu, rozporządzenie omawia szczegółowo skład i zakres działania komisji rewizyjnej kasy.

Rozporządzenie wprowadza dalej bardzo ważne postanowienie, a mianowicie, iż członkowie organów kasy i jej pracownicy, jak również członkowie komisji rewizyjnej nie mogą korzystać z bezpośredniego kredytu w kasie, w której pełnią swoje czynności. Osoby zaś zadłużone w kasie w razie wybrania ich do organów kasy lub przyjęcia do kasy w charakterze pracowników nie mogą korzystać z indywidualnych ulg przy spłacaniu tego zadłużenia. Za bezpośredni kredyt uważać należy zobowiązanie, wynikające z podpisów na wekslach, skryptach dłużnych lub na jakichkolwiek innych dokumentach.

O ile chodzi o z a ł o ż e n i e k a s y oszczędności, to rozporządzenie przewiduje, iż uchwała organu stanowiącego związku założycielskiego o założeniu kasy oszczędności wraz ze statutem podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej — po zasięgnięciu opinii właściwego wojewody, z którym w tym zakresie współdziałał wydział wojewódzki (izba wojewódzka). Po zatwierdzeniu uchwały o założeniu kasy przewodniczący organu stanowiącego związku założycielskiego zarządza dokonanie wyboru rady kasy. Rada kasy z kolei wybiera członków dyrekcji. Po wpłaceniu kapitału zakładowego i bezzwrotnej dotacji na zorganizowanie kasy dyrekcja zgłasza założenie kasy celem wpisania do rejestru handlowego.

O ile chodzi o z a k r e s d z i a ł a n i a kas oszczędności, to rozporządzenie omawia go bardzo szczegółowo, przywiązując wielką wagę do tych spraw. Oprócz czynności bankowych (przewidzianych w rozpo-

ządzeniu Prezydenta Rzplitej z 1934 r.) kasy mają prawo: 1) pozbywania własnych wierzytelności hipotecznych, 2) nabywania wierzytelności hipotecznych, należycie zabezpieczonych, 3) sprzedawania i zastawiania własnych papierów wartościowych, 4) wystawiania przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których kasom oszczędności wolno lokować fundusze — w granicach posiadanych przez klienta w kasie funduszy, 5) przyjmowania na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych, 6) udzielania gwarancyj, 7) prowadzenia agentur Banku Polskiego, banków państwowych i komunalnych oraz wspólnych instytucyj finansowych i kas oszczędności.

Przy wykonywaniu powyżej wyliczonych czynności winna kasa kierować się następującymi zasadami: 1) pożyczki hipoteczne mogą być udzielane tylko do wysokości pierwszej połowy wartości sprzedanej nieruchomości, przy czym w pierwszej połowie wartości powinno się mieścić również zabezpieczenie odsetek 2-letnich i 10% sumy pożyczkowej, jako zabezpieczenie kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego; 2) pożyczki pod zastaw papierów wartościowych mogą być udzielane do wysokości najwyżej 75% wartości giełdowej lub targowej zastawionych papierów, lecz nie wyżej ich wartości imiennej; 3) weksle dyskontowane powinny posiadać charakter krótkoterminowy i pochodzić z obrotu gospodarczego oraz powinny być zaopatrzone co najmniej w 2 podpisy osób majątkowo odpowiedzialnych; 4) weksle, zabezpieczające pożyczki, jak również skrypty dłużne powinny posiadać co najmniej 3 podpisy osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek, udzielanych osobom prawa publicznego; 5) rachunki bieżące otwartego kredytu powinny być zabezpieczone hipotecznie, papierami wartościowymi lub w też inny sposób, ustalony w specjalnym regulaminie.

Sposób postępowania oraz szczegółowe warunki udzielania kredytów, pożyczek i dyskontowania weksli — określi regulamin, ustalony przez związek kas oszczędności, a zatwierdzony przez Ministra Skarbu.

Udzielanie kredytów związkowi założycielskiemu, innym związkom samorządowym oraz przedsiębiorstwom i zakładom komunalnym ponad 10% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych wymaga zezwolenia związku kas oszczędności. Za kredyt, udzielony związkowi założycielskiemu i innym związkom samorządowym oraz przedsiębiorstwom i zakładom komunalnym, uważać należy także wszelkie zobowiązania, wynikające z żyr, poręczeń i zakupu obligacyj, emitowanych przez związki samorządowe.

Rozporządzenie postanawia, iż kasa, posiadająca wkłady oszczędnościowe w wysokości ponad zł 200 tys., powinna umieścić w papierach państwowych lub przez Państwo gwarantowanych taką część sumy wkładów oszczędnościowych, aby wartość imienna tych papierów wynosiła co najmniej 5% tej sumy. Fundusze zasobowe kasy powinny być umieszczane w papierach powyżej wymienionych w 50% swej wysokości, bądź nadwyżki ponad lokatę w nieruchomościach. Fundusze wolne mogą być lokowane poza instytucjami, wymienionymi w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z 1934 r. — również w kasach oszczędności za zezwoleniem związku kas oszczędności, a także w innych instytucjach, wskazanych przez Ministra Skarbu.

W dalszym ciągu rozporządzenie zajmuje się zagadnieniem przyjmowania przez kasę wkładów oszczędnościowych. Kasa przyjmuje wkłady oszczędnościowe tylko w gotówce i tylko na takie wkłady może wystawiać książeczki oszczędnościowe, które mogą być — stosownie do żądania składającego wkład — wystawiane na okaziciela lub na imiennie oznaczoną osobę. Książeczka oszczędnościowa stanowi dowód posiadania w kasie wkładu oszczędnościowego w wysokości każdorazowego jej salda. Kasa przyjmuje wkłady osób fizycznych i prawnych na ich własny rachunek lub na rachunek osób trzecich. Kasa może przyjmować również wkłady o specjalnym przeznaczeniu. Kasa może przyjmować wkłady oszczędnościowe poza lokalem kasy i potwierdzać ich przyjęcie w sposób, określony przez związek kas oszczędności.

Książeczki oszczędnościowe, wystawiane na imiennie oznaczone osoby, z zastrzeżeniem odbioru wkładu dla osób imiennie oznaczonych,

nie są tytułami na okaziciela. O zniszczeniu lub utraceniu tego rodzaju książeczek powinien właściciel wkładu zgłosić pisemnie w kasie, w której mu książeczkę wydano, oraz ogłosić o tym w odpowiednim dzienniku urzędowym. Po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia kasa może wydać nową książeczkę oszczędnościową, na którą przenosi się saldo książeczki zniszczonej lub utraconej. Książeczki wystawia kasa w sposób, przepisany dla dokumentów, z których powstaje zobowiązanie kasy wobec osób trzecich. Wzór książeczki ustala władza nadzorcza.

Do umownego przeniesienia własności książeczki na inną osobę konieczne jest jej wręczenie. Kasa może sobie zastrzec, że wypłaty w tym samym dniu na tę samą książeczkę będzie dokonywać do pewnej, określonej w statucie najwyższej kwoty. Całkowita lub częściowa wypłata wkładów, nawet w przypadkach egzekucji, może nastąpić tylko za przedstawieniem książeczki. Wkłady na książeczki oszczędnościowe wolne są od zajęcia egzekucyjnego do wysokości 2500 zł.

Wpłaty mogą być skutecznie bez przedkładania książeczki, a mianowicie drogą przekazów pocztowych, listów pieniężnych, czeków oraz przez specjalnych inkasentów. Wpisu do książeczki dokonywa w tym wypadku kasa przy najbliższym przedstawieniu jej książeczki. Całkowita lub częściowa wypłata przez kasę wkładów, wykazanych w książeczce, może nastąpić również za poprzednim nadesłaniem kasie książeczki, podaniem sposobu przekazania wypłaty oraz adresu wkładcy bądź osoby, na ręce której wypłata ma nastąpić, i za wyraźnym wskazaniem, w jaki sposób i do czyich rąk książeczka ma być zwrócona lub też czy ma zostać zatrzymana do rozporządzenia wkładcy.

Za zezwoleniem związku kas oszczędności kasy mogą wejść w porozumienie z innymi kasami co do wzajemnego przyjmowania wkładów i dokonywania wypłat na wystawione przez siebie książeczki.

Odsetki od wkładów dolicza się do wkładów co pół roku lub co rok. Przy likwidacji wkładu wypłaca się odsetki bieżące. Bieg odsetek rozpoczyna się od dnia następnego po dniu wpłaty i biegnie do dnia, poprzedzającego dzień wypłaty. Wysokość oprocentowania książeczek może być różna — w zależności od terminu wypowiedzenia wkładu, zgłoszonych zastrzeżeń albo innego uwarunkowania wypłaty wkładu. W drodze premii lub losowania nagród można wyróżnić pewne rodzaje książeczek oszczędnościowych, które związek kas uzna za zasługujące na wyróżnienie.

Kasie służy prawo wypowiedzenia wkładów. Wypowiedzenie wkładu poszczególnemu wkładcy może być dokonane ustnie, z zaznaczeniem tego w książeczce, lub też przez zawiadomienie pisemne. Wypowiedzenie wkładów może nastąpić także przez podanie do wiadomości publicznej w sposób, przewidziany dla ogłoszeń kasy.

Nie podjęte wkłady na książeczki oraz dopisane do nich odsetki przedawniają się z upływem 20 lat od dnia, w którym nastąpiła ostatnia wpłata lub wypłata.

Rozporządzenie postanawia, iż należności pieniężne kas w sumie, nie przekraczającej zł 1000, mogą być ściągane w trybie administracyjnym. Przepis ten ma zastosowanie do poszczególnych obligów, bez względu na ogólne zadłużenie dłużnika. Tytuł wykonawczy dla tych należności stanowią wykazy zaległości z ksiąg handlowych, wystawione przez kasę i zaopatrzone przez nią stwierdzeniem, że pretensja prawnie dojrzała do egzekucji.

W dalszym ciągu rozporządzenie zajmuje się bardzo obszernie rachunkowością kas, regulując szczegółowo szeregiem postanowień ten dział.

Rozporządzenie omawia również sprawę łączenia się kas. Przewiduje ono, iż spory pomiędzy związkami założycielskimi co do sposobu i warunków połączenia się kas rozstrzyga władza nadzorcza. W szczególności władza nadzorcza ustali ostateczny rozrachunek z tytułu połączenia się kas, jeżeli rozrachunek ten nie zostanie między zainteresowanymi związkami założycielskimi uzgodniony, i określi sumę dopłaty związku założycielskiego na pokrycie strat kasy. Władza nadzorcza może zarządzić, o ile uzna to za konieczne dla ustalenia ostatecznego rozrachunku między związkami założycielskimi, aby wszystkie aktywa i pasywa każdej z połączonych kas, bądź też niektóre z nich były zarządzane oddzielnie.

O ile chodzi o zagadnienie likwidacji kasy, to rozporządzenie postanawia, iż datę otwarcia likwidacji ustala władza nadzorcza w decyzji, zarządzającej likwidacją lub zatwierdzającej uchwałę organu stanowiącego związek założycielskiego o likwidacji kasy. Plan przeprowadzenia likwidacji kasy powinni likwidatorzy przedłożyć do zatwierdzenia związkowi kas w ciągu 6 miesięcy od daty otwarcia likwidacji. Jeżeli fundusze kasy nie wystarczają na pokrycie zobowiązań z tytułu wkładów, związek założycielski powinien dostarczyć potrzebnych funduszy w ciągu roku od daty pierwszego ogłoszenia o likwidacji; fundusze, potrzebne do zaspokojenia innych zobowiązań kasy, za które związek założycielski zgodnie ze statutem kasy ponosi odpowiedzialność, powinny być dostarczone w terminie, wskazanym przez władzę nadzorczą.

W końcu, rozporządzenie omawia nadzór państwowy nad kasami. Sprawuje go Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Bezpośredni nadzór nad kasami sprawuje właściwy związek kas. Kasy powinny się zwracać do władzy nadzorczej za pośrednictwem związku. W razie stwierdzenia, że działalność kasy jest sprzeczna z prawem lub statutem, bądź szkodliwa dla interesu publicznego, władza nadzorcza może zawiesić w czynnościach lub rozwiązać organa kasy. W tym wypadku władza nadzorcza mianuje w miejsce rozwiązanych lub zawieszonych w czynnościach organów kasy zarząd tymczasowy na koszt kasy lub związku założycielskiego. Władza nadzorcza może uchylać lub zawieszać uchwały i zarządzenia organów kasy, naruszające prawo lub statut, albo szkodliwe dla interesu publicznego lub interesu kasy.

Związki kas przeprowadzają przynajmniej raz w roku rewizję, kontrolę lub inspekcję każdej z kas, położonych na terenie ich działania. Od obowiązku tego zwolnione są związki kas w odniesieniu do kas, w których rewizję w danym roku przeprowadziła władza nadzorcza.

Tak przedstawiają się — w skrócie — główne postanowienia rozporządzenia z dn. 16/III b. r. Widzimy, iż obejmują one całość działalności K. K. O. i że regulują ten problem w sposób wyczerpujący. Znaczenie tego rozporządzenia dla prawidłowego rozwoju kas jest zasadnicze. Rozporządzenie z dn. 16/III b. r. kładzie mocny fundament pod gmach K. K. O.

St.

DZIAŁALNOŚĆ CENTRALNEJ KASY SPÓŁEK ROLNICZYCH W ROKU 1936

W chwili obecnej do najważniejszych zagadnień gospodarczych i społecznych należy problem podniesienia gospodarczego i kulturalnego najliczniejszej warstwy społecznej naszego kraju — drobnego rolnictwa. Problem ten stanowi przedmiot wielu projektowanych czy podejmowanych akcji i zabiegów, zdążających przede wszystkim do poprawy warunków bytu i pracy tej ludności.

Z tego względu rzeczą pożyteczną jest zorientowanie się, w jaki sposób prosperują istniejące już instytucje gospodarcze, służące interesom drobnego rolnictwa.

Nie może ulegać wątpliwości, że pomyślny rozwój gospodarczy drobnego rolnictwa w naszych warunkach uzależniony jest w znacznym stopniu od dogodnego kredytu na cele specjalne i ogólnogospodarcze oraz od racjonalnej organizacji handlu rolniczego — zarówno od strony jego zapotrzebowania na artykuły, służące produkcji, jak i zbytu wytworzonych produktów rolnych.

Tę grupę potrzeb rolnictwa zaspakaja spółdzielczość rolnicza, która zaopatruje rolnika w kredyt krótkoterminowy na bieżące potrzeby gospodarcze.

Centralną gospodarczą i ośrodkiem dyspozycyjnym polityki kredytowej drobnych spółdzielni kredytowych jest Centralna Kasa Spółek Rolniczych.

Warunki pracy Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1936 nie doznały większej poprawy. Poprawa sytuacji gospodarczej rolnictwa w tym roku (na skutek wzrostu cen ziemiopłodów) nie wywarła jeszcze dostatecznego wpływu na wzrost siły płatniczej rolników, wpłynęła natomiast na bardziej optymistyczne nastawienie psychiczne rolników, zapoczątkowując przełamanie dotychczasowej bierności gospodarczej.

Zjawisko powyższe posiada niewątpliwie głębsze znaczenie i w niedalekiej przyszłości, o ile zapoczątkowana poprawa w rolnictwie utrzyma się nadal, wywrze bardziej bezpośredni wpływ na ożywienie ogólnej gospodarki.

Ze względu na utrzymujące się jeszcze: wstrzeźliwość kredytową na wsi i zastój gospodarczy — większe zapotrzebowanie kredytowe dało się zauważyć głównie na odcinku dłużerminowych niskoprocentowanych kredytów, których brak wieś stale odczuwa. Normalny kredyt obrotowy, krótkoterminowy, był mniej poszukiwany.

Działalność Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w 1936 r. sprowadzała się, biorąc ogólnie, do następujących zadań

- 1) współdziałania w uporządkowaniu terenu działalności;
- 2) zdobycia i doprowadzenia do terenu nowych kredytów;
- 3) uporządkowania wewnętrznego instytucji i usprawnienia jej działalności.

Ilość spółdzielni — członków, zrzeszonych w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych, w końcu 1936 r. wyniosła 2 827. przy czym w tej liczbie kas Stefczyka było przeszło 2 500. Ruch członków w 1936 r. wyraził się ubytkiem 87 spółdzielni; jednocześnie przystąpiło na członków w ciągu roku 40 nowych spółdzielni, czyli że w ciągu roku liczba spółdzielni — członków zmniejszyła się o 47.

Zjawisko ubytku członków z powodu likwidacji danych placówek było nadal w 1936 r. wyrazem procesu usuwania ujemnych następstw kryzysu gospodarczego.

Centralna Kasa Spółek Rolniczych stanęła przed poważnym zadaniem udzielenia pomocy zagrożonym placówkom i likwidacji spółdzielni niezdolnych do dalszej pozytywnej działalności. Bez oczyszczenia i uporządkowania terenu niepodobna bowiem przystąpić do prac, mających na celu zorganizowanie spółdzielcze szerszych mas rolniczych i rozszerzenie działalności istniejących placówek.

W tym celu C. K. S. R., w porozumieniu ze Związkiem Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych R. P., organizowała planowe dojazdy w celach instrukcyjnych do poszczególnych spółdzielni, przeznaczając pewne fundusze na koszty likwidacji słabych spółdzielni, wreszcie, przyjmowała nowych członków pod kątem widzenia uzupełnienia sieci kredytowej.

W związku ze zmniejszeniem się liczby członków, jak również z powodu odpisów wątpliwych należności z kapitału rezerwowego — kapitały własne C. K. S. R. w 1936 r. nieznacznie zmalały — do zł 6,5 miln.

Portfel papierów wartościowych własnych i wartość nieruchomości, przejętych na własny rachunek, w roku 1936 prawie że nie uległy zmianie.

Realizując zadania uporządkowania interesów i terenu działalności oraz zdobycia nowych środków obrotowych i doprowadzenia do terenu kredytów w większych rozmiarach — C. K. S. R. w dalszym ciągu w 1936 r. czyniła wysiłki, łącznie ze zrzeszonymi w niej spółdzielniami, w kierunku całkowitego zakończenia akcji konwersyjnej na Bank Akceptacyjny. W wyniku tych wysiłków za pośrednictwem C. K. S. R. zostało zatwierdzone przez Bank Akceptacyjny 165 tys. układów na sumę ok. zł 62 miln., w czym pewien odsetek stanowiły wierzytelności własne spółdzielni ponad zadłużenie w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych.

Należy przy tej sposobności podkreślić, że zakończenie akcji odtłuźeniowej w rolnictwie stanowi niezbędny krok do odbudowy normalnych stosunków kredytowych w rolnictwie.

Konwersja wierzytelności rolniczych w działalności C. K. S. R. posiada bardzo doniosłe znaczenie, ponieważ objęła ona przeszło 70% ogólnej sumy udzielonych kredytów, co — jeśli chodzi o stronę dochodową — wywarło ujemny wpływ, gdyż marża zarobkowa na rzecz C. K. S. R. jest bardzo niewielka.

Zjawisko powyższe pogłębia fakt nieterminowego przekazywania ustawowej pomocy odsetkowej od układów konwersyjnych, Centralna Kasa Spółek Rolniczych bowiem przyjęła na siebie całkowity ciężar rozrachunku z tego tytułu wobec zrzeszonych spółdzielni.

W celu przyjsia z pomocą spółdzielniom zrzeszonym — C. K. S. R. zwróciła się do Ministerstwa Skarbu o odpisanie pewnych kredytów na rzecz tych spółdzielni, przedstawiając umotywowane wnioski.

W celu usprawnienia działalności instytucji i uporządkowania jej stanu prawnego—Zarząd C. K. S. R. podjął opracowanie nowego statutu, co wymagało uprzedniego przestudiowania form prawnych pokrewnych instytucji za granicą i wielokrotnego uzgadniania treści projektu z zainteresowanymi czynnikami. Projekt nowego statutu, bardziej dostosowany do obecnych norm prawnych, bardziej szczegółowy, dokładnie precyzujący prawa i obowiązki poszczególnych organów zawiadujących instytucji jak również i zrzeszonych członków—został zatwierdzony przez Ogólne Zebranie Delegatów Centralnej Kasy Spółek Rolniczych i przedłożony Ministerstwu: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Skarbu w końcu ub. roku.

Właściwa działalność kredytowa Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w roku 1936 doznała dalszego ożywienia i w porównaniu z rokiem poprzedniego, tj. 1935, stan pożyczek w końcu roku zwiększył się o zł 1·5 miln. do zł 59·5 miln.

Nowych pożyczek gotówkowych udzielono w 1936 r. na ogólną sumę ok. zł 8 miln. przy czym podział tej kwoty pomiędzy oddziały Centralnej Kasy Spółek Rolniczych przedstawiał się następująco:

	Ilość pożyczek	Suma tys. zł
Warszawa	781	3 032·5
Kraków	448	1 487·4
Lwów	624	1 669·7
Wilno	280	1 727·5
Toruń	78	269·4
Łuck	367	709·5
Razem:	2 578	8 896·0

Z powyższej ilości ok. 2 500 pożyczek na sumę przeszło zł 7 miln. udzielono spółdzielniom kredytowym, ok. 50 pożyczek na blisko zł 700 tys.—spółdzielniom rolniczo-handlowym, na przeszło zł 700 tys.—centralom handlowym i na przeszło zł 100 tys.—spółdzielniom mleczarskim i różnym.

Podział kredytów, udzielonych przez C. K. S. R. w 1936 r., pod względem ich przeznaczenia wykazywał w porównaniu z rokiem poprzednim większe zróżniczkowanie.

Na zaliczkowanie zbóż udzielono 850 pożyczek na sumę przeszło zł 2·5 miln., na budownictwo wiejskie — 750 pożyczek na sumę ok. zł 2 miln., na wypłatę wkładów—335 pożyczek na przeszło zł 1·3 miln., na skup zboża—ok. zł 1·5 miln., jako kredytu obrotowego—478 pożyczek na przeszło zł 1 140 tys., na zakup drzewek owocowych—28 pożyczek na sumę zł 46 tys., kredytu siewnego—przeważnie na ulgowych warunkach—na ok. zł 150 tys., na kupno krów i pasz treściwych—na sumę ok. zł 50 tys., wreszcie na zakup nawozów sztucznych za pośrednictwem Centrali Stowarzyszeń Rolniczo-Handlowych—zł 115 tys.

Zapotrzebowanie kredytów w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych przez spółdzielnie zostało zaspokojone przeciętnie w wys. 40% zgłoszeń. Niski odsetek zaspokojenia w stosunku do zapotrzebowania wynikał na skutek ogromnego zapotrzebowania kredytu na drobne budownictwo wiejskie, którego kwota, znajdująca się w dyspozycji C. K. S. R., była niewspółmiernie mała.

Kredyt na zaliczkowanie zboża został udzielony w nieco większych rozmiarach niż w 1935 r.—mimo to jednak akcja ta nie przybrała dotychczas należytych rozmiarów. Należy jednak przypuszczać, że po doświadczeniach tegorocznych, które ze względu na zwyżkowy ruch cen, całkowicie potwierdziły celowość gospodarczą tego kredytu, zapotrzebowanie znacznie wzrosło.

Ilość indywidualnych pożyczkobiorców z tytułu kredytu na zaliczki zbożowe w ramach Centralnej Kasy Spółek Rolniczych wyniosła ok. 25 tys., przy czym przeciętna wysokość pożyczki obniżyła się do zł 104 na 1 pożyczkobiorcę.

Platność nowych kredytów wypadła w 1936 r. dobrze, i zaległości z tego tytułu nie przekraczały zaledwie kilku procent.

Uzupełnieniem akcji zaliczkowania zboża drobnej własności rolnej było finansowanie skupu zboża przez spółdzielnie rolniczo-handlowe.

Kredyt na ten cel udzielany był w formie akredytyw na zaliczkowanie frachtów kolejowych do wysokości 85% wartości ładunku. Ta działalność kredytowa rozwinęła się głównie na terenie oddziałów C.K.S.R. w Warszawie i w Wilnie, w nieznacznym stopniu również i w oddziałach w Krakowie i Lwowie. Ogółem poprzez te 4 oddziały instytucja sfinansowała skup ok. 3 650 wagonów ziemiopłodów.

Zarówno kredyty na akcję skupu, względnie przetrzymywania zboża do późniejszej realizacji, jak również kredyt na budownictwo wiejskie—posiadały ogromne znaczenie gospodarcze dla wsi i—choćby udzielone w szczyplych stosunkowo rozmiarach—niewątpliwie wydały pozytywne rezultaty.

W celu przyścia z pomocą spółdzielniom kredytowym, które na skutek konwersji wierzytelności i nacisku ze strony wkladcy utraciły zdolność terminowego wypłacania wkładów oszczędnościowych—udzielano im specjalnego kredytu na wypłatę wkładów, tzw. kredytu upłynniającego. Kredyt ten został w swoim czasie uzyskany przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych w Banku Polskim, ponad to C. K. S. R. udzielała na ten cel kredytów i z własnych środków.

W 1936 r. ok. 330 kas uzyskało ten kredyt na wypłatę wkładów w sumie przeszło zł 1·3 miln. Dzięki temu blisko połowa spółdzielni zdołała przezwyciężyć trudności płatnicze. Należy podkreślić, że polityka kredytowa Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w 1936 r. zmierzała do uaktywnienia terenu w drodze udzielania kredytów takim spółdzielniom, które przez dłuższy czas już z kredytu nie korzystały, oczywiście, o ile posiadały one po temu warunki obiektywne.

Szczególna uwaga poświęcana była ze strony C. K. S. R. sprawie powiększania wkładów oszczędnościowych w zrzeszonych spółdzielniach, a—co za tym idzie—i zwiększenia lokat tych spółdzielni w Centralnej Kasie. Sprawa powyższa posiada szczególnie doniosłe znaczenie dla rozwoju spółdzielczości kredytowej, ponieważ w ten sposób z jednej strony spółdzielnie zabezpieczają sobie, posiadając w Centralnej Kasie lokaty, terminową wypłatę wkładów, Centralna Kasa zaś uzyskuje powiększenie własnych środków obrotowych.

Stan wkładów w Centralnej Kasie Spółek Rolniczych wzrósł prawie o zł 400 tys., a lokaty kas Stefczyka zwiększyły się o przeszło zł 2 miln.

Saldo weksli protestowanych i pretensyj skarżonych uległo w 1936 r. dalszemu pomniejszeniu — o zł 800 tys. — niezależnie od upłynienia bieżących protestów.

Gwarancje i żyra, wydane przez C. K. S. R., zmniejszyły się w 1936 r. o zł 150 tys. do sumy niecałych zł 600 tys.

Koszty handlowe utrzymały się na poziomie ub. roku.

Czysty zysk za rok operacyjny 1936 wyniósł zł 134 tys., przy czym powzięto, podobnie jak w roku poprzednim, decyzję wypłacenia 3% dywidendy od udziałów.

E. Szyszowski

ADMINISTRACJA NIERUCHOMOŚCI I PRAWNE ZASTĘPSTWO CUDZOZIEMCÓW¹⁾

Uchwałą z dn. 20/IV 1937 r. Komisja Dewizowa zmieniła przepisy okólnika Nr 24 z dn. 22/VII 1937 r.¹⁾, dotyczące administracji nieruchomości cudzoziemców oraz generalnych zezwoleń dla adwokatów, zastępujących cudzoziemców w rozumieniu dekretu. Nowe przepisy przedstawiają się następująco:

I. Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie—aż do odwołania:

1. a) Dzierżawcom i lokatorom nieruchomości, będących własnością cudzoziemców Komisja Dewizowa zezwała na płacenie wszelkich ze stosunku dzierżawy względnie najmu wynikających należności cudzoziemców do rąk zamieszkałych w kraju właścicieli umocowanych administratorów nieruchomości; udzielenie kredytu zagranicznym właścicielom nieruchomości w postaci uiszczania czynszu najmu wzgl. tenuty dzierżawnej za okresy dłuższe od przyjętych zwyczajowo lub w umowie, zawartej przed dn. 27/IV 1936 r.—wymaga osobnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

¹⁾ P. zesz. 30/1936, str. 878.

b) Innym osobom Komisja Dewizowa zezwoliła na płacenie do rąk administratorów należności z wszelkich innych tytułów, związanych z eksploatacją nieruchomości, jak np. sprzedaż ziemiopłodów, drzewa i wytworów przemysłu rolniczego. odszkodowania z ubezpieczenia nieruchomości itp.

c) Organom egzekucyjnym Komisja Dewizowa zezwoliła na wypłacanie do rąk administratorów wyegzekwowanych sum, pochodzących z tytułów, wyżej pod pp. a i b wymienionych.

2. Zamieszkałym w kraju administratorom nieruchomości zostało zezwolone:

a) inkasowanie wyżej pod p. 1 wymienionych należności, płaconych dobrowolnie lub w drodze egzekucji;

b) w granicach zainkasowanych sum: opłacanie w kraju wszystkich podatków, opłat i wydatków, związanych z administracją i konserwacją danej nieruchomości; czynienie nakładów, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego; wypłacanie w kraju zaopatrzeń emerytalnych byłych pracowników, względnie ich rodzin, zapomóg oraz datków na cele społeczne i charytatywne w wysokości normalnie stosowanej; wypłacanie właścicielowi podczas bytności w kraju do zł 300 za każdy miesiąc pobytu w kraju, bez prawa wywozu;

c) w granicach zainkasowanych sum spłata w kraju odsetek i kapitału długów hipotecznych, zabezpieczonych na danej nieruchomości.

Wpłaty, o których mowa w p. 2 b i c, jeśli mają służyć na pokrycie należności cudzoziemca, mogą być dokonywane jedynie drogą wpłaty na rachunek zablokowany wierzycieli w banku dewizowym.

Powyższe generalne zezwolenie zostało udzielone pod warunkiem, że administratorzy wpłacać będą do końca każdego miesiąca pozostałą z ubiegłego miesiąca nadwyżkę zainkasowanych w gotówce, a uzyskanych z wymienionych nieruchomości przychodów nad wydatkami do banku dewizowego lub oddziału Banku Polskiego na rachunek zablokowany.

W żadnym wypadku nie wolno administratorowi — bez zezwolenia — przekazać za granicę lub wypłacić w kraju jakąkolwiek zainkasowaną w gotówce lub innych środkach płatniczych sumę do rąk właściciela-cudzoziemca, a wypłaty w kraju z jego polecenia do rąk osób trzecich dopuszcza się tylko na cele względnie z tytułów wyżej pod p. 2 b i c podanych.

Banki dewizowe i oddziały Banku Polskiego zostały upoważnione do wypłacania z powyższych rachunków zablokowanych z sum, wpłaconych z przychodu danych nieruchomości, wyżej wymienionym administratorom — kwot wyłącznie na cele, ściśle wskazane w p. 2 b i c, pod warunkiem, że administrator wykaże tytuł wypłaty dowodami pisemnymi, które bank zachowa w odpisie dla celów kontroli.

3. Dłużnikom, sądom, organom egzekucyjnym oraz organom administracji publicznej Komisja Dewizowa zezwoliła na wypłacanie do rąk adwokatów należności, przysługujących im mocodawcom-cudzoziemcom, z wyjątkiem należności z tytułu sprzedaży nieruchomości oraz praw rzeczowych na nieruchomościach.

4. Adwokatom oraz ich substytutom zostało zezwolone:

a) użycie w kraju zaliczki, otrzymanej od cudzoziemca lub jego pełnomocnika w związku z powierzoną sprawą, celem pokrycia kosztów, z tą sprawą związanych;

b) wykładanie własnych pieniędzy na koszty, związane z prowadzeniem spraw cudzoziemców, pod następującymi warunkami: wpłata taka dopuszczalna jest tylko w przypadkach nagłych, gdy otrzymanie zaliczki z zagranicy nie jest możliwe w terminie, którego nieotrzymanie pociągnęłoby za sobą szkodę dla mocodawcy; suma kwot w ten sposób przez adwokata wypłaconych za jednego klienta nie może przekraczać ogółem zł 500; wyłożone w ten sposób kwoty winny być zwrócone adwokatowi najdalej w ciągu dwóch miesięcy, przy czym zwrot nie może nastąpić za granicą do rąk adwokata lub z jego polecenia — do rąk osoby trzeciej;

c) inkasowanie należności, związanych z powierzoną przez cudzoziemca względnie jego pełnomocnika sprawą, od dłużników, wpłacających dobrowolnie lub w drodze egzekucji, od sądów, organów egzekucyjnych i organów administracji publicznej, z wyjątkiem należności z tytułu sprzedaży nieruchomości oraz praw rzeczowych na nieruchomościach;

d) zapłacenie w kraju, z zainkasowanych należności cudzoziemców, podatków i danin publicznych, ściśle związanych z powierzoną sprawą;

e) potrącanie sobie oraz wypłacanie do rąk substytuującego adwokata, o ile tenże zamieszkuje w kraju, z zainkasowanych należności cudzoziemców zaliczek, wyłożonych w danej sprawie, zgodnie z postanowieniami p. 4 b nin. rozdziału I, oraz honorarium, należnego od tej sprawy, w wysokości, ustalonej w obowiązujących przepisach o wynagrodzeniu adwokatów, lub umownego, o ile honorarium umowne nie przekracza 10% zainkasowanych sum;

f) wpłacanie zainkasowanych sum do rąk zarejestrowanych przedstawicieli handlowych, którzy — na podstawie okólnika Komisji Dewizowej Nr 7 — uprawnieni są do inkasowania należności, przypadających reprezentowanym przez nich firmom zagranicznym.

Powyższego generalnego zezwolenia Komisja Dewizowa udzieliła pod następującymi warunkami.

Adwokaci wpłacać będą zainkasowane w gotówce należności cudzoziemców, po dokonaniu potrąceń, przewidzianych w p. 4 d, e i f, na rachunki zablokowane mocodawców-cudzoziemców w banku dewizowym; wpłatę taką winien adwokat skutecznie w przeciągu miesiąca od daty zainkasowania należności; przy wpłacie winien adwokat złożyć bankowi pisemne rozliczenie potrąceń, dokonanych na cele, wskazane wyżej pod p. 4 d, e, i f, oraz podać dokładne oznaczenie sprawy.

Nie wolno adwokatowi — bez zezwolenia — przekazywać za granicę ani wypłacać w kraju do rąk mocodawcy-cudzoziemca lub z jego polecenia jakichkolwiek zainkasowanych w gotówce lub innych środkach płatniczych sum.

Otrzymane przez adwokatów od zagranicznych mocodawców, tytułem honorarium i zwrotu wyłożonych zaliczek, zagraniczne środki płatnicze winny być odprzedane Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym. Odprzedając dewizy, adwokaci obowiązani są żądać odpowiednich potwierdzeń, które winni przechowywać u siebie dla celów kontrolnych. Potwierdzenia te banki wydawać będą bezpłatnie.

Dozwolona jest wysyłka za granicę tytułów egzekucyjnych, sądowych lub administracyjnych, pod warunkiem, że zagranicznym odbiorcą będzie wyłącznie osoba, na rzecz której omawiane tytuły zostały wydane.

II. W razie odebrania przez administratorów lub adwokatów należności cudzoziemców w wekslach lub czekach mogą administratorzy i adwokaci zatrzymywać u siebie te środki płatnicze aż do czasu zainkasowania równowartości, z którą postąpić winni zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami.

Natomiast do odbioru należności cudzoziemców w postaci papierów procentowych i dywidendowych lub kuponów od takich papierów, celem zachowania ich u siebie w depozycie, winni administratorzy i adwokaci uzyskiwać osobne zezwolenia Komisji Dewizowej, zgodnie z postanowieniami okólnika Nr 33.

III. Sumy, zainkasowane przez administratorów i adwokatów na rzecz osób fizycznych lub prawnych, mających siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie W. M. Gdańska, mogą być wpłacane, z pominięciem wpłaty na rachunki zablokowane, na rachunki gdańskie („Daki-Konta”) wierzyciela (właściciela) — pod warunkiem, że zobowiązanie mieści się w granicach normalnego obrotu płatniczego zgodnie z postanowieniami okólnika Komisji Dewizowej Nr 16 z dn. 25 III 1937 r.¹⁾ Zapłata sum ściągniętych z dochodów nieruchomości, będących własnością innych cudzoziemców niż osób, zamieszkałych na obszarze W. M. Gdańska, nie mieści się w granicach normalnego obrotu płatniczego z W. M. Gdańskiem.

IV. Przepisy omawianego okólnika Nr 24, odnoszące się do administratorów nieruchomości, stosują się analogicznie do zarządców przymusowych, sekwestratorów i kuratorów.

PRZEJĘCIE PRZEZ FUNDUSZ OBROTOWY REFORMY ROLNEJ NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ B. KRAJOWEJ KOMISJI DLA WŁOŚCI RENTOWYCH — p. str. 589.

¹⁾ P. zesz. 14/1937, str. 500.

Londyn 7% stabilizac. 1927	65.71—59.59 —62.71	63.55—60.55 —61.55	62.48—56.24 —57.49	Paryż 7% stabilizac. 1927	62.90—62.45	70.08—64.33	68.38—63.72
Zurych 7% stabilizac. 1927	—	—	—	Mediolan 7% włoska 1924	97.15—76.45 —96.45 (250)	96.82—96.62 —96.72 (275)	96.58—95.38 —95.38 (225)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

CZECHOSŁOWACJA

UKŁAD PŁATNICZY Z RUMUNIA. — W dn. 30/III b. r. wszedł w życie układ płatniczy czecosłowackiego Banku Narodowego z Rumunią, zawarty w dn. 15/III b. r.

Dla rozliczeń, wynikających z obrotu towarowego i z innych tytułów, wprowadzono 3 konta (w koronach czecosłowackich): a) rachunek globalny Rumuńskiego Banku Narodowego, b) zbiorowy rachunek towarowy oraz c) clearing starych należności.

Za import olejów mineralnych do Czechosłowacji wpłacać się będzie 60% na rachunek globalny, subkonto I do wolnej dyspozycji Rumuńskiego Banku Narodowego, 20% na rachunek globalny, subkonto II, przeznaczone na spłatę zakupów, dokonanych w Czechosłowacji przez rumuński przemysł naftowy, pozostałe zaś 20% na clearing starych należności dla umorzenia starych długów. O ile wpłaty naftowe na subkonto II i stary clearing przekroczą kwotę po 20 miln. kor., będą wszelkie dalsze wpłaty za dowóz olejów mineralnych uskuteczniane w 100% na subkonto I.

Za wszelki inny import do Czechosłowacji wpłacać się będzie 10% na subkonto I, 90% zaś — na rachunek zbiorowy, z czego rumuński eksporter może dysponować dowolnie na zapłatę za towary czecosłowackie, wywiezione do Rumunii. Osobne postanowienia wskazują, które należności dla czecosłowackich eksporterów uważać należy za „stare”, oraz przez które konta przechodzą przelewy inne, niż wynikające z obrotu handlowego, oraz przekazy turystyczne.

Przeliczenia lei i innych walut na korony odbywać się będą według średniego kursu giełdy praskiej. Po stronie rumuńskiej odbywać się będą przeliczenia wszelkich walut na korony i odwrotnie według obowiązujących rumuńskich przepisów dewizowych. Jednakże o ile chodzi o wpłaty na zbiorowy rachunek towarowy — to przeliczenia odbywać się będą według kursów wolnego rynku.

RUMUNIA

ZMIANY W REGLAMENTACJI PRZYWOZU. — Dekret rządowy z dn. 31/III b. r. wprowadził szereg zmian w systemie obecnie obowiązującej reglamentacji przywozu. Przede wszystkim wciągnięto zostało na listę skontyngentowanych towarów ok. 30 nowych pozycji taryfy celnej, obejmujących towary dotychczas nie skontyngentowane. Ważniejsze z nich wraz z ustaloną opłatą za pozwolenia przywozu podajemy w poniższym zestawieniu:

Poz. tar. celn.	Nazwa towaru	Opłata w lejach od 100 kg
42	Ekstrakty mięsne i buliony we wszelkim stanie stałym lub płynnym lub w tabletkach	2 000

440	Cukier rafinowany:	
	a) kryształ	1 000
	b) w kawalkach, głowach lub proszku	1 200
695	Ćwieki drewniane do obuwia, drewniana do zapalek	200
1 070	Gwoździe żelazne do butów okrągłe lub kwadratowe, białe lub niebieskie, gwoździe z główką formowaną, polerowane lub nie	400
1 071	Sztyfty żelazne wszelkiego rodzaju polerowane lub nie	500

Towary, objęte nową listą kontyngentową, wysłane najpóźniej w dn. 7/IV b. r. bezpośrednio do Rumunii i przywiezione do tego kraju do dn. 30/IV włącznie, będą odprawione bez zastosowania przepisów kontyngentowych.

Poza wyżej omówioną nową listą kontyngentową, dekret z dn. 30/III b. r. podwyższył opłaty za pozwolenia przywozu dla niektórych towarów; ważniejsze z nich podajemy niżej:

Poz. tar. celn.	Nazwa towaru	Opłata: dotychczasowa	obecna w lejach od 100 kg
531	Plusze i aksamity bawełniane, strzyżone lub niestrzyżone, wszelkiego rodzaju, niebielone, niebarwione o wadze 1 m ² :		
	a) powyżej 750 g	1 400	5 000
	b) 750 ÷ 500 g	1 800	6 000
	c) 500 ÷ 300 g	2 200	7 000
	d) poniżej 300 g	2 700	8 000
532	Te same towary, bielone, barwione, lub drukowane, jedno- lub wielobarwne, o wadze 1 m ² :		
	a) powyżej 750 g	1 800	6 000
	b) 750 ÷ 500 g	2 200	7 000
	c) 500 ÷ 300 g	2 800	8 000
	d) poniżej 300 g	3 200	9 000
580	Cerata drukowana, w odpasowanych sztukach lub jako towar metrowy:		
	a) do opakowania	160	2 000
	b) na serwety, dywany lub do innego zastosowania	300	3 000
1 12b	Rury lane i walcowane wszelkiej wielkości, nieprzycięte, jak również ich łączniki	240	1 000

Jak widzimy z powyższego, opłaty za pozwolenia przywozu dla niektórych towarów zostały wydatnie podwyższone. Oprócz wymienionych towarów podwyżka ta objęła również niektóre wyroby fajansowe, porcelanowe, maszynowe do domowego użytku i inne.

Jednocześnie obniżone zostały wyżej wspomniane opłaty z 1 000 na 500 lei od 100 kg dla towarów, objętych 47 poz. tar. celn.,

objmującą karpie i inne ryby solone lub w słonej wodzie.

SZWECJA

PRZEBIEG KONIUNKTURY. — Poprawa koniunkturalna w Szwecji nosiła od samego początku charakter poprawy zdrowej. Koniunktura pierwotnie została pobudzona dobrymi możliwościami zbytu głównych szwedzkich artykułów eksportowych. Rosnącemu eksportowi towarzyszył silny przyływ walut zagranicznych i niżkowa tendencja stopy procentowej. Dopiero od połowy 1935 r. koniunktura eksportowa rozszerzyła się na rynek wewnętrzny. Ta poprawa stała długi czas pod znakiem prawie niezmiennego poziomu cen i stałego poziomu kosztów utrzymania. Dopiero od połowy ub. r. datuje się silniejsza zwyczajka cen, i ma ona prawdopodobnie charakter trwały, gdyż podtrzymywana jest rosnącą tendencją na surowcowych rynkach światowych, dopływem dewiz i złota do banku emisyjnego i wreszcie dość znacznymi podwyżkami płac w wielu gałęziach przemysłu, dochodzącymi do 10%.

Zwyczajka cen, która pierwotnie objęła tylko grupę artykułów surowcowych, zatacza obecnie coraz szersze kręgi, wciągając ostatnio w swoją orbitę także wyroby gotowe. Jednocześnie zaznaczył się wzrost kosztów utrzymania. W ten sposób zanika pierwotny zdrowy charakter poprawy i daje powody do pewnego zaniepokojenia sfer gospodarczych. Przejawiło się ono nie tylko w dość niespodziewanie rozpoczętej dyskusji nad kwestią celowości ewentualnej zmiany relacji między koroną szwedzką i funtem szterlingiem, lecz także w rosnącej powściągliwości w inwestowaniu. Coprawda, obecna niska stopa procentowa jeszcze oddziaływała korzystnie na ruch inwestycyjny, a w szczególności na ruch budowlany, lecz ma ona niezbyt wielkie znaczenie, wobec dużej zasobności przemysłu w środki płynne.

W dyskusji walutowej zabrał głos m. in. także Prof. Cassel. Jego pogląd streszcza się w tym, że ustalony w swoim czasie kurs funta (19.40 koron) nie odpowiada dzisiaj potrzebom gospodarczym Szwecji. Od czasu bowiem związania korony z funtem sytuacja w Anglii uległa poważnym zmianom. Silny wzrost cen i rozszerzenie obiegu pieniędzy świadczą o polityce wybitnie inflacyjnej. Dalej Prof. Cassel stwierdza, że wysiłkiem Anglii i Stanów Zjedn. w kierunku powstrzymania dopływu złota i zahamowania w ten sposób zwyczajki cen przeciwstawiają się wygórowane żądania finansowe i dążenie do utrzymania niskiej stopy procentowej. W tych warunkach uważa Prof. Cassel za wskazane oderwanie korony od funta, albowiem utrzymanie stałej relacji w obecnych warunkach oznacza niczym nieuzasadnione podważenie korony.

Oczywiście, że tezę Cassela zwalcza przede wszystkim przemysł eksportowy, na którego

sytuacji podwyższenie kursu korony odbiły się natychmiast. Zresztą, i ze strony oficjalnej podkreślano ostatnio nieraz, że zmiana relacji między koroną i funtem nie wchodzi w rachubę. Znamienny jest jednak fakt, że obawy przed zbyt dużym wyśrubowaniem koniunktury nurtują nie tylko wśród działaczy gospodarczych, ale i wśród czynników urzędowych, i nie jest wykluczone, że skutkiem obecnej sytuacji ogólnogospodarczej ulegnie w najbliższym czasie pewnym modyfikacjom także polityka walutowa.

LITWA

POPRAWA SYTUACJI GOSPODARCZEJ W 1936 R. — Jak wynika ze sprawozdania Banku Litwy, w 1936 r. w sytuacji gospodarczej Litwy nastąpiła dość znaczna poprawa pod względem koniunkturalnym. Przede wszystkim zwiększyły się ceny na produkty rolnicze, a więc na produkty podstawowej gałęzi, zatrudniającej większość ludności kraju. Jednocześnie ceny na wyroby przemysłowe wykazały pewną stabilizację. W wyniku tych zjawisk — „nożyce cen” powróciły do poziomu z 1931 r. Zdolność nabywcza włościan, zależna od kształtowania się cen na produkty rolnicze, zwiększyła się o 23%. Liczba zatrudnionych w przemyśle robotników w końcu 1936 r. wynosiła 24 tys. — wobec 22 tys. w ub. r. i 19 tys. w początku 1935 r.

Również i na rynku pieniężnym koniunktura uległa poprawie. Ogólna suma depozytów w 7 największych bankach kowieńskich wzrosła o 14 miln. litów, w państwowej zaś kasie oszczędnościowej — o przeszło 9 miln. litów.

Zapas dewiz w Banku Litwy zwiększył się również, mianowicie o 31 miln. litów, czyli o 69,9%; poziom ten jest najwyższy z notowanych dotychczas. Czysty dochód Banku wyniósł naprawdę tylko 820 tys. litów.

O wzroście dobrobytu ludności świadczy również i to, że na dz. 1/XI 1936 r. ogólna suma depozytów w instytucjach kredytowych Litwy zwiększyła się w porównaniu z ub. r. o 51 miln. litów, dochodząc do 228,8 miln.

Poza tym poprawy sytuacji gospodarczej dowodzi i ten fakt, że budżety samorządów, które wynosiły w 1926 r. zaledwie 23 miln. litów, w 1936 r. wzrosły do 35,9 miln.

O poprawie rynku pieniężnego świadczy nareszcie i to jeszcze, że w pierwszych 11 miesiącach 1936 r. protesty wekslowe zmniejszyły się do 12 miln. litów, gdy w odpowiednim okresie ub. r. wynosiły 22 miln. litów.

Tak pomyślny rozwój sytuacji pozwolił Rządowi litewskiemu poczynić większe aniżeli poprzednio inwestycje — zarówno w rolnictwie, jak i przemyśle. Przyspieszono, mianowicie, roboty melioracyjne oraz wykonanie reformy rolnej, która ma być ukończona w 1942 r. Rząd poświęca ostatnio specjalną uwagę reorganizacji i rozwojowi krajowego przemysłu, rozciągając nad nim jednocześnie kontrolę Państwa. Zresztą i w przemyśle zaznaczyła się dość znaczna poprawa, gdyż produkcja wykazała zwiększenie w przemyśle browarnym o 25,3%, w spirytusowym — o 21,5%, w cukrownictwie — o 31,6%, w przemyśle tytoniowym — o 12% itd., co z kolei spowodowało zwiększenie zatrudnienia.

Co do handlu zagranicznego — to obroty w tej dziedzinie w ostatnich 2 latach kształtowały się następująco: w 1936 r. wywóz wyniósł 190,5 miln. litów, przywóz zaś — 156,1 miln. litów, czyli saldo dodatnie dało kwotę 34,4 miln. Nadwyżka ta przewyższa wszystkie salda na odcinku 5 ostatnich lat. W porównaniu z 1935 r. eksport zwiększył się w roku sprawozdawczym o 38,2 miln. litów, import zaś — o 27,5 miln. litów.

Rzecz jasna, że podobna poprawa na rynku tak wewnętrznym, jak i zewnętrznym, musiała przyczynić się poważnie do wzrostu zdolności nabywczej włościanstwa litewskiego, stanowiącego olbrzymią większość ludności, oraz do podniesienia ogólnego dobrobytu i stopy życiowej w całym kraju.

W.-G. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 5 ÷ 17/IV 1937 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	5 ÷ 10/IV	12 ÷ 17/IV	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszemica			
Berlin . . .	21:20	21:20	—
Praga . . .	159:47	159:47	—
Chicago . . .	5:47	5:09	— 7,0
Buenos Aires	4:78	4:43	— 7,4
Liverpool . .	6:05	5:76	— 4,8
Wiedeń . . .	36:87½	36:87½	—
Hamburg . . .	6:33	6:04	— 4,6
Żyto			
Berlin . . .	17:50	17:50	—
Praga . . .	129:25	129:25	—
Chicago . . .	4:57	4:45	— 2,7
Wiedeń . . .	27:44	27:44	—
Hamburg . . .	5:20	5:32	+ 2,3
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	121:54	121:54	—
Chicago . . .	3:84	3:79	— 1,4
Buenos Aires	2:28½	2:21	— 3,1
Liverpool . .	4:24	4:24	—
Wiedeń . . .	7:75	27:75	—
Hamburg . . .	3:12	3:12	—
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	21:35	21:35	—
Praga . . .	137:50	137:50	—
Chicago . . .	5:21	5:23	+ 0,3
Wiedeń . . .	34:00	34:00	—
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO. — W II połowie marca utrzymywała się nadal bardzo mocna koniunktura przy stałej zwyżce cen. Pod koniec okresu sprawozdawczego gorączka, która opanowała rynek, zmniejszyła się nieco, ale nie w tym stopniu, żeby można było wnioskować o szybkim unormowaniu się rynku. We wszystkich krajach daje się odczuwać brak podstawowych surowców, jak również brak wykwalifikowanych robotników i to przeszkadza realizacji zamierzonych podwyżek produkcji. Toteż już dziś w krajach, produkujących żelazo, które nie dawno jeszcze odgradzały się od importu obcego żelaza barierami celnymi, występuje radykalny zwrot w kierunku przywozu żelaza, którego im brak. W Anglii zamiast niedawnych jeszcze kontyngentów powstało obecnie zagadnienie sprawozdania dostatecznej ilości obcego żelaza, Japonia — zniosła cło na żelazo, Z. S. R. R. — zaczął znów w większej ilości sprowadzać żelazo itd. Zagadnieniem, absorbującym wszystkich producentów żelaza, jest kwestia złomu; sprawa ta ma być załatwiona przez unormowanie podziału żelastwa światowego i powstrzymanie zwykłej, a nawet obniżenie dziś płaconych cen, które doszły już do sh 130 cif.

Stan rynku żelaznego w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Niemczech ożywienie trwało w całym ciągu bez zmiany. Dają się odczuwać poważne trudności z powodu braku wykwalifikowanych robotników. Hutnictwo zatrudnione jest w pełni, również i przemysł przetwórczy z pewnymi trudnościami może nadążyć z wykonywaniem obrotów. Nadejście sezonu wiosennego daje się już zauważyć w wzmożeniu ruchu wewnętrznego, który jest już tak duży, że hamuje eksport. Napływ zamówień zagranicznych jest bardzo duży; huty nie przyjmują całości zamówień, a wybierają jedynie najkorzystniejsze dla siebie. Na rynku wewnętrznym duże zamówienia udzielane są przez przemysł przetwórczy, a w szczególności przez przemysł maszynowy, specjalnie maszyn rolniczych i przez doki okrętowe. Duże ożywienie wykazuje przemysł budowlany. W dziale rur nastąpiła również poprawa.

We Francji położenie ogólne wykazuje poprawę. Strajki i niepokoje robotnicze zmniejszają się — tak, że wytwórczość hutnictwa, która po wprowadzeniu 40-godzinnego tygodnia pracy znacznie spadła, zaczyna się nieco poprawiać. Huty zaczynają wchodzić w normę i chociaż terminy dostaw nie są jeszcze zbyt przestrzegane, jednakże można już liczyć na otrzymanie zamówień. Huty mają jeszcze trudności z opanowaniem kosztów własnych, toteż panuje ciągle tendencja zwyżkowa cen. Ostatnio notowane ceny kształtowały się następująco: surówka fosforowa cena zasadnicza 425 fr. za Nr PL3; surówka hematytowa lejarska 670—680 fr.; żelazo sztabowe w gatunku tomasowskim 800 fr., w gatunku martenowskim 930 fr.; żelazo na drut. tomasowskie 965 fr. i martenowskie 1105 fr.

W Belgii podobnie jak i w innych krajach panuje duże ożywienie, co daje się szczególnie zauważyć na rynku wewnętrznym. Starania hutnictwa o silniejsze zwiększenie wytwórczości hamowane są nadal przez brak paliwa. W marcu Cosibel zarejestrował ok. 130 tys. t, z czego mn. w. połowa przeznaczona była na wywóz. Podobnie jak we Francji ceny mają tendencję zwyżkową.

W Anglii odczuwać się daje poważny głód żelaza. Zdolność wytwórcza hut nie może już być zwiększona z powodu braku surowców i półproduktów, toteż obecnie Anglia czyni wszelkie ułatwienia dla wwozu żelaza. W szczególności poszukiwana jest surówka, na którą zostało zniesione cło przywozowe; wobec jednak ogólnego zapotrzebowania za kontraktowanie większych ilości jest niezmiernie trudne; pomimo to jednak w Indiach zamówiono 400 tys. t surówki na okres 2 lat. Hutnictwo angielskie cierpi na brak koksu i jego drożyznę, co nie pozwala na uruchomienie nowych pieców, oraz na brak starego żelastwa, który zaczyna przybierać rozmiary niepokojujące. Wszystko to w silnym stopniu hamuje program zbrojeniowy.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. fob port — notowane były w dn. 19/III 1937 r., jak następuje:

Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
za 1016 kg	za 1000 kg	

Surówka:

odlewnicza Nr III
(2,5-3,0% Si)
tomasowska
hematytowa
ferromangan

— Brak notowań z powodu ciągłej zmiany.
— Tendencja silnie zwyżkowa

Półwytwór:

kęsy	—	3. 0 0	3. 0 0
platyny	—	3. 1 0	3. 1 0

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe	—	4. 5 0	4. 5 0
belki	—	4. 2 6	4. 2 6
kątownicy	—	4. 3 0	4. 3 0
blacha okrętowa, rezerwarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	5. 10 0	5. 10 0
bednarka	—	4. 15 0	4. 15 0
drut-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5. 7 6	5. 7 6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynkowany	—	6. 7 6	6. 7 6
gwóździe druciane	—	—	—

METALE NIEŻELAZNE.—W II połowie marca nastąpiło na rynku światowym metali dosyć silne załamanie się cen, które szczególnie ostro wystąpiło przed świętami Wielkanocnymi. O rzeczywistych przyczynach tego załamania trudno jest sądzić i należy raczej przypuszczać, iż ma ono charakter przejściowy, gdyż ciągle jeszcze zapotrzebowanie przekracza podaż. Bezpośrednio przed świętami i zaraz po świętach nastąpiła pewna poprawa, która jednak nie wyrównała cen do poziomu sprzed załamaniem — tak, że sprawozdawczy półmiesięczny okres został dla wszystkich metali zamknięty stratą.

Stan rynków poszczególnych metali przedstawiał się następująco:

Na rynku miedzi nastąpiło dosyć znaczne zahamowanie zakupów, co spowodowało wyraźną zniżkę ceny. Ze zapotrzebowanie przekracza podaż, widać to z następujących liczb statystycznych: światowa wytwórczość miedzi podniosła się z 164 948 t w styczniu do 173 000 t w lutym, podczas gdy zapotrzebowanie z 180 289 t w styczniu zwykło się do 181 000 t, toteż zapasy światowe zmniejszyły się z 336 051 t w styczniu do 328 000 t w lutym. Zaopatrzenie rynku londyńskiego w materiał dla natychmiastowej sprzedaży jest ciągle bardzo niewystarczające, spadło ono w ostatnich czasach do 29 311 t, z czego na miedź rafinowaną przypada 28 704 t. Działalność spekulacji ujawniała się na rynku silnie; masowe realizowanie zysków było jedną z ważniejszych przyczyn załamania się cen.

Rynek cyny wykazywał duże wahania w cenie, która oscylowała w granicach £ 282 ÷

303. Zapotrzebowanie na ogół było duże, jednakże decyzja kartelu cynowego podwyższenia kwoty fabrykacyjnej do 110% wpłynęła hamująco na wyżkę; pomimo to jednak ogólna tendencja pozostawała zwykła. Spożycie cyny wykazuje zwiększenie: konsumpcja światowa w styczniu b. r. wyniosła 15 668 t — wobec 13 237 t w styczniu 1936 r., tj. wzrosła o 18.4%. Spożycie całoroczne na koniec stycznia 1937 r. wyniosło 15 985 t — wobec 146 648 t w roku poprzedzającym, z czego spożycie przemysłowe wyniosło 158 400 t — wobec 143 000 t w roku poprzedzającym. Wytwórczość w styczniu 1937 r. wyniosła 13 660 t.

Rynek ołowiu wykazywał dosyć silną stabilizację, chociaż i tu nastąpiła silna zniżka ceny. Rynek amerykański wykazywał również tendencję zniżkową — z 7.75 cts do 7 cts za lb. Zapotrzebowanie było na ogół duże, do czego w znacznym stopniu przyczynił się Z. S. R. R.

Nastrój na rynku cynku był początkowo mocny przy dużym zapotrzebowaniu, jednakże pod koniec miesiąca cena cynku została przez inne metale pociągnięta w dół, choć zapotrzebowanie i nadal było dobre. Szczególnie wiele spożywa obecnie cynku przemysł mosiądzu w związku z ogólnymi zbrojeniami; jednakże i inne przemysły wykazują ożywioną działalność. Należy przypuszczać, iż wobec dużego zapotrzebowania nie tylko ze strony prywatnej klienteli, ale również i ze strony rządów poszczególnych państw zapasy światowe cynku musiały zmaleć. Ceny cynku w dalszym ciągu były wyższe od cen ołowiu, co już od dłuższego czasu nie miało miejsca.

Ruch cen poszczególnych metali w II połowie marca przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard obniżyła się w cenie o £ 4³/₁₆, wzgl. o 2¹/₈, miedź elektrolityczna spadła w cenie o £ 3, rafinowana o £ 2, cyna straciła £ 7, wzgl. 13⁵/₈, ołów stracił £ 2¹³/₁₆, wzgl. 2⁷/₈, cynk również zniżył cenę o £ 1⁷/₈, wzgl. 2, złoto straciło 1 d na uncji. Natomiast srebro podniosło się w cenie o ³/₁₆ d na uncji przy obu rodzajach transakcyj. Blacha biała zyskała na cenie sh 3¹/₄ na skrzynce. Inne metale zmiany cen nie wykazały.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali — w £ za 1 016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym.

20" x 14" x 0.24 mm, platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję.

Metal	Poprzedni Okres sprawozdawczy.		
	okres ultimo	maksimum	minimum ultimo
M i e d ź standard:			
kasa . . .	77 ¹ / ₄	74 ⁵ / ₈	68 ¹ / ₂ 72 ⁷ / ₈ -73
term. . .	74 ³ / ₈ - ¹ / ₂	72 ¹ / ₈	67 ¹¹ / ₁₁ 72 ⁵ / ₁₆ - ³ / ₈
elektrol. . .	79-81	79 ¹ / ₂	74 78-74
rafinow. . .	79 ³ / ₄ -81	79 ¹ / ₂	74 ³ / ₄ 77 ³ / ₄ -79

Cyna:

kasa . . .	311- ¹ / ₂	303	282	294- ¹ / ₂
term. . .	303 ³ / ₄ -304	293 ¹ / ₂	277 ¹ / ₄	290- ¹ / ₂

Ołów:

kasa . . .	34 ⁵ / ₈	33 ³ / ₁₆	30 ³ / ₈	31 ¹³ / ₁₆
term. . .	34 ¹ / ₂	33 ³ / ₄	30 ¹ / ₂	31 ⁵ / ₈

Cynk:

kasa . . .	35 ¹ / ₂	34 ¹ / ₈	30 ¹ / ₄	33 ⁵ / ₈
term. . .	35 ⁵ / ₈	34 ³ / ₈	30 ¹ / ₂	33 ⁵ / ₈

Glin:

dla kraju 100	100	100	100
„ zagr. 100	100	100	100

Nikiel:

dla kraju 180-185	185	180	180-185
„ zagr. 180-185	185	180	180-185

Blacha

biała . . .	22- ¹ / ₂	25	22 ¹ / ₂	24-25
-------------	---------------------------------	----	--------------------------------	-------

Platyna

„spong“	11 ³ / ₄	11 ³ / ₄	11 ³ / ₄	11 ³ / ₄
---------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Srebro:

kasa . . .	20 ³ / ₄	20 ¹⁵ / ₁₆	20 ⁵ / ₈	20 ¹⁵ / ₁₆
term. . .	20 ³ / ₄	20 ¹⁵ / ₁₆	20 ⁵ / ₈	20 ¹⁵ / ₁₆

Złoto	142.3 ¹ / ₂	142.4 ¹ / ₂	142.2 ¹ / ₂	142.2 ¹ / ₂
--------------	-----------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

—Na rynku starych metali panował ruch ożywiony. Wobec drożyzny i ciągłej wyżki nowych metali, popyt na stare metale staje się coraz większy i ceny, oczywiście, zwykują. Ostatnio notowane ceny hurtowe — we fr. fr. loco Paryż za 100 kg w dn. 26/III były następujące (w nawiasie — ceny z dn. 25/II): miedź 530 (485), brąz 505 (450), mosiądz 300 (265), cynk 180 (175) i ołów 260 (275).

PRZEDRUK DOZWOLONY, LE CZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, ¹/₂ str. — 200, ¹/₄ str. — zł 125, ¹/₈ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ¹/₂ str. — zł 110, ¹/₃ str. — zł 80, ¹/₄ str. — zł 70, ¹/₈ str. — zł 55, ¹/₁₆ str. — zł 40, ¹/₃₂ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKIRedaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKIRedaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemińskiego

podaje do wiadomości, że z powodów, przewidzianych w § 106 Statutu Banku,

DRUGIE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na nim akcji, odbędzie się w dn. 21 maja b. r. o godz. 6 po poł. w Wilnie w lokalu Banku (Mickiewicza 8).

Akcje, albo zaświadczenia instytucyj kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych, powinny być złożone w Banku przed dniem 14 maja b. r.

Depozytariusze Wileńskiego Banku Ziemińskiego powinni przed dniem 14 maja b. r. powiadomić Bank o zamierzonym uczestnictwie w Zgromadzeniu.

Porządek dzienny:

- 1) Referaty Komisji Rewizyjnej i Zarządu oraz związane z nimi wnioski;
- 2) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków;
- 3) Przeznaczenie zysków za 1936 r. na mocy § 118 statutu;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za 1936 r. z bilansem i prowizorycznym zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski;
- 5) Preliminarz wydatków na 1937 r.;
- 6) Pokwitowanie władz Banku z wykonania przez nie obowiązków (art. 390 § 2 pkt. 3 Kodeksu Handlowego);
- 7) Wolne wnioski;
- 8) Wybory.

712

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryki Wapna i Cementu „Piechcin“, Spółka Akcyjna w Piechcinie pod Pakością

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 maja 1937 r. o godz. 15 odbędzie się w Poznaniu „Hotel Bazar” przy ul. Aleje Marcinkowskiego 10

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1936 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków, podział zysków, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej i uchwalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.

Uwaga:

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe instytucyj kredytowych albo notariusza w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

654a

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł“, Sp. Akc. w Krakowie

podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 25 marca 1937 r., uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego

wynoszącego dziś zł 675 000, o zł 50 000, czyli do kwoty zł 625 000, a to drogą obniżenia dotychczasowej wartości nominalnej akcji z zł 270 na zł 250.

Zarazem, stosując się do przepisu art. 441 § 1 K. H., Zarząd wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego, wnieśli sprzeciw w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

566-15-17-19

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Bawełnianych „Franciszek Ramisch“

Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 30 kwietnia b. r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 140

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 4) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 5) Podział zysku; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r.; 7) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje lub też zaświadczenia, przewidziane w art. 59 prawa o spółkach akcyjnych.

710

II OGŁOSZENIE

Rada Powszechnego Banku Kredytowego

SPÓŁKA AKCYJNA

zaprasza niniejszym PP. Akcjonariuszów na

XXIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się we wtorek dn. 4 maja 1937 r. o godz. 11 przed poł. w sali posiedzeń tegoż Banku w Warszawie przy ul. Moniuszki 10, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie z czynności i stanu spraw Spółki, oraz przedłożenie zamknięć rachunków za 1936 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz wniosek na udzielenie Radzie i Dyrekcji absolutorium i na zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego za 1936 r.; 4) Wniosek w sprawie użycia czystego zysku z 1936 r.; 5) Wybory i zatwierdzenie kooptacji do Rady oraz ustalenie poborów i wysokości znaczków obecności członków Rady — po myśli § 20 i 24 statutu; 6) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na 1937 r. i określenie wysokości ich wynagrodzenia.

Akcjonariusze, którzy w powyższym Zgromadzeniu chcą wziąć udział, winni swe akcje lub świadectwa depozytowe złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Powszechnym Banku Kredytowym w Warszawie lub jego oddziałach w Bielsku, Krakowie i Lwowie wzgl. w Banque des Pays de l'Europe Centrale w Paryżu lub w Zentral-Europäische Länderbank w Wiedniu.

Prezes (—) Władysław Długosz m. p.

707

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna T-wa Cukrowni i Rafinerii „Konstancja“

w likwidacji

niniejszym zawiadamia, że w dn. 10 maja 1937 r. o godz. 18 w lokalu przy ul. Wilczej Nr 29a m. 3 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW TOWARZYSTWA

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej — rozpatrzenie i zatwierdzenie tegoż sprawozdania oraz udzielenie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania z tytułu jej czynności za cały czas trwania likwidacji; 2) Uznanie likwidacji za ukończoną i rozwiązanie Spółki oraz wybór osoby, której winny być oddane na przechowanie księgi i dokumenty Spółki; 3) Wobec śmierci względnie choroby niektórych członków Komisji wybór na miejsce dotychczasowej Komisji Likwidacyjnej jednego likwidatora dla zakończenia formalności likwidacji i rozwiązania Spółki.

692-16-17

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„UNIA“ Zjednoczone Fabryki Maszyn dawniej A. Ventzki i Peters
w Grudziądzu

w powołaniu się na art. 393 § 1 K. H., zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

na **poniedziałek dn. 10 maja 1937 r. o godz. 9 rano** w Grudziądzu w lokalu Zarządu Spółki z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu: a) oddłużenie przedsiębiorstwa, b) sprawozdanie za 1936 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1936 r.;
- 3) Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok obrachunkowy 1936;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Uchwała, dotycząca wypłaty dywidendy za 1929/30 r.;
- 7) Uchwała, dotycząca wniosków sanacyjnych Państwowej Komisji Oddłużeniowej.

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w godzinach urzędowych w Zarządzie Spółki:

- a) oryginalne akcje z wykazem numerów i podaniem emisji, mające brać udział w Walnym Zgromadzeniu;
- b) w zamian akcji poświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo krajowej instytucji kredytowej (bankowej). W zaświadczeniu należy wymienić numery, rodzaj akcji, oraz emisję i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia;
- c) PP. Akcjonariusze, którzy nie posiadają jeszcze akcji nowej emisji, głosują dotychczasowymi złotowymi akcjami w stosunku 2:1 (vide uchwała Walnego Zgromadzenia z dn. 2 maja 1934 r.).

Osobom, uprawnionym na mocy powyższych przepisów do głosowania na Walnym Zgromadzeniu, wydaje się karty wstępu z podaniem ilości głosów. 790

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego

Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w **dn. 19 maja 1937 r. o godz. 18** w lokalu Spółki Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r., oraz udzielenie absolutorium Komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na 1937 r.; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem. 732

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

Tow. Białostockiej Manufaktury „Eugeniusz Becker i Sp.“, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 13 maja 1937 r. o godz. 15** odbędzie się w Warszawie, w gmachu Resursy Obywatelskiej, Krakowskie Przedmieście Nr 64

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r. i powzięcie odnośnych uchwał; 4) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski. 759-17-18

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Schlässerowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

odbędzie się w **dn 13 maja 1937 r. o godz. 15.30** w lokalu Klubu Obywatelskiego w Łodzi przy ul. Moniuszki 9.

Porządek obrad:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór jego przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Nadzorczej za 1936 rok operacyjny;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 rok operacyjny;
- 4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat;
- 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków w 1936 roku operacyjnym;
- 6) Ustalenie liczby członków Zarządu i Rady Nadzorczej oraz określenie ich wynagrodzeń;
- 7) Wybór: a) członków Zarządu, i b) członków Rady Nadzorczej;
- 8) Uchwalenie preliminarza Spółki na 1937 rok operacyjny;
- 9) Udzielenie Zarządowi Spółki pełnomocnictw: a) do wprowadzania zmian w umowie z firmą M. Fogel i S-ka w przedmiocie dzierżawy zakładów fabrycznych, b) do sprzedaży niektórych nieruchomości Spółki, c) do zaciągania pożyczek i hipotecznego zabezpieczenia ich na nieruchomościach Spółki w szczególności do emisji obligacji;
- 10) Wolne wnioski.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w terminie dn. 13 maja 1937 r. dla braku kompletu Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się w **drugim terminie w dn. 21 maja 1937 r. o godz. 15.30** w tym samym miejscu i z tymże porządkiem obrad, przy czym Zwyczajne Walne Zgromadzenie w drugim terminie będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

Dodatkowe ogłoszenia i zawiadomienia o drugim terminie Walnego Zgromadzenia dokonane nie będą.

Ozorków, dn. 20 kwietnia 1937 r.

Zarząd:

Wł. Eborowicz

Jan Jonscher
775

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Polonia“

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że

XIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **dn. 6 maja 1937 r. o godz. 5 po poł.** w sali sesyjnej w gmachu Towarzystwa w Warszawie, przy Placu Jen. Dąbrowskiego Nr 1 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 r. i udzielenie władzom Spółki absolutorium;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na 1937 r. i określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 5) Wybór dwóch członków Zarządu;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji, chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, Plac Jen. Dąbrowskiego Nr 1 w dni powszednie w godz. 10—12 w poł. swe akcje, względnie dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej, przy czym w zaświadczeniu tym należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed terminem Walnego Zgromadzenia (art. 399 § 2 Kod. Handl.). 765

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 19 maja 1937 r. o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Al. Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za rok gospodarczy 1935/36;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków;
- 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 5) Wybór nowego członka Rady Nadzorczej, w miejsce ustępującego — w myśl §§ 24 i 25 statutu;
- 6) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 7) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1936/37 r.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje z bieżącym kuponem najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie lub Oddziału we Lwowie, wzgl. w Zarządzie Spółki we Lwowie, pl. Smolki 5.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący conajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

740-17-19

II OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna Handlu Ziemiopłodami K. Grabowski i S-ka

w l i k w i d a c j i

na zasadzie § 7 statutu ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1937 r. o godz. 11 rano odbędzie się w lokalu Spółki w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczyka 40

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zağajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Likwidatorów, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej Spółki za okres 1/I 1936 — 31/XII 1936 r.;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres 1/I 1936 — 31/XII 1936 r.;
- 4) Wybór likwidatorów;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Każdy akcjonariusz, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winien złożyć na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem w lokalu Spółki aż do zakończenia Walnego Zgromadzenia akcje wzgl. kwity tymczasowe lub też zaświadczenie o ich zdeponowaniu u notariusza polskiego, albo w Banku Zachodnim S. A. Oddział w Poznaniu. W zaświadczeniu wymienić należy liczbę akcji, i stwierdzić, że nie będą one wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Wnioski akcjonariuszów mogą być złożone nie później jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

717

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Bawełnianych „WOLA“ w Warszawie

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 maja 1937 r. o godz. 12 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Bema Nr 70 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Otwarcie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1936 r.;
- 3) Wnioski Rady Nadzorczej i podział zysku za rok operacyjny 1936;
- 4) Rozpatrzenie budżetu wydatków i planu działalności na 1937 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;
- 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 7) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Zarządu;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

758-17-19

Zarząd Spółki Akcyjnej „Karbid Wielkopolski“ w Bydgoszczy

zwołuje niniejszym PP. Akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

które odbędzie się w Bydgoszczy w dn. 13 maja 1937 r. o godz. 10 w lokalu Spółki przy ul. Gdańskiej Nr 96, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok obrachunkowy 1936, oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków per 31/XII 1936 r.;
- 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków per 31/XII 1936 r.;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1936 r.;
- 4) Powzięcie uchwały co do podziału zysku za 1936 r.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, mogą w ciągu tygodnia od niniejszego ogłoszenia zgłosić dodatkowe sprawy do powyższego porządku obrad, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu.

Prawo uczestniczenia i głosowania mają tylko ci PP. Akcjonariusze, których akcje z wykazem numerów złożone zostaną w kasie Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia i to w godzinach urzędowych. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Bydgoszcz, dn. 17 kwietnia 1937 r.

737

Zarząd: St. Rolbieski

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Banku Przemysłowców Polskich, Spółka Akcyjna w likwidacji

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 maja 1937 r. o godz. 5 w lokalu przy pl. Napoleona Nr 6 m. 14, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zağajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Przedstawienie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej za czas od dn. 1 stycznia 1936 r. do dn. 31 grudnia 1936 r.;
- 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r. i wydanie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania z działalności od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1936 r.;
- 4) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej oraz 2 zastępców;
- 5) Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 42 Statutu — złożyć w kasie Banku conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe.

752

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Mirkowska Fabryka Papieru, Spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 maja 1937 r. o godz. 11 rano w biurze Zarządu Spółki przy ul. Marszałkowskiej Nr 94 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zağajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania władz Spółki za rok operacyjny 1936 i bilansu na dz. 31 grudnia 1936 r. wraz z rachunkiem zysków i strat, oraz udzielenie władzom Spółki odnośnego absolutorium;
- 3) Zatwierdzenie podziału zysku za rok operacyjny 1936;
- 4) Zatwierdzenie następującej zmiany § 2 Statutu Spółki: dotychczasowe brzmienie § 2 Statutu Spółki: „Siedzibą Spółki jest m. st. Warszawa“ otrzymuje treść następującą: „Siedzibą Spółki jest Jeziorna, pow. Warszawskiej“;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, zechcą przedstawić swoje akcje lub odnośne dowody depozytowe nie później niż do dn. 12 maja b. r. w biurze Zarządu Spółki.

748-17-19

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Lubań-Wronki“ Przemysł Ziemniaczany w Poznaniu

odbędzie się w dn. 7 maja 1937 r. o godz. 16 w Poznaniu przy ul. Cieszkowskiego 5 na sali posiedzeń Spółki Akcyjnej „Akwa-wit“, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie;
- 2) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy od 1 sierpnia 1935 r. do 31 lipca 1936 r.;
- 4) Powzięcie uchwały o postąpieniu odnośnie wyniku na rachunku zysków i strat;
- 5) Powzięcie uchwały w przedmiocie udzielenia władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 6) Wybór pięciu członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących z tytułu starszeństwa;
- 7) Uzupełnienie § 6 statutu przez dodanie ustępu następującej treści: „Zarząd obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i złożyć organom nadzorczym bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat za rok ubiegły oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki w tym okresie”;
- 8) Zmiana § 15 statutu w tym kierunku, że „Rok obrotowy Spółki biegnie od 1 lipca jednego roku do 30 czerwca drugiego roku”.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w głosowaniu, winni są swe akcje albo notarialne lub bankowe zaświadczenia o złożeniu akcji, złożyć w Zarządzie Spółki w Poznaniu przy ul. Cieszkowskiego 5, przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. W zaświadczeniach należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydawane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Żądanie pomieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym należy zgłosić do Zarządu Spółki pisemnie, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia oraz należy udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji.

Zarząd
642-16-17

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryki Cukru „Chocień“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się we wtorek dn. 4 maja 1937 r. o godz. 10 rano w lokalu biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr 14 m. 4, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Połączenie Spółki z Towarzystwem Cukrowni „Brześć Kujawski“ Spółką Akcyjną przez przeniesienie całego majątku Spółki Akcyjnej Fabryki Cukru „Chocień“ (przejętej) na Towarzystwo Cukrownia Brześć Kujawski, Spółkę Akcyjną (przejmującą) i określenie warunków połączenia; 3) Wolne wnioski. 613-15-17

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Kolei
Dojazdowych w Polsce, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE BILANSOWE

odbędzie się w dn. 14 maja 1937 r. o godz. 12 w siedzibie Spółki przy ul. Stalowej Nr 60 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok obrotowy 1936; 3) Upoważnienie Zarządu do zbycia nieruchomości „Olesin Mały”; 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 5) Zmiana § 15 Statutu Spółki, przez dodanie w końcu zdania słów: „Uchwały, wymienione w punktach od a) do j) włącznie wymagają do swej ważności zatwierdzenia ich przez Ministerstwo Komunikacji”; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, przedstawiający przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego a pragnący umieścić dodatkowe sprawy na porządku obrad, winni zawczasu złożyć pisemne odnośne żądanie na ręce Zarządu. 722

Zarząd Spółki Akcyjnej

M. Leszczyński i S-ka Fabryka Chemiczna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 maja 1937 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki przy ul. Ogrodowej Nr 32 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1936 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi, tudzież zatwierdzenie projektowanego podziału zysków za 1936 r.;
- 4) Zmniejszenie kapitału zakładowego (akcyjnego) Spółki o kwotę zł 100 000, tj. do zł 1 200 000, drogą wykupu od akcjonariuszów 1 000 akcji II emisji po nominalnej cenie;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1937 r.;
- 6) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wnioski Zarządu i PP. Akcjonariuszów, zgłoszone zgodnie z Prawem o Spółkach Akcyjnych i Statutem Spółki najmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy złożą swoje akcje do kasy Spółki w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Ogrodowa Nr 32, lub kwity na zdeponowanie akcji we właściwych instytucjach najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Jednocześnie Zarząd Spółki zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w razie, gdyby na Walne Zgromadzenie w dn. 12 maja 1937 r. nie zgłosiła się ilość Akcjonariuszów, reprezentujących wymaganą w § 22 Statutu Spółki połowę kapitału akcyjnego Spółki, i Walne Zgromadzenie z tego powodu w pierwszym terminie odbyć się nie mogło, Zarząd zwołuje niniejszym — w myśl § 22 Statutu Spółki — powtórne Zwyczajne Zgromadzenie Walne Akcjonariuszów na dz. 24 maja 1937 r. do tegoż lokalu przy ul. Ogrodowej Nr 32 w Warszawie na godz. 17 z tym samym porządkiem dziennym, które to powtórne Zgromadzenie staje się prawomocne bez względu na ilość obecnych Akcjonariuszów i wysokość reprezentowanego kapitału akcyjnego Spółki.

723-17-18

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Radziwiłł, Wimmer i Żeleńscy

Spółka Akcyjna dla WYROBÓW z Gliny i Piasku we Lwowie

XXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej dla WYROBÓW z Gliny i Piasku Radziwiłł, Wimmer i Żeleńscy we Lwowie odbędzie się we wtorek dn. 27 kwietnia 1937 r. o godz. 17.30 (5.30) po poł. w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie ul. 3-go Maja 14.

Porządek dzienny:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu za 1936 r.;
- 2) Sprawozdanie z kontroli zamknięcia rachunków, oraz wniosek na udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

- 3) Uchwała w sprawie wyniku bilansu;
- 4) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariuszów, którzy uprawnieni są do głosowania i zechcą wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, uprasza się, aby akcje bez kuponów bieżących, względnie poświadczenia zdenonowania tychże u notariusza lub w instytucjach kredytowych najpóźniej do dn. 20 kwietnia 1937 r. jako ustawowo ustalonym terminie, złożyli w likwidatorze Banku Dyskontowego Warszawskiego Oddział we Lwowie ul. 3 Maja 14 albo też w kasie Spółki we Lwowie Bodnarówka 8.

720

Zarząd

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Chemiczne Grodzisk

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 maja 1937 r. o godz. 17.30 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska 151, odbędzie się

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, r-k strat i zysków za 1936 r. oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych; 4) Udzielenie władzom S-ki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia; 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Zmiany statutowe: zmiana tekstu § 22 oraz dodanie § 23. Dotychczasowe brzmienie § 22: „We wszystkich sprawach, tym statutem nieobjętych, znajdują zastosowanie przepisy Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr 39 poz. 383” — brzmienie projektowane tego §: „Wyznaczone przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki, należy umieszczać w „Monitorze Polskim” oraz w piśmie, wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu. Ponadto ogłoszenia, pochodzące od Spółki, mogą być dawane według uznania Zarządu w innych pismach; projektowane brzmienie § 23 statutu: „We wszystkich sprawach tym statutem nieobjętych, znajdują zastosowanie przepisy art. 307—497 K. H.”.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zgłoszą Zarządowi swoje akcje, akcje zaś imienne dają prawo głosu — o ile w tymże siedmiodniowym terminie zapisane były w księgach Spółki. Zamiast samych akcji mogą być złożone świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych urzędowych lub prywatnych, działających na mocy statutów przez Rząd zatwierdzonych.

683-16-17

II OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy Towarzystwo Inżynieryjno-Budowlane
J. Karbowski i J. Kurowski, Spółka Akcyjna**

zawiadamia PP. Akcjonariuszy Spółki, że w dn. 30 kwietnia 1937 r. o godz. 19 w lokalu Spółki, przy ul. Polnej 72 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 5) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r.; 6) Postanowienie w przedmiocie straty za 1936 r.; 7) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania obowiązków w 1936 r.; 8) Zmiana § 10 statutu w ten sposób, że do podpisywania Spółki uprawniony będzie każdy z członków Zarządu samodzielnie; 9) Wybór Zarządu na 1937 r.; 10) Ustalenie wynagrodzenia Dyrektora Technicznego.

Przypomina się PP. Akcjonariuszom o treści art. 399 § 2 K. H.

696-16-17

I OGŁOSZENIE

Górnośląski Bank Związkowy, Spółka Akcyjna, Chorzów I

zwołuje — w myśl §§ 3 i 15 statutu — PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w wtorek, dn. 25 maja 1937 r. o godz. 4 po poł., w Katowicach przy ul. Dworcowej Nr 13, w lokalu Agrar-und Commerzbanku Sp. Akc. z następującym porządkiem obrad:

1) Przedłożenie sprawozdania oraz rachunku zamknięcia za 1936 r. Sprawozdanie Rady o ich zbadaniu i powzięcie uchwały w przedmiocie ich zatwierdzenia oraz podziału zysków;

2) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

3) Wybory do Rady Nadzorczej.

Chorzów I, dn. 13 kwietnia 1937 r.

Zarząd: Michalke. Küper

708

Dyrekcja Banku Naftowego, Spółki Akcyjnej

W E L W O W I E

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 8 maja 1937 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Leona Sapiehy L. 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatecznego Walnego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Rady, Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej za 1936 r.; 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunków za 1936 r., udzielenie absolutorium Radzie i Dyrekcji za okres sprawozdawczy i powzięcie uchwały o użyciu wyniku bilansowego; 5) Uzupełniające wybory do Rady; 6) Wybór Komitetu Rewizyjnego i ustalenie wynagrodzenia; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zamierzający brać udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w kasie Banku najpóźniej na dni 7 (siedem) przed terminem Zgromadzenia. W razie niemożności osobistego przybycia, można udzielić pełnomocnictwa do zastąpienia, na którym wystarcza podpis bez legalizacji notarialnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mogą żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądania te powinny być zgłoszone nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

628-16-17

Sąd Okręgowy w Gdyni jako Sąd Rejestrowy.

Do rejestru handlowego Dział B Nr 421 wpisano 11 marca 1937 firmę:

Stocznia Gdynska, Spółka Akcyjna

Siedziba przedsiębiorstwa: Gdynia, ul. Węglowa 6.

Przedmiot przedsiębiorstwa: naprawa i budowa okrętów, doków i warsztatów pływających oraz wykonywanie robót inżynierskich.

Kapitał akcyjny wynosi zł 2 000 000, podzielonych na 2 000 akcji po zł 1 000 nominalnej wartości.

Członkiem Zarządu jest Inż. Arnold Badian. Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki koniecznym jest współdziałanie dwóch członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Likwidatorzy inż. Roman Słuszkiewicz i inż. Piotr Sakowicz ustąpili. Prokury samoistnej udzielono Marcelemu Szydarowskiemu.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 23 lutego 1937 r. uchylono likwidację Spółki, otwartą na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 9 marca 1936 r., którą Spółkę rozwiązano.

Przeniesiono z urzędu z tomu I. dział B nr 54.

709

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej**A. Piasecki, Fabryka Czekolady w Krakowie**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 22 maja 1937 r. o godz. 17 w biurze fabryki w Krakowie, przy ul. Wrocławskiej L. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1936 r.; 3) Rozpatrzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.; 4) Zatwierdzenie rachunku bilansu oraz strat i zysków za 1936 r., oraz udzielenie absolutorium Zarządowi.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swoje akcje lub właściwe kwity depozytowe, najpóźniej do dn. 14 maja 1937 r. w biurze fabryki w Krakowie przy ul. Wrocławskiej 17.

711-17-19

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Zakłady Włókiennicze Rozen i-Wislicki“, S. A.

zawiadamia, że w dn. 24 maja 1937 r. o godz. 16½ odbędzie się w siedzibie Zarządu w Łodzi, przy ul. Wolczańskiej 18

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie bilansu, rachunku strat i zysków; sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936;
- 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Uchwala co do podziału zysku;

5) Powiększenie kapitału akcyjnego Spółki: a) o zł 270 000 przez przeniesienie na rachunek kapitału akcyjnego pozostałości zysków za lata ubiegłe w kwocie zł 141 994,11, oraz zł 195 800,59 z zysku, osiągniętego w 1936 r., drogą wypuszczenia II emisji w ilości 500 akcji na okaziciela po cenie emisyjnej, równej wartości imiennej zł 540 każda do podziału pomiędzy akcjonariuszów proporcjonalnie do posiadanych przez nich akcji, b) o dalsze zł 270 000 drogą wypuszczenia III emisji w ilości 500 akcji imiennych uprzywilejowanych na okaziciela po cenie emisyjnej równej wartości imiennej zł 540 każda w zamian za wniesienie do Spółki wkładu rzeczowego w wysokości zł 129 600 i dopłatę gotówkową w wysokości zł 140 400 przy jednoczesnym pozdawieniu dotychczasowych akcjonariuszów prawa do poboru akcji, które mają być wydane w zamian za wkład rzeczowy;

6) Zmiana §§ 4, 6 i 9 statutu Spółki: Dotychczasowe brzmienie ulegającym zmianie postanowien statutu jest następujące: § 4 zdanie pierwsze „Kapitał zakładowy Spółki wynosi 540 000 (pięćset czterdzieści tysięcy) złotych i podzielony jest na 1000 (tysiąc) akcji, wartości nominalnej zł 540 (pięćset czterdzieści) złotych każda, a mianowicie 830 akcji imiennych i 170 akcji na okaziciela. § 6 zdanie pierwsze „Z pomiędzy akcji imiennych 550 (pięćset pięćdziesiąt) akcji posiadac będzie przywilej co do głosu, polegający na tem, że każda akcja uprzywilejowana będzie dawała prawo do 3 głosów na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów Spółki”. § 9. Zarząd Spółki składać się będzie z pięciu osób, wybranych bądź z pomiędzy akcjonariuszów, bądź z poza ich grona przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów na przeciąg dwóch lat. Na wniosek akcjonariuszów, reprezentujących przynajmniej piątą część tej ilości głosów, jaką posiadają łącznie wszyscy akcjonariusze Spółki, wybór Zarządu winien być dokonany w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Osoby, reprezentujące na Walnym Zgromadzeniu piątą część głosów obecnych na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów, mogą stworzyć oddzielną grupę celem wyboru jednego członka Zarządu, nie biorąc już udziału w wyborze pozostałych członków. Projektowane jest nadanie tym postanowieniom brzmienia następującego: § 4 zdanie pierwsze: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi 1 080 000 (milion osiemdziesiąt tysięcy złotych) i podzielony jest na 2000 (dwa tysiące) akcji wartości nominalnej 540 (pięćset czterdzieści) złotych każda, a mianowicie 1 155 akcji imiennych i 845 akcji na okaziciela”. § 6 zdanie pierwsze „Z pomiędzy akcji imiennych 750 (siedemset pięćdziesiąt) akcji posiadac będzie przywilej co do głosu, polegający na tym, że każda akcja uprzywilejowana będzie dawała prawo do trzech głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki”. § 9. Zarząd Spółki składać się będzie z czterech osób, wybranych bądź z pomiędzy akcjonariuszów, bądź z poza ich grona, przez Walne Zgromadzenie akcjonariuszów na przeciąg trzech lat. Na wniosek akcjonariuszów, reprezentujących przynajmniej czwartą część tej ilości głosów, jaką posiadają łącznie wszyscy akcjonariusze Spółki, wybór Zarządu winien być dokonany w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Osoby, reprezentujące na Walnym Zgromadzeniu czwartą część głosów obecnych na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów, mogą stworzyć oddzielną grupę celem wyboru jednego członka Zarządu, nie biorąc już udziału w wyborze pozostałych członków. Poszczególne grupy mniejszości mogą łączyć się celem dokonania wspólnego wyboru. Po dokonaniu wyborze członków Zarządu Walne Zgromadzenie władne będzie dokonać w ten sam sposób, wyboru zastępców, osobno dla każdego z obranych członków Zarządu. Zastępca pełnić będzie czynności zastępowanego przezeń członka Zarządu jedynie w wypadku śmierci lub długotrwałej choroby tegoż aż do najbliższego wyboru Zarządu”.

7) Wniosek członka Zarządu o zawarcie z nim przez Spółkę umowy najmu pracy na przeciąg lat trzech;

8) Wybór pełnego składu Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej;

9) Podział funkcji członków Zarządu oraz określenie ich wynagrodzenia, tudzież wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej;

10) Sprawa przyznania renty wdowiej dla P. Chany Rozen;

11) Wybór pism, w których winny być umieszczone wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. Właściciele akcji na okaziciela, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje Zarządowi przynajmniej na tydzień przed terminem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, o których jest mowa w § 399 p. 2 Kodeksu Handlowego.

786-17-19

Francuska Spółka Akcyjna

**Towarzystwo Bezimienne Kopalń Węgla „Czeladź”
Société Anonyme des Mines de Czeladź**

Siedziba Towarzystwa: Paryż, ul. de la Victoire 76

PP. Akcjonariusze Towarzystwa Bezimiennego Kopalń Węgla „Czeladź” proszeni są o przybycie na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w sobotę dn. 22 maja 1937 r. o godz. 10 rano w siedzibie Towarzystwa w Paryżu ul. de la Victoire 76.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie rachunków za rok operacyjny 1936;
- 4) Ustalenie dywidendy;
- 5) Wyznaczenie członków Rady Zarządzającej;
- 6) Wyznaczenie dwóch członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Upoważnienie dla członków Rady Zarządzającej do rokowań z Towarzystwem;
- 8) Oznaczenie dzienników polskich, w których mają być zamieszczane ogłoszenia, przewidziane przez statut.

W myśl art. 28 statutu, mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu jedynie Akcjonariusze, posiadający przynajmniej dwadzieścia akcji. Właściciele mniejszej ilości akcji, niż dwadzieścia, mogą łączyć się dla osiągnięcia tej liczby i powierzyć jednemu z pośród siebie swe przedstawicielstwo.

Akcje na okaziciela winny być złożone co najmniej na pięć dni przed datą Walnego Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 16 maja 1937 r. w kasach Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu, przy ulicy de la Victoire L 66, w jego oddziałach paryskich i podmiejskich lub w Banku Handlowym w Warszawie.

764

Rada Zarządzająca

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Manufaktury Drezdeńskich
Tiuli, Koronek i Firanek w Warszawie, Spółka Akcyjna**

Warszawa, Górczewska 14

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 maja 1937 r. o godz. 15 w biurze Zarządu Spółki przy ul. Ś-to Jerskiej Nr 10 w Warszawie, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w 1936 r.;
- 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1936 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania za czynności w 1936 r.;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1937 r.;
- 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1937 r.;
- 7) Upoważnienie Zarządu do obciążenia hipotecznego, do wydzierżawienia oraz sprzedaży maszyn i nieruchomości Spółki częściowo lub w całości;
- 8) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje lub dowody ich posiadania, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

784

Bank Handlowy w Warszawie, Spółka Akcyjna

Bilans surowy w dn. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, Bank Pol., P. K. O., banki państw., bony Fund. Inwest. zł 5 683 950.98; Waluty zagraniczne zł 428 469.69; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 1 434 805.00, b) papiery hipoteczne zł 707 808.26, c) akcje zł 770 802.14, razem zł 2 913 415.40; Udz. i akc. w przedsięb. konsorc. zł 1 037 123.80; Banki krajowe zł 1 526 000.42; Banki zagraniczne zł 3 712 665.33; Weksle zdykontowane zł 83 705 407.12; Rachunki bieżące: a) zabezpieczone zł 35 390 244.45, b) niezabezpieczone zł 6 294 185.23, razem zł 41 684 429.68; Pożyczki terminowe zł 1 647 919.00; Należn. z tyt. układów konwers. zł 2 994 818.65; Nieruchomości zł 10 129 702.19; Różne rachunki zł 4 293 904.20; Koszty, różnice kursowe itp. zł 1 674 134.13; Oddziały zł 25 742 783.55; Dłużn. z tyt. kred. akcept i remb. zł 2 004 206.02; Należn. z tyt. tranz. dewizowych na term. i reportowych zł 5 307 982.84; **Ogółem zł 194 486 913.00.**

Udzielone gwarancje zł 9 937 965.56; Inkaso zł 16 268 346.09; **Razem zł 220 693 224.65.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 25 000 000.00, b) zapasowy zł 6 245.52, c) rezerwowy zł 3 000 000.00, d) fundusz amortyzacyjny zł 195 242.32, razem zł 28 201 487.84; Wkłady: a) terminowe zł 10 789 875.20, b) na książeczki wkładowe zł 26 296 977.08, c) a vista zł 36 218 023.06, razem zł 73 304 875.34; Rachunki bieżące zł 24 575 365.83; Zobowiązania inkasowe zł 579 341.08; Redyskonto weksli zł 15 872 784.66; Dyskonto akceptów B-ku Akcept. zł 0.00; Banki krajowe zł 4 847 612.77; Banki zagraniczne zł 4 069 468.39; Różne rachunki zł 6 620 140.32; Procenty, prow. i różne zyski zł 2 917 383.68; Oddziały zł 26 190 395.80; Zobow. z tyt. kred. akcept. i remb. zł 2 004 206.02; Zobow. z tyt. tranz. dewizowych na term. i reportowych zł 5 303 851.27; **Ogółem zł 194 486 913.00.**

Zobow. z tyt. udziel. gwaranc. zł 9 937 965.56; Różni za inkaso zł 16 268 346.09; **Razem zł 220 693 224.65.**

789

I OGŁOSZENIE

Zarząd Nowo-Wilejskiej Fabryki Masy Drzewnej i Papieru

SPÓŁKA AKCYJNA

komunikuje, że w dn. 23 maja 1937 r. o godz. 17 w lokalu Spółki, Wilno, ul. W. Pohulanka 15-15 odbędzie się

ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936 r.; 3) Podział zysków; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Powzięcie uchwały nad wnioskiem Zarządu o podwyższeniu kapitału zakładowego (akcyjnego) Spółki do kwoty zł 306 000 w drodze wypuszczenia 2000 sztuk akcji imiennych po zł 102 nominalnej wartości i po zł 102 wartości emisyjnej każda. W związku z powyższym powzięcie uchwały o zmianie par. 4 Statutu, który ma otrzymać brzmienie następujące: „Kapitał zakładowy (akcyjny) wynosi zł 306 000 i dzieli się na 3000 akcji imiennych po zł 102 nominalnej wartości każda”. 760

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Chemicznych „Motor-Alkaloida”, Spółka Akc.

Warszawa, ul. Marszałkowska 23

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

DRUGIE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 23 w dn. 19 maja 1937 r. o godz. 18.30 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.; 2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 3) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 4) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów. 801

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa „Motor”, Spółka Akc.

Zakładów Chemiczno-Farmaceutycznych, Warszawa

ul. Marszałkowska Nr 23

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

36 ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej Nr 23 w dn. 19 maja 1937 r. o godz. 17.30 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.;
2) Podział zysków;
3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi;
4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
5) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. do dn. 12 maja 1937 r. 802

I OGŁOSZENIE

Zarząd Przędzalni i Tkalni Juty i Lnu „Warta”, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, iż

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 21 maja 1937 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Mazowieckiej 3 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za 1936 r., zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1936 r., powzięcie uchwały o podziale zysków i udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki; 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do nabycia nieruchomości; 6) Wolne wnioski.

Dla uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu winni akcjonariusze złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swe akcje lub zaświadczenia, przewidziane w art. 399 Kodeksu Handlowego. 794

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Dom Handlowo-Komisowy „Sair”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że na dz. 20 maja 1937 r. na godz. 13 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej zwołane zostało

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok sprawodawczy 1936; 3) Sprawa podziału zysku; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki Warszawa Al. Jerozolimskie 31, najdalej do dn. 13 maja 1937 r. swe akcje, względnie zaświadczenia, stosownie do art. 399 par. 2 K. H. 772-17-19

Zarząd Spółki Akcyjnej dla Handlu Rurami

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 29 kwietnia b. r. o godz. 5 po poł. w lokalu biura Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr 19.

Porządek dzienny:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz r-ku zysków i strat za 1936 r.; 4) Budżet wydatków na 1937 r.; 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 800-17-18

Zarząd Towarzystwa Cukrowni „Brześć Kujawski“

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

odbędzie się we wtorek dn. 4 maja 1937 r. o godz. 10 min. 30 rano w lokalu biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr 14 m. 4, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Połączenie Spółki ze Spółką Akcyjną Fabryka Cukru „Chocień” przez przeniesienie całego majątku Spółki Akcyjnej Fabryka Cukru „Chocień” (przejętej) na Towarzystwo Cukrowni Brześć Kujawski, Spółkę Akcyjną (przejmującą) i określenie warunków połączenia;
- 3) Powiększenie kapitału zakładowego Spółki o zł 2 400 000, celem przejęcia majątku Spółki Akcyjnej Fabryka Cukru „Chocień” i w związku z tym zmiana § 5 statutu, któremu nadane będzie następujące brzmienie: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 7 200 000 i jest podzielony na 24 000 akcji po zł 300 nominalnej wartości każda”;
- 4) Zmiana §§ 14, 16 p. d, 18 p. d, 40, 41, 42, 43 i 47 statutu, którym projektowane jest nadanie następującego brzmienia: § 14. „Władzami Spółki są: 1) Walne Zgromadzenie, 2) Zarząd, 3) Rada Nadzorcza”, § 16. „d) zatwierdzenie budżetu oraz określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej”, § 18. „d) „udzielenie prokury” — skreśla się.

III. C. Rada Nadzorcza.

§ 40. „Rada Nadzorcza powinna się składać z 5 do 7 członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością głosów. Walne Zgromadzenie określi ilość członków Rady Nadzorczej”;

§ 41. „Członkowie Zarządu, likwidatorowie i pracownicy Spółki nie mogą być równocześnie członkami Rady Nadzorczej”;

§ 42. „Członkowie pierwszej Rady Nadzorczej wybrani będą na jeden rok, członkowie następnych Rad Nadzorczych na lat trzy, przy czym corocznie ustępuje bądź w drodze losowania, bądź według starszeństwa, trzecia część. Ustępujący członkowie mogą być wybierani powtórnie”;

§ 43. „Uchwały Rady Nadzorczej są prawomocne, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni pismami, rozesłanymi przynajmniej na 7 dni przed terminem posiedzenia i zawierającymi porządek dzienny, a uchwały zapadły zwykłą większością głosów obecnych”;

§ 47. „Odliczenie obowiązkowe części zysku na kapitał zapasowy trwa, dopóki ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej części kapitału akcyjnego”;

- 5) Wolne wnioski. 614-15-17

„OSADA” Spółka Akcyjna Budowy Domów w Gnieźnie

Bilans per 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 281 962.16; Ruchomości zł 941.79; Dłużnicy zł 936.25; Kasa zł 6 557.38; **Razem zł 290 397.58.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Rezerwa specjalna zł 32 064.34; Fundusz rezerwowy zł 14 389.38; Obligo hipoteczne zł 14 657.24; Wierzyciele zł 100 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 23 667.85; Dywidenda niepodjęta zł 745.00; Zysk zł 4 873.77; **Razem zł 290 397.58.**

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1936 r.

STRATY. — Koszty admin. nieruchom. zł 6 734.71; Koszty handlowe zł 4 868.49; Procenty zł 2 837.09; Amortyzacja zł 2 047.09; Zysk zł 4 837.77; **Razem zł 20 861.15.**

ZYSKI. — Administracja nieruchom. brutto zł 20 861.15.

Z a r z ą d: 705

(—) Gramse

(—) Jenek

Zarząd Pabianickiej Spółki Akcyjnej Przemysłu Chemicznego

w P a b i a n i c a c h

na zasadzie § 18 statutu zaprasza PP. Akcjonariuszów na 41 DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

mające się odbyć we środę dn. 5 maja 1937 r. o godz. 9 rano w biurze Zarządu w Pabianicach przy ul. Piłsudskiego Nr 5, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu z 40 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 21 kwietnia 1936 r. oraz stwierdzenie wykonania uchwał tegoż Walnego Zgromadzenia;
- 3) Przyjęcie sprawozdania rocznego, bilansu rocznego oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936. Powzięcie decyzji w sprawie bilansu rocznego oraz udzielenia Zarządowi pokwitowania;
- 4) Powzięcie decyzji w sprawie użycia czystego zysku;
- 5) Ustalenie wynagrodzeń dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Reasumcja uchwały 40 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w przedmiocie obniżenia kapitału zakładowego (akcyjnego) Spółki o sumę zł 1 000 000 przez zmniejszenie wartości nominalnej każdej akcji o zł 250;
- 7) Reasumcja uchwały 40 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w przedmiocie zmiany § 6 statutu;
- 8) Wybory do Zarządu oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

Zgłoszenia w przedmiocie zamieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia powinny być przedłożone Zarządowi nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz w banku „Schweizerischer Bankverein”, Basel (Szwajcarski Związek Bankowy w Bazylei). 587-15-17

II OGŁOSZENIE

Drukarnia Polska, Spółka Akcyjna

odbędzie swe

WALNE ZGROMADZENIE

w dn. 7 maja 1937 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Poznaniu przy ul. św. Marcynie 70.

Porządek obrad:

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1936 r.;
- 3) Przedłożenie bilansu po dz. 31/XII 1936 r. oraz rachunku zysków i strat za 1936 r.;
- 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat oraz kwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 6) Uchwała o podziale zysków;
- 7) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej i sprawa organizacji Rady Nadzorczej;
- 8) Wolne głosy.

704

III OGŁOSZENIE

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

„Gdynskie Targi Owocowe”, Spółka Akcyjna w Gdyni

postanowiło uchwałą z dn. 8 marca 1937 r.

likwidację Spółki

ustanawiając dwóch likwidatorów w osobach: Oskara Szefera i Teodora Arbużowa.

Po myśli art. 499 Kodeksu Handlowego wzywa się wierzycieli Spółki do zgłoszenia ich wierzytelności w ciągu 6 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia w powyższym brzmieniu.

Gdynskie Targi Owocowe Spółka Akcyjna
w likwidacji

361-13-15-17

Kolej Lokalna Tarnopol—Zbaraż, Spółka Akcyjna

XXII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnopol—Zbaraż” odbędzie się w dn. 13 maja 1937 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1 z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1936 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Uchwała co do rozwiązania i likwidacji Spółki, oznaczenia terminu otwarcia likwidacji oraz wyboru likwidatorów i Komisji Rewizyjnej;

3) Uchwała co do przyznania wynagrodzenia za czynności likwidatorom i członkom Rady Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej).

Warunki prawa do głosu na Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu Spółki.

783

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Herbewo“ Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński
Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibutek, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie, w biurze Spółki, przy Al. Słowackiego 64, w dn. 15 maja 1937 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu łącznie z przedłożeniem zamknięć rachunkowych za 1936 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, oraz powzięcie uchwały w sprawie udzielenia pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1936 r.; 3) Uchwała w sprawie rozdziału czystego zysku za 1936 r.; 4) Oznaczenie wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej; 5) Wybór członków Zarządu zgodnie z § 20 statutu Spółki; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej zgodnie z § 25 statutu Spółki; 7) Wnioski i interpelacje.

U w a g a:

a) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu,

b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej 7 dni przed Zgromadzeniem w biurze Spółki, w Krakowie, Al. Słowackiego 64. 780

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Silesia“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 maja 1937 r. o godz. 11.30 odbędzie się w biurach Centrali Towarzystwa w Bielsku przy ul. Krasieńskiego 11

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1936 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie sprawozdania rocznego, bilansu, rachunku zysków i strat za 1936 r. oraz powzięcie uchwały co do użycia czystego zysku; 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 6) Oznaczenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej, stosownie do § 24 statutu; 7) Ustalenie wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje względnie zaświadczenia notariusza lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji, najpóźniej tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia, w kasie Spółki w Bielsku, ul. Krasieńskiego 11. Bielsko, dn. 19 kwietnia 1937 r. 787-17-18

Parfumerie d'Orient, Spółka Akcyjna

Bilans sporządzony na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Ruchomości zł 19 352.05; Urządzenia fabryczne zł 5 943.00; Gotówka w kasie i bankach zł 991.33; Weksle zł 1 424.20; Towary gotowe zł 20 255.26; Towary, surowce zł 58 159.99; Odbiorcy zł 34 456.00; Dostawcy zł 85.66; Weksle protestowane zł 37 373.45; Różni zł 24 851.13; Sumy przechodnie zł 334.75; Strata za ubiegłe lata zł 12 457.83; **Razem zł 215 684.70.**
Weksle żyrowane w obiegu zł 8 027.50.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 100 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 11 297.40; Dostawcy, zł 11 412.57; Odbiorcy zł 3 490.52; Pożyczki zł 47 996.29; Różne zł 1 484.98; Banki zł 93.22; Akcepty zł 26 601.76; Sumy przechodnie zł 10 890.27; Czysty zysk zł 2 417.69; **Razem zł 215 684.70.**

Zobowiązania z tytułu żyra weksli zł 8 027.50.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty adm. ogólnej zł 98 226.57; Podatki państw i komunalne zł 2 749.18; Koszty fabrykacji zł 54 713.76; Koszty sprzedaży zł 15 974.47; Procenty zł 2 463.67; Amortyz. ruchom. i inwest. zł 1 627.98; Należności nieściągalne zł 1 205.03; Różnica kursu zł 2.80; Zysk roku sprawozd. zł 2 417.69; **Razem zł 179 381.15.**

MA. — Za sprzedaż fabr. własnych zł 167 256.05; Zwrot wartości znak. towar. zł 8 370.00; Zwrot ponies. koszt. proces. zł 3 755.10; **Razem zł 179 381.15.** 750

Warszawska Fabryka Biskoptów Stanisław Fuchs, Spółka Akc.

w W a r s z a w i e

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Budynek zł 995 424.00; Ruchomości zł 1.00; Gotówka w kasie zł 1 499.16; Gotówka w bankach zł 7 562.00; Gotówka w P. K. O. zł 35.39; Papiery procentowe zł 14 313.85; Dłużnicy różni zł 8 910.90; Kaucje zł 1.01; **Razem zł 1 027 747.31.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 810 000.00; Kapitał zapasowy zł 95 188.63; Kapitał amortyzacyjny zł 99 704.80; Zobowiązania: a) zaległe należności zł 1 399.81, b) różni wierzyciele zł 1 704.57, c) niewypłacona dywidenda zł 398.25, d) Ubezpieczalnia Społeczna zł 82.11, razem zł 3 584.74; Pozostałość zysku z 1935 r. zł 274.37, zysk za 1936 r. zł 18 994.77, razem zł 19 269.14; **Razem zł 1 027 747.31.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty zł 49 200.00.

Rachunek strat i zysków

Koszty ogólne zł 48 895.13; Zysk zł 19 269.14; **Razem zł 68 164.27.**

Dochód z nieruchomości zł 65 771.84; Procenty uzyskane zł 331.82; Kupony od papierów procentowych zł 1 132.00; Należności odzyskane zł 654.24; Pozostałość zysku z 1935 r. zł 274.37; **Razem zł 68 164.27.**

Zarząd: Karol Olszowski, Stanisław Fuchs, Stefan Fuchs, Stefan Brun, Aleksander Kozłowski, Andrzej Rotwand. Komisja Rewizyjna: Melania Dobecka, Marcin Mikucki, Henryk Strasburgier, Ad. Sturm, Stanisław Temler. 730

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Amunicyjne „Pocisk“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż wskutek nieprzybycia reprezentantów dostatecznej ilości akcji, Walne Zgromadzenie w dn. 10 kwietnia 1937 r. nie doszło do skutku, wobec czego

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

w drugim terminie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji, odbędzie się w dn. 12 maja 1937 r. o godz. 14 w lokalu Spółki w Warszawie przy ulicy Mińskiej pod Nr 25 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r., podział zysku, udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania z czynności; 2) Plan działań i budżet na 1937 r.; 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów i hipotecznego ich zabezpieczenia; 4) Kupno i sprzedaż nieruchomości; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 754

**Pierwsza Warszawska Palarnia Kawy, Cykorii i Surogatów Kawy
„PLUTON” T. i M. Tarasiewiczów, Spółka Akcyjna w Warszawie**

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Nieruchomości z 682 486.05; Inwentarz: maszyny, utensylia i ruchomości z 261 442.26; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 117 479.68; Papiery procentowe z 24 456.41; Weksle w portfelu i inkasie z 9 414.15; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 61 000.00; Materiały i towary z 548 306.32; Dłużnicy z 110 048.90; Wątpliwe należności z 45 073.28; Sumy przechodnie z 15 605.88; Rachunek przejściowy różnic kursowych z 87.03; **Razem stan czynny z 1 875 399.96.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty, gwarancje i kaucje z 244 282.46.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 900 000.00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego z 156 750.78, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 13 964.22, razem z 170 715.00; Kapitał rezerwy specjalnej z 110 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 335 089.16, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 34 015.52, mniej dokonane odpisy z 28 600.16, suma kapitału amortyzacyjnego z 340 504.52; III. Zobowiązania: Wierzyciele z 205 243.29; Kredyty hipoteczne z 287.00; Podatki do zapłacenia w 1937 r. z 25 000.00; Dywidenda niepodniesiona z 10 382.50; Sumy przechodnie z 5 470.16; Razem zobowiązania z 246 382.95; Rachunek przejściowy różnic kursowych z 7 120.33; Pozostałość zysku z 1935 r. z 3 087.64; Zysk za 1936 r. z 97 589.52; **Razem stan bierny z 1 875 399.96.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty, gwarancje i kaucje z 244 282.46.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 116 066.29.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 248 316.36; Koszty fabrykacji cykorii i surogatów kawy z 16 402.66; Koszty sprzedaży z 606 351.35; Koszty kredytów z 1 139.40; Podatki państwowe i komunalne z 129 478.21; Różnice kursowe z 9 007.67; Odpisy amortyzacyjne z 34 015.52; Koszty utrzymania nieruchomości z 23 929.31; Strata na rozbiórce nieruchomości z 22 866.62; Różne straty z 6 797.23; Zysk netto z 97 589.52; **Razem z 1 195 893.85.**

MA. — Zysk brutto ze sprzedaży towarów z 1 167 244.31; Dochód z nieruchomości z 5 146.66; Odsetki z 10 178.76; Różnice kursowe z 3 882.02; Odzyskane straty z 1 176.13; Różne zyski z 8 265.97; **Razem z 1 195 893.85.** 714

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż — wskutek nieprzybycia reprezentantów dostatecznej liczby akcji — Walne Zgromadzenie w dn. 17 kwietnia 1937 r. nie odbyło się, wobec czego

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

w drugim terminie, prawomocne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, odbędzie się w dn. 15 maja 1937 r. o godz. 14 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej pod Nr 25 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r., powzięcie uchwały o rozdziale zysków, udzielenie pokwitowania z czynności władzom Spółki; 2) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1937 r.; 3) Kupno, sprzedaż i obciążenie majątku nieruchomości oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 725

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

**Danziger Privat-Actien-Bank Filiale Poznań
Gdański Prywatny Bank Akcyjny, Spółka Akcyjna w Gdańsku
Oddział w Poznaniu**

wraz z Wpłatnią w Grudziądzu i Oddziału w Starogardzie

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe, bony Funduszu Inwestycyjnego z 458 533.29; Waluty zagraniczne z 34 689.30; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe z 44 849.75, b) papiery hipoteczne z 3 851.06, razem z 48 700.81; Banki krajowe z 196 289.67; Banki zagraniczne z 419 288.11; Weksle zdyskontowane z 592 792.00; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone z 2 069 054.85, b) niezabezpieczone z 462 272.98, razem z 2 531 327.83; Pożyczki terminowe z 598 758.73; Należności z tyt. układów konwersyjnych z 100 999.58; Nieruchomości z 124 070.00; Różne rachunki z 71 795.70; Koszty, różnice kursowe itp. z 73 842.84; Oddziały z 819 332.09; **Ogółem z 6 070 419.95.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy z 1 500 000.00, b) zapasowy z 27 902.30, c) fundusz amortyzacyjny z 12 140.00, razem z 1 540 042.30; Wkłady: a) terminowe z 761 197.86, b) a vista z 685 494.97, razem z 1 446 692.83; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) z 1 089 039.49; Zobowiązania inkasowe z 296.44; Banki krajowe z 119 765.65; Banki zagraniczne z 859 194.10; Różne rachunki z 44 498.75; Procenty, prowizje i różne zyski z 47 975.54; Oddziały z 817 517.46; Rezerwa dla wątpliwych pretensyj z 105 397.39; **Ogółem z 6 070 419.95.**

Gwarancje z 244 311.06; Inkaso z 341 590.09. 713

**Rada Nadzorcza Banku Polskich Kupców
i Przemysłowców Chrześcijan w Łodzi, Spółka Akcyjna**

po raz drugi zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE ROCZNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW BANKU**

odbędzie się w dn. 30 kwietnia b. r. o godz. 19 w lokalu Banku, Piotrkowska 113, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Banku, bilansu, rachunku strat i zysków za 1936 r., powzięcie uchwały co do rachunku strat i zysków, odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej, oraz udzielenie absolutorium władzom Banku, 3) Budżet na rok 1937, 4) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Sprawa sprzedaży nieruchomości Banku; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w obradach Walnego Zgromadzenia, winni przynajmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia złożyć w Banku w Łodzi, Piotrkowska 113, akcje wzgl. zaświadczenia depozytowe. W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 kapitału akcyjnego, mogą na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić do Rady Nadzorczej Banku na piśmie konkretne wnioski, dotyczące uzupełnienia porządku dziennego, składając jednocześnie dowód posiadania przepisanej ilości akcji. 718

II OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy Apteczny Dom Handlowo-Przemysłowy A. Szpinak
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia, że w dn. 27 kwietnia 1937 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie gmach Hipoteki odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie protokołu Kom. Rew., sprawozdanie Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki; 3) Wybory Zarządu, wysokość wynagrodzenia i podział czynności; 4) Wolne wnioski. 724

Zakłady Przemysłu Lnianego „Krosno”, Spółka Akc. w Warszawie

Rachunek bilansu na dz. 31 grudnia 1936 r.

I. Majątek stały: Grunty zł 36 436.52; Budynki: a) fabryczne zł 372 360.12, b) mieszkalne zł 46 580.36; Urządzenia techniczne zł 1 054 142.24; Inwentarz zakładowy: a) ruchomości Krosno zł 29 096.27, b) ruchomości W-wa zł 5 447.56; II. Majątek płynny: Gotówka: a) Kasa Warszawska zł 954.53, b) Kasa Krosno zł 8 112.64, c) banki zł 2 070.97; Papiery wartościowe zł 15 000.00; Weksle zł 6 752.00; Materiały: a) surowce zł 575 982.33, b) pomocnicze pędne zł 30 263.77; Zapasy przędzy i tkanin zł 892 124.86; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 323 640.14, b) dostawcy zł 24 661.65, c) różni zł 24 149.37; III. Inne aktywa: Sumy przechodnie zł 1 220.89; **Razem zł 3 448 996.22.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za akcepty gwarancyjne zł 12 000.00; Różni za żyra wekslowe zł 18 819.98; **Razem zł 30 819.98.**

Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1935 r. zł 146 744.50, dopisano w 1936 r. zł 118 300.64; III. Kapitał zapasowy zł 43 291.85; IV. Zobowiązania: a) akcepty zł 729 354.12, b) banki zł 103 237.00, c) kredyt hipoteczny w B. G. K. zł 667 549.00, d) dostawcy zł 557 893.52, e) różni zł 55 098.61, f) odbiorcy zł 6 388.23, g) rezerwa na podatek dochodowy zł 12 082.00; Sumy przechodnie zł 8 938.45; Zysk za 1936 r. zł 118.30; **Razem zł 3 448 996.22.**

Sumy pozabilansowe: Akcepty gwarancyjne zł 12 000.00; Żyra wekslowe zł 18 819.98; **Razem zł 30 819.98.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 XII 1936 r.

I. Koszty produkcji: Koszty produkcji własnej zł 567 071.46; Zużycie surowca zł 960 207.82; Koszty tkania i wykończenia zł 467 658.76; Zapasy przędzy i tkanin na 1/I 1936 r. zł 631 978.60; Zapasy przędzy i tkanin na 31/XII 1936 r. zł 892 124.86; Koszty produkcji sprzedanej zł 1 734 791.78; II. Koszty handlowe zł 39 093.81; III. Podatki zł 56 213.81; IV. Koszty finansowe zł 144 515.54; V. Koszty ogólne zł 131 537.13; VI. Nadzwyczajne straty 8 872.85; VII. Amortyzacja zł 118 300.64; VIII. Zysk za 1936 r. zł 118.30; **Razem zł 2 233 443.86.**

I. Sprzedaż: Dochody ze sprzedaży zł 2 219 364.37; II. Dochody finansowe zł 8 152.25; III. Dochody nadzwyczajne zł 5 927.24; **Razem zł 2 233 443.86.**

Zarząd Zakładów Przemysłu Lnianego „Krosno” S. A. Warszawa. Podpisani: Tadeusz Beldowski, Józef Rajchenbaum, buchalter Michał Badykuła. 768

Spółka Akcyjna „Produkty Kolonialne” w Warszawie

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 5 II 1936 r.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 250 000.00; Akcepty zł 71 052.47; Bank Handlowy w W-wie zł 92.99; Dostawcy zł 169 098.82; Przedstawiciele zł 865.34; Różni zł 75 750.95; Sumy przechodnie zł 1 920.12; **Łączna suma zł 568 780.69.**

STAN CZYNNY. — Ruchomości zł 5 113.00; Gotówka w bankach zł 5 596.95; Papiery procentowe zł 980.00; Weksle w portfelu zł 235.00; Weksle w bankach zł 25 012.07; Opakowanie zł 21 557.35; Dłużnicy zł 270 922.19; Straty ubiegłych lat zł 229 572.31; Strata od 1 I do 5/II 1936 r. zł 9 791.82; **Łączna suma 568 780.69.** 770

Zarząd Towarzystwa „Syrena-Rekord”, Spółka Akcyjna

zawiadamia, iż w dn. 15 maja b. r. o godz. 13 w siedzibie Spółki w Warszawie, Chmielna 66 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu Walnego Zgromadzenia z roku ubiegłego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu za 1936 r. oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.;
- 3) Uchwała o podziale zysków;
- 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dokonanych czynności;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem tegoż złożyć swoje akcje w Zarządzie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wymienione w art. 399 § 2 K. H. 782

Bank Dyskontowy Warszawski, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe zł 1 719 808.91; Waluty zagraniczne zł 161 147.44; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 668 277.70, b) papiery hipoteczne zł 2 221 706.70, c) akcje zł 760 611.67, razem zł 3 650 596.07; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 4 489 280.96; Banki krajowe zł 87 756.11; Banki zagraniczne zł 11 603 374.98; Weksle zdyskontowane zł 17 394 765.26; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 13 086 342.93, b) niezabezpieczone zł 3 572 928.81, razem zł 16 659 271.74; Pożyczki terminowe zł 2 385 124.38; Należności z tytułu układów konwersyjnych zł 567 621.41; Nieruchomości zł 4 679 500.00; Różne rachunki zł 2 632 131.10; Koszty zł 864 413.74; Oddziały zł 2 000 537.24; **Razem zł 68 895 329.34.**

Udzielone gwarancje zł 1 556 639.22; Inkaso zł 10 646 057.82; **Razem zł 81 098 026.38.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 10 000 000.00, b) zapasowy zł 3 260 000.00, c) fundusz amortyzacyjny zł 750 000.00, razem zł 14 010 000.00; Wkłady: a) terminowe zł 10 634 834.91, b) a vista zł 4 133 901.35, razem zł 14 768 736.26; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 21 233 487.10; Zobowiązania inkasowe zł 149 036.82; Redyskonto weksli zł 7 749 745.47; Banki krajowe zł 3 148 819.95; Banki zagraniczne zł 3 183 509.46; Różne rachunki zł 1 443 392.18; Procenty, prowizje i różne zyski zł 790 684.93; Oddziały zł 2 417 917.17; **Razem zł 68 895 329.34.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 1 556 639.22; Różni za inkaso zł 10 646 057.82; **Razem zł 81 098 026.38.** 779

I OGŁOSZENIE

XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorud” w Rudnikach SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 19 maja 1937 r. o godz. 18 w Warszawie, w lokalu Zarządu Spółki, Trębacka Nr 15 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1936 oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania za tenże okres;
- 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia;
- 4) Zmiany statutu i sprawy kapitału zakładowego: a) zmiana § 17 statutu Spółki, dotyczącego ogłoszeń przez wykreślenie wyrazów „w jednym z dzienników warszawskich”, b) zmniejszenie kapitału zakładowego Spółki do zł 1 200 000 przez odpisanie z kapitału zakładowego strat w wysokości zł 300 000, a w związku z tym zmniejszenie ilości akcji Spółki z 15 000 do 12 000 z tym, że dotychczasowi akcjonariusze otrzymają wzamian za każde 5 akcji 100-stozłotowych dotychczasowych nowe 4 akcje stużłotowe,
- c) powiększenie kapitału zakładowego zł 1 200 000 do zł 1 680 000 w drodze emisji 4 800 akcji wartości nominalnej zł 100 po cenie emisyjnej zł 100 za akcję z tym, że dawnym akcjonariuszom przysługiwac będzie prawo poboru 2 akcji nowej emisji w stosunku do 5 akcji dawnej emisji wydanych już po uwzględnieniu zmniejszenia kapitału, i udzielenie Zarządowi prawa dokonania przydziału akcji nowej emisji na warunkach i w wypadkach, przewidzianych przez art. 437 Kod. Handl.,
- d) zmiana § 5 ust. 1 statutu zgodnie z powyższymi uchwałami i po ich realizacji w sposób następujący: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 680 000, podzielonych na 16 800 akcji po zł 100 każda;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego. 791-17-19

Polski Bank Komunalny, Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe, bony Funduszu Inwestycyjnego		2 350 897 85	
Waluty zagraniczne		207 81	
Papiery wartościowe własne:			
a) pożyczki państwowe (w tym bilety skarbowe . . . . .)	zł 12 200 000'00	14 600 045 81	
b) papiery hipoteczne		2 583 148'18	
c) akcje		134 969 00	17 318 162'99
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorscjalnych		773 147 00	
Banki krajowe		2 752 095 48	
Weksle zdyskontowane		3 126 110 27	
Rachunki bieżące:			
a) zabezpieczone	1 177 673 09		
b) niezabezpieczone	388 847'84	1 566 520 93	
Pożyczki terminowe		31 646 014 32	
Należności z tyt. układów konsorsyjnych		145 966 00	
Nieruchomości		2 235 650 65	
Różne rachunki		3 532 770 65	
Koszty, różnice kursowe itp.		185 125 05	
Długoterminowe pożyczki obligacyjne		15 053 175 00	
		<u>80 685 844'00</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	5 000 000'00		
b) zapasowy zwyczajny	630 255 12		
c) „ obligacyjny	435 422'19		
d) specjalny fundusz rezerw.	595 868'43		
e) fundusz amortyzacyjny	188 263'24	6 849 808'93	
Wkłady:			
a) terminowe	7 501 475 82		
b) à vista	10 388 338 52		
c) specjalne	28 414 468 98	46 304 283 32	
Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		261 406 85	
Zobowiązania inkasowe		1 005 57	
Redyskonto weksli		497 173'00	
Banki krajowe		9 930 039'18	
Różne r-ki (w tym fundusz umorzenia obligacji i na opłatę kuponów zł 619 486'30)		1 206 066 57	
Procenty, prowizje i różne zyski		582 885 53	
Obligacje		<u>15 053 175 00</u>	
		<u>80 685 844 00</u>	
Gwarancje	zł 384 944 00		
Inkaso	zł 175 159 78		

799

Zarząd Towarzystwa Przemysłowo-Leśnego

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 maja 1937 r. o godz. 13 odbędzie się w biurze Zarządu w Warszawie, przy ulicy Królewskiej Nr 35

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

Zmiana roku operacyjnego z okresu od 1/X do 30/IX na 1/I do 31/XII i zastosowanie tej zmiany do roku 1935 6; Nadanie § 16 statutu nowego brzmienia: „Rok obrotowy spółki odpowiada rokowi kalendarzowemu”, oraz zmianę w § 14 daty 30 IX na 31/XII.

749

OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi w Warszawie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 19 maja o godz. 19 w lokalu Zarządu Spółki przy ul. Św.-Krzyskiej 23 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936 r.; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 5) Przyjęcie budżetu na 1936 r.; 6) Wybory uzupełniające do Rady; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, ul. Św.-Krzyska 23.

792

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów firmy:

Łuszczarnie Parowe Jedlin, Spółka Akcyjna we Lwowie

odbyte w dn. 19 kwietnia 1937 r.:

1) Zatwierdziło bilans oraz rachunek strat i zysków za 1936 r.;

2) Uchwaliło z zysku bilansowego, wynoszącego zł 43 524.86, przelać 10% czystego zysku, tj zł 4 352.25, do funduszu zasobowego Spółki, zł 28 500, tj. zł 60 od każdej akcji — przeznaczyć na dywidendę, zł 1 350.00 — przeznaczyć dla Rady Nadzorczej tytułem tantiemy, zł 7 000.00 — przelać do funduszu nadzwyczajnego Spółki, zł 2 332.61 — przenieść na rok następny;

3) Przyjęło sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej i udzieliło pokwitowania z wykonania przez nich obowiązków;

4) W miejsce ustępujących dwóch członków Rady Nadzorczej Dra Ludwika Weidmana i Inż. Naftalego Landaua wybrało do Rady tych samych;

5) Uchwaliło ogłosić bilans, rachunek strat i zysków oraz uchwały Walnego Zgromadzenia w Dzienniku „Gazeta Lwowska” wychodzącym we Lwowie.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunt zł 8 000.00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 211 019.41, b) mieszkalne zł 79 320.00 = zł 290 339.41; 3) Urządzenia techniczne zł 166 414.28; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy zł 6 659.50 = zł 471 413.19; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 17 714.38; 2) Czeki zł 1 200.80; 3) Papiery procentowe zł 6 300.00; 4) Rymsy zł 300.00; 5) Towary: a) surowce zł 118 166.32, b) gotowe zł 175 706.10, c) komisowe zł 24 499.85 = zł 318 372.27; 6) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 270 345.03, b) dostawcy zł 2 483.27, c) różni zł 58 080.91 = zł 330 909.21; 7) Sumy przechodnie zł 16 462.10 = zł 690 057.96; **Razem zł 1 162 671.95.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 203 572.90.

PASYWA. — I. Kapitały własne: a) Kapitał akcyjny zł 475 000.00, b) fundusz zasobowy zł 1 509.41 = zł 476 509.41; 2) Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 34 680.02, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 21 975.87 = zł 56 655.89; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) akcepty zł 3 973.80, b) banki zł 209 345.25, c) odbiorcy zł 13 735.66, d) dostawcy zł 29 431.09, e) różni zł 306 491.58 = zł 562 977.38; 2) Sumy przechodnie zł 23 004.41 = zł 585 981.79; 4) Zysk do dyspozycji Walnego Zgromadzenia: a) pozostałość z 1935 r. zł 1 936.83, b) zysk za 1936 r. zł 41 588.03 = zł 43 524.86; **Razem zł 1 162 671.95.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 203 572.90.

Rachunek strat i zysków za rok 1936

WINIEN — Koszty administracji ogólnej zł 145 485.44; Koszty fabrykacji zł 2 037 587.16; Koszty sprzedaży zł 130 287.32; Koszty kredytu zł 31 227.72; Podatki zł 51 685.16; Odpisy amortyzacyjne zł 21 975.87; Zysk do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 43 524.86 = zł 2 461 773.52.

MA. — Pozostałość z roku 1935 zł 1 936.83; Towary zł 2 459 329.49; Odsetki zł 507.20 = zł 2 461 773.52.

776

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka zł 109 803.19; Efekta zł 13 073.70; Kaucje odbiorców zł 5 000.00; Rymesy zł 652.14; Ruchomości zł 1 626.00; Dłużnicy zł 619 479.19; Sumy przechodnie zł 1 756.17; Zapas towarów zł 2 308.55; **Razem zł 753 698.94.**

Sumy pozabilansowe. — Towary komisowe zł 135 500.67; Weksle kaucyjne zł 270 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 105 000.00; Zwyczajny fundusz rezerw. zł 14 314.63; Nadzwyczajny fundusz rezerw. na straty zł 22 187.11; Niepodjęta dywidenda zł 166.00; Wierzyciele zł 590 566.38; Sumy przechodnie zł 32.92; Zysk z 1935 r. zł 1 767.28; Nadwyżka za rok operacyjny zł 19 664.62; **Razem zł 753 698.94.**

Sumy pozabilansowe. — Komitenci zł 135 500.67; Różni za gwarancje zł 270 000.00.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

STRATY. — I. Dział komisowej sprzedaży cukru i zapatek: Koszty administracji zł 52 925.00; Opłaty społeczne zł 3 693.29; Koszty handlowe zł 7 439.65; Koszty najmu lokalu zł 3 803.76; Koszty składu komisowego zapatek zł 5 019.99; Podatki zł 20 247.78; Odpis amortyzacyjny ruchomości zł 111.50; II. Dział sprzedaży mydła: Koszty administracji zł 9 640.00; Opłaty społeczne zł 1 239.67; Koszty założenia działu mydła zł 4 360.38; Koszty handlowe zł 19 088.96; Koszty przewozu i dostawy zł 21 438.06; Koszty reklamy i ogłoszeń zł 10 495.25; Bonifikaty i skonta odbiorców zł 18 411.28; Prowizje agentów zł 20 633.41; Nieściągalne pretensje zł 2 906.81; Zysk do podziału zł 21 431.90; **Razem zł 222 886.69.**

ZYSKI. — I. Dział komisowej sprzedaży cukru i zapatek: Prowizje komisowe: od sprzedaży cukru zł 63 651.73, od składu komisowego cukru zł 10 294.38, od sprzedaży zapatek zł 24 095.13; Towary zł 782.87; Procenty zł 803.18; Niepodjęta dywidenda zł 398.00; II. Dział sprzedaży mydła: Towary mydło zł 121 094.12; Zysk z 1935 r. zł 1 767.28; **Razem zł 222 886.69.** 747

Towarzystwo Akcyjne dla Fabrykacji Śrub i Wyrobów Kutych Brevillier S-ka i A. Urban Synowie

ZAPROSZENIE

na

37 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które się odbędzie we czwartek dn. 13 maja 1937 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Towarzystwa w Wiedniu VI, Linke Wienzeile 18.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej, przedłożenie bilansu rocznego oraz rachunków strat i zysków za 1936 r.;

2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, przyjęcie zamknięcia rachunków (art. 35 i 36 statutów), odciążenie Rady Zawiadowczej;

3) Uchwała w sprawie podziału czystego zysku (art. 30 b statutów);

4) Wybory do Rady Zawiadowczej (art. 11 statutów);

5) Wybory nowej Rady Nadzorczej, ustalenie wysokości wynagrodzenia tejże (art. 35 statutów);

6) Ustalenie wartości znaczków obecności Rady Zawiadowczej (art. 30 h statutów);

7) Uchwała co do zmiany art. 36 statutów (obliczenie i podział zysku) i koniecznego w związku z tym sprostowania artykułu 38 statutów (fundusz rezerwowy).

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą — w myśl art. 28 statutów — złożyć swe akcje za otrzymaniem legitymacji najpóźniej do dn. 5 maja 1937 r. w jednym z następujących banków: „Oesterreichische Creditanstalt — Wiener Bankverein” w Wiedniu, lub „Powszechny Bank Kredytowy S. A.” Oddział w Bielsku, lub „Oesterreichische Creditanstalt — Wiener Bankverein” filia w Budapeszcie.

Wiedeń — Ustroń, dn. 21/IV 1937 r.

741

Rada Zawiadowcza

(Przedruk nie zostanie honorowany)

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 92 880.00; Budynki: a) fabryczne zł 1 762 151.93, b) gospodarcze zł 281 287.25, c) mieszkalne zł 130 720.00; Urządzenia techniczne — kotły, maszyny, aparaty i urządzenia fabryczne zł 1 249 888.09; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 2 987.20, b) martwy (ruchomości) zł 654 758.15; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 12 745.66; Papiery wartościowe zł 25 049.00; Weksle w portfelu i inkasie zł 19 228.85; Materiały: a) surowce zł 56 344.17, b) pomocnicze i pędne zł 41 264.16; Półfabrykaty zł 78 588.26; Gotowe wyroby i towary zł 110 171.64; Udziały w bankach zł 31 000.00; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 206 470.25, b) różni zł 77 752.52; 1) Weksle protestowane zł 2 728.60; 2) Należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 24 587.55; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotycz. okresu przyszł. zł 4 849.40; **Razem zł 4 865 452.68.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 45 000.00; Weksle depozytowe zł 11 300.00; Obligo żyrowe zł 49 434.21.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 100 000.00; Kapitał zapasowy zł 234 100.00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 959 296.07, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 72 570.22, odpisano w roku sprawozdawczym zł 127 101.94; Ogółem zł 1 904 764.35; Zobowiązania — Wierzyciele: a) akcepty zł 155 000.00, b) banki zł 9 747.20, c) podatki, płatne w styczniu 1937 r. zł 16 296.56, d) dostawcy zł 60 619.90, e) odbiorcy zł 4 557.80, f) różni zł 8 913.01, g) wkłady akcjonariuszów zł 306 884.70, h) wkłady różnych osób zł 53 231.50; Kaucje — zastawy zł 8 458.92; Sumy przechodnie: różne zł 291.40; Resztę zysku przeniesiono na 1937 r. zł 2 587.34; **Razem zł 4 865 452.68.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 45 000.00; Różni za depozyty zł 11 300.00; Różni za obligo żyrowe zł 49 434.21.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 78 872.01.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 288 417.11; Koszty fabrykacji zł 284 987.49; Koszty sprzedaży zł 236 443.95; Koszty kredytów-odsetki zł 53 854.38; Podatki państwowe i komunalne zł 321 835.83; Straty u odbiorców zł 23 058.11; Odpisy amortyzacyjne za 1936 r. zł 72 570.22; Resztę zysku z roku sprawozdawczego przeniesiono na 1937 r. zł 2 587.34; **Ogółem zł 1 283 754.43.**

MA. — Pozostałość zysku z 1935 r. zł 93.75; Wartość wyprodukowanego piwa i kwasu węglowego zł 1 264 790.00; Dochody różne zł 18 870.68; **Ogółem zł 1 283 754.43.**

727

Towarzystwo Wyrobów Dziaonych i Tkanych „R. Lipszyc”

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 57 000.00; Budynki: fabryczne zł 248 120.65, mieszkalne zł 170 944.50; Urząd. tech., maszyny i utens. zł 264 306.68; Inwentarz biur. zł 34 646.67; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 6 018.68; Papiery proc. zł 1 624.00; Weksle zł 4 050.07; Udziały zł 1 200.10; Mater. sur. zł 41 647.88; Półfabr. zł 5 848.78; Gotowe wyroby zł 38 175.18; Dłużnicy: odbiorcy zł 47 078.22, różni zł 20 706.62; Sumy przech. zł 1 110.00; Straty do 1931 r. zł 369 682.76, mniej zysk za 1936 r. zł 1 187.14, ogółem zł 368 495.62; **Razem zł 1 310 973.65.**

Różni za depozyty zł 26 776.68.

PASYWA. — Kapitał zakł. zł 510 000.00; Kapitał amort. saldo w ub. r. zł 184 847.83, dopis. w 1936 r. zł 18 090.71; Zobowiązania: dost. zł 21 806.17, odbiorcy zł 1 054.28, akcepty zł 43 530.50, banki zł 1 536.04, różni zł 47 598.62; Wierziteln. hipot. zł 335 943.50; Specj. rk. przejśc. różnic kurs. zł 146 566.00; **Razem zł 1 310 973.65.**

Depozyty zł 26 776.68; Kwota zobow. zagr. zł 31 717.40.

Rk. zysków i strat

WINIEN. — Koszty admin. ogóln. zł 39 823.35; Koszty fabr. zł 74 768.89; Koszty kredytów zł 13 492.07; Pod. państw. i komun. zł 14 149.81; Straty na dłużn. i inne zł 2 118.85; Amortyz. zł 18 090.71; Zysk za 1936 r. zł 1 187.14; **Razem zł 163 630.82.**

MA. — Nadwyżka na fabrykacji zł 146 508.73; Różne wpływy i różnice kursowe zł 17 122.09; **Razem zł 163 630.82.**

739

Spółka Akcyjna Burroughs Maszyny do Liczenia w Warszawie

Bilans w dn. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Ruchomości i urządzenia zł 18 567.69; Gotowizna zł 40 204.95; Papiery wartościowe zł 3 792.00; Weksle zł 800.00; Towary zł 287 300.82; Dłużnicy zł 138 999.51; Sumy przechodnie zł 1 367.56; Koszty importu niesprzedanych maszyn i motorów zł 60 151.95; Strata za ubiegłe lata zł 121 357.88; Strata za 1936 r. zł 1 108.68; **Razem zł 673 651.04.**

Towary otrzymane w komis zł 24 024.53; Agenci za towary oddane w komis zł 42 505.00; **Razem zł 66 529.53.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 14 986.94; Różne rezerwy zł 29 268.37; Zobowiązania zagraniczne zł 123 575.36; Różni zł 5 820.37; **Razem zł 673 651.04.**

Burroughs Adding Machine Co., Detroit za towary otrzymane w komis zł 24 024.53; Towary oddane w komis zł 42 505.00; **Razem zł 66 529.53.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 106 659.83; Podatki zł 33 681.63; Świadczenia socjalne zł 7 558.50; Różnice kursu zł 1 098.83; Odpisy amortyzacyjne zł 1 374.41; Wątpliwe należności zł 632.16; **Razem zł 151 005.36.**

MA. — Zysk brutto zł 148 204.16; Odsetki zł 1 558.02; Różne wpływy zł 134.50; Strata za 1936 r. zł 1 108.68; **Razem zł 151 005.36.** 774

Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna

w Bielsku

Bilans surowy na dz. 31 III 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 1 124 637.58; Waluty zagraniczne zł 62 083.18; Papiery wartościowe: własne i pożyczki państwowe zł 280 925.17, papiery hipoteczne zł 200 496.97, akcje zł 2 615.01, razem zł 484 037.15; Udziały i akcje w przeds. konsorcjalnych zł 149 838.00; Banki krajowe zł 1 005 160.19; Banki zagraniczne zł 414 817.99; Weksle zdyskontowane zł 10 009 309.35; Rachunki bieżące: zabezpieczone zł 6 796 623.01, niezabezpieczone zł 2 951 125.81, razem zł 9 747 748.82; Nieruchomości zł 284 115.18; Różne rachunki zł 1 374 596.42; Koszty handlowe zł 174 759.68; Oddział zł 500 915.97; **Ogółem zł 25 332 019.51.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: zakładowy zł 3 000 000.00, zapasowy zł 932 750.00, inne rezerwy zł 1 696 000.00, fundusz amortyz. zł 27 900.00, razem zł 5 656 650.00; Wkłady: terminowe zł 1 581 475.83, à vista zł 3 569 808.31, razem zł 5 151 284.14; Rachunki bieżące zł 7 291 376.44; Redyskonto weksli w kraju zł 2 742 007.57; Banki: krajowe zł 972 135.22; Banki zagraniczne zł 608 767.10; Różne rachunki zł 1 960 784.21; Procenty, prowizje i różne zyski zł 271 396.41; Oddział zł 632 021.69; Zysk z przeniesienia zł 45 596.73; **Ogółem zł 25 332 019.51.**

Inkaso zł 2 216 712.03; Gwarancje zł 1 096 396.51. 734

Gońnośląski Bank Związkowy, Spółka Akcyjna, Chorzów I

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 16 850.44; Waluty zagraniczne zł 119.18; Papiery wartościowe własne: a) bilety skarbowe zł 450 000.00, b) pożyczki państwowe zł 85 234.00, c) akcje zł 41 500.00 = zł 576 734.00; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 453 000.00; Banki krajowe zł 4 842 851.30; Banki zagraniczne zł 8 444.30; Weksle zdyskontowane zł 169 723.02; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 326 955.09, b) niezabezpieczone zł 168 811.65 = zł 495 766.74; Pożyczki terminowe zł 244 536.95; Nieruchomości zł 159 871.25; Różne rachunki zł 4 520.36; Koszty, różnice kursowe itp. zł 30 308.20; **Razem zł 7 002 725.74.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 1 000 000.00, b) zapasowy zł 145 000.00, c) inne rezerwy zł 104 331.34, d) fundusz amortyzacyjny zł 34 280.00 = zł 1 283 611.34; Wkłady: a) terminowe zł 18 349.35, b) à vista zł 166 413.49 = zł 184 762.84; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 25 302.51; Banki krajowe zł 419 540.09; Banki zagraniczne zł 4 924 358.22; Różne rachunki zł 131 391.48; Procenty, prowizje i różne zyski zł 33 759.26; **Razem zł 7 002 725.74.**

Inkaso zł 56 395.10.

778

Artigraph Zakłady Przemysłowe dla Wyrobu Reklam Artystycznych i Opakowań z Papieru i Blachy, Spółka Akcyjna, Kraków

Rachunek bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 87 456.41; Budynki zł 811 757.48; Maszyny i techn. urządzenia zł 1 003 752.25; Razem zł 1 902 966.14; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 57 776.78; Gotówka w znaczkach pocztowych zł 66.95; Weksle w portfelu zł 23 489.03; Weksle w inkasie zł 6 627.52; Razem zł 87 960.28; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 11 800.00; Materiały: Surowce zł 75 465.61; Materiały pomocnicze zł 2 129.29; Półfabrykaty zł 33 192.00; Gotowe towary zł 41 245.00; Razem zł 152 031.90; Dłużnicy: Należności z tyt. umów kartelowych (oper. handlowe) zł 162 747.93; Odbiorcy towarowi zł 40 919.95; Dostawcy towarowi zł 1 236.02; Różni zł 13 042.88; Wątpliwe należności u odbiorców zł 22 674.93; Różni za weksle kaucyjne zł 50 000.00; Razem zł 290 621.71; Antycypacje czynne zł 1 784.36; Rachunek strat i zysków: Strata za 1936 r. zł 5 849.19; **Ogółem zł 2 453 013.58.**

Różni za obligo żyrowe na wekslach zł 77 237.63.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000.00; Fundusz rezerwowy zł 407 258.36; Rezerwa dubiozów zł 22 674.93; Razem zł 1 429 933.29; Fundusz amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 492 188.98, odpisano w 1936 r. zł 90 106.67 = zł 402 082.31, dopisano w 1936 r. zł 125 097.93; Razem zł 527 180.24; Zobowiązania: Dostawcy towarowi zł 38 993.47; Odbiorcy towarowi zł 5 506.23; Zobowiązania z tyt. umów kartelowych zł 191.16; Różni wierzyciele zł 394 343.96; Razem zł 439 034.82; Weksle kaucyjne zł 50 000.00; Antycypacje bierne zł 6 865.23; **Ogółem zł 2 453 013.58.**

Różni za obligo żyrowe na wekslach zł 77 237.63; Wierzyciele zagraniczni zł 1 930.35.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

Koszty administracji ogólnej zł 150 666.26; Koszty fabrykacji zł 201 067.15; Koszty sprzedaży zł 133 669.92; Podatki państwowe i samorządowe zł 24 728.80; Odpisy amortyzacyjne zł 125 097.93; Rezerwa dubiozów zł 11 329.38; Straty w innych przedsiębiorstwach zł 3 075.80; Straty na sprzedaży maszyn zł 180 733.70; **Ogółem zł 830 368.94.**

Zysk brutto na towarach zł 638 096.44; Odpis fmy Mautner Markhof zł 186 423.31; Rachunek bilansu zamknięcia: Strata za 1936 r. zł 5 849.19; **Ogółem zł 830 368.94.**

Kraków, dn. 31 grudnia 1936 r.

746

I OGŁOSZENIE

XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Polskiej Spółki Akcyjnej „Pharma” Magister Bolesław Jawornicki

w Krakowie

odbędzie się w sobotę dn. 22 maja 1937 r. o godz. 17 (5 po pol.) w sali posiedzeń we własnym gmachu „Pharma” przy ul. Długiej l. 48, I piętro z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Odczytanie protokołu z XVI Walnego Zgromadzenia; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 5) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 6) Kwitowanie władz Spółki z wykonanych przez nie obowiązków; 7) Wybór skrutatorów, członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących oraz członków Zarządu; 8) Oznaczenie wysokości marek obecności Rady Nadzorczej i wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej, ustalenie wysokości funduszu dyspozycyjnego oraz wybór pisma do ogłoszeń.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 kapitału akcyjnego, mają prawo umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym tego Walnego Zgromadzenia, jeśli żądanie pisemne ze wskazaniem konkretnych wniosków zgłoszą do Zarządu nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia przy udowodnieniu posiadania powyższej ilości akcji.

Celem wykonania prawa głosowania składają akcjonariusze akcje swoje, tak imienne uprzywilejowane, jak i na okaziciela opiewające, bez arkuszy kuponowych i talonów, najpóźniej do dn. 7-go przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki, tj. najdalej do dn. 15 maja 1937 r.

Kraków, dn. 22 kwietnia 1937 r.

793

Drukarnia Techniczna, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31/XII 1936 r.

STAN CZYNNY. — 1) Majątek stały: Maszyny i urządzenia zł 405 947.65; Części maszyn zł 8 667.36; Części monotypów zł 15 426.61; Części linotypów zł 14 253.44; Czcionki zł 93 904.52; Metal zł 30 288.26; Ruchomości zł 9 966.96; 2) Majątek płynny: Kasa zł 2 789.98; Papiery wartościowe zł 133.75; Weksle w portfelu zł 17 482.91; P. K. O. zł 10.38; Papier zł 3 244.54; Farba zł 850.38; Druki i wydawnictwa zł 5 930.66; Dłużnicy i wierzyciele zł 106 161.06; Sumy przechodnie zł 5 014.81; Wątpliwe należności zł 71 232.84; Roboty na warsztacie na dz. 31/XII 1936 r. zł 6 765.60; 3) Straty: Straty z lat ubiegłych zł 21 701.30; Strata za 1936 r. zł 9 438.24; Różni za gwarancje zł 30 458.71; **Razem zł 859 669.96.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000.00; Kapitał zapasowy zł 6 378.40; Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1935 r. zł 227 045.86, dopisano w 1936 r. zł 55 772.85; Zobowiązania: Akcepty zł 8 131.00; Bank Polski zł 8 100.00; Bank Cukrownictwa zł 1 893.00; Pożyczka długoterminowa zł 190 945.23; Lokaty prywatne zł 9 600.00; Dłużnicy i wierzyciele zł 31 487.37; Zaległe świadczenia społeczne i podatki zł 36 760.44; Sumy przechodnie zł 3 097.10; Zobowiązania żyrowe zł 30 458.71; **Razem zł 859 669.96.**

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

DEBET. — 1) Koszty produkcji zł 230 745.24; 2) Koszty administracji ogólnej zł 54 392.66; 3) Prowizje sprzedawców zł 3 064.65; 4) Świadczenia społeczne zł 11 167.79; 5) Podatki zł 7 131.93; 6) Procenty i dyskonto zł 3 554.83; 7) Amortyzacja zł 55 772.85; **Razem zł 365 829.95.**

CREDIT. — 1) Przychód, osiągnięty z produkcji zł 349 626.11; 2) Roboty na warsztacie na dz. 31 XII 1936 r. zł 6 765.60; 3) Strata za 1936 r. zł 9 438.24; **Razem zł 365 829.95.**

788

Krajowa Hurtownia Herbaty dawniej T-wo M. Szumilino

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Kasa i banki zł 87 384.79; Papiery wartościowe zł 38 453.30; Towary zł 261 830.15; Weksle zł 25 368.29; Dłużnicy zł 168 654.86; Ruchomości zł 19 005.58; Sumy przechodnie zł 7 466.56; Weksle protestowane zł 6 288.51; **Razem zł 614 452.04.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 400 000.00; Kapitał zapasowy ub. r. zł 81 500.00, dopisano w roku sprawozdawczym zł 2 300.00; Wierzyciele zł 85 900.50; Niepodniesiona dywidenda 1931/35 r. zł 1 914.00; Sumy przechodnie zł 3 759.44; Zysk roku operacyjnego zł 39 078.10; **Razem zł 614 452.04.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle zdyskontowane zł 13 104.33; Gwarancje zł 50 378.50; Obligo żyrowe zł 13 104.33; Różni za gwarancje zł 50 378.50.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 71 645.35.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty ogólne zł 333 174.07; Straty na dłużnikach zł 18 124.36; Amortyzacja ruchomości zł 7 168.48; Zysk roku operacyjnego zł 39 078.10; **Razem zł 397 545.01.**

ZYSKI. — Zysk na towarach zł 392 235.83; Procenty i kupony zł 2 350.39; Odzyskane straty z lat ubiegł. zł 2 958.79; **Razem zł 397 545.01.**

5% dywidendę wypłaca się w biurze Spółki prz ul. Miodowej 25 od godz. 10 do 14.

767

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Handlowo-Przemysłowy Franciszek Fuchs i Synowie, Warszawa zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 20 maja 1937 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Miodowej Nr 18 w Warszawie.

Porządek obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu z rachunkiem zysków i strat za 1936 r. oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Wybór 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

757-17-19

Tomaszowska Przędzalnia Wełny Czesankowej

Spółka Akcyjna w Tomaszowie Maz.

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Place zł 544 769.36; Budynki: fabryczne zł 965 352.24, gospodarcze zł 74 415.80, mieszkalne zł 634 029.84, razem budynki zł 1 673 797.88; Maszyny i urządzenia techniczne zł 1 810 128.55; Ruchomości w Tomaszowie zł 22 256.28, w Warszawie zł 22 415.63, w Łodzi zł 2 672.10, razem ruchomości zł 47 344.01; Samochody zł 27 385.20; Konie zł 1 905.00; Razem majątek stały zł 4 105 330.00; Majątek płynny: Remanent: czesanki na składzie zł 416 596.73, czesanki w drodze zł 210 407.45; Przędzy zł 512 322.47, odpadków zł 7 381.85, razem remanent zł 1 146 708.50; Materiały pomocnicze: akcesoria zł 31 868.72, paliwo zł 12 037.30, oliwa zł 8 434.09, opakowanie zł 5 219.45, materiały różne zł 710.31, razem materiały pomocnicze zł 58 269.87; Kasa: w Tomaszowie zł 9 445.37, w Warszawie zł 2 060.75, razem kasa zł 11 506.12; Sumy w drodze zł 9 079.29; Papiery wartościowe zł 73 019.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 4 500.00; Weksle zł 149 250.99; Banki zł 407 335.85; Dłużnicy: odbiorcy towarów zł 138 584.49, dłużnicy zł 1 039.55, różni zł 223 011.31, razem dłużnicy zł 362 635.35; Zaliczki zł 478.00; Sumy przechodnie zł 21 428.18; Razem majątek płynny zł 2 244 211.15; Straty z 1929 r. (po spisaniu kapitału zapasowego zł 210 307.16 i kapitału rezerwowego zł 169 127.40) zł 604 650.79; **Razem stan czynny zł 6 954 191.94.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za wkłady na r-k sum zablokowanych zł 44 768.11; Listy gwarancyjne, złożone za odbiorców zł 510 000.00; Obligo żyrowe na wekslach zł 107 227.26; **Razem sumy pozabilansowe zł 661 995.37.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: zakładowy akcyjny zł 3 000 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 2 379 139.71, odpisano na amortyzację w 1936 r. zł 58 647.74, razem kapitał amortyzacyjny zł 2 437 787.45; Zobowiązania: Wierzyciele zł 995 421.18; Różni zł 97 936.18; Odbiorcy zł 5 224.08; Fundusz do dyspozycji Zarządu zł 516.00; Sumy przechodnie zł 20 073.25; Razem zobowiązania zł 1 119 170.69; Zysk za 1936 r. zł 397 233.80; **Razem stan bierny zł 6 954 191.94.**

Sumy pozabilansowe. — Wkłady na rachunek sum zablokowanych zł 44 768.11; Różni za złożone listy gwarancyjne za odbiorców zł 510 000.00; Różni za żyra zł 107 227.26; **Razem sumy pozabilansowe zł 661 995.37.**

Uwaga. — Zobowiązania zagraniczne zł 324 820.07.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

WN. — Wynagrodzenie Zarządu zł 165 010.00; Wynagrodzenie Dyrekcji zł 47 084.00; Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej zł 1 500.00; Wynagrodzenie urzędników zł 18 645.75; Koszty handlowe zł 32 320.86; Utrzymanie biura Zarządu w Warszawie zł 16 639.55; Utrzymanie biura w Łodzi zł 39 906.56; Podatek przemysłowy od obrotu zł 76 140.86; Podatki różne zł 69 050.56; Opłaty stemplowe zł 1 601.08; Asekuracja zł 12 861.17; Prowizje zł 4 389.70; Koszty bankowe zł 2 084.08; Procenty zł 77 059.56; Koszty przynależności do Konwencji Przędzalni zł 29 971.80; Amortyzacja: budynków mieszkalnych zł 6 340.30, fabrycznych zł 28 960.57, gospodarczych zł 1 116.24, ruchomości w Tomaszowie zł 1 112.81, ruchomości w Warszawie zł 1 120.78, samochodów zł 19 997.04, razem amortyzacja zł 58 647.74; Zysk za 1936 r. zł 397 233.80; **Razem wn. zł 1 050 147.07.**

MA. — Zysk na fabrykacji zł 912 720.58; Różnice kursowe zł 10 810.90; Premia od obligacji 3% Poż. Inwestycyjnej zł 500.00; Fundusz do dyspozycji Zarządu przeniesiony z 1935 r. zł 21 552.45; Rozliczenia między kontrahentami umowy konwencyjnej Przędzalni Wełny Czesankowej z dn. 9 stycznia 1935 r. zł 14 175.90; Dyskonto zł 17 829.69; Podatek przemysłowy, zwrócony przez odbiorców zł 72 557.55; **Razem Ma zł 1 050 147.07.**

Bilans i rachunek strat i zysków zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 20 kwietnia 1937 r.

766

Przemysł Tłuszczowy Schicht Lever, Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Majątek stały:				Kapitały własne:			
Grunty w Warszawie		1 656 381 07		Kapitał zakładowy		15 000 000 00	
w Trzebini		81 597 12	1 737 978 19	Wpłaty akcjonariuszów na powiększenie kapitału zakładowego przed zarejestrowaniem		5 000 000 00	
Budynki:				Kapitał zapasowy (z lat poprzednich)		56 610 44	20 056 610 44
a) fabryczne		6 871 258 07		Kapitał amortyzacyjny:			
b) mieszkalne		925 413 19		a) saldo z ub. r.		7 015 280 11	
Zbiorniki i podwórze		1 950 503 16	9 747 174 42	b) dopisano w 1936 r.		1 356 904 86	
Urządzenia fabryczne i maszyny			9 815 521 08			8 372 184 97	
Tabor kolejowy i auta			1 148 946 01	odpisano przy rozchodzie urzędzeń		65 176 50	8 307 008 47
Inwentarz zakładowy i biurowy			618 363 23				28 363 618 91
Patenty			1 731 288 00	Zobowiązania:			
			24 799 270 93	Wierzyciele:			
Majątek płynny:				Banki		1 610 637 07	
Gotówka w kasie, bankach, P. K. O.			108 545 74	Dostawcy		473 146 88	
Papiery procentowe			227 767 66	Dostawcy zagraniczni		4 393 185 78	
Weksle w portfelu i w inkasie			158 182 72	Odbiorcy		80 719 47	
Akcje i udziały w in. przedsiębiorstwach			340 199 26	Przedstawiciele		69 878 89	
Materiały i surowce		2 487 780 19		Kaucje		56 724 82	
Materiały pomocnicze		598 505 17		Różni		110 834 45	6 795 127 36
Półfabrykaty		633 842 18		Niepodjęte dywidendy			10 089 45
Gotowe produkty		1 358 828 91	5 078 956 45	Rezerwa na należności			216 840 00
Dłużnicy:				Sumy przechodnie			419 900 90
z kredyt. finans.		1 391 631 84		Zysk za 1936 r.			494 015 04
przedstawiciele		86 369 23					
odbiorcy		2 267 231 74					
dostawcy		857 064 03					
różni		387 330 94					
wątpliwe należności		101 611 10	5 091 238 88				
Sumy przechodnie			91 093 61				
Strata z lat poprzednich			404 336 41				
			36 299 591 66				36 299 591 66
Otrzymane gwarancje i depozyty		638 810 83		Gwarancje i depozyty		638 810 83	
Gwarancje		3 462 000 00		Udzielone gwarancje		3 462 000 00	
Obligo wekslowe z żyra		115 206 64		Zyra wekslowe (klientowskie)		115 206 64	

Rachunek strat i zysków od dn. 1/I do 31/XII 1936 r.

	zł		zł
Koszty administracji (w tym świadczenia socj. zł 113 308 32)	2 045 657 42	Rachunek towarów	11 417 525 47
Koszty fabrykacji (w tym świadczenia socjalne zł 86 418 33)	1 748 597 24	Dochód z nieruchomości	5 084 16
Koszty sprzedaży	994 763 94	Procenty z papierów proc. i akcji	12 054 00
Procenty	339 858 54	Różne zyski i zyski z lat poprzednich	144 869 25
Podatki państwowe i komunalne	1 185 878 64	Różnice kursowe	14 364 52
Frachty	1 857 483 77		
Reklama	1 433 387 29		
Odpisy amortyzacyjne	1 356 904 86		
Ubezpieczenia	51 249 94		
Licencje	13 074 60		
Straty na dłużnikach	73 026 12		
Zysk za 1936 r.	494 015 04		
	11 593 897 40		11 593 897 40

715

T-wo Przem.-Bud. Płachecki i Piekutowski, Spółka Akcyjna

ogłasza iż na Walnym Zgromadzeniu w dn. 25/III 1937 r. powzięto uchwały co do wyboru Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rku strat i zysków.

Bilans za 1936 r.

AKTYWA. — Gotowizna zł 9 367.10; Dłużnicy zł 219 917.61; Weksle zł 10 000.00; Ruchomości zł 37 231.07; Materiały zł 4 002.23; Nieruchomości zł 52 031.35; Sumy przechodnie zł 27.75; Różni za kaucje zł 45 520.00; **Razem zł 378 097.71.**

PASYWA. — Kapitał: Akcyjny zł 252 000.00; Amortyzacyjny

zł 26 173.52; Zaposowy zł 49 579.34; Wierzyciele zł 2 220.60; Gwarancje zł 45 520 00; Zyski zł 2 604.25; **Razem zł 378 097.71.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty: Administracji zł 15 811.30; Handlowe zł 12 167.91; Budów zł 6 128.46; Odpisy na amortyzacje zł 3 682.49; Zysk zł 2 604.25; **Razem zł 40 394.49.**

ZYSKI. — Za roboty zł 32 307.99; Ze sprzedaży towarów zł 959.20; Ruchomości zł 1 499.00; Procenty zł 5 628.22; **Razem zł 40 394.41.**

701

Zakłady Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego „UNION“

Spółka Akcyjna, Gdynia

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA — Majątek stały: Budynki fabryczne z 2 392 727.02; Urządzenia techniczne (maszyny, urządzenia, narzędzia, bocznicza itd.) z 6 835 688.44; Inwestycje w budowie z 1 812.64; Inwentarz zakładowy i biurowy b) martwy z 75 868.82; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 94 777.97; Papiery wartościowe z 237 187.40; Weksle w dyskoncie i inkasie z 194 275.62; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 9 000 00; Materiały: a) surowce z 5 267 178.01, b) pomocnicze i pędne z 266 106.39; Półfabrykaty, gotowe wyroby i towary z 1 420 679.39; Dłużnicy: a) odbiorcy z 177 992.95, b) dostawcy z 577 679.37; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotycz. okresu przyszł. z 42 632.22; **Razem z 17 593 606.24.**

Sumy pozabilansowe. — Banki — udzielone gwarancje za otrzymane pożyczki z 3 010 000 00; Gwarancje otrzymane z 248 400 00; **Razem z 3 258 400.00.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 7 000 000.00; Kapitał zapasowy: a) Saldo z roku ubiegłego z 73 100.00; Kapitał rezerwowy: a) saldo w roku ubiegłym z 150 000.00, b) odpisano w roku sprawozdawczym z 43 546.21 = z 106 453.79; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 2 593 930.96, b) odpisano w roku sprawozdawczym z 237.00 = z 2 593 693.96, c) dopisano w roku sprawozdawczym z 693 768.00 = z 3 287 461.96; Zobowiązania: a) banki z 3 248 290.00, b) dostawcy z 2 999 785.52, c) odbiorcy z 32 237.60, d) weksle zdyskontowane z 193 552.52; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) „Delkredere“ z 177 677.02; Sumy przechodnie: a) dochody, dotycz. okresu przyszłego z 19 181.62, b) inne (rezerwa na podatki) z 212 329.60; Zyski: Zysk w roku sprawozdawczym z 243 536.61; **Razem z 17 593 606.24.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje — udzielone bankom krajowym z 3 010 000.00; Wierzyciele — za udzielone gwarancje z 248 400 00; **Razem z 3 258 400.00.**

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych z 1 948 121.56.

Rachunek strat i zysków za czas od 1/I do 31/XII 1936 r.

Koszty administracji ogólnej z 548 357.01; Koszty fabrykacji z 1 381 340.67; Koszty sprzedaży z 323 251.78; Koszty kredytów z 279 753.08; Podatki państwowe i komunalne z 332 684.54; Odpisy amortyzacyjne z 693 768.00; Różnice kursowe z 22 366.41; Ubezpieczenia z 29 662.52; Strata na sprzedaży ruchomości z 393.00; Zysk z 243 536.61; **Razem z 3 855 133.62.**

MA. — Rachunek towarów z 3 791 554.85; Różne zyski z 63 558.77; **Razem z 3 855 113.62.**

706

„Cegła“, Spółka Akcyjna

Bilans za lata 1931, 1932, 1933, 1934, 1935 i 1936

AKTYWA. — Kasa z 292.55; Dłużnicy z 43 632.30; Banki z 1 543.05; Weksle z 4 000.00; Nieruchomości z 204 795.43; Ruchomości z 168 660.87; Sumy przechodnie z 130.35; Strata z 53 637.37; **Ogółem z 476 691.92.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 150 000.00; Kapitał amortyzacyjny z 103 165.13; Wierzyciele z 94 657.75; Akcepty z 48 297.96; Długi hipoteczne z 22 874.88; Należności skarbowe i społeczne z 56 245.14; Sumy przechodnie z 47.88; Czysty zysk z 1 403.18; **Ogółem z 476 691.92.**

Rachunek strat i zysków po dz. 31 grudnia 1936 r.

STRATY. — Remont z 10 309.79; Koszty handlowe z 13 027.65; Procenty i prowizje z 7 578.86; Podatki i świadczenia z 28 949.95; Wątpliwi dłużnicy z 1 583.64; Rozbiórka mieszkania maszynisty z 1 900.00; Amortyzacja nieruchomości z 4 913.19; Amortyzacja ruchomości z 16 491.20; Czysty zysk z 1 403.18; **Ogółem z 86 157.46.**

ZYSKI. — Zysk b-tto na towarach z 86 124.29; Wątpliwi wierzyciele z 33.17; **Ogółem z 86 157.46.**

700

III OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Cukrowni „Brześć Kujawski“, Spółki Akcyjnej

zgodnie z art. 466 Kodeksu Handlowego ogłasza

zamiar złączenia majątków

Spółki powyższej i Spółki Akcyjnej Fabryka Cukru „Chocci“ przez połączenie się tych Spółek.

615-15-16-17

Zakłady Rolniczo-Przemysłowe „Solunum“, Spółka Akc. w Tczewie

Bilans na dz. 31 sierpnia 1936 r.

AKTYWA. — Maszyny i urządzenia techniczne z 1 402 280.95; Bocznicza i tory wąskotorowe z 68 933.20; Tartak z 21 000.00; Młyn wodny z 14 350.00; Zaprzęgi z 2 459.72; Grunty z 98 000.00; Budynki z 915 037.45; Ruchomości z 935.95; Kasa z 2 764.45; Papiery wartościowe z 23 827.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 21 702 00; Materiały pomocnicze z 13 720.29; Dłużnicy z 241 833.92; Sumy przechodnie z 8 046.92; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych z 1 070.15; Straty po dz. 31/VIII 1935 r. z 559 809.92; Strata za 1935/36 r. z 222 073.70; **Razem z 3 797 845.62.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy z tyt. hipot. kaucyjnych z 2 500 434.90; Zabezpieczenie kaucyjne gwarantów z 74 090.00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 2 500 000.00; Fundusz amortyzacyjny z 157 421.35; Wierzyciele z 1 138 224.27; Sumy przechodnie z 2 200.00; **Razem z 3 797 845.62.**

Sumy pozabilansowe. — Hipoteki kaucyjne z 2 500 434.90; Wierzyciele z tytułu zabezpieczenia gwarantów z 74 090.00. Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 114 300.60.

Rachunek strat i zysków po dz. 31/VIII 1936 r.

AKTYWA. — Koszty administracji ogólnej z 22 128.40; Koszty kredytów z 45 205.55; Podatki i opłaty skarbowe z 18 340.25; Świadczenia społeczne z 1 280.42; Utrzymanie nieruchomości i ruchomości z 11 691.22; Różnice walutowe z 15.00; Amortyzacja z 39 330.85; Straty na aktywach z 747 139.76.

PASYWA. — Dzierżawy z 121 348.30; Różne zyski z 436 234.25; Przelew z specjalnego rachunku przejściowego różnic kursowych złotych 105 475.20; Strata za 1935/36 r. z 222 073.70.

702

Angielska Spółka Akcyjna

Zjednoczona Korporacja Baltycka — United Baltic Corporation Limited

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

WINIEN. — Prowizja od biletów okrętowych „Anglo-Baltic Line“ z 5.12; Dłużnicy wątpliwi z 3.00; Strata na ruchomościach biurowych z 22.71; 5% amortyzacji na ruchomościach z 347.68; Koszty handlowe z 49 861.45; **Razem z 50 239.96.**

MA. — Różnice kursowe z 344.68; Procenty z 196.01; Strata za 1936 r. z 49 699.27; **Razem z 50 239.96.**

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — R-ki linii transatlantyckich: Royal Mail Lines (£ 588.15.0) z 15 260.40; United States Lines (£ 47.5.0) z 1 224.72; Razem z 16 485.12; Gotówka w kasie z 2 231.05; Gotówka w banku z 100.30; 6% Pożyczka Narodowa z 758.40; Ruchomości biurowe z 5 002.75; Ultimo: Świadczenie przemysłowe 1937 r. z 3 700.00; Zaliczki pracowników z 2 336.40; Specjalna różnica kursowa z 22 842 87; Prowizja od biletów okrętowych „Anglo-Baltic Line“ z 11.71; Strata za 1936 r. z 49 699.27; **Razem z 103 167.87.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 100 000.00; R-k Centrali w Londynie (£ 89.0.8) z 2 307.76; Bilety okrętowe, sprzedane na 1937 r. z 369.36; Opłaty stempłowe od biletów okrętowych z 123.40; Świadczenia socjalne z 133.95; Podatek dochodowy od uposażeń z 233.40; **Razem z 103 167.87.**

Zatwierdzamy niniejszym powyższy rachunek strat i zysków i bilans za rok, zakończony w dn. 31 grudnia 1936 r., naszego Oddziału, działającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod nazwą Angielska Spółka Akcyjna Zjednoczona Korporacja Baltycka (United Baltic Corporation Ltd.).

London, 9 kwietnia 1937.

Chr. Larsen Dyrektor, H. T. Karsten Dyrektor, C. H. Higginson Sekretarz.

703

STEINHAGEN i SAENGER

Fabryki Papieru i Celulozy, Spółka Akcyjna

Zarząd w Warszawie, ul. Smolna 17

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Place: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 2 543 819.07; 2) Papierni w Myszkowie z 178 335.00; 3) Papierni w Pabianicach z 1 567 269.02; 4) Papierni I we Włocławku z 204 807.23; 5) Papierni II we Włocławku z 209 859.20; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 12 851.58; 7) Centrali w Warszawie z 11 463.85; Budynki fabryczne: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 5 218 261.28; 2) Papierni w Myszkowie z 3 997 113.84; 3) Papierni w Pabianicach z 1 725 321.12; 4) Papierni I we Włocławku z 1 275 358.83; 5) Papierni II we Włocławku z 1 382 198.36; 6) Masy drzewnej we Włocławku z 263 066.45; Budynki mieszkalne: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 701 513.17; 2) Papierni w Myszkowie z 735 545.61; 3) Papierni w Pabianicach z 284 343.00; 4) Papierni I we Włocławku z 226 476.00; 5) Papierni II we Włocławku z 52 543.80; 6) Centrali w Warszawie z 443 854.40; Budynki gospodarcze: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 99 577.34; 2) Papierni w Myszkowie z 63 160.00; 3) Papierni w Pabianicach z 20 549.00; 4) Papierni I we Włocławku z 6 934.44; 5) Papierni II we Włocławku z 193.00; Maszyny i urządzenia: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 19 243 841.67; 2) Papierni w Myszkowie z 18 201 392.06; 3) Papierni w Pabianicach z 6 116 654.30; 4) Papierni I we Włocławku z 3 854 869.60; 5) Papierni II we Włocławku z 4 469 787.66; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 969 229.36; Budowle i urządzenia niewykończone w 1936 r.: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 56 784.00; 2) Papierni w Myszkowie z 61 633.33; 3) Papierni w Pabianicach z 962.03; 4) Papierni II we Włocławku z 347 222.79; 5) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 1 841.05; Ruchomości i narzędzia: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 179 403.09; 2) Papierni w Myszkowie z 150 095.57; 3) Papierni w Pabianicach z 155 102.63; 4) Papierni I we Włocławku z 31 350.47; 5) Papierni II we Włocławku z 41 946.64; 6) Fabryki masy drzewnej we Włocławku z 5 034.90; 7) Centrali w Warszawie z 120 261.74; 8) Ekspozytur z 5 252.00; Inwentarz żywy: 1) Fabryki celulozy we Włocławku z 6 675.22; 2) Papierni w Myszkowie z 6 808.60; 3) Papierni w Pabianicach z 7 226.89; Majątek płynny: Kasy i banki z 4 969 153.87; Papiery procentowe z 887 615.31; Weksle w portfelu z 2 451 277.25; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 495 560.19; Surowce i materiały pomocnicze: a) surowce z 5 168 497.23, b) materiały pomocnicze i pędne z 1 857 642.02; Półfabrykaty z 7 200.00; Wyroby gotowe z 1 161 831.63; Dłużnicy: 1) Odbiorcy za pośrednictwem Sp. „Centropapier” i „Centroceluloza” z 2 970 284.11; 2) Odbiorcy różni z 196 471.00; 3) Dostawcy z 1 245 794.24; 4) Różne rachunki osobowe z 552 954.81; 5) Weksle protestowane z 105 074.35; Sumy przechodnie: 1) Wydatki, dotyczące okresu przyszłego z 25 180.50; 2) Niezrealizowane kupony od pap. wartościow. z 22 224.90; 3) Surowce i materiały w drodze z 72 559.39; 4) Inne z 13 295.60; **Razem z 97 460 412.65.**

Pozycje pozabilansowe. — 1) Gwarancje, wydane w akceptach z 50 000.00; 2) Kaucje nasze złożone w pap. procentowych z 72 000.00; 3) Weksle gwarancyjne odbiorców z 38 200.00; 4) Kaucje hipoteczne z 547 934.54; 5) Gwarancje, złożone przez dostawców z 696 156.00; 6) Odbiorcy za wydane gwarancje z 480 105.66; 7) Weksle zdyskontowane z 771 473.38; **Razem pozycje pozabilansowe z 2 655 869.58.** **Ogółem stan czynny z 100 116 282.23.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny z 36 800 000.00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego z 4 981 737.00, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 266 970.00, razem z 5 248 707.00; 3) Fundusz rezerwy specjalnej do dyspozycji PP. Akcjonariuszów z 1 576 496.42; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 44 841 481.39, b) spisano w roku sprawozdawczym z 713 490.11, c) dopisano w roku sprawozdawczym z 3 440 934.92, razem z 47 568 926.20; Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) Dywidenda niepodniesiona z 25.00, b) dostawcy z 876 709.35, c) różne rachunki osobowe z 660 210.52; 2) Sumy przechodnie: a) zarobki robotników do wypłaty w styczniu 1937 r. z 88 075.99, b) czeki niewykazane w wyciągu banku z 26 000.00; Zyski: zysk za rok 1936 z 4 615 262.17; **Razem z 97 460 412.65.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Akcepty gwarancyjne z 50 000.00; 2) Papiery procentowe własne, wydane jako kaucje z 72 000.00; 3) Odbiorcy za wydane weksle gwarancyjne z 38 200.00; 4) Odbiorcy za wydane kaucje hipoteczne z 526 334.54; 5) Różni za wydane kaucje hipoteczne z 21 600.00; 6) Dostawcy za złożone gwarancje z 696 156.00; 7) Gwarancje, wydane za odbiorców z 480 105.66; 8) Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach odbiorców z 771 473.38; **Razem pozycje pozabilansowe z 2 655 869.58.**

Ogółem stan bierny z 100 116 282.23.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych (dostawcy) z 304 807.94.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — 1) Koszty produkcji celulozy i papieru z 31 984 299.28; 2) Koszty administracji ogólnej z 1 672 168.52; 3) Koszty sprzedaży z 1 376 717.57; 4) Kontyngenty nabyte z 486 447.53; 5) Podatki państwowe i komunalne z 1 172 624.15; 6) Koszty utrzymania domu przy ul. Smolnej 17 z 37 660.67; 7) Skonta udzielone odbiorcom za gotówkową regulację z 522 068.94; 8) Różnice kursowe z 106 217.76; 9) Strata na odbiorcach i Zrzesz. b. członków Zw. Wzaj. Ubezpiecz. Przem. Polskich z 234 604.53; 10) Strata na inwentarzu żywym z 1 458.00; 11) Amortyzacja za 1936 r. z 3 440 934.92; 12) Zysk netto za 1936 r. z 4 615 262.17; **Ogółem z 45 650 464.04.**

ZYSKI. — 1) Wartość wyprodukowanego towaru z 45 062 937.49; 2) Komorne z domu przy ul. Smolnej 17 z 27 766.40; 3) Procenty z 339 161.56; 4) Skonta, otrzymane od dostawców za gotówkową regulację z 203 017.96; 5) Wygrana na 3% prem. pożyczce inwestycyjnej z 8 300.00; 6) Wygłęk. od odbiorców należności spisane w latach ubiegłych na straty z 7 956.82; 7) Zysk na rozebranych budynkach oraz zdemontowanych maszynach i urządzeniach z 1 323.81; **Ogółem z 45 650 464.04.**

Dywidendę w wysokości z 6.50 wzamian za kupon Nr 7 wypłaca się w biurze Zarządu, względnie w Banku Handlowym w Warszawie i Oddziale tegoż Banku w Częstochowie.

753

Handel Włókienniczy S. Eisner, Spółka Akcyjna

W Ł O D Z I

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place z 30 000.00; Budynki mieszkalne z 136 500.00; Ruchomości z 11 411.75; Należności hipoteczne z 24 290.00; Razem z 202 201.75; Majątek płynny: Kasa z 935.30; Weksle z 1 506.58; Banki z 21 240.33; Papiery wartościowe z 2 970.00; Dłużnicy z 267 308.51; Materiały opałowe z 570.00; Razem z 294 530.72; Koszty organizacyjne z 7 309.88; Sumy przechodnie z 1 140.50; Pozostałość straty z 1934 r. z 2 857.37; **Ogółem z 508 040.22.**

Sumy pozabilansowe. — Różni z tyt. kaucji hip. z 142 000.00; Otrzymane kaucje hip. z 7 000.00; Obligo wekslowe z 25 589.31.

PASYWA. — Kapitały własne: Akcyjny z 300 000.00; Rezerwowo z 10 000.00; Zapasowy z 3 277.22; Razem z 313 277.22; Kapitał amortyzacyjny: pozostałość z 9 823.60, odpisano w 1936 r. z 2 533.24, dopisano w 1936 r. z 2 193.84, razem z 9 484.20; Zobowiązania: Wierzyciele: Banki z 68.00; Różni z 44 692.11; Pożyczka długoterminowa z 15 677.95; Akcepty z 66 000.00; Razem z 126 438.06; Sumy przechodnie z 32 928.32; Straty i zyski: zysk za 1936 r. z 25 012.42; **Ogółem z 508 040.22.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne z 142 000.00; Wierzyciele z tyt. kaucyj hip. z 7 000.00; Zobowiązania żyrowe z 25 589.31.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

PRZYCHÓD. — Zysk brutto na sprzedaży z 324.98; Zysk na sprzed. nieruch. z 57 433.24; Wpływy z nieruchomości z 116 880.35; Procenty otrzymane z 5 607.02; **Razem z 180 245.59.**

ROZCHÓD. — Wydatki nieruchomości z 21 296.19; Koszty handlowe z 30 524.75; Podatki i świadczenia socjalne z 72 995.57; Procenty wypłacone z 17 549.08; Koszty organizacyjne z 7 309.88; Amortyzacja nieruchomości i ruchomości z 2 293.84; Straty na dłużnikach z 2 363.86; Czysty zysk za 1936 r. z 25 912.42; **Ogółem z 180 245.59.**

751

Łódzka Huta Szklana „Geha“, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA		zł	zł
I.—Majątek stały:			
Place		60 000 00	
Budynki fabryczne		152 105 23	
Budynki mieszkalne		68 563 00	
Maszyny i urządzenia		100 955 68	
Urządzenia biurowe		4 852 80	
Przedmioty krótkotrwałe		11 450 00	
Inwentarz:			
a) żywy	zł 1 130 00		
b) martwy	zł 1 520 00	2 650 00	400 576 71
II.—Majątek płynny:			
Gotówka w kasie		2 558 42	
Banki		26 862 03	
Weksle		2 562 60	
Papiery wartościowe		66 243 75	
Materiały		25 246 85	
Towary gotowe		23 604 60	
Dłużnicy:			
a) akcjonariusze	zł 5 000 00		
b) odbiorcy	zł 59 554 33		
c) różni	zł 10 217 50	74 771 83	
Sumy przechodnie		3 730 00	225 580 08
			626 156 79
Sumy pozabilansowe:			
Za udzielone kaucje			40 800 00
PASYWA		zł	zł
I.—Kapitały własne:			
Kapitał akcyjny		400 000 00	
Kapitał zapasowy		43 676 37	443 676 37
II.—Kapitał amortyzacyjny:			
Saldo z 1935 r.		130 133 71	
Dopisano w 1936 r.		15 891 18	146 024 89
III.—Zobowiązania:			
Wierzyciele:			
a) dostawcy	zł 4 219 79		
b) różni	zł 6 838 80	11 058 59	
Sumy przechodnie		7 652 37	
Zysk do podziału:			
przeniesien. zysku z 1935 r.	zł 5 912 31		
zysk w roku oper. 1936	zł 11 832 26	17 744 57	36 455 53
			626 156 79
Sumy pozabilansowe:			
Różni za kaucje			40 800 00
Rachunek strat i zysków			zł
Koszty administracji		83 113 00	
Koszty handlowe		49 515 72	
Podatki		21 577 70	
Świadczenia socjalne		24 865 96	
Procenty i damno		7 843 76	
Amortyzacja		15 891 18	
Zysk do podziału:			
przeniesienie z 1935 r.	zł 5 912 31		
zysk w roku oper. 1936	zł 11 832 26	17 744 57	
			220 551 89
MA			zł
Przeniesienie zysku z 1935 r.		5 912 31	
Zysk na fabrykacji		209 443 43	
Różne wpływy		5 196 15	
			220 551 89
Podział zysku			zł
Na dywidendę z 3 od akcji		12 000 00	
Dotacja na kapitał zapasowy		1 000 00	
Przeniesienie na 1937 r.		4 744 57	
			17 744 57
Sprawozdanie za 1936 r. zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 15. IV 1937 r.			

762

Bank Polska Kasa Opieki, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 438 991.81; Waluty zagraniczne zł 364 735.87; Bilety skarbowe zł 5 130 000.00; Papiery wartościowe zł 26 956 760.29; Udziały w przedsiębiorstwach zł 499 000.00; Banki krajowe zł 11 366.48; Banki zagraniczne zł 6 187 007.80; Skup dewiz zł 1 858 233.29; Rachunki bieżące zł 87 952.27; Pożyczki pod zastaw papierów wartościowych zł 44 098.96; Nieruchomości zł 479 739.28; Różne rachunki zł 164 563.11; Koszty handlowe zł 270 340.65; Oddziały zł 22 392 126.55; **Suma stanu czynnego zł 64 884 916.36**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 2 500 000 00; Fundusze zapasowe i rezerwowe zł 1 876 986.75; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 1 363 405.37; Wkłady zł 27 162 784.13; Rachunki bieżące zł 3 359 547.90; Redyskonto dewiz zł 560 969.54; Banki krajowe zł 2 202 941.98; Banki zagraniczne zł 1 955 214.14; Procenty, prowizje i inne zł 366 026.97; Różne rachunki zł 803 795.71; Oddziały zł 22 733 243.87; **Suma stanu biernego zł 64 884 916.36**

Gwarancje, inkaso, depozyty zł 323 181.22.

763

Ziemski Bank Hipoteczny, Spółka Akcyjna

w Ł w o w i e

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w B-ku Pol skim, P. K. O., B-ku Gosp. Kraj. i Państw. B-ku Rolnym zł 120 457.86; Waluty zagraniczne zł 31 030.39; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 168 148.53, b) papiery hipoteczne zł 25 237.44, c) akcje zł 32 850.93; Udziały i akcje w przeds. konsorc. 50 989.50; Banki krajowe zł 109 773.97; Banki zagraniczne zł 54 976.12; Weksle zdyskontowane zł 1 741 795.61; R-ki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 677 741.88, b) niezabezpieczone zł 59 287.51; Pożyczki terminowe zł 3 127 934.38; Należności z ukł adów konwersyjnych zł 1 958 054.17; Nieruchomości zł 474 469.31; Różne rachunki zł 1 491 500.19; Koszty itp. zł 79 641.69; Oddziały zł 115 524.44; Długotermin. pożyczki hip. zł 198 584.88; Różne działu długoterminowego zł 46 158.15; Należności z tytułu transakcyj dewizowych na termin i report. zł 0.00; **Razem zł 10 564 156.95**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000 00, b) zapasowy zł 242 309.65, c) inne rezerwy zł 58 405.71, d) amortyzacyjny zł 172 633.97; Wkłady: a) terminowe zł 1 122 755.09, b) à vista zł 1 197 585.62; Rachunki bieżące (saldo kredytu.) zł 441 076.09; Zobowiązania inkasowe zł 1 264.07; Redyskonto weksli zł 426 853.83; Dyskonto akceptów B-ku Akceptac. zł 769 728 00; Banki krajowe zł 310 080 00; Banki zagraniczne zł 1 378.76; Wierzyciele hipoteczni zł 0.00; Różne rachunki zł 279 373.53; Procenty, prowizje i różne zyski zł 194 868 09; Oddziały zł 115 544.44; Listy zastawne zł 198 584.88; Różne działu długoterminowego zł 31 715.22; Akcepty zł 0.00; Zobowiązania z tytułu transakcyj dewizowych na termin i report. zł 0.00; **Razem zł 10 564 156.95**

Gwarancje zł 29 785.32; Inkaso zł 48 726.95.

777

Towarzystwo Teatrów Stołecznych, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

WINIEN. — Kasa zł 554.12; Dom szkolny zł 1 100 526.17; Dom teatralny zł 874 941.34; Ruchomości zł 215 844.47; Wkłady zł 5 350.00; Zyski i straty lata ub. zł 38 431.90; Dłużnicy i wierzyciele zł 104 633.00; Straty zł 3 536.69; **Razem zł 2 343 817.69**

MA. — Kapitał zakładowy zł 250 000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 115 000.00; Zadłużenie hipoteczne zł 262 500 00; Dłużnicy i wierzyciele zł 321 481.54; Sumy przechodnie zł 13 069.09; Akcepty zł 1 381 767.06; **Razem zł 2 343 817.69**

Rachunek zysków i strat

Strata na papierach wartości. zł 730.00; Amortyzacja zł 40 000.00; Koszty handlowe zł 246 376.34; **Razem zł 287 106.34**

MA. — Dochód z teatrów zł 185 665.14; Dochód z domu szkolnego zł 97 904.51; Strata zł 3 536.69; **Razem zł 287 106.34**

781

„Zakłady Przemysłowe Karola Eiserta“, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 729 236.64; Budynki: a) fabryczne zł 3 836 728.75, b) gospodarcze zł 119 108.69, c) mieszkalne zł 48 326.84, d) w Warszawie zł 83 915.78, razem zł 4 088 080.06; Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 8 023 631.56, b) elektryfikacja zł 18 551.15, razem zł 8 042 182.71; Inwentarz: a) biurowy zł 80 376.47, b) środki lokomocyjne zł 48 126.25, c) inwentarz żywy zł 570.00, razem zł 129 072.72; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 25 648.10; Banki zł 131 972.91; Papiery wartościowe zł 238 646.57; Weksle w portfelu zł 533 115.56; Weksle w inkasie zł 123 552.70; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 400 000.00; Razem zł 1 452 935.84; Zapasy: a) materiały - surowce zł 2 315 112.00, b) materiały pomocnicze zł 81 251.00, c) materiały techniczne zł 50 562.00, d) pędne zł 14 963.00, e) materiały różne konf. zł 87 017.00, f) półfabrykaty zł 395 932.00, g) gotowe wyroby zł 1 236 105.00, razem zł 4 180 942.00; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 096 798.29, b) odbiorcy za protesty zł 9 739.39, c) dostawcy zł 53 541.45, d) różni zł 3 182 421.21, razem zł 4 342 500.34; Sumy przechodnie: a) wydatki okresu przyszedłego zł 11 710 50, b) inne zł 333 746.75, razem zł 345 457.25; Pozostałość straty z lat ubiegłych zł 188 549.23; Zysk za 1936 r. zł 113 115.28; Razem zł 75 433.95; **Ogółem zł 23 385 841.51.**

Kaucje, depozyty etc. zł 997 022.20.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 9 000 000 00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 140 000 00, razem zł 1 140 000 00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 7 801 110.51, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 596 306.95, c) spisano w roku sprawozdawczym zł 585 770.08, razem zł 7 811 647.38; III. Kapitał obligacyjny zł 1 907 280 00; IV. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 106 238.16, b) banki zł 47 435.74, c) dostawcy zł 947 639.86, d) odbiorcy za protesty zł 23.38, e) odbiorcy zł 35 947.95, e) różni zł 1 084 557.14, f) zaległe podatki zł 16 067.75, razem zł 2 237 909.98; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 1 289 004.15; **Ogółem zł 23 385 841.51.**

Kaucje, depozyty etc. zł 997 022.20.

Zobowiązania z tytułu zyr na wekslach zł 885 033.49.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 652 093.62.

Rachunek strat i zysków za 1936 r.

WINIEN. — Saldo z roku ubiegłego zł 188 549.23; Koszt administracji zł 324 240.00; Koszty fabrykacji zł 6 496 614.96; Koszty sprzedaży zł 392 412.48; Koszty kredytów zł 301 375.75; Koszty handlowe zł 80 877.68; Podatki państwowe i komunalne zł 202 692.58; Świadczenia społeczne zł 200 352.32; Różnice kursowe zł 10 611.44; Odpisy nieściągalnych należności zł 145 743.14; Odpisy amortyzacyjne zł 596 306.95; Straty na sprzedanych obiektach majątkowych zł 609 275.52; **Ogółem zł 9 549 052.05.**

MA. — Przychód z fabrykacji zł 8 768 781.97; Przychód z przedziałni zarobkowej zł 100 749.67; Przychód z działu konfekcji zł 9 997.88; Wpływy ze spisanych należności zł 176.96; Inne wpływy zł 4 345.54; Amortyzacja od sprzedanych obiektów itd. zł 589 566.08; Pozostałość straty z lat ubiegłych zł 188 549.23; Zysk za 1936 r. zł 113 115.28; Razem zł 75 433.95; **Ogółem zł 9 549 052.05.**

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 20 kwietnia 1937 r.

773

Polski Bank Komercyjny, Spółka Akcyjna w Warszawie

Al. Jerozolimska 36

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i w P. K. O. zł 47 427.04; Waluty zagraniczne zł 300.49; Papiery wartościowe własne: a) bilety skarbowe zł 46 500.74; Banki krajowe zł 48 528.77; Banki zagraniczne zł 13 921.77; Weksle zdyskontowane zł 754 533.29; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 616 838.40, b) niezabezpieczone zł 651 352.83; Różne rachunki zł 699 752.88; Koszty handlowe zł 45 849.15; Strata za 1935 r. zł 617 325.11; Gwarancje zł 721 508.00; Inkaso zł 170 659.42; **Razem zł 4 434 497.89.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 2 500 000.00, b) zapasowy zł 1 727.67; Wkłady: a) terminowe zł 100 000.00, b) a vista zł 54 471.75; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 63 022.36; Redyskonto weksli zł 479 870.01; Zastaw walorów zł 48 000.00; Banki zagraniczne zł 229.00; Różne rachunki zł 289 122.36; Procenty, prowizje i różne zyski zł 5 887.32; Gwarancje zł 721 508.00; Inkaso zł 170 659.42; **Razem zł 4 434 497.89.**

771

Warszawska Fabryka Masowych Wyrobów Błazanych „Tłocznia“ Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 360 800.00; Budynki: fabryczne zł 693 922.29, gospodarcze zł 62 249.00, mieszkalne zł 111 718.50, razem zł 867 889.79; Maszyny, narzędzia i urządzenia fabryczne zł 1 225 159.96; Inwentarz biurowy zł 16 064.70; Razem zł 1 241 224.66; Razem majątek stały zł 2 469 914.45; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 168 271.83; Papiery procentowe zł 20 144.00; Weksle w portfelu i inkasie zł 44 707.99; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 26 800.00; Materiały: surowce zł 106 344.57, pomocnicze i pędne zł 4 151.11, razem zł 110 495.68; Półfabrykaty zł 20 035.65; Wyroby gotowe zł 29 181.13; Dłużnicy: należności z tytułu umowy kartelowej zł 212 344.75, odbiorcy zł 11 737.68, dostawcy zł 1 096.85, różni zł 202 874.02, wątpliwe należności zł 3 800.00, razem zł 431 853.30; Różnice podatkowe zł 20 028.48; Sumy przechodnie zł 1 863.00; Wydatki, dotyczące przyszłego okresu zł 1 608.30; Razem majątek płynny zł 874 989.36; **Ogółem aktywa zł 3 344 903.81.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 500 00; Różni za gwarancje własne zł 140 153.00; Depozytariusze zł 1.00; Zyro zł 125 504.12; Surowce odbiorców zł 1.00; **Razem sumy pozabilansowe zł 266 159.12.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000.00; Kapitał zapasowy: saldo roku ubiegłego zł 237 607.21, dopisano w roku sprawozdawczym zł 3 400.00, razem zł 241 007.21; Razem kapitały własne zł 1 241 007.21; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo roku ubiegłego zł 1 369 788.18, dopisano w roku sprawozdawczym zł 60 989.90, razem kapitał amortyzacyjny zł 1 430 778.08; III. Zobowiązania: Wierzyciele: akcepty zł 40 000.00; Kredyt hipoteczny zł 241 000.00; Dostawcy zł 87 970.90; Odbiorcy zł 37.95; Różni zł 189 832.20; Razem zobowiązania zł 558 841.11; Zysk za 1936 r. zł 114 277.41; **Ogółem pasywa zł 3 344 903.81.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 500.00; Gwarancje własne zł 140 153.00; Depozyty zł 1.00; Zyro zł 125 504.12; Odbiorcy za surowce własne zł 1.00; **Razem sumy pozabilansowe zł 266 159.12.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1936 r.

WINIEN. — Surowce zł 758 369.39; Koszty fabrykacji zł 483 923.48; Koszty administracji i handlowe zł 194 993.83; Koszty sprzedaży zł 112 291.18; Utrzymanie nieruchomości zł 12 131.28; Świadczenia społeczne zł 61 149.03; Podatki i stemple zł 49 203.72; Procenty zł 18 691.81; Cele społeczne zł 9 175.63; Amortyzacja budynków zł 22 868.60; Amortyzacja maszyn, narzędzi i urządzeń zł 38 121.30; Razem zł 60 989.90; Straty na odbiorcach zł 27 361.26; Zysk za 1936 r. zł 114 277.41; **Ogółem zł 1 902 557.92.**

MA. — Uzyskano z produkcji w 1936 r. zł 1 902 557.92.

769

Bank Amerykański w Polsce, Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 31 marca 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, Bank Polski, P. K. O. i banki państwowe zł 555 177.45; Waluty zagraniczne zł 55 747.36; Papiery wartościowe własne: a) papiery państwowe zł 244 594.48, b) akcje zł 6 056.00; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 100.00; Banki krajowe zł 78 114.76; Banki zagraniczne zł 448 019.16; Weksle zdyskontowane zł 1 705 652.80; Rachunki bieżące: a) zabezpieczone zł 2 105 348.90, b) niezabezpieczone zł 817 681.90; Pożyczki terminowe zł 7 111 064.16; Nieruchomości zł 1 720 236.87; Różne rachunki zł 541 949.76; Koszty handlowe i administracja nieruchomości zł 162 378.35; **Razem zł 15 552 121.95.**

Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 187 014.50; Inkaso zł 1 375 021.07; **Suma bilansowa zł 17 114 157.52.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000 00, b) zapasowy zł 5 118.55, c) fundusz amortyzacyjny zł 8 468.45; Wkłady: a) terminowe zł 6 303 180.36, b) a vista zł 2 011 033.45; Rachunki bieżące zł 695 093.59; Zobowiązania inkasowe zł 21 169.93; Redyskonto weksli zł 143 099.28; Banki krajowe zł 146 696.00; Banki zagraniczne zł 25 648.50; Wierzyciele hipoteczni zł 277 320.28; Różne rachunki zł 682 941.55; Procenty, prowizje i różne zyski zł 232 352.01; **Razem zł 15 552 121.95.**

Gwarancje zł 187 014.50; Różni za inkaso zł 1 375 021.07; **Suma bilansowa zł 17 114 157.52.**

756

THONET-MUNDUS

Polskie Fabryki Mebli Giętych, Spółka Akcyjna

W BIELSKU

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Grunty: fabryki w Radomsku zł 5.00, fabryki w Jasienicy zł 33 740.00, zakładów nieczynnych zł 17 217.00, razem zł 50 962.00; Budynki: budynki fabryczne w Jasienicy zł 757 939.36, budynki gospodarcze w Jasienicy zł 182 055.52, budynki mieszkalne w Jasienicy zł 155 045.50, razem zł 1 095 040.38; Budynki fabryczne w Radomsku zł 563 458.59, budynki gospodarcze w Radomsku zł 90 141.41, budynki mieszkalne w Radomsku zł 120 400.00, razem zł 774 000.00; Budynki fabryczne zakładów nieczynnych zł 510 529.46, budynki gospodarcze zakł. niecz. zł 129 583.51, budynki mieszkalne zakł. niecz. zł 72 127.03, razem zł 712 240.00; Urządzenia techniczne: urządz. techn. w fabryce w Radomsku zł 894 753.32, urządz. techn. w Jasienicy zł 852 808.73, urządz. techn. zakładów nieczynnych zł 323 987.94, razem zł 2 071 549.99; Inwentarz martwy: inwent. martwy w fabryce w Radomsku zł 27 203.60, inwent. martwy w fabryce w Jasienicy zł 14 136.09, inwent. martwy zakładów nieczynnych zł 7 852.87, inwent. martwy Centrali w Bielsku zł 2 300.97, inwent. martwy składu w Warszawie zł 1.00, razem zł 51 494.53; Ogółem zł 4 755 286.90, Gotówka w kasach i bankach: w kasach zł 32 218.63, w bankach zł 5 499.00, razem zł 37 717.63; Papiery procentowe: w portfelu zł 5 808.40, złożone jako kaucje zł 14 823.30, razem zł 20 631.70; Weksle: w portfelu zł 29 852.20, w inkasie zł 7 628.17, razem zł 37 480.37; Materiały: surowe zł 464 638.20, pomocnicze i pędne zł 211 109.26, razem zł 675 747.46; Wyroby gotowe: zł 212 692.56; Półfabrykaty zł 453 048.87; Towary obce zł 11 165.65; Dłużnicy i wierzyciele: odbiorcy zł 884 790.64, dostawcy zł 10 840.17, różni zł 67 183.45, razem zł 962 814.26; Specjalne przejściowe różnice kursowe: zł 479 162.75; Sumy przechodnie czynne: zł 124 880.66; Strata za 1933/34 r. zł 34 648.17; **Ogółem zł 7 805 276.98.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje, złożone różnym zł 27 694.76; Żyro na wekslach zł 53 862.77; Różne za gwarancje, nam udzielone zł 25 000.00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 500 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z bilansu otwarcia 1935/36 zł 28 888.11; Kapitał rezerwowo: rezerwa na zapomogi urzędnicze, saldo z bilansu otwarcia 1935/36 zł 28 950.00, dopisano w roku 1935/36 zł 213.65, razem zł 29 163.65, odpisano w roku 1935/36 zł 600.00, pozostaje zł 28 563.65; Kapitał amortyzacyjny: saldo z bilansu otwarcia zł 1 917 895.81, zmiany w ciągu roku 1935/36 zł 4 836.18, pozostaje zł 1 913 059.63, odpisy amortyzacyjne w roku 1935/36 zł 253 101.51, razem zł 2 166 161.14; Banki zł 2 483 927.04; Dłużnicy i wierzyciele: odbiorcy zł 14 829.88, dostawcy zł 203 376.88, różni zł 829 528.80, razem zł 1 047 735.56; Sumy przechodnie bierne: zł 148 212.53; Saldo zysku z 1934/35 r. zł 106 936.99; Zysk za 1935/36 r. zł 294 851.96; **Ogółem zł 7 805 276.98.**

Sumy pozabilansowe. — Różne za kaucje im złożone zł 27 694.76; Różne za żyra na wekslach zł 53 862.77; Za gwarancje różnym zł 25 000.00.

U w a g a. — Ogólna suma zobowiązań zagranicznych Spółki wynosi zł 3 234 760.56.

Rachunek strat i zysków na dz. 30 VI 1936 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 194 991.46; Koszty fabrykacji: fabryka w Radomsku zł 2 621 291.76, fabryka w Jasienicy zł 831 308.39, razem zł 3 452 600.15; Koszty utrzymania fabryk nieczynnych: fabryka w Buczkowicach zł 10 307.07; Koszty sprzedaży: centrala w Bielsku zł 183 568.73, oddział w Warszawie zł 152 766.47, razem zł 336 335.20; Zakup towarów obcych: centrala: meble stalowe zł 1 665.36, różne towary zł 970.25, razem zł 2 635.61; Warszawa: meble stalowe zł 4 705.40, różne towary zł 72 199.97, razem zł 76 905.37; Ogółem zł 79 540.98; Zmiany w zapasach towarów gotowych, półfabrykatów i materiałów: wyroby gotowe zł 11 610.87, półfabrykaty w fabrykach zł 106 073.43, meble stalowe w centrali zł 724.00, różne towary w oddziale w Warszawie zł 79.67, różne materiały w fabryce w Buczkowicach zł 3 002.98, razem zł 121 490.95; Koszty kredytów zł 200 673.12; Podatki państwowe i komunalne zł 111 812.87; Poniesione różnice kursowe

zł 156 043.48; Odpisy amortyzacyjne zł 253 101.51; Zysk za 1935/36 r. zł 294 851.96; **Ogółem zł 5 211 748.75.**

MA. — Sprzedaż wyrobów własnych: Centrala zł 3 901 337.59, Oddział w Warszawie zł 611 113.45, razem zł 4 512 451.04; Sprzedaż towarów obcych: Centrala: meble stalowe zł 4 191.84, różne towary zł 2 411.30, razem zł 6 603.14; Warszawa: meble stalowe zł 4 558.55, różne towary zł 87 260.73, razem zł 91 819.28; Ogółem zł 98 422.42; Zmiany w zapasach towarów gotowych, półfabrykatów i materiałów: wyroby gotowe w fabrykach zł 14 253.45, różne towary w oddziale w Warszawie zł 1 495.00, różne materiały w fabryce w Buczkowicach zł 34 57, razem zł 15 783.02; Różne przychody zł 585 092.27; **Ogólna suma zł 5 211 748.75.**

„Alba“ Zjednoczone Fabryki Przemysłu Mineralnego, Spółka Akc.

we Lwowie, ul. Fredry 9

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Nieruchomości budynki fabryczne i mieszkalne, piece fabryczne, maszyny i urządzenia fabryczne, tereny kopalniane, grunty, tor wąskotorowej kolejki, tor przemysłowy i inwentarz fabryczny zł 1 363 304.56; Kasa, banki, papiery procentowe i rymesy w portfelu zł 47 284.40; Remanenty zł 168 939.52; Dłużnicy zł 276 062.45; Akcje i udziały zł 394 148.77; Wątpliwe należności zł 11 159.15; Rk. odkupu nadwyżki bilans. Spółki z ogr. odp. „Alba“ zł 5 573.99; Sumy przechodnie zł 3 689.60; Koszty organizacji S. A. zł 19 859.50; **Ogółem stan czynny zł 2 290 021.94.**

Różni za gwarancje zł 15 001.00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 500 000.00; Rezerwa na ewentualne straty zł 7 500.00; Fundusz na umorzenie wartości budynków i maszyn fabryczn. zł 107 648.82; Zobowiązania: banki, dostawcy, akcepty i różni zł 598 989.55; Sumy przechodnie zł 3 538.94; Zysk netto zł 72 344.63; **Ogółem stan bierny zł 2 290 021.94.**

Gwarancje zł 15 001.00.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

Koszty ogólne, koszty fabrykacji, sprzedaży, odsetki, podatki, odpisy nieściągalnych należności zł 2 006 425.98; Strata 490 sztuk akcji „Standard-Gips“ z powodu niewykonania prawa nabycia pakietu akcji zł 24 500.00; Odpisy amortyzacyjne zł 117 578.52; Zysk zł 72 344.63; **Razem zł 2 220 849.13.**

Osiągnięto ze sprzedaży gotowych produktów zł 2 220 239.13; Dochód z dzierżawy talkowni i wapiennika w Gródku Jag. zł 610.00; **Razem zł 2 220 849.13.**

E. Wedel, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 XII 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty i budynki zł 4 272 569.27; Urządzenia techniczne zł 3 605 450.47; Inwentarz zł 366 177.30; Majątek płynny: Kasy i banki zł 1 759 797.45; Pożyczka Narodowa i Inwestycyjna zł 258 030.81; Weksle zł 17 189.85; Akcje i udziały w inn. przedsięb. zł 61 093.35; Surowce, materiały pomocnicze i opakowanie zł 1 854 551.31; Gotowe wyroby i towary zł 380 959.13; Dłużnicy zł 479 858.06; Inne aktywa zł 152 391.06; Sumy przechodnie zł 39 484.97; Udzielone gwarancje zł 62 990.00; **Suma zł 13 310 546.04.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 8 312 755.00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 755 695.25; Zobowiązania zł 599 344.44; Inne pasywa zł 406 986.80; Kaucje złożone zł 63 173.56; Sumy przechodnie zł 920 562.47; Zysk z roku ubiegł. zł 10 204.94; Zysk roku sprawozdawczego zł 1 478 833.58; Różni za złożone weksle gwarancyjne zł 62 990.00; **Suma zł 13 310 546.04.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 194 991.46; Koszty fabrykacji zł 1 881 315.66; Koszty sprzedaży zł 1 526 066.76; Podatki zł 1 233 524.87; Różnice kursowe zł 135 233.08; Odpisy amortyzacyjne zł 476 366.31; Odpisania i koszty inne zł 390 696.79; Straty na odbiorcach zł 6 602.88; Straty na sklepach i składach zł 34 992.54; Straty na zużytych wycofanych maszyn. i urządzen. zł 6 083.28; Administracja domów zł 3 654.67; Zysk zł 1 178 833.58; **Suma zł 7 955 755.22.**

MA. — Zysk brutto zł 7 897 154.88; Procenty zł 58 600.34; **Suma zł 7 955 755.22.**

755

PRAWO

PRZEMYSŁOWE

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA R. P. O PRAWIE PRZEMYSŁOWYM
W BRZMIENIU USTAWY
Z DNIA 10 MARCA 1934 ROKU
Z OBJAŚNIENIAMI

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

Roman Stanisław Ślaski

RADCA MINISTERSTWA
PRZEMYSŁU I HANDLU

NAKŁADEM TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

Cena egzemplarza w oprawie płóciennej . . . . . zł 20
Z przesyłką poleconą . . . . . zł 21
Z przesyłką za zaliczeniem . . . . . zł 22

Zamówienia na „PRAWO PRZEMYSŁOWE”
zrymuje Administracja tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

WARSZAWA, UL. ELEKTORALNA 2, TELEFON Nr. 5-12-73

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIEKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN“,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZĘDKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO